

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الحق الرحیم

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

میں سے جو کچھ

میں سے کچھ

میں سے

کئیات و کتابت

میں سے

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه اي بر فقه شيعه - كليات و كتابشناسي

نويسنده:

حسين مدرسي طباطبائي

ناشر چاپي:

بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی

ناشر دیجیتالي:

مرکز تحقیقات رایانه‌اي قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶۶	مقدمه ای بر فقه شیعه کلیات و کتابشناسی
۶۶	مشخصات کتاب
۶۶	فهرست
۷۲	یادداشتی از مؤلف بر ترجمه فارسی
۷۵	قسمت اول ساختمان کلی فقه شیعه
۷۵	اشاره
۷۶	فصل اول مکتب فقهی شیعه و مبانی آن
۷۹	فصل دوم کلیاتی در باب اصول فقه
۸۵	فصل سوم رءوس مطالب فقه
۸۵	اشاره
۹۰	آن چه در زیر می آید شرح بسیار فشرده ای است از محتوای فقه شیعه بر اساس تنظیم شرایع الاسلام محقق حلی
۹۰	اشاره
۹۰	أ- عبادات
۹۱	ب- عقود
۹۲	ج: ایقاعات
۹۴	د- احکام
۹۶	فصل چهارم ادوار فقه شیعه
۹۶	اشاره
۹۷	۱- دوره حضور امام:
۱۰۴	۲- نخستین قرن غیبت:
۱۱۲	۳- متکلمان:
۱۱۶	۴- مکتب شیخ الطائفه:
۱۱۶	اشاره

- ١١٧ ١. بيروت شيخ
- ١١٨ ٢. دورة نقد
- ١١٩ ٣. محقق و علامه
- ١٢١ ٥- مكتب شهيد اول:
- ١٢٢ ٦- فقه دورة صفوى:
- ١٢٢ اشاره
- ١٢٢ ١. مكتب محقق كركى -
- ١٢٣ ٢. مكتب مقدس اردبيلي
- ١٢٤ ٣. اخباريان
- ١٢٨ ٧- مكتب وحيد بهبهاني:
- ١٢٩ ٨- مكتب شيخ انصاري:
- ١٣٢ قسمت دوم بخشى از اهم منابع فقه
- ١٣٢ اشاره
- ١٣٥ صندوق (م ٣٨١)
- ١٣٥ ١- المقنع،
- ١٣٥ ٢- الهدايه.
- ١٣٦ ٣- كتاب فى الفقه.
- ١٣٦ شيخ مفيد (م ٤١٣)
- ١٣٦ ٤- احكام النساء
- ١٣٦ ٥- الاشراف فى عامه فرائض اهل الاسلام،
- ١٣٧ ٦- الاعلام فى ما اتفقت عليه الامامية من الاحكام،
- ١٣٧ ٧- جوابات المسائل النيسابورية
- ١٣٧ ٨- العويص فى الفقه
- ١٣٨ ٩- المسائل التى سألها الشيخ ابو جعفر الطوسى
- ١٣٨ ١٠- المقنع،
- ١٣٩ ١١- الموجز (الابجاز..) فى المتع

- ١٢- رسالة في تحريم ذبايح أهل الكتاب ١٣٩
- ١٣- رسالة في الرد على أصحاب العدد، ١٣٩
- شريف مرتضى (م ٤٣٦) ١٣٩
- ١٤- الانتصار، ١٣٩
- ١٥- جمل العلم و العمل، ١٤٠
- ١٦- جوابات المسائل الموصليّة ١٤١
- ١٧- جوابات المسائل التّبانيت، ١٤١
- ١٨- جوابات مسائل اهل ميفارقين، ١٤١
- ١٩- جوابات المسائل الرّسيات ١٤١
- ٢٠- جوابات المسائل الزايات، ١٤٢
- ٢١- جوابات المسائل الطرابلسيات ١٤٢
- ٢٢- المسائل الناصريات، ١٤٢
- ٢٣- متفردات الاماميّة ١٤٣
- ٢٤- المسائل التي انفردت بها الاماميّة ١٤٣
- ٢٥- شتات الفوائد و المسائل، ١٤٣
- ٢٦- مسائل پراکنده ديگر که در نسخه های زیر آمده است: ١٤٤
- ٢٧- رسالة في الرد على اصحاب العدد ١٤٤
- ابو الصلاح حلبى (م ٤٤٧) ١٤٤
- ٢٨- الكافي في الفقه، ١٤٤
- سلار بن عبد العزيز (م ٤٤٨) ١٤٥
- ٢٩- المراسم العلويّة و الاحكام التّبويّة، ١٤٥
- شيخ طوسى (م ٤٦٠) ١٤٥
- ٣٠- الاقتصاد، ١٤٥
- ٣١- الجمل و العقود، ١٤٦
- ٣٢- الخلاف ١٤٦
- ٣٣- المبسوط، ١٤٧

- ١٤٧ ٣٤- المسائل الحائريّات، چاپ قم- ١٤٠٣ (در مجموعه رسائل الشيخ الطوسي).
- ١٤٨ ٣٥- التّهايّة
- ١٤٩ ٣٦- رسالة في تحريم الفقاع،
- ١٤٩ ٣٧- الايجاز في الفرائض،
- ١٤٩ ٣٨- عمل اليوم و اللّيلة،
- ١٤٩ ابو يعلى محمد بن حسن بن حمزه جعفرى (م ٤٦٣)
- ١٤٩ ٣٩- مسائل متفرقه
- ١٥٠ قاضى عبد العزيز بن بزّاج (م ٤٨١)
- ١٥٠ ٤٠- الجواهر فى الفقه،
- ١٥٠ ٤١- المهذب،
- ١٥٠ ٤٢- شرح جمل العلم و العمل
- ١٥٠ نظام الدين صهرشتى (اواخر قرن پنجم)
- ١٥٠ ٤٣- اصباح الشيعة بمصباح الشريعة
- ١٥١ علاء الدّين على بن حسن بن ابى المجد حلبى
- ١٥١ ٤٤- إشارة التسبق إلى معرفة الحق،
- ١٥١ ابن حمزة (زنده در ٥٦٦)
- ١٥١ ٤٥- الوسيلة إلى نيل الفضيلة،
- ١٥٢ قطب الدّين راوندى (م ٥٧٣)
- ١٥٢ ٤٦- مسائل،
- ١٥٢ ٤٧- فقه القرآن،
- ١٥٢ ابن زهره (م ٥٨٥)
- ١٥٢ ٤٨- غنية التزوع،
- ١٥٣ منتجب الدّين على بن عبيد الله رازى (زنده در ٥٨٥)
- ١٥٣ ٤٩- العصرة فى المواسعة و المضايقة
- ١٥٣ ابن شهر آشوب (م. ٥٨٨)
- ١٥٣ ٥٠- متشابه القرآن- بيان المشكلات من الآيات المتشابهات،

- شاذان بن جبرئيل قمي (زنده در ۵۹۳) ۱۵۳
- ۵۱- ازاحة العلة، ۱۵۳
- ابن ادريس (م ۵۹۸) ۱۵۴
- ۵۲- السرائر الحاوي لتحرير الفتاوى، ۱۵۴
- نسخه: ۱۵۴
- معين الدين سالم بن بدران مصري (زنده در ۶۲۶) ۱۵۴
- ۵۴- رسالة في كيفية غسل الجنابة ۱۵۴
- ۵۵- المعونة في مسائل الميراث ۱۵۵
- نصير الدين محمد بن محمد بن حسن طوسي (م ۶۷۲) ۱۵۵
- ۵۶- البينات في تحرير الموارث ۱۵۵
- ۵۷- الفرائض النصيرية جواهر الحقائق ۱۵۵
- محقق حلي (م ۶۷۶) ۱۵۶
- ۵۸- شرايع الاسلام، ۱۵۶
- ۵۹- العريه ۱۶۸
- ۶۰- المختصر النافع، ۱۶۸
- اشاره ۱۶۸
- ترجمة فارسي: ۱۶۸
- شروح و حواشي: ۱۶۹
- ۶۱- المسائل البغدادية ۱۷۲
- ۶۲- المسائل الخواريات المسائل الطبرية ۱۷۲
- ۶۳- المسائل الكمالية ۱۷۳
- ۶۴- المسائل المصرية ۱۷۳
- ۶۵- المصطلحات الفقهية ۱۷۳
- ۶۶- المعتبر ۱۷۳
- ۶۷- نكت التهاية، ۱۷۴
- ۶۸- استحباب التياسر لأهل العراق، ۱۷۴

- حسن بن ابى طالب أبى (زنده در ۶۷۲) ----- ۱۷۴
- ۶۹- كشف الزموز ۱۷۴
- يحيى بن سعيد (م ۵۸۹) ----- ۱۷۵
- ۷۰- جامع الشرائع، ۱۷۵
- ۷۱- نزهة الناظر ۱۷۵
- اشاره ۱۷۵
- چند نسخه منتخب: ۱۷۶
- ۷۲- جامع الخلاف و الوفاق بين الامامية و ائمة الحجاز و العراق، ۱۷۶
- ابن داود حلى (زنده در ۷۰۷) ۱۷۶
- ۷۳- عقد الجواهر فى الاشباه و التظائر ۱۷۶
- ۷۴- تحصيل المنافع من كتاب التافع ۱۷۷
- ۷۵- التحفة السعدية ۱۷۷
- ۷۶- المقتصر من المختصر ۱۷۷
- علامة حلى (م ۷۲۶) ۱۷۷
- ۷۷- اجوبة المسائل المهمتية ۱۷۷
- ۷۸- أجوبة مسائل ابن زهرة ۱۷۸
- ۷۹- أجوبة المسائل الفقهية ۱۷۸
- ۸۰- إرشاد الأدهان ۱۷۸
- اشاره ۱۷۸
- شروح و حواشى ۱۷۹
- ۸۱- تبصرة المتعلمين ۱۸۴
- اشاره ۱۸۴
- شروح و حواشى: ۱۸۵
- ۸۲- تحرير الاحكام الشرعية، ۱۸۷
- اشاره ۱۸۷
- شروح و حواشى: ۱۸۷

١٨٨	٨٣- تذكرة الفقهاء،
١٨٨	٨٤- تلخيص المرام
١٨٨	اشاره
١٨٩	شروح:
١٨٩	٨٥- قواعد الاحكام،
١٨٩	اشاره
١٩٠	شروح و حواشى:
١٩٥	٨٦- مختلف الشيعة،
١٩٥	اشاره
١٩٦	شروح و حواشى:
١٩٧	٨٧- منتهى المطلب،
١٩٧	٨٨- نهاية الاحكام
١٩٨	٨٩- حواشى قواعد الاحكام،
١٩٨	٩٠- رسالة فى المواريث
١٩٨	٩١- رسالة فى واجبات الحج
١٩٨	ضياء الدين عبد الله بن محمد اعرجى حسيني حلى (زنده در ٨٤٠)
١٩٨	٩٢- تحرير التحرير
١٩٩	سيد عميد الدين (م ٧٥٤)
١٩٩	٩٣- كنز الفوائد
١٩٩	٩٤- المسألة التافعة
٢٠٠	فخر المحققين (م ٧٧١)
٢٠٠	٩٥- ايضاح الفوائد،
٢٠٠	٩٦- حاشية الارشاد،
٢٠١	٩٧- حواشى متفرقة
٢٠١	٩٨- جامع الفوائد
٢٠١	٩٩- معنى قول العلامة فى القواعد:

- ٢٠١ - ١٠٠ - المسائل الأمليات
- ٢٠١ - ١٠١ - مسائل بعض الأجله
- ٢٠١ - ١٠٢ - مسائل بعض الفضلاء
- ٢٠١ - ١٠٣ - المسائل الفقهيته
- ٢٠٢ - ١٠٤ - المسائل المظاهريه
- ٢٠٢ - ١٠٥ - المسائل الناصريه
- ٢٠٢ - ١٠٦ - الفخريه في معرفه النبيه
- ٢٠٢ - ١٠٧ - رساله في الحج المتمتع و واجباته
- ٢٠٣ - عبد الرحمن بن محمد العتافي (زنده در ٧٧٩)
- ٢٠٣ - ١٠٨ - درر النقاد
- ٢٠٣ - شهيد اول (م ٧٨٦)
- ٢٠٣ - ١٠٩ - اجوبه المسائل الفقهيته
- ٢٠٣ - ١١٠ - اجوبه مسائل محمد بن مجاهد
- ٢٠٣ - ١١١ - اجوبه مسائل مقداد بن عبد الله السيوري
- ٢٠٣ - ١١٢ - اربع مسائل فقهيته
- ٢٠٤ - ١١٣ - البيان
- ٢٠٤ - ١١٤ - الدروس الشرعيه
- ٢٠٤ - اشاره
- ٢٠٥ - شروح و حواشي
- ٢٠٥ - ١١٥ - ذكرى الشيعة
- ٢٠٦ - ١١٦ - غاية المراد
- ٢٠٦ - ١١٧ - اللمعة الدمشقيه
- ٢٠٦ - اشاره
- ٢٠٧ - شروح
- ٢٠٩ - ١١٨ - الألفيه
- ٢٠٩ - اشاره

- ٢٠٩ ترجمه های فارسی:
- ٢١٠ نظم الفیته به شعر عربی:
- ٢١٠ شروح و حواشی:
- ٢١٦ ١١٩- رساله فی ابداع السفر فی شهر رمضان
- ٢١٦ ١٢٠- رساله فی خلل الصلاة،
- ٢١٦ ١٢١- خلاصة الاعتبار فی الحج والاعتمار،
- ٢١٦ ١٢٢- مسائل تراجم الحقوق
- ٢١٧ ١٢٣- القواعد و الفوائد،
- ٢١٧ اشاره
- ٢١٧ تلخیص و تنظیم:
- ٢١٨ حواشی و شروح:
- ٢١٨ ١٢٤- التکلیفیه
- ٢١٨ ١٢٥- المنسک الكبير
- ٢١٩ ابن المتوج (م ٨٢٠)
- ٢١٩ ١٢٦- الفرائض
- ٢١٩ ١٢٧- کفایة الطالبین
- ٢١٩ ١٢٨- مجمع الغرائب
- ٢١٩ ١٢٩- وسیلة القاصد
- ٢١٩ زین الدین علی بن حسن خطی بحرانی (اوائل قرن نهم)
- ٢١٩ ١٣٠- رساله فی خلل الصلاة
- ٢٢٠ ١٣١- الفرائض
- ٢٢٠ فاضل مقداد (م ٨٢٦)
- ٢٢٠ ١٣٢- التنقیح الزائع،
- ٢٢١ ١٣٣- کنز العرفان،
- ٢٢١ ١٣٤- جامع الفوائد
- ٢٢١ ١٣٥- نضد القواعد الفقهیة،

- ٢٢١ ١٣٦- التحفة الناجية فى التقربات الالهية
- ٢٢٢ ابن فهد (م ٨٤١)
- ٢٢٢ ١٣٧- اجوبة المسائل الفقهية
- ٢٢٢ ١٣٨- أجوبة المسائل،
- ٢٢٢ ١٣٩- الفتاوى
- ٢٢٢ ١٤٠- اللوامع
- ٢٢٢ ١٤١- المسائل البحرية
- ٢٢٣ ١٤٢- المسائل الشامية الاولى
- ٢٢٣ ١٤٢- المحزر
- ٢٢٣ ١٤٤- المقتصر
- ٢٢٣ ١٤٥- الموجز
- ٢٢٤ ١٤٦- المهذب البارع
- ٢٢٥ ١٤٧- رسالة فى أحكام عقد التكااح
- ٢٢٥ ١٤٨- بغية الراغبين
- ٢٢٥ ١٤٩- رسالة فى فقه الصلاة
- ٢٢٥ ١٥٠- غاية الايجاز،
- ٢٢٦ ١٥١- الهداية
- ٢٢٦ ١٥٢- مسألة فى الإحباط و التكفير و حكم الصوم اذا ارتد الصائم
- ٢٢٦ ١٥٣- رسالة فى خلل الصلاة- السهوته
- ٢٢٦ ١٥٤- كفاية المحتاج
- ٢٢٦ ١٥٥- اللمعة الجليلة فى معرفة النية
- ٢٢٧ ١٥٦- رسالة فى مناسك الحج
- ٢٢٧ ١٥٧- مصباح المبتدى
- ٢٢٧ ١٥٨- شذرة التّضيد
- ٢٢٨ ١٥٩- مسألة فى صلاة الميت
- ٢٢٨ ١٦٠- رسالة فى تحتمل العبادة عن الغير و كيفية الاستنابة

- ٢٢٨ ١٦١- رسالة في نيات الحج
- ٢٢٨ ١٦٢- رسالة في نيات العبادات
- ٢٢٨ ابن فهد احسائي -
- ٢٢٨ اشاره
- ٢٢٨ ١٦٣- خلاصة التنقيح
- ٢٢٩ قَطَان -
- ٢٢٩ اشاره
- ٢٢٩ ١٦٤- معالم الدين في فقه آل ياسين
- ٢٢٩ ابراهيم بن ليث حسيني (ميانة قرن نهم)
- ٢٢٩ ١٦٥- المقدمة الفرعية
- ٢٢٩ شمس الدين على تولاني نحاريبري عاملي (ميانة قرن نهم)
- ٢٢٩ ١٦٦- كفاية المهتدي
- ٢٣٠ ١٦٧- المسائل الفقهية
- ٢٣٠ ١٦٨- الدر المنضود في صيغ العقود
- ٢٣٠ فخر الدين احمد بن محمد سبيعي عاملي (زنده در ٨٥٤)
- ٢٣٠ ١٦٩- سديد الافهام
- ٢٣٠ ١٧٠- [الدرة الدرية]
- ٢٣٠ ١٧١- الأنوار العلية
- ٢٣١ مفلح بن حسن بن راشد صيمري (زنده در ٨٨٧)
- ٢٣١ ١٧٢- غاية المرام، شرحي بر شرائع الاسلام محقق حلي
- ٢٣١ ١٧٣- كشف الالتباس
- ٢٣٢ ١٧٤- التنبيه على غرائب من لا يحضره الفقيه
- ٢٣٢ ١٧٥- رسالة في سهو الصلاة اليوميّة
- ٢٣٢ ١٧٦- جواهر الكلمات
- ٢٣٢ ١٧٧- التنبذة العقوديّة في الصيغ النكاحية
- ٢٣٣ محقق كركي (م ٩٤٠)

- ٢٣٣ فوائد الشرائع، ١٧٨
- ٢٣٤ جامع المقاصد، ١٧٩
- ٢٣٤ اشاره
- ٢٣٤ شرح:
- ٢٣٥ ١٨٠- تعليق الارشاد،
- ٢٣٦ ١٨١- أجوبة المسائل الفقهية،
- ٢٣٦ ١٨٢- أجوبة المسائل الفقهية
- ٢٣٦ ١٨٣- أجوبة المسائل الضميرية
- ٢٣٧ ١٨٤- أجوبة مسائل
- ٢٣٧ ١٨٥- أجوبة مسائل مولانا يوسف المازندراني
- ٢٣٧ ١٨٦- أجوبة المسائل الفقهية،
- ٢٣٧ ١٨٧- أجوبة المسائل الفقهية،
- ٢٣٨ ١٨٨- فتاوى
- ٢٣٨ ١٨٩- المسموعة،
- ٢٣٨ ١٩٠- رسالة في التقيّة
- ٢٣٩ ١٩١- رسالة في وجوب الطهارة لمسئ كتاب الله ﷻ
- ٢٣٩ ١٩٢- رسالة في ما تنجس بعضه و اشتبهه موضع التجاسة
- ٢٣٩ ١٩٣- الألفية
- ٢٣٩ ١٩٤- الجعفرية،
- ٢٣٩ اشاره
- ٢٤٠ ترجمه های فارسی:
- ٢٤٠ شرح و حواشی:
- ٢٤٢ ١٩٥- حاشية تحرير الاحكام
- ٢٤٢ ١٩٦- حاشية قواعد الاحكام
- ٢٤٢ ١٩٧- حاشية الالفية
- ٢٤٣ ١٩٨- حاشية مختلف الشيعة

- ٢٤٣ ١٩٩- حاشية مختصر النافع
- ٢٤٣ ٢٠٠- التّجمية،
- ٢٤٣ ٢٠١- معانى افعال الصّلاة.
- ٢٤٣ ٢٠٢- رسالة في القبلة.
- ٢٤٣ ٢٠٣- رسالة في جواز السجود على التّربة الحسينية المشوية.
- ٢٤٤ ٢٠٤- رسالة في صلاة الجمعة،
- ٢٤٤ ٢٠٥- رسالة في خلل الصّلاة،
- ٢٤٥ ٢٠٦- فوائد في صلاة المسافرين.
- ٢٤٥ ٢٠٧- رساله في الحج و العمرة
- ٢٤٥ ٢٠٨- صيغ العقود و الايقاعات،
- ٢٤٦ ٢٠٩- انيس التّوابين،
- ٢٤٦ ٢١٠- قاطعة اللّجاج،
- ٢٤٦ ٢١١- رسالة في تحقيق البيع بشرط الخيار
- ٢٤٧ ٢١٢- رسالة في تصرف المشتري في زمن الخيار
- ٢٤٧ ٢١٣- رسالة في شروط النكاح
- ٢٤٧ ٢١٤- رسالة في الرّضاع،
- ٢٤٧ ٢١٥- رسالة في المتعة
- ٢٤٧ ٢١٦- رسالة في طلاق الغائب
- ٢٤٨ ٢١٧- رسالة في الارض المندرسة
- ٢٤٨ ٢١٨- شرح مبحث الميراث
- ٢٤٨ ٢١٩- رسالة في العدالة
- ٢٤٩ ابراهيم بن سليمان قطيفي (زنده در ٩٤٥)
- ٢٤٩ ٢٢٠- رسالة في النية
- ٢٤٩ ٢٢١- الرسالة النجفية في سهو الصّلاة اليومية
- ٢٤٩ ٢٢٢- السراج الوهاج،
- ٢٤٩ ٢٢٣- رسالة في الرّضاع،

٢٤٩	٢٢٤- الهادى إلى الرشاد
٢٤٩	٢٢٥- حاشية ارشاد
٢٤٩	٢٢٦- كشف الفوائد
٢٥٠	٢٢٧- شرح الالفية
٢٥٠	٢٢٨- حاشية الالفية
٢٥٠	محمد بن حارث منصورى بحراني (زنده در ٩٥٢)
٢٥٠	٢٢٩- السيفية
٢٥٠	٢٣٠- رسالة فى معرفة القبلة
٢٥٠	٢٣١- مسألة فى اشتراط استقرار الحياة فى الذبيحة
٢٥٠	على بن أحمد بن هلال منشار عاملى (ميانة قرن دهم)
٢٥٠	٢٣٢- صيغ العقود و الايقاعات
٢٥١	شهيد دوّم (م ٩٦٦)
٢٥١	٢٣٣- فوائد القواعد
٢٥١	٢٣٤- حاشية الشرائع
٢٥١	٢٣٥- مسالك الافهام
٢٥٢	٢٣٦- روض الجنان
٢٥٢	٢٣٧- الروضة البهية
٢٥٢	اشاره
٢٥٢	شروح و حواشى
٢٤٢	٢٣٨- أجوبة مسائل حسين بن ربيعة المدنى
٢٤٢	٢٣٩- اجوبة مسائل ابن فروج
٢٤٢	٢٤٠- اجوبة المسائل المازحية
٢٤٢	٢٤١- اجوبة المسائل التجفية
٢٤٢	٢٤٢- اجوبة المسائل الشامية
٢٤٣	٢٤٣- اجوبة مسائل شكر بن حمدان
٢٤٣	٢٤٤- اجوبة مسائل السيد شرف الدين السماكى

- ٢٤٥- فوائد متفرقة ٢٤٣
- ٢٤٦- مجموعة الافادات ٢٤٣
- ٢٤٧- مسائل التلميذ ٢٤٤
- ٢٤٨- المختار من مواضع الخلاف في مسائل كتاب اللمعة الدمشقية ٢٤٤
- ٢٤٩- التنبيه على مسائل ٢٤٤
- ٢٥٠- حاشيه مختصر النافع ٢٤٥
- ٢٥١- رسالة في النيّة ٢٤٥
- ٢٥٢- الاقتصاد و الارشاد ٢٤٥
- ٢٥٣- الاسطنبولية في الواجبات العينية ٢٤٥
- ٢٥٤- حاشية ارشاد ٢٤٥
- ٢٥٥- تمهيد القواعد ٢٤٦
- ٢٥٦- المقاصد العلية، ٢٤٦
- ٢٥٧- حاشية الالفية ٢٤٦
- ٢٥٨- حاشية ديكرى بر الفية ٢٤٦
- ٢٥٩- مقاله في وجوه البحث على صلاة الجمعة ٢٤٦
- ٢٦٠- رسالة في خلل الصلاة ٢٤٦
- ٢٦١- مناسك الحج الكبير ٢٤٦
- ٢٦٢- مناسك الحج ٢٤٦
- ٢٦٣- صيغ العقود ٢٤٨
- ٢٦٤- حاشيه على كتاب الفرائض من المختصر النافع ٢٤٨
- ٢٦٥- رسالة في العدالة ٢٤٨
- ٢٦٨- على بن حسين صانع عاملى (زنده در ٩٦٩) ٢٤٨
- ٢٦٦- مجمع البيان، ٢٤٨
- ٢٦٩- حسين بن عبد الصمد عاملى (م ٩٨٤) ٢٤٩
- ٢٦٧- مسألتان ٢٤٩
- ٢٦٨- مسائل فقهيّة ٢٤٩

٢٦٩	التساعية
٢٦٩	الواجبات الملكية
٢٦٩	حاشية ارشاد
٢٧٠	شرح الألفية
٢٧٠	تحفة أهل الايمان
٢٧٠	قبله عراق العجم و خراسان
٢٧٠	رسالة في وجوب صلاة الجمعة
٢٧٠	رسالة في حلية جوائز السلطان
٢٧١	رسالة في الاقرار
٢٧١	رسالة في الرضاع
٢٧١	رسالة في اليد و الشيع
٢٧١	العقد الحسيني
٢٧٢	عبد العالي بن علي بن عبد العالي كركي (م ٩٩٣)
٢٧٢	رسالة في البلوغ و حده
٢٧٢	النظامية
٢٧٢	رسالة في الكباير
٢٧٢	حاشيه مختصر النافع
٢٧٢	منهج السداد
٢٧٣	حسن بن علي بن عبد العالي كركي
٢٧٣	اشاره
٢٧٣	البلغه في صلاة الجمعة
٢٧٣	الأمر بالمعروف و التهي عن المنكر
٢٧٣	مقدس اردبيلي (م ٩٩٣)
٢٧٣	مجمع الفائدة و البرهان
٢٧٣	اشاره
٢٧٤	شروح

- ٢٨٩- زبدة البيان، ٢٧٤
- اشاره ٢٧٤
- شروح و حواشي: ٢٧٤
- ٢٩٠- مناسك حج، به فارسي ٢٧٥
- ٢٩١- رسالة في الخراج، ٢٧٥
- ٢٩٢- رسالة مختصر في الخراج، ٢٧٦
- ٢٩٣- مسألة في الذبح ٢٧٦
- ٢٩٤- رسالة در صلاة و صوم ٢٧٦
- على بن ابراهيم بن سليمان قطيفي (زنده در ٩٩٥) ٢٧٦
- ٢٩٥- شرح ترددات التافع ٢٧٦
- ماجد بن فلاح بن حسن شيباني (اواخر قرن دهم) ٢٧٦
- ٢٩٦- رسالة في حرمة التصرف ٢٧٦
- ٢٩٧- رسالة في حل الخراج ٢٧٦
- ٢٩٨- رسالة في وجوب الاتجار بمال الصغير و استنمائه له. ٢٧٧
- ٢٩٩- رسالة في الرضاع ٢٧٧
- ٣٠٠- رسالة في حلية العنب و الزبيب الملقين في الخل لكسب الحموض ٢٧٧
- نور الدين على بن احمد بن ابي جامع عاملي (اواخر قرن دهم) ٢٧٧
- ٣٠١- شرح قواعد الاحكام ٢٧٧
- عبد العلي بن محمود خادم جابلقى (پايان قرن دهم) ٢٧٧
- ٣٠٢- رسالة في صلاة الجمعة ٢٧٧
- ٣٠٣- رسالة في در نماز جمعه، ٢٧٧
- ٣٠٤- شرح الالفية ٢٧٨
- ٣٠٥- شرح فارسي الفيه ٢٧٨
- سيد حسين مجتهد كركي - حسين بن حسن حسيني (م ١٠٠١) ٢٧٨
- ٣٠٦- رسالة في النية ٢٧٨
- ٣٠٧- رسالة في استقبال القبلة ٢٧٨

- ٣٠٨- رسالة في الأواني ٢٧٨
- ٣٠٩- رسالة في القبلة ٢٧٨
- ٣١٠- البلغة في عدم عينية صلاة الجمعة ٢٧٨
- ٣١١- رسالة النيات و صيغ العقود و الايقاعات ٢٧٩
- ٣١٢- رسالة في حكم ذبائح اهل الكتاب ٢٧٩
- ٣١٣- رسالة في تنازع الزوجين في متاع البيت ٢٧٩
- عبد الله بن خليل (زنده در ١٠٠٦) ٢٧٩
- ٣١٤- شرح الفرائض النصرية ٢٧٩
- ٣١٥- رسالة في الموارث ٢٧٩
- على بن محيي الدين جامعي عاملي (زنده در ١٠٠٨) ٢٨٠
- ٣١٦- رسالة في الميراث ٢٨٠
- صاحب مدارك (م ١٠٠٩) ٢٨٠
- ٣١٧- هداية الطالبين ٢٨٠
- ٣١٨- مدارك الاحكام، ٢٨١
- اشاره ٢٨١
- شروح و حواشي: ٢٨١
- ٣١٩- حاشيه الأفتية ٢٨٢
- بايزيد ثانی- ابو محمد علی بن عنایت الله بسطامی (زنده در ١٠١١) ٢٨٣
- ٣٢٠- معارض التحقيق ٢٨٣
- ٣٢١- اوقات الصلاة ٢٨٣
- ٣٢٢- التحفة المرضية ٢٨٣
- صاحب معالم (م ١٠١١) ٢٨٣
- ٣٢٣- معالم الدين، ٢٨٣
- ٣٢٤- اجوبة مسائل محمد بن جويبر المدني ٢٨٣
- ٣٢٥- الاثنا عشرية ٢٨٤
- اشاره ٢٨٤

- ٢٨٤ شروح و حواشى
- ٢٨٥ ٣٢٦- مناسك الحج
- ٢٨٥ قاضى نور الله بن شريف حسينى شوشترى (م ١٠١٩) .
- ٢٨٥ ٣٢٧- نهاية الاقدام
- ٢٨٥ ٣٢٨- البحر الغزير فى تقدير الماء الكثير
- ٢٨٥ ٣٢٩- رساله فى تحقيق ما لا تتم الصلاة فيه
- ٢٨٥ ٣٣٠- رساله فى صلاة الجمعة
- ٢٨٦ ملا عبد الله شوشترى (م ١٠٢١) .
- ٢٨٦ ٣٣١- رساله در نماز جمعه،
- ٢٨٦ ٣٣٢- رساله فى حقيقه الصوم
- ٢٨٦ ٣٣٣- رساله فى وكيل الزوجه
- ٢٨٦ ٣٣٤- حاشية الالفية
- ٢٨٦ ٣٣٥- جامع الفوائد،
- ٢٨٧ ٣٣٦- الرسائل،
- ٢٨٧ عبد التّبي بن سعد جزائرى
- ٢٨٧ اشاره
- ٢٨٧ ٣٣٧- الاقتصاد،
- ٢٨٧ مير فيض الله بن عبد القاهر حسينى نفرشى (م ١٠٢٥) .
- ٢٨٧ ٣٣٨- الأنوار القمرية
- ٢٨٧ ميرزا محمد بن على حسينى استرآبادى (م ١٠٢٨) .
- ٢٨٧ ٣٣٩- آيات الاحكام،
- ٢٨٨ ماجد بن هاشم بحرانى (م ١٠٢٨) .
- ٢٨٨ ٣٤٠- اليوسفية
- ٢٨٨ محمد بن حسن بن زين الدين عاملى (م ١٠٣٠) .
- ٢٨٨ ٣٤١- رساله فى الارض المفتوحة عنوة
- ٢٨٨ ٣٤٢- كشف الرموز الخفية

٢٨٨	٣٤٣- حاشية اثنا عشرية صاحب معالم
٢٨٨	بهاء الدين محمد عاملى (م ١٠٣٠).....
٢٨٨	٣٤٤- الجبل المتين -
٢٨٩	٣٤٥- مشرق الشمسين -
٢٨٩	٣٤٦- اثنا عشريات،
٢٨٩	اشاره
٢٩٠	ترجمه:
٢٩٠	شروح و حواشى:
٢٩١	٣٤٧- جامع عباسى:
٢٩١	اشاره
٢٩٢	شروح و حواشى:
٢٩٢	٣٤٨- أجوبة مسائل الشيخ جابر
٢٩٢	٣٤٩- أجوبة مسائل الشيخ صالح بن حسن الجزائرى
٢٩٣	٣٥٠- جواب مسائل شاه عباس،
٢٩٣	٣٥١- المسائل الفقهيّة
٢٩٣	٣٥٢- المسائل المدنيتات
٢٩٣	٣٥٣- حاشيه على قواعد الاحكام
٢٩٣	٣٥٤- حاشيه على ارشاد الازهان
٢٩٣	٣٥٥- حاشيه على القواعد و الفوائد
٢٩٤	٣٥٦- الكزيّة،
٢٩٤	٣٥٧- حاشية اثنا عشرية صاحب معالم
٢٩٤	٣٥٨- رساله مختصره فى فقه الصلاة
٢٩٤	٣٥٩- رساله فى تحقيق جهه القبلة
٢٩٥	٣٦٠- الحريريه،
٢٩٥	٣٦١- رساله فى استحباب التوره فى الصلاة
٢٩٥	٣٦٢- رساله فى سجود التلاوه

- ٢٩٥ ١٦٣- رسالة في صلاة الجمعة
- ٢٩٥ ٣٦٤- رسالة في التخيير بين القصر و الاتمام في الاماكن الاربعة
- ٢٩٦ ٣٥٦- مسألة في الصوم
- ٢٩٦ ٣٦٦- رسالة في منع الزوجة نفسها عن الزوج حتى تقبض المهر
- ٢٩٦ ٣٦٧- رسالة في ذبائح اهل الكتاب
- ٢٩٦ ٣٦٨- شرح جواهر الفرائض
- ٢٩٦ ٣٦٩- الفرائض البهائية
- ٢٩٧ ٣٧٠- رسالة في المواريث
- ٢٩٧ ٣٧١- رسالة في العدالة
- ٢٩٧ لطف الله بن عبد الكريم ميسى عاملى (م ١٠٣٣)
- ٢٩٧ ٣٧٢- الاعتكافية
- ٢٩٧ ٣٧٣- الوثائق و العقال
- ٢٩٧ ٣٧٤- حاشية جامع المقاصد
- ٢٩٧ ٣٧٥- حاشية فوائد الشرائع
- ٢٩٨ محمد امين استرآبادى (م ١٠٣٦)
- ٢٩٨ ٣٧٦- رسالة في طهارة الخمر
- ٢٩٨ مير داماد (م ١٠٤٠)
- ٢٩٨ ٣٣٧- الاعضالات العويصات
- ٢٩٨ ٣٧٨- الاثنا عشرية
- ٢٩٨ ٣٧٩- حاشيه على مختلف الشيعة
- ٢٩٨ ٣٨٠- حاشيه على شرائع الاسلام
- ٢٩٩ ٣٨١- حاشيه على التنقيح الرائع
- ٢٩٩ ٣٨٢- شارع التجارة
- ٢٩٩ ٣٨٣- رسالة في الطهارة و الصلاة
- ٢٩٩ ٣٨٤- التعليقات في الطهارة
- ٢٩٩ ٣٨٥- حاشية على الالفية

- ٣٨٦- رسالة في صلاة الجمعة، ٢٩٩
- ٣٨٧- اثبات السيادة لمن ينتسب إلى هاشم ائمة. ٢٩٩
- ٣٨٨- ضوابط الرضاع، ٣٠٠
- ٣٨٩- الرد على ما اعترض به على ضوابط الرضاع ٣٠٠
- ٣٩٠- رسالة في تنازع الزوجين في قدر المهر ٣٠٠
- ٣٩١- دلائل الاحكام، ٣٠١
- ٣٠١-
فاضل جواد- جواد بن سعد الله كاظمي (زنده در ١٠٤٤) ٣٠١
- ٣٩٢- مسالك الافهام، ٣٠١
- ٣٩٣- الفوائد العلية ٣٠١
- ٣٠١-
احمد بن زين العابدين علوي عاملي (زنده در ١٠٤٤) ٣٠١
- ٣٩٤- رسالة في نجاسة الخمر ٣٠١
- ٣٩٥- بيان الحق و تبين الصدق ٣٠٢
- ٣٠٢-
مرتضى بن محمد حسيني ساروي ٣٠٢
- ٣٠٢-
اشاره ٣٠٢
- ٣٩٦- جمعة من مسائل الجمعة ٣٠٢
- ٣٠٢-
حسين بن حيدر حسيني كركي (ميانه قرن يازدهم) ٣٠٢
- ٣٩٧- رسالة في اشتراط صحه الصوم الواجب بالغسل من الجنابة ٣٠٢
- ٣٩٨- اصابة الحق ٣٠٢
- ٣٠٣-
معز الدين محمد بن ابي الحسن موسى مشهدي زنده در ١٠٤٤) ٣٠٣
- ٣٩٩- ذخيرة الجزاء ٣٠٣
- ٤٠٠- جواهر الحقائق ٣٠٣
- ٤٠١- تحفة الرضا ٣٠٣
- ٤٠٢- العشرة الكاملة ٣٠٣
- ٣٠٤-
محمد تقى بن ابو الحسن حسيني استرآبادي (ميانه قرن يازدهم) ٣٠٤
- ٤٠٣- شرح خطبه الشرائع ٣٠٤
- ٤٠٤- مناقشات فقهية ٣٠٤

- مراد بن علی جان تفرشی (م ۱۰۵۱) ۳۰۴
- ۴۰۵- الکرّیة ۳۰۴
- ۴۰۶- شرح فطرة البحرين، نوشته شده پیش از ۱۰۶۰ ۳۰۴
- محمد صادق بن محمد امین حلی شیرازی (زنده در ۱۰۵۷) ۳۰۴
- ۴۰۷- رسالة فی استحباب السورة او وجوبها ۳۰۴
- علی نقی بن محمد هاشم کمره ای اصفهانی (م ۱۰۶۰) ۳۰۵
- ۴۰۸- رسالة فی الصلاة فی المغصوب ۳۰۵
- ۴۰۹- رسالة فی ولاية الاب و الجد ۳۰۵
- شرف الدین علی بن حجة الله شولستانی (زنده در ۱۰۶۳) ۳۰۵
- ۴۱۰- رسالة فی سراية التجاسة ۳۰۵
- ۴۱۱- الفوائد الغروية ۳۰۵
- ۴۱۲- افعال حج، ۳۰۵
- عبد الله بن محمد تونی (م ۱۰۷۱) ۳۰۶
- ۴۱۳- رسالة فی نفی الوجوب العینی عن صلاة الجمعة ۳۰۶
- مجلسی اول (م ۱۰۷۰) ۳۰۶
- ۴۱۴- اجوبة مسائل فقهی، ۳۰۶
- ۴۱۵- حدیقة المتّقین، ۳۰۷
- ۴۱۶- مناسک حج، ۳۰۷
- ۴۱۷- رضاعیه ۳۰۷
- حسن علی بن عبد الله شوشتری (م ۱۰۷۵) ۳۰۸
- ۴۱۸- التبیان ۳۰۸
- ۴۱۹- رساله در حرمت نماز جمعه در زمان غیبت امام ۳۰۸
- محمود بن فتح الله حسینی کاظمی (زنده در ۱۰۷۹) ۳۰۸
- ۴۲۰- رسالة فی وجوب الخمس حال استتار الامام ۳۰۸
- رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی طباطبایی نائینی (م ۱۰۸۲) ۳۰۸
- ۴۲۱- اجوبة مسائل فقهی ۳۰۸

- ٣٠٩ ٤٢٢- حاشية على مختلف الشيعة
- ٣٠٩ ٤٢٣- حاشية على مدارك الاحكام
- ٣٠٩ محمد بن قاسم اصفهاني ديلماج
- ٣٠٩ اشاره
- ٣٠٩ ٤٢٤- حاشية الروضة البهية
- ٣٠٩ ٤٢٥- رساله در نماز جمعه،
- ٣٠٩ فخر الدين بن محمد على طريحي نجفي (م ١٠٨٧)
- ٣٠٩ ٤٢٦- الفخرية
- ٣٠٩ ٤٢٧- الضياء اللامع:
- ٣٠٩ خليل بن غازي قزويني (م ١٠٨٨)
- ٣٠٩ ٤٢٨- رساله در حرمت نماز جمعه،
- ٣١١ محقق سبزواري (م ١٠٩٠)
- ٣١١ ٤٢٩- ذخيرة المعاد،
- ٣١١ اشاره
- ٣١١ شروح:
- ٣١٢ ٤٣٠- كفاية الأحكام،
- ٣١٢ اشاره
- ٣١٢ ترجمه:
- ٣١٢ شروح و حواشي:
- ٣١٣ ٤٣١- حاشية على مسالك الافهام شهيد دوم
- ٣١٣ ٤٣٢- خلافته،
- ٣١٤ ٤٣٣- رساله في تحديد التهار الشرعية
- ٣١٤ ٤٣٤- رساله في صلاة الجمعة
- ٣١٤ ٤٣٥- رساله در نماز جمعه،
- ٣١٤ ٤٣٦- رساله في الغناء
- ٣١٥ ٤٣٧- رساله اخرى في الغناء

- ٣١٥ فيض (م ١٠٩١)
- ٣١٥ ٤٣٨- مفاتيح الشرائع،
- ٣١٥ اشاره
- ٣١٥ شروح و حواشى:
- ٣١٩ ٤٣٩- معتصم الشيعة،
- ٣١٩ ٤٤٠- التّخبة،
- ٣١٩ اشاره
- ٣١٩ شروح و حواشى:
- ٣٢٠ ٤٤١- أجوبة المسائل الفقهية،
- ٣٢٠ ٤٤٢- أحكام الأموات
- ٣٢٠ ٤٤٣- أبواب الجنان،
- ٣٢٠ ٤٤٤- الشهاب الثاقب،
- ٣٢١ ٤٤٥- ضوابط الخمس،
- ٣٢١ ٤٤٦- رسالة في حكم اخذ الاجرة على الواجبات
- ٣٢١ ٤٤٧- رسالة في الولاية على البكر فى التزويج
- ٣٢١ ٤٤٨- منهاج التّجاة،
- ٣٢٢ محمد سعيد بن قاسم حسيني طباطبايى قهبائى (م ١٠٩٢)
- ٣٢٢ ٤٤٩- روض الجنان
- ٣٢٢ ٤٥٠- حاشيه زبدة البيان
- ٣٢٢ حسام الدين بن جمال الدّين طريحي نجفى (زنده در ١٠٩٤)
- ٣٢٢ ٤٥١- التبصرة الجليّة
- ٣٢٢ رضى الدّين محمد بن حسن قزويني (م ١٠٩٦)
- ٣٢٢ ٤٥٢- مسألة فى اىصال الغبار الغليظ
- ٣٢٣ احمد بن محمد تونى (زنده در ١٠٩٧)
- ٣٢٣ ٤٥٣- حاشية الرّوضة البهية
- ٣٢٣ محمد طاهر بن حسين قتمى (م ١٠٩٨)

- ۳۲۳ ۴۵۴- السلامية
- ۳۲۳ ۴۵۵- جاء الحقّ،
- ۳۲۳ ۳۵۶- رساله در نماز جمعه،
- ۳۲۴ ۴۵۷- تحفة التّارين
- ۳۲۴ محقق خوانساری (م ۱۰۹۸)
- ۳۲۴ ۴۵۸- مشارق الشموس،
- ۳۲۴ ۴۵۹- أجوبة المسائل،
- ۳۲۴ ۴۶۰- رساله در خمس
- ۳۲۴ ۴۶۱- حل شك في كون بعض اهل البلد كافرا و اكثرهم مسلمون
- ۳۲۵ ملا ميرزا شيرواني- محمد بن حسن (م ۱۰۹۸)
- ۳۲۵ ۴۶۲- اجوبة مسائل فقهي،
- ۳۲۵ ۴۶۳- رساله در حيوة،
- ۳۲۵ ۴۶۴- رساله در صيد و ذباجه،
- ۳۲۵ ۴۶۵- شكّيات نماز
- ۳۲۵ ۴۶۶- رساله در احكام اموات
- ۳۲۵ ۴۶۷- حاشيه بر قواعد علامه
- ۳۲۵ ۴۶۸- حاشيه بر شرايع
- ۳۲۶ صفی الدّین بن فخر الدّین طریحی نجفی (زنده در ۱۱۰۰)
- ۳۲۶ ۴۶۹- الينبوع المنبجس
- ۳۲۶ علی بن محمد عاملي سبط الشّهيد (م ۱۱۰۳)
- ۳۲۶ ۴۷۰- الزهرات الزّويّة،
- ۳۲۶ ۴۷۱- الردّ على اعتراضات خليفه سلطان على الرّوضة البهيّة
- ۳۲۶ ۴۷۲- تنبيه الغافلين
- ۳۲۶ ۴۷۳- رساله في النذر
- ۳۲۶ ۴۷۴- حاشية شرايع
- ۳۲۶ ۴۷۵- حاشية الافتيه

- ٣٢٧ ٤٧٦- شرح تمهيد القواعد
- ٣٢٧ حز عاملى (م ١١٠٤)
- ٣٢٧ ٤٧٧- بداية الهداية،
- ٣٢٧ اشاره
- ٣٢٧ ترجمه ها:
- ٣٢٨ شروح و حواشى:
- ٣٢٩ ٤٧٨- هداية الأمة
- ٣٢٩ ٤٧٩- خلاصة الابحاث
- ٣٣٠ ٤٨٠- رسالة فى حرمه شرب التتن و القهوة،
- ٣٣٠ ٤٨١- رسالة فى ان التصرف و اليد دليل الملكية
- ٣٣٠ ٤٨٢- أرجوزة فى الزكاة
- ٣٣٠ ٤٨٣- رسالة فى صلاة الجمعة،
- ٣٣٠ مجلسى دؤم (م ١١١٠)
- ٣٣٠ ٤٨٤- اجوبة مسائل مولا مجد الدين تسترى
- ٣٣١ ٤٨٥- ايدى سبا
- ٣٣١ ٤٨٦- جواب مسائل خراسان،
- ٣٣١ ٤٨٧- جواب مسائل ميرزا سيد على،
- ٣٣١ ٤٨٨- هداية الاخوان،
- ٣٣١ ٤٨٩- مجموعة سؤال و جواب،
- ٣٣١ ٤٩٠- مجموعة سؤال و جواب،
- ٣٣٢ ٤٩١- المسائل الهندية،
- ٣٣٢ ٤٩٢- نظم اللغالى،
- ٣٣٢ ٤٩٣- سؤال و جواب فقهي،
- ٣٣٢ ٤٩٤- رسائل متعدد او در موضوعات مختلف،
- ٣٣٢ ٤٩٥- رسالة فى صلاة الجمعة
- ٣٣٣ سيد نعمة الله جزائرى (م ١١١٢)

- ٣٣٣ ----- ٤٩٦- هديّة المؤمنين
- ٣٣٣ ----- ٤٩٧- مسكّن الشجون في حكم الفرار من الوباء و الطاعون
- ٣٣٣ ----- سيد ماجد بحراني
- ٣٣٣ ----- اشاره
- ٣٣٣ ----- ٤٩٨- ايقاظ التائمين
- ٣٣٤ ----- جعفر بن عبد الله حويزي قاضي (م ١١١٥)
- ٣٣٤ ----- ٤٩٩- رسالة في الوصية بالتكاح
- ٣٣٤ ----- نور الدين محمد هادي بن مرتضى كاشاني (زنده در ١١١٦)
- ٣٣٤ ----- ٥٠٠- فقه الميراث
- ٣٣٤ ----- ٥٠١- حاشية مفاتيح الشرائع
- ٣٣٤ ----- سليمان بن عبد الله ماحوزي بحراني (م ١١٢١)
- ٣٣٤ ----- ٥٠٢- السؤال و الجواب
- ٣٣٥ ----- ٥٠٣- الفتاوى السليمانية
- ٣٣٥ ----- ٥٠٤- حاشية ارشاد الازهان
- ٣٣٥ ----- ٥٠٥- تحقيق مسألة التباعد بين البئر و البالوعة
- ٣٣٥ ----- ٥٠٦- فصل الخطاب في نجاسة اهل الكتاب و النصاب
- ٣٣٥ ----- ٥٠٧- الفوائد السريّة
- ٣٣٥ ----- ٥٠٨- رسالة في تحليل التتن و القهوة
- ٣٣٥ ----- ٥٠٩- واجبات الصلاة
- ٣٣٦ ----- ٥١٠- رسالة في اوقات الصلاة
- ٣٣٦ ----- ٥١١- رسالة في افضلية التسبيح على القراءة في الركعتين الاخيرتين
- ٣٣٦ ----- ٥١٢- رسالة في كيفية التسبيح في الاخيرتين
- ٣٣٦ ----- محمد بن عبد الفتاح تنكابني سراب (م ١١٢٤)
- ٣٣٦ ----- ٥١٣- رسالة في فصول الاذان و الإقامة
- ٣٣٦ ----- ٥١٤- رساله در نماز جمعه
- ٣٣٧ ----- ٥١٥- حاشية على رسالة التوني

- ٣٣٧ ٥١٦- حاشية زبدة البيان
- ٣٣٧ ٥١٧- رسالة، رؤية الهلال قبل الزوال
- ٣٣٧ ٥١٨- رسالة در نذر تصدق،
- ٣٣٧ جمال الدين محمد بن حسين خوانساري
- ٣٣٧ اشارہ
- ٣٣٧ ٥١٩- حاشية روضة البهية
- ٣٣٧ ٥٢٠- رسالة در نماز جمعه،
- ٣٣٨ ٥٢١- رسالة در مال ناصبي
- ٣٣٨ ٥٢٢- رسالة في التدر
- ٣٣٨ محمد صالح بن عبد الواسع حسيني خاتون آبادي (م ١١٢٦)
- ٣٣٨ ٥٢٣- آداب سنتيه
- ٣٣٩ ٥٢٤- التهليلة
- ٣٣٩ ٥٢٥- رسالة في انه هل يعتبر حكم الحاكم بثبوت الهلال
- ٣٣٩ محمد جعفر بن محمد باقر شريف سبزواري (زنده در ١١٢٧)
- ٣٣٩ ٥٢٦- رسالة في التكبيرات السبع
- ٣٣٩ ٥٢٧- رسالة في حكم روية الهلال قبل الزوال
- ٣٣٩ ٥٢٨- حاشية الالفتية
- ٣٤٠ عبد الله بن كرم حويزي (زنده در ١١٣٢)
- ٣٤٠ ٥٢٩- كتاب الصلاة
- ٣٤٠ احمد بن ابراهيم بحراني
- ٣٤٠ ٥٣٠- اجوبة مسائل سيد يحيى بن سيد حسين احسائي
- ٣٤٠ ٥٣١- اجوبة مسائل شيخ عبد الامام احسائي
- ٣٤٠ ٥٣٢- اجوبة مسائل شيخ علي بن لطف الله بحراني
- ٣٤٠ ٥٣٣- اجوبة مسائل شيخ نصير بن محمد خطي جارودي
- ٣٤١ ٥٣٤- تعليق على مبحث الزوال
- ٣٤١ ٥٣٥- رسالة في تحقيق غسالة التجاسة

- ٣٤١ ٥٣٦- رسالة في حكم ملاقى المتنجس
- ٣٤١ ٥٣٧- المسائل الخمسة
- ٣٤١ ٥٣٨- رسالة في جواز العدول عن كل سورة عدا الجحد و التوحيد
- ٣٤١ ٥٣٩- رسالة في تحقيق مسألة الصلح على المجهول
- ٣٤٢ ٥٤٠- رسالة في تملك المهر اجمع بمجرد العقد
- ٣٤٢ ٥٤١- رسالة في ان الطلقة و الطلقتين هل تبقى بالتحليل او تنعدم
- ٣٤٢ ٥٤٢- رسالة في الدعوى على الميت
- ٣٤٢ محمد هادى بن محمد صالح مازندراني درگذشته پيرامون (١١٣٤) -
- ٣٤٢ ٥٤٣- رسالة في الاذان و الاقامة
- ٣٤٢ ٥٤٤- رسالة في تعيين غزوة رمضان في ما اذا غمت شهور السنة كلها
- ٣٤٢ ٥٤٥- رسالة في معرفة احكام الرضاع
- ٣٤٣ ٥٤٦- رسالة في الارث
- ٣٤٣ عبد الله بن صالح سماهيجى بحراني (م ١١٣٥) □
- ٣٤٣ ٥٤٧- اجوبة المسائل سيد عبد الله بن سيد علوى عتيق حسين □
- ٣٤٣ ٥٤٨- اجوبة مسائل شيخ سليمان
- ٣٤٣ ٥٤٩- الفاكهة الكاظمية
- ٣٤٣ ٥٥٠- حل العقود
- ٣٤٤ ٥٥١- هداية السائل
- ٣٤٤ ٥٥٢- اللمعة الجلية في تحقيق المسائل الاسماعيلية
- ٣٤٤ ٥٥٣- المسائل البهبائية
- ٣٤٤ ٥٥٤- المسائل الحسينية
- ٣٤٤ ٥٥٥- المسائل المحمدية
- ٣٤٤ ٥٥٦- المسائل التاصرية
- ٣٤٥ ٥٥٧- التفحة العنبرية في اجوبة المسائل التسترية
- ٣٤٥ ٥٥٨- الرسالة الفهليانية
- ٣٤٥ ٥٥٩- مسألة الشيخ عبد الله بن الشيخ فرج □

- حيدر على بن ملا ميرزا شيروانى (گويا زنده در ۱۱۳۴) ۳۴۵
- ۵۶۰- رسالۀ فى وجوب الصلاة على التبي ۳۴۵
- ۵۶۱- رسالۀ فى الخل فى الصلاة ۳۴۵
- ۵۶۱- رسالۀ فى حد المسافئ ۳۴۵
- ۵۶۲- تحفئ السرائر ۳۴۶
- ۵۶۳- رسالۀ فى حرمة المشاهد المشرفة ۳۴۶
- ۵۶۴- رسالۀ فى وجوب قتل سائب التبي ۳۴۶
- فاضل هندی (م ۱۱۳۷) ۳۴۶
- ۵۶۵- كشف اللثام ۳۴۶
- ۵۶۶- المناهج السوية ۳۴۶
- ۵۶۷- حاشية ارشاد الازهان ۳۴۷
- ۵۶۸- الاحتياطات الفقهية ۳۴۷
- ۵۶۹- رسالۀ فى صلاة الجمعة ۳۴۷
- ۵۷۰- الزهرة فى مناسك الحج و العمرة ۳۴۷
- ابو الحسن ابن محمد طاهر شريف فتونى عاملى (م ۱۱۳۸) ۳۴۷
- ۵۷۱- رسالۀ فى الرضاع ۳۴۷
- ۵۷۲- شرح مفاتيح الشرائع ۳۴۸
- محمد بن على بن حيدر موسى عاملى (م ۱۱۳۹) ۳۴۸
- ۵۷۳- مسائل سألها ۳۴۸
- ۵۷۴- اظهار ما عندى بمنسك الفاضل الهندي ۳۴۸
- ۵۷۵- ايناس سلطان المؤمنين ۳۴۸
- ۵۷۶- آيات الاحكام ۳۴۸
- بهاء الدين محمد بن محمد باقر مختارى نائينى (در گذشته پيرامون ۱۱۴۰) ۳۴۹
- ۵۷۷- القول الفصل فى المسح و الغسل ۳۴۹
- ۵۷۸- قبالة قلبية فى بيان استقبال الميت و توجيهه إلى القبلة ۳۴۹
- ۵۷۹- حسان اليواقيت ۳۴۹

- ٣٤٩ ٥٨٠- رسالة في استحباب التسليم على النبي في التشهد الاخير
- ٣٤٩ ٥٨١- مقاليد القصود
- ٣٥٠ ٥٨٢- العين
- ٣٥٠ ٥٨٣- رساله در نكاح،
- ٣٥٠ ٥٨٤- عمدة الناظر في عقدة التاذر
- ٣٥٠ ٥٨٥- إنارة الطروس
- ٣٥٠ ٥٨٦- رساله در ارث
- ٣٥٠ ٥٨٧- تقويم الميراث
- ٣٥١ ٥٨٨- مسألة في وجوب التكفين في ثلاثة اثواب
- ٣٥١ ٥٨٩- القامع للبدعة في ترك صلاة الجمعة
- ٣٥١ ٥٩٠- هداية الصراط في حرمة الجمع بين الظهر و الجمعة
- ٣٥١ محمد ابراهيم محمد معصوم حسيني قزويني (م ١١٤٩) -
- ٣٥١ ٥٩١- رسالة في الفرق بين الكبائر و الصغائر
- ٣٥١ ٥٩٢- حاشية الزوضة البهية
- ٣٥١ ٥٩٣- حاشية زبدة البيان
- ٣٥١ ٥٩٤- حاشية مدارك الاحكام
- ٣٥٢ صدر الدين محمد بن محمد بن علي رضوي كاشاني (ميانة قرن دوازدهم)
- ٣٥٢ ٥٩٥- منتهى المرام في القصر و الاتمام
- ٣٥٢ محمد بن عبد الكريم طباطبائي بروجردي (ميانة قرن دوازدهم)
- ٣٥٢ ٥٩٦- رسالة في معرفة احكام الرضاع
- ٣٥٢ سيد نصر الله بن حسين موسوي حائري (ميانة قرن دوازدهم)
- ٣٥٢ ٥٩٧- رسالة في حرمة شرب التتن و الحشيش
- ٣٥٢ عبد النبي بن احمد بحراني (زنده ١١٥٠)
- ٣٥٢ ٥٩٨- رسالة في الرضاع
- ٣٥٢ محمد رفيع بن فرج گيلاني (زنده در ١١٥٠)
- ٣٥٢ ٥٩٩- حاشية الزوضة البهية

- ۳۵۳ ۶۰۰- حاشیه زبده البيان
- ۳۵۳ ۶۰۱- رساله فی صلاة الجمعة،
- ۳۵۳ ۶۰۲- رساله فی صلاة الجمعة،
- ۳۵۳ صدر الدین محمد بن محمد باقر رضوی همدانی، شارح وافیہ (زنده در ۱۱۵۱)
- ۳۵۳ ۶۰۳- استقصاء النظر
- ۳۵۳ ۶۰۴- رساله فی عدم انفعال الماء القلیل
- ۳۵۴ احمد بن اسماعیل نجفی جزائر (م ۱۱۵۱)
- ۳۵۴ ۶۰۵- قلاند الدرر،
- ۳۵۴ ۶۰۶- تبصرة المبتدئين
- ۳۵۴ صدر الدین محمد بن نصیر طباطبایی یزدی (م ۱۱۵۴)
- ۳۵۴ ۶۰۷- رساله فی صلاة الجمعة
- ۳۵۴ ۶۰۸- عدّة المسافرين
- ۳۵۴ ۶۰۹- الفرائض
- ۳۵۴ ۶۱۰- [اشارات الفقه]
- ۳۵۵ زین العابدین بن محمد یوسف حسینی لاریجانی (زنده در ۱۱۶۸)
- ۳۵۵ ۶۱۱- كشف المطلوب فی بطلان الصلاة فی المكان المغصوب
- ۳۵۵ محمد بن علی بن عبد التّبی مقابی بحرانی (زنده در ۱۱۶۹)
- ۳۵۵ ۶۱۲- مجمع الاحکام
- ۳۵۵ ۶۱۳- رساله فی الجهر و الاخفات
- ۳۵۵ عبد الرّشید بن نور الدّین شوشتری (قرن دوازدهم)
- ۳۵۵ ۶۱۴- المسائل الاخباریه
- ۳۵۶ محمد بن محمد زمان کاشانی (زنده در ۱۱۷۲)
- ۳۵۶ ۶۱۵- قبله اثنا عشریه،
- ۳۵۶ ۶۱۶- نور الهدی
- ۳۵۶ ۶۱۷- الحقّ الصّراح فی ما لا بدّ منه فی ایجاب التّکاح
- ۳۵۷ ۶۱۸- رساله فی صیغ التّکاح

- عبد الله بن نور الدين جزائري (م ١١٧٣) ٣٥٧
- ٦١٩- الأنوار الجلية في جوابات المسائل الجلية الاولى ٣٥٧
- ٦٢٠- الذخيرة الابدية ٣٥٧
- ٦٢١- الذخيرة الباقية في اجوبة المسائل الجلية الثانية ٣٥٧
- ٦٢٢- المقاصد العلية في اجوبة المسائل العلوية ٣٥٨
- ٦٢٣- الذخر الرائع، ٣٥٨
- ٦٢٤- التحفة السنية، ٣٥٨
- محمد اسماعيل بن محمد حسين خواجوي مازندراني (م ١١٧٣) ٣٥٨
- ٦٢٥- اجوبة المسائل ٣٥٨
- ٦٢٦- الرسائل، ٣٥٨
- ٦٢٧- رساله في تحديد الكر ٣٥٩
- ٦٢٨- رساله في حكم الغسل قبل الاستبراء ٣٥٩
- ٦٢٩- رساله في حكم الحدث الاصغر المتخلل اثناء الغسل ٣٥٩
- ٦٣٠- مسألة في وظيفة رجل احتاج إلى الغسل في الارض الباردة ٣٥٩
- ٦٣١- رساله في عدم جواز التكفين في ما لا يجوز الصلاة فيه و الجلود ٣٥٩
- ٦٣٢- رساله في حكم الاسراج عند الميت ٣٥٩
- ٦٣٣- رساله في اصالة عدم التذكية في الجلود المشتري من الكفار او من لا يوثق به ٣٦٠
- ٦٣٤- الحريرية ٣٦٠
- ٦٣٥- الذهبية ٣٦٠
- ٦٣٦- رساله في اللباس المشكوك ٣٦٠
- ٦٣٧- رساله في الصلاة في ثوب معه فضله ما لا يؤكل لحمه ٣٦٠
- ٦٣٨- رساله في كيفية الاذان و التشهد ٣٦٠
- ٦٣٩- رساله في الصلاة و الافطار بأذان الجمهور ٣٦٠
- ٦٤٠- تذكرة الوداد ٣٦٢
- ٦٤١- رساله في افضلية التسبيح في الأخيرتين ٣٦٢
- ٦٤٢- رساله في صلاة الجمعة، ٣٦٢

- ٣٦٢ ----- ٦٤٣- رسالة في استثناء المئونة من الزكاة
- ٣٦٢ ----- ٦٤٤- رسالة في الخمس
- ٣٦٣ ----- ٦٤٥- مسألة في الحج البدلي
- ٣٦٣ ----- ٦٤٦- رسالة في اقل ما بين العمرتين
- ٣٦٣ ----- ٦٤٧- رسالة في حقيقة التائب و احكامه
- ٣٦٣ ----- ٦٤٨- رسالة في العقد الفضولي
- ٣٦٣ ----- ٦٤٩- رسالة في تحريم الغناء
- ٣٦٤ ----- ٦٥٠- رسالة في النظر إلى وجه الاجنبية
- ٣٦٤ ----- ٦٥١- رسالة في عدم جواز تزويج المؤمنة بالمخالف
- ٣٦٤ ----- ٦٥١- الرضاعية
- ٣٦٤ ----- ٦٥٢- رسالة في جواز حمل الزوجة المنقطعة من بلد إلى آخر
- ٣٦٤ ----- ٦٥٣- فائدة في طلاق الولي
- ٣٦٤ ----- ٦٥٤- رسالة في الفرق بين الطلاق الرجعي و البائن
- ٣٦٥ ----- ٦٥٥- رسالة في جواز التداوى بالخمر
- ٣٦٥ ----- ٦٥٦- الفصول الخمسة في الشفعة
- ٣٦٥ ----- ٦٥٧- رسالة في الحبوة
- ٣٦٥ ----- ٦٥٨- رسالة في ارث الزوجة
- ٣٦٥ ----- ٦٥٩- رسالة في جواز مقاضة المنكر لو حلف
- ٣٦٥ ----- ٦٦٠- رسالة في العدالة
- ٣٦٦ ----- ٦٦١- حاشية مدارك الاحكام
- ٣٦٦ ----- شتر بن محمد موسى نجفي (زنده در ١١٧٩)
- ٣٦٦ ----- ٦٦٢- رساله في وجوب غسل الجمعة
- ٣٦٦ ----- ٦٦٣- رسالة في القصر و الاتمام
- ٣٦٦ ----- ٦٦٤- رسالة في حكم الارتماس في الصوم
- ٣٦٦ ----- محمد مهدي بن محمد صالح فتونى عاملى (م ١١٨٣)
- ٣٦٦ ----- ٦٦٥- نتائج الاخبار

- صاحب حدائق (م ١١٨٦) ٣٦٧
- ٦٦٦- الحدائق التاضرة، ٣٦٧
- اشاره ٣٦٧
- شروح و حواشى: ٣٦٧
- ٦٦٧- أجوبة المسائل الفقهية ٣٦٧
- ٦٦٨- أجوبة المسائل الثلاث ٣٦٧
- ٦٦٩- أجوبة المسائل ٣٦٨
- ٦٧٠- الأنوار الحيرية ٣٦٨
- ٦٧١- الدرر التجفية، ٣٦٨
- ٦٧٢- اللئالى الزواهر ٣٦٨
- ٦٧٣- المسائل البهبائية ٣٦٨
- ٦٧٤- تدارك المدارك ٣٦٨
- ٦٧٥- قاطعه القال و القيل فى انفعال الماء القليل ٣٦٨
- ٦٧٦- رسالة فى الصلاة، ٣٧٠
- ٦٧٧- رسالة أخرى فى الصلاة ٣٧٠
- ٦٧٨- شرح رسالة الصلاة ٣٧٠
- ٦٧٩- رسالة فى صلاة الجمعة ٣٧٠
- ٦٨٠- رسالة فى الشرك ٣٧٠
- ٦٨١- رسالة فى حرمة الأم بالعقد على البنت ٣٧٠
- ٦٨٢- الصوارم القاصمة لظهور الجامعين من ولد فاطمة ٣٧١
- ٦٨٣- كشف القناع، ٣٧١
- ٦٨٤- الرسالة المحمدية ٣٧١
- ٦٨٥- رسالة فى العدالة ٣٧١
- حسين بن أبى القاسم موسى خوانسارى (م ١١٩١) ٣٧٢
- ٦٨٦- شرح عبارة مشكله فى مبحث صلاة الميت ٣٧٢
- ٦٨٧- شرح عبارة مشكله فى مبحث صلاة الخوف ٣٧٢

- ٣٧٢ ٦٨٨- رسالة في تنجس ملاقى المتنجس
- ٣٧٢ محمد بن احمد بحراني (اواخر قرن دوازدهم)
- ٣٧٢ ٦٨٩- رسالة في وجوب الجهر بالتسبيحات
- ٣٧٢ وحيد بهبهاني (م ١٢٠٥)
- ٣٧٢ ٦٩٠- مصابيح الظلام،
- ٣٧٣ ٦٩١- أجوبة المسائل،
- ٣٧٣ ٦٩٢- سؤال و جواب،
- ٣٧٤ ٦٩٣- حاشية ذكرى الشيعة
- ٣٧٤ ٦٩٤- حاشية مختصر النافع
- ٣٧٤ ٦٩٥- حاشية مسالك الافهام شهيد دوم
- ٣٧٤ ٦٩٦- حاشية مجمع الفائدة و البرهان
- ٣٧٤ ٦٩٧ [تحقيق في القياس]
- ٣٧٤ ٦٩٨ [الجمع بين الاخبار المتعارضة]
- ٣٧٤ ٦٩٩- حواشي مفاتيح الشرائع فيض
- ٣٧٤ ٧٠٠- شرح ديباجة مفاتيح الشرائع
- ٣٧٤ ٧٠١- رسالة في بطلان عبادة الجاهل،
- ٣٧٤ ٧٠٢- رسالة في المتعة
- ٣٧٤ ٧٠٣- الافادة الاجمالية في العبادات المكروهة
- ٣٧٤ ٧٠٤- رسالة في ان الاصل في الاشياء الطهارة
- ٣٧٤ ٧٠٥- رسالة في كيفية وجوب الطهارة
- ٣٧٤ ٧٠٦- مسأله في حكم عصيرى التمر و الزبيب
- ٣٧٧ ٧٠٧- رسالة في صلاة الجمعة
- ٣٧٧ ٧٠٨- رسالة في عدم الاعتداد بالتزوية قبل الزوال
- ٣٧٧ ٧٠٩- رسالة في ان انكار اصول المذهب لا يوجب الكفر
- ٣٧٧ ٧١٠- رسالة في ان الاصل في المعاملات الصحة
- ٣٧٧ ٧١١- رسالة في بطلان القرض بشرط معاملة المحاباتيته

- ٣٧٨ ٧١٢- رسالة في جواز الجمع بين الفاطميتين
- ٣٧٨ ٧١٣- رسالة في بطلان العقد على الصغيرة لأجل المحرمية
- ٣٧٩ سيد حسين بن محمد ابراهيم حسيني قزويني (م ١٢٠٨)
- ٣٧٩ ٧١٤- رسالة في حكم النباش
- ٣٧٩ ٧١٥- رسالة في حكم الهوام و السوام و الحشرات
- ٣٧٩ ٧١٦- رسالة في تنجيس المتنجس
- ٣٧٩ ٧١٧- رسالة في حكم العبادة في المكان المغصوب
- ٣٧٩ ٧١٨- رسالة في حلّ حديث ورد في الصوت الحسن
- ٣٨٠ ٧١٩- مختار المذهب في ما يصحبه الانسان من الذهب
- ٣٨٠ ٧٢٠- غاية الاختيار في احكام مناكحة الكفار
- ٣٨٠ ٧٢١- رسالة في حكم التّكاح الصغير لغرض محرمية أمها
- ٣٨٠ ٧٢٢- رسالة في حكم موت الولد في بطن أمه
- ٣٨٠ ٧٢٣- معارج الاحكام
- ٣٨٠ ٧٢٤- مستقصى الاجتهاد
- ٣٨٠ ٧٢٥- حاشية الزوضة البهية
- ٣٨١ محمد مهدي بن ابي ذر نراقي كاشاني (م ١٢٠٩)
- ٣٨١ ٧٢٦- لوامع الاحكام
- ٣٨١ ٧٢٧- معتمد الشيعة
- ٣٨١ بحر العلوم (م ١٢١٢)
- ٣٨١ ٧٢٨- الدرّة،
- ٣٨١ اشاره
- ٣٨١ شروح:
- ٣٨٢ ٧٢٩- المصابيح
- ٣٨٢ ٧٣٠- مبلغ النظر
- ٣٨٢ ٧٣١- العجالة الموجزة في فروع الناسك
- ٣٨٢ ٧٣٢- رسالة في حكم الفرار من الطاعون

- ٣٨٤ ----- ٧٣٣- رسالة في تحريم العصير العنبي و الزببى
- ٣٨٤ ----- محمد مهدي بن ابي القاسم موسى شهرستاني (م ١٢١٦)-----
- ٣٨٤ ----- ٧٣٤- المصابيح
- ٣٨٤ ----- عبد الصمد همدانى (م ١٢١٦)-----
- ٣٨٤ ----- ٧٣٥- رسالة في الغناء
- ٣٨٤ ----- ٧٣٦- حاشية مختصر نافع
- ٣٨٤ ----- ٧٣٧- بحر الحقائق
- ٣٨٥ ----- محمد على بن محمد باقر بهبهانى کرمانشاهى (م ١٢١٦)-----
- ٣٨٥ ----- ٧٣٨- الفذالك
- ٣٨٥ ----- ٧٣٩- فتاح المجامع
- ٣٨٥ ----- ٧٤٠- المسائل التى اشتهرت بين المتأخرين على خلاف مقتضى الادلة القوية استنادا إلى بعض الاصول او اخبار ضعيفة عامية
- ٣٨٥ ----- ٧٤١- مقامع الفضل
- ٣٨٦ ----- ٧٤٢- حاشية الزوضة البهية
- ٣٨٦ ----- ٧٤٣- قطع المقال فى نصره القول بالانفعال
- ٣٨٦ ----- ٧٤٤- رسالة فى المثونة المستثناة من الزكاة
- ٣٨٦ ----- ٧٤٥- مصرف رد مظالم
- ٣٨٦ ----- ٧٤٦- دليل الناسك
- ٣٨٧ ----- ٧٤٧- كتاب الاجارة
- ٣٨٧ ----- ٧٤٨- صيغ التكاك
- ٣٨٧ ----- ٧٤٩- منع المنع من الجمع بين فاطميتين
- ٣٨٧ ----- ٧٥٠- مظهر المختار فى حكم النكاح مع الاعسار
- ٣٨٧ ----- حسين بن محمد آل عصفور بحراني (م ١٢١٦)-----
- ٣٨٧ ----- ٧٥١- سداد العباد و رشاد العباد
- ٣٨٨ ----- ٧٥٢- رواشح العناية الزبانية
- ٣٨٨ ----- ٧٥٣- الأنوار اللامعة
- ٣٨٨ ----- ٧٥٤- السوانح النظرية

- ٣٨٨ ٧٥٥- الفتاوى الحسينية
- ٣٨٨ ٧٥٦- النفحة القدسية
- ٣٨٨ ٧٥٧- برهان الاشراف في منع بيع الاوقاف
- ٣٨٨ محمد مهدي بن هدايت الله حسيني مشهدي (م ١٢١٨) □
- ٣٨٨ ٧٥٨- رسالة في المواسعة
- ٣٨٩ ٧٥٩- رسالة في جواز الحيل الشرعية
- ٣٨٩ ٧٦٠- رسالة في ولاية الاب على النكاح
- ٣٨٩ ٧٦١- شرح عبارتي در مبحث اواني از منتهي المطلب
- ٣٨٩ ٧٦٢- نبراس الهداية
- ٣٨٩ جواد بن محمد حسيني عاملي (م ١٢٢٦)
- ٣٨٩ ٧٦٣- مفتاح الكرامة،
- ٣٩٠ محسن بن حسن اعرجي كاظمي (م ١٢٢٧)
- ٣٩٠ ٧٦٤- الجامع الكبير
- ٣٩٠ ٧٦٥- وسائل الشيعة،
- ٣٩٠ ٧٦٦- حاشية كفاية سبزوارى
- ٣٩٠ ٧٦٧- رسالة في صلاة الجمعة
- ٣٩٠ ٧٦٨- شرح مقدمه الحدائق
- ٣٩٠ كاشف الغطاء- جعفر بن خضر نجفي (م ١٢٢٨)
- ٣٩٠ ٧٦٩- كشف الغطاء،
- ٣٩١ ٧٧٠- بغية الطالب
- ٣٩١ ٧٧١- القواعد الشرعية،
- ٣٩١ ٧٧٢- رسالة في العبادات المالية
- ٣٩١ ٧٧٣- كشف الالتباس بين الحيض و الاستحاضة و التفاس
- ٣٩١ ٧٧٤- احكام الجنائز
- ٣٩٢ ٧٧٥- رسالة في الصيام
- ٣٩٢ ٧٧٦- غاية المراد في احكام الجهاد

- ٣٩٢ ٧٧٧- شرح القواعد،
- ٣٩٣ ٧٧٨- رسالة في المنع من الشهادة بالولاية في الاذان
- ٣٩٣ صاحب رياض (م ١٢٣١)
- ٣٩٣ ٧٧٩- صديقة المؤمنين،
- ٣٩٤ ٧٨٠- رياض المسائل،
- ٣٩٤ اشاره
- ٣٩٤ شروح و حواشى:
- ٣٩٤ ٧٨١- حاشية مفاتيح الشرائع
- ٣٩٤ ٧٨٢- حاشية دروس شهيد
- ٣٩٤ ٧٨٣- الجهادية
- ٣٩٧ ميرزای ققى (م ١٢٣٢)
- ٣٩٧ ٧٨٤- غنائم الايام،
- ٣٩٧ ٧٨٥- مناهج الأحكام،
- ٣٩٧ ٧٨٦- جامع الشتات،
- ٣٩٨ ٧٨٧- جوامع الرسائل،
- ٣٩٨ ٧٨٨- الرسائل،
- ٣٩٨ ٧٨٩- معين الخواص
- ٣٩٨ ٧٩٠- مرشد العوام
- ٣٩٨ ٧٩١- التحفة العباسية،
- ٣٩٩ ٧٩٢- رسالة في دعوى المرأة الخلو عن المانع
- ٣٩٩ ٧٩٣- رسالة في حكم الطلاق بدعوى الوكالة عن الزوج مع إنكاره
- ٣٩٩ ٧٩٤- رسالة في اقرار الرجال بطلاق زوجته
- ٣٩٩ ٧٩٥- رسالة في تحقيق ما يعتبر في الشهادة
- ٣٩٩ صاحب مقابس (م ١٢٣٤)
- ٣٩٩ ٧٩٦- مقابس الأنوار،
- ٤٠٠ ٧٩٧- حاشية قواعد الاحكام

- ٧٩٨- اللؤلؤ المسجور في معنى لفظ الطهور ٤٠٠
- ٧٩٩- منهج التحقيق في التوسعة و التضييق ٤٠٠
- ٨٠٠- مبلغ النظر و نتيجة الفكر ٤٠٠
- سيد محمد مجاهد (م ١٢٤٢) ٤٠١
- ٨٠١- كتاب القضاء ٤٠١
- ٨٠٢- نهاية المرام ٤٠١
- ٨٠٣- جامع الاقوال ٤٠١
- ٨٠٤- المناهل، ٤٠١
- ٨٠٥- الجهادية ٤٠٢
- عبد الله بن محمد رضا حسيني شتر (م ١٢٤٢) ٤٠٢
- ٨٠٦- مصابيح الظلام ٤٠٢
- ٨٠٧- المصباح الساطع ٤٠٢
- ٨٠٨- زبدة الدليل ٤٠٢
- ٨٠٩- رسالة في الطهارة ٤٠٢
- موسى بن جعفر آل كشف الغطاء (م ١٢٤٣) ٤٠٢
- ٨١٠- منية الزاغب ٤٠٢
- احمد بن محمد مهدي نراقي (م ١٢٤٥) ٤٠٣
- ٨١١- هداية الشيعة ٤٠٣
- ٨١٢- مستند الشيعة: ٤٠٣
- ٨١٣- رسائل و مسائل، ٤٠٣
- ٨١٤- كتاب القضاء و الشهادات ٤٠٤
- ٨١٥- عوائد الايام، ٤٠٤
- ٨١٦- مناهج الاحكام، ٤٠٤
- ٨١٧- حاشية الزوضة البيهية ٤٠٤
- محمد على بن محمد باقر هزار جريبي اصفهاني (م ١٢٤٦) ٤٠٤
- ٨١٨- البحر الزاخر ٤٠٤

- ٤٠٥ ٨١٩- قاطع النزاع
- ٤٠٥ ٨٢٠- مخزن الاسرار الفقهية
- ٤٠٥ محمد تقى بن محمد رحيم اصفهاني
- ٤٠٥ اشاره
- ٤٠٥ ٨٢١- كتاب الطهارة
- ٤٠٥ احمد بن صالح بن طوق بحراني (ميانة قرن سيزدهم)
- ٤٠٥ ٨٢٢- مجموعه رسائل
- ٤٠٦ على بن جعفر آل كاشف الغطاء (م ١٢٥٣)
- ٤٠٦ ٨٢٣- التقريرات،
- ٤٠٦ ٨٢٤- رسالة في الصوم
- ٤٠٦ خضر بن شلال عفاوى نجفى (م ١٢٥٥)
- ٤٠٦ ٨٢٥- التحفة الغروية
- ٤٠٦ ٨٢٦- جنة الخلد
- ٤٠٦ حجة الاسلام شفتى
- ٤٠٦ اشاره
- ٤٠٦ ٨٢٧- مطالع الأنوار،
- ٤٠٧ ٨٢٨- سؤال و جواب،
- ٤٠٧ ٨٢٩- رسالة في تطهير العجين
- ٤٠٧ ٨٣٠- رسالة في ما لو اخل بالتسليم في الصلاة
- ٤٠٨ ٨٣١- رسالة في التسليم بالتوافل
- ٤٠٨ ٨٣٢- رسالة در اقامه حدود در زمان غيبت امام
- ٤٠٨ ٨٣٣- رسالة في عدم لزوم القبض اذا جعل الواقف التولية لنفسه
- ٤٠٨ ٨٣٤- رسالة في جواز الاحتكالي على قول النساء في انتفاء موانع التكاثر
- ٤٠٨ ٨٣٥- رسالة في حرمة ام الموطوء و بنته و اخته على الواطئ
- ٤٠٨ ٨٣٦- رسالة في طلاق مدعى الوكالة عن الزوج مع انكار الزوج
- ٤٠٩ ٨٣٧- رسالة في حكم صلح حق الرجوع في الطلاق الرجعي

- ٤٠٩ ٨٣٨- كاريويه،
- ٤٠٩ محمد مهدي بن علي طباطبائي كربلائي، فرزند صاحب رياض (م ١٢٦٠) ---
- ٤٠٩ ٨٣٩- رسالة في هبة الولي مدة الزوجة الصغيرة ---
- ٤٠٩ ٨٤٠- المصابيح ---
- ٤٠٩ محمد ابراهيم بن محمد حسن كلباسي اصفهاني (م ١٢٦٢) ---
- ٤٠٩ ٨٤١- شوارع الهداية ---
- ٤٠٩ ٨٤٢- منهاج الهداية، ---
- ٤٠٩ اشاره ---
- ٤١٠ شرح: ---
- ٤١٠ ابراهيم بن محمد باقر موسوي قزويني صاحب ضوابط (م ١٢٦٢) ---
- ٤١٠ ٨٤٣- دلائل الاحكام ---
- ٤١٠ محمد جعفر بن سيف الدين شريعتمداري استرآبادي (م ١٢٦٣) ---
- ٤١٠ ٨٤٤- شوارع الانام ---
- ٤١٠ ٨٤٥- حاشية رياض المسائل ---
- ٤١٠ ٨٤٦- حاشية مدارك الاحكام ---
- ٤١٠ ٨٤٧- ينابيع الحكمة ---
- ٤١١ ٨٤٨- مجمع الآراء ---
- ٤١١ ٨٤٩- مشكاة الوري ---
- ٤١١ ٨٥٠- المقاليد الجعفرية ---
- ٤١١ ٨٥١- رسالة في القبلة ---
- ٤١١ ٨٥٢- رسالة في القصر و الاتمام ---
- ٤١١ ٨٥٣- الكفاف في مسائل الاعتكاف ---
- ٤١١ ٨٥٤- صيغ العقود و الايقاعات، ---
- ٤١٢ ٨٥٥- صيغ التكااح ---
- ٤١٢ ٨٥٦- رسالة في ابراء الاب زوجة ابنه الصغيرة المنقطعة من المدة ---
- ٤١٢ ٨٥٧- رسالة في حكم المرأة المفقود عنها زوجها ---

- ٤١٢ ٨٥٨- سفينة التجارة
- ٤١٢ ٨٥٩- رساله در حدود و قصاص و ديات،
- ٤١٣ صدر الدين محمد بن صالح عاملى اصفهانى (م ١٢٦٣)
- ٤١٣ ٨٦٠- الارجوزة الرضاعية
- ٤١٣ ٨٦١- رساله فى مسائل ذى الرأسين
- ٤١٣ ٨٦٢- رساله فى الوقف
- ٤١٣ حسن بن جعفر آل كاشف الغطاء (م ١٢٦٤)
- ٤١٣ ٨٦٣- انوار الفقاهة
- ٤١٤ ٨٦٤- كتاب الغصب
- ٤١٤ ٨٦٥- السلاح الماضى
- ٤١٤ ٨٦٦- المواريث
- ٤١٥ ٨٦٧- قواعد المعاملات
- ٤١٥ ٨٦٨- حاشية كشف الغطاء
- ٤١٥ مير فتاح- عبد الفتاح بن على حسينى مراغى (م ١٢٦٦ - ١٢٧٤)
- ٤١٥ ٨٦٩- العناوين،
- ٤١٥ ٨٧٠- صيغ العقود و الايقاعات
- ٤١٥ محسن خنفر نجفى (م ١٢٧٠)
- ٤١٥ ٨٧١- كتاب التجارة،
- ٤١٥ كتاب احياء الموات
- ٤١٦ صاحب جواهر (م ١٢٦٦)
- ٤١٦ ٨٧٢- جواهر الكلام،
- ٤١٦ اشاره
- ٤١٦ شروح:
- ٤١٦ ٨٧٣- نجات العباد-
- ٤١٧ ٨٧٤- سؤال و جواب
- ٤١٧ ٨٧٥- التقارير،

- ٤١٧ شيخ انصارى (م ١٢٨١)
- ٤١٧ ٨٧٦- لوامع التّكات،
- ٤١٧ ٨٧٧- المكاسب
- ٤١٧ اشاره
- ٤١٨ شروح و حواشى:
- ٤١٩ ٨٧٨- كتاب البيع و الخيارات،
- ٤١٩ ٨٧٩- رسالة فى العدالة،
- ٤١٩ اشاره
- ٤١٩ شروح و حواشى:
- ٤٢٠ ٨٨٠- كتاب القضاء و الشهادات
- ٤٢٠ ٨٨١- كتاب القضاء،
- ٤٢٠ ٨٨٢- كتاب القضاء،
- ٤٢٠ ٨٨٣- فائدة فى الموارث،
- ٤٢٠ ٨٨٤- كتاب اللّقطه
- ٤٢١ ٨٨٥- كتاب الغصب
- ٤٢١ ٨٨٦- رسالة فى قاعدة من ملك شيئا ملك الاقرار به
- ٤٢١ ٨٨٧- رسالة فى الرّضاع
- ٤٢١ ٨٨٨- التّحريم بالمصاهرة،
- ٤٢١ ٨٨٩- رسالة فى منجزات المريض
- ٤٢١ ٨٩٠- كتاب الوصايا،
- ٤٢١ ٨٩١- كتاب الوقوف و الصدقات
- ٤٢٢ ٨٩٢- كتاب الوقف،
- ٤٢٢ ٨٩٣- كتاب الصوم،
- ٤٢٢ ٨٩٤- كتاب الخمس،
- ٤٢٢ ٨٩٥- كتاب الزّكاة،
- ٤٢٢ ٨٩٦- كتاب الزّكاة،

- ٤٢٢ ٨٩٧- رسالة في صلاة المسافر
- ٤٢٣ ٨٩٨- رسالة في الموسعة و المضايقة،
- ٤٢٣ ٨٩٩- رسالة في القضاء عن الميت،
- ٤٢٣ ٩٠٠- كتاب الصلاة،
- ٤٢٣ ٩٠١- التقريرات في الصلاة،
- ٤٢٣ ٩٠٢- كتاب الطهارة،
- ٤٢٣ ٩٠٣- التقريرات في الطهارة،
- ٤٢٤ ٩٠٤- رسالة في قاعدة لا ضرر،
- ٤٢٤ ٩٠٥- رسالة في التقيه،
- ٤٢٤ حسن بن ابراهيم نجم آبادى (در گذشته پيرامون ١٢٨٤) -
- ٤٢٤ ٩٠٦- كتاب خلل الصلاة
- ٤٢٤ ٩٠٧- كتاب الصوم
- ٤٢٥ ٩٠٨- كتاب البيع
- ٤٢٥ عبد الضاحب محمد بن احمد نراقى كاشانى (م ١٢٩٧) -
- ٤٢٥ ٩٠٩- مشارق الاحكام،
- ٤٢٥ على بن رضا آل بحر العلوم (م ١٢٩٨) -
- ٤٢٥ ٩١٠- البرهان الفاطع
- ٤٢٥ ٩١١- رسالة في القبلة،
- ٤٢٥ ٩١٢- رسالة في الحيوة،
- ٤٢٦ محمد تقى بن حسين على هروى اصفهانى (م ١٢٩٩) -
- ٤٢٦ ٩١٣- رسالة في العرق الجنب من الحرام
- ٤٢٦ ٩١٤- رسالة في الشرط ضمن العقد
- ٤٢٦ ٩١٥- [حاشية على رسالة حكم الطلاق بدعوى الوكالة]
- ٤٢٦ ٩١٦- رسالة في طلاق الزوجة بعوض منها
- ٤٢٦ ٩١٧- رسالة في الارث،
- ٤٢٦ ٩١٨- حاشية رياض المسائل

- محمد حسن بن ميرزا آقاسى قمى (م ١٣٠٤) ٤٢٦
- ٩١٩- مصباح الفقاهة، ٤٢٦
- احمد بن مصطفى خوئينى- ملا آقا (م ١٣٠٧) ٤٢٨
- ٩٢٠- مجلى الشريعة فى مسألة التضييق و التوسعة ٤٢٨
- ٩٢١- شرح الدرر البهية ٤٢٨
- حبيب الله بن محمد على رشتى (م ١٣١٢) ٤٢٨
- ٩٢٢- كتاب اللقطة ٤٢٨
- ٩٢٣- كتاب اللقطة تقريرات درسى ٤٢٨
- ٩٢٤- كتاب القضاء، ٤٢٨
- ٩٢٥- كتاب الارث ٤٢٩
- ٩٢٦- كتاب احياء الموات ٤٢٩
- ٩٢٧- كتاب الغصب: ٤٢٩
- ٩٢٨- كتاب الوصايا ٤٢٩
- ٩٢٩- كتاب الوقف ٤٣٠
- ٩٣٠- كتاب الوقوف و الصدقات، تقريرات درسى. ٤٣٠
- ٩٣١- كتاب الاجارة، ٤٣٠
- ٩٣٢- حاشية المكاسب ٤٣٠
- ٩٣٣- كتاب الزكاة ٤٣٠
- ٩٣٤- كتاب الزكاة، ٤٣٠
- ٩٣٥- صلاة المسافرين، ٤٣٠
- ٩٣٦- كتاب الطهارة ٤٣٢
- حسين قلى بن رمضان همدانى (م ١٣١١) ٤٣٢
- ٩٣٧- كتاب خلل الصلاة ٤٣٢
- ٩٣٨- صلاة المسافرين، ٤٣٢
- ٩٣٩- كتاب الزهن ٤٣٢
- ٩٤٠- كتاب القضاء و الشهادات، ٤٣٢

- ميرزای شیرازی- محمد حسن بن اسماعيل حسيني (م ١٣١٣) ٤٣٣
- ٩٤١- القواعد الحسنية، ٤٣٣
- محمد بن قاسم طباطبائي فشاركي (م ١٣١٦ - ١٣١٨) ٤٣٣
- ٩٤٢- رسالة في قاعدة لا تعاد، ٤٣٣
- محمد حسن بن جعفر آشتياني (م ١٣١٩) ٤٣٣
- ٩٤٣- رسالة في قاعدة نفى العسر و الحرج، ٤٣٣
- ٩٤٤- رساله في حكم أواني الذهب و الفضة، ٤٣٣
- ٩٤٥- ازاحة الشكوك في اللباس المشكوك، ٤٣٣
- ٩٤٦- رسالة في الجمع بين قصدي القرآن و الدعاء، ٤٣٣
- ٩٤٧- الخلل في الصلاة، ٤٣٤
- ٩٤٨- كتاب القضاء، ٤٣٤
- محمد هادي بن محمد امين تهران (م ١٣٢١) ٤٣٤
- ٩٤٩- ودائع التوبة، ٤٣٤
- ٩٥٠- اجوبة المسائل، ٤٣٤
- ٩٥١- رسالة في الارث، ٤٣٥
- ٩٥٢- رسالة في الرضاع، ٤٣٥
- ٩٥٣- كتاب الصلح، ٤٣٥
- ٩٥٤- ذخائر التوبة، ٤٣٥
- ٩٥٥- رساله في الغيبة، ٤٣٥
- ٩٥٦- كتاب الزكاة، ٤٣٥
- ٩٥٧- رسالة في الفرق بين الحق و الحكم، ٤٣٦
- رضا بن محمد هادي همداني (م ١٣٢٢) ٤٣٦
- ٩٥٨- مصباح الفقيه، ٤٣٦
- ٩٥٩- حاشية المكاسب، ٤٣٦
- ٩٦٠- كتاب البيع، ٤٣٦
- محمد حسن بن عبد الله مامقاني (م ١٣٢٣) ٤٣٦

- ٤٣٦ ٩٦١- ذرايع الاحلام،
٤٣٧ ٩٦٢- غاية الآمال،
٤٣٧ محمد بن محمد تقي آل بحر العلوم (م ١٣٢٦)
٤٣٧ ٩٦٣- بلغة الفقيه،
٤٣٨ شيخ فضل الله بن عباس نوري (م ١٣٢٧)
٤٣٨ ٩٦٤- رسالة في قاعدة اليد،
٤٣٨ محمد كاظم بن حسين خراساني (م ١٣٢٩)
٤٣٨ ٩٦٥- تكملة التبصرة،
٤٣٨ ٩٦٦- اللمعات الثيرة،
٤٣٨ ٩٦٧- رسالة في الدماء الثلاثة،
٤٣٨ ٩٦٨- كتاب الخمس،
٤٣٨ ٩٦٩- كتاب الاجارة،
٤٣٨ ٩٧٠- رسالة في الوقف،
٤٤٠ ٩٧١- رسالة في الرضاع،
٤٤٠ ٩٧٢- الرضاع،
٤٤٠ ٩٧٣- مسألة في الاخلال بذكر الأجل في المتعة،
٤٤٠ ٩٧٤- مقاله في الطلاق،
٤٤٠ ٩٧٥- كتاب القضاء،
٤٤٠ ٩٧٦- كتاب القضاء،
٤٤٠ ٩٧٧- مقالة في العدالة،
٤٤٠ ٩٧٨- حاشية المكاسب،
٤٤٢ محمد كاظم بن عبد العظيم طباطبائي يزدي (م ١٣٣٧)
٤٤٢ ٩٧٩- العروة الوثقى،
٤٤٢ ٩٨٠- حاشية المكاسب،
٤٤٢ ٩٨١- رسالة في منجزات المريض،
٤٤٢ ٩٨٢- رسالة في حكم الظن في الصلاة و بيان كيفية صلاة الاحتياط،

- ٤٤٢ ميرزا محمد تقى شيرازى (م ١٣٣٨)
- ٤٤٢ ٩٨٣- رسالة فى صلاة الجمعة،
- ٤٤٢ ٩٨٤- احكام الخلل فى الصلاة،
- ٤٤٢ ٩٨٥- حاشية المكاسب
- ٤٤٣ شيخ الشريعة
- ٤٤٣ اشاره
- ٤٤٣ ٩٨٦- افاضة التقدير فى احكام العصير
- ٤٤٣ ٩٨٧- رسالة فى الخيارات
- ٤٤٣ ٩٨٨- ابانة المختار
- ٤٤٣ ٩٨٩- صيانة الابانة عن وصمة الرطانة
- ٤٤٣ محمد بن حسين خالصى كاظمى (م ١٣٤٣)
- ٤٤٣ ٩٩٠- رسالة فى تداخل الاغسال،
- ٤٤٤ ٩٩١- القواعد الفقهية فى المعاملات،
- ٤٤٤ ٩٩٢- شرح شرايع الاسلام
- ٤٤٤ سيد محمد بن محمد باقر حسيني فيروزآبادى (م ١٣٤٥)
- ٤٤٤ ٩٩٣- جامع الكلم،
- ٤٤٤ صادق بن محمد تبريزى (م ١٣٥١)
- ٤٤٤ ٩٩٤- الفوائد فى شرح بعض المباحث المشكلة فى الفقه،
- ٤٤٤ عبد الله بن محمد حسن مامقانى (م ١٣٥١)
- ٤٤٤ ٩٩٥- المسائل البغدادية،
- ٤٤٤ ٩٩٦- المسائل البصرية،
- ٤٤٤ ٩٩٧- المسائل الخوتية،
- ٤٤٤ ٩٩٨- المسائل الاربعين العاملة،
- ٤٤٤ ٩٩٩- الدر المنضود،
- ٤٤٤ ١٠٠٠- غاية السؤل
- ٤٤٤ ١٠٠١- رسالة فى اقرار بعض الورثة بدين و انكار الباقي

- ١٠٠٢- تحفة الضفوة، ٤٤٦
- ١٠٠٣- المحاكمة بين العلمين ٤٤٦
- ١٠٠٤- كشف الاستار ٤٤٦
- ١٠٠٥- ازاحة الوسوسة عن تقبيل الأعتاب المقدسة ٤٤٦
- ١٠٠٦- كشف الزيب و السوء فى اغناء كل غسل عن الوضوء، ٤٤٦
- ١٠٠٧- مخزون اللئالى فى فروع العلم الاجمالى، ٤٤٦
- ١٠٠٨- هداية الانام فى حكم اموال الامام، ٤٤٦
- ١٠٠٩- رسالة فى حكم المسافرة لمن عليه قضاء رمضان مع ضيق الوقت، ٤٤٦
- ١٠١٠- نهاية الآمال ٤٤٦
- ١٠١١- منتهى مقاصد الانام ٤٤٨
- محمد جواد بن حسن بلاغى نجفى (م ١٣٥٢) ٤٤٨
- ١٠١٢- رسالة فى تنجيس المتنجس، ٤٤٨
- ١٠١٣- رسالة فى حرمة خلق اللحية، ٤٤٨
- ١٠١٤- رسالة فى اللباس المشكوك، ٤٤٨
- ١٠١٥- حاشية المكاسب ٤٤٨
- ١٠١٦- عقد فى العلم الاجمالى، ٤٤٨
- ١٠١٧- عقد فى الزام غير الامامى بأحكام نحلته، ٤٤٨
- على بن عبد الحسين ابروانى نجفى (م ١٣٥٣) ٤٤٨
- ١٠١٨- حاشية المكاسب ٤٤٨
- ١٠١٩- الذهب المسبوك، ٤٤٨
- ١٠٢٠- عقد اللئالى فى فروع العلم الاجمالى، ٤٤٨
- ١٠٢١- جمال السلك فى الاعراض عن الملك، ٤٤٩
- ميرزا محمد حسين نائينى (م ١٣٥٥) ٤٥٠
- ١٠٢٢- رسالة فى قاعدة لا ضرر. ٤٥٠
- ١٠٢٣- كتاب الصلاة، ٤٥٠
- ١٠٢٤- رسالة فى اللباس المشكوك، ٤٥٠

- ٤٥٠ ١٠٢٥- منية الطالب
- ٤٥٠ حاج شيخ عبد الكريم حائري يزدي (م ١٣٥٥)
- ٤٥٠ ١٠٢٦- كتاب الصلاة
- ٤٥٠ ١٠٢٧- كتاب الصلاة،
- ٤٥٠ ١٠٢٨- كتاب التكاثر- تقارير درسي،
- ٤٥٠ ابو المجد محمد رضا بن محمد حسين مسجد شاهي اصفهاني (م ١٣٦٠)
- ٤٥٠ ١٠٢٩- رسالة في عدم تنجيس المتنجس،
- ٤٥١ ١٠٣٠- روضة الغناء في تحقيق موضوع الغناء،
- ٤٥١ شيخ محمد حسين اصفهاني كمپاني (م ١٣٦١)
- ٤٥١ ١٠٣١- حاشية المكاسب
- ٤٥١ ١٠٣٢- كتاب الاجارة،
- ٤٥١ ١٠٣٣- رسالة في حكم اخذ الاجرة على الواجبات.
- ٤٥١ آقا ضياء الدين عراقي (م ١٣٦١)
- ٤٥١ ١٠٣٤- شرح تبصرة المتعلمين،
- ٤٥١ ١٠٣٥- رسالة في اللباس المشكوك،
- ٤٥١ ١٠٣٦- روائع الامالي في فروع العلم الاجمالي،
- ٤٥٢ ١٠٣٧- كتاب القضاء،
- ٤٥٢ ١٠٣٨- رسالة في تعاقب الايادي،
- ٤٥٢ ١٠٣٩- مقالة في الدعاوى،
- ٤٥٢ سيد ابو الحسن اصفهاني (م ١٣٦٥)
- ٤٥٢ ١٠٤٠- وسيلة التجارة،
- ٤٥٢ سيد محمد بن علي حجت كوهكمري (م ١٣٧٣)
- ٤٥٢ ١٠٤١- كتاب البيع،
- ٤٥٢ محمد حسين آل كاشف الغطاء (م ١٣٧٣)
- ٤٥٢ ١٠٤٢- تحرير المجلة، شرح مجلة الاحكام العدلية،
- ٤٥٢ حاج آقا حسين بروجردي (م ١٣٨٠)

- ٤٥٢ ١٠٤٣- نهاية التقرير،
- ٤٥٢ ١٠٤٤- البدر الزاهر في صلاة الجمعة و المسافرين،
- ٤٥٣ ١٠٤٥- زبدة المثال،
- ٤٥٣ سيد عبد الهادي بن اسماعيل حسيني شيرازي (م ١٣٨٢)
- ٤٥٣ ١٠٤٦- القطرة في زكاة الفطرة،
- ٤٥٣ ١٠٤٧- الرضاع،
- ٤٥٣ حسين الحلّي
- ٤٥٣ ١٠٤٨- بحوث فقهية،
- ٤٥٣ سيد محسن حكيم (م ١٣٩٠)
- ٤٥٣ ١٠٤٩- مستمسك العروة الوثقى،
- ٤٥٣ ١٠٥٠- دليل التّاسك،
- ٤٥٣ ١٠٥١- نهج الفقاهة،
- ٤٥٣ ١٠٥٢- حاشية رياض المسائل
- ٤٥٤ محمد تقى آملی (م ١٣٩١)
- ٤٥٤ ١٠٥٣- مصباح الهدى،
- ٤٥٤ سيد محمود بن على حسيني شاهرودي (م ١٣٩٤)
- ٤٥٤ ١٠٥٤- كتاب الحج،
- ٤٥٤ حسن بن آقا بزرگ موسوى بجنوردی (م ١٣٩٥)
- ٤٥٤ ١٠٥٥- القواعد الفقهية،
- ٤٥٤ محمد هادي بن جعفر حسيني ميلاني (م ١٣٩٥)
- ٤٥٤ ١٠٥٦- كتاب الخمس،
- ٤٥٤ سيد احمد خوانساري (م ١٤٠٤)
- ٤٥٤ ١٠٥٧- جامع المدارك،
- ٤٥٥ آيت الله مرتضى بن عبد الكريم حائري طاب نراه (م ١٤٠٦)
- ٤٥٥ ١٠٥٨- ابتغاء الفضيلة،
- ٤٥٥ آيت الله سيد ابو القاسم خوئي

- ۴۵۵ ۱۰۵۹- التنقيح في شرح العروة الوثقى
- ۴۵۵ ۱۰۶۰- دروس في فقه الشيعة،
- ۴۵۵ ۱۰۶۱- رسالة في اللباس المشكوك،
- ۴۵۵ ۱۰۶۲- الدرر الغوالي في فروع العلم الاجمالي،
- ۴۵۵ ۱۰۶۳- مصباح الفقاهة،
- ۴۵۵ ۱۰۶۴- محاضرات الفقه الجعفري،
- ۴۵۵ امام خميني
- ۴۵۵ ۱۰۶۵- تحرير الوسيلة،
- ۴۵۶ ۱۰۶۶- كتاب البيع،
- ۴۵۶ ۱۰۶۷- المكاسب المحترمة،
- ۴۵۶ ۱۰۶۸- كتاب الطهارة،
- ۴۵۶ ۱۰۶۹- كتاب الخلل في الصلاة،
- ۴۵۶ ۱۰۷۰- رسالة في قاعدة لا ضرر،
- ۴۵۶ ۱۰۷۱- رسالة في التقية،
- ۴۵۷ چند نمونه از رسائل عملیه
- ۴۵۷ عماد الدین حسن طبری (زنده در ۶۹۸)
- ۴۵۷ ۱۰۷۲- معتقد الامامية
- ۴۵۷ ۱۰۷۳- كتاب فقه،
- ۴۵۷ عبد الزحيم بن معروف (قرن نهم)
- ۴۵۷ ۱۰۷۴- نیل المرام،
- ۴۵۸ ضياء الدين على بن سديد الدين داود گرگانی (اوایل قرن دهم)
- ۴۵۸ ۱۰۷۵- رساله در فقه
- ۴۵۸ ۱۰۷۶- واجبات نماز،
- ۴۵۸ ۱۰۷۷- رساله در مناسک حج،
- ۴۵۹ محقق کرکی (م ۹۴۰)
- ۴۵۹ ۱۰۷۸- رساله احکام،

- ٤٥٩ ١٠٧٩- رساله در صوم،
٤٥٩ ١٠٨٠- اصول الدين و فروعه
٤٥٩ ابراهيم بن سليمان قطيفى (زنده در ٩٤٥)
٤٥٩ ١٠٨١- رساله فى الصوم
٤٥٩ ١٠٨٢- صوميه،
٤٦٠ ١٠٨٣- مناسك الحج،
٤٦٠ حسين بن عبد الحق اردبيلى (م ٦٥٠)
٤٦٠ ١٠٨٤- زبده
٤٦١ مقدس اردبيلى (م ٩٩٣)
٤٦١ ١٠٨٥- رساله در صلاة و صوم،
٤٦١ ١٠٨٦- مناسك حج،
٤٦١ عبد العلى بن محمود خادم جايلقى، (اواخر قرن دهم)
٤٦١ ١٠٨٧- فقه شاهى،
٤٦٢ صاحب معالم (م ١٠١١)
٤٦٢ ١٠٨٨- مناسك الحج
٤٦٢ ملا عبد الله شوشترى (م ١٠٢١)
٤٦٢ ١٠٨٩- واجبات نماز،
٤٦٢ ١٠٩٠- رساله فى افعال الحج
٤٦٢ بهاء الدين محمد عاملى (م ١٠٣٠)
٤٦٢ ١٠٩١- جامع عباسى،
٤٦٢ اشاره
٤٦٣ شروح و حواشى:
٤٦٣ مير داماد (م ١٠٤٠)
٤٦٣ ١٠٩٢- شارع التجاره،
٤٦٤ سلطان العلماء م ١٠٦٤)
٤٦٤ ١٠٩٣- افعال حج،

- ۴۶۴ ----- مجلسی اول (م ۱۰۷۰) -----
- ۴۶۴ ----- ۱۰۹۴- حدیقه المتقین، -----
- ۴۶۴ ----- ۱۰۹۵- مناسک حج، -----
- ۴۶۴ ----- رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی نائینی (م ۱۰۸۲) -----
- ۴۶۴ ----- ۱۰۹۶- رساله عملیه، -----
- ۴۶۵ ----- محقق سبزواری (م ۱۰۹۰) -----
- ۴۶۵ ----- ۱۰۹۷- خلافتیه، -----
- ۴۶۵ ----- ۱۰۹۸- رساله در معرفت احکام شرعیه، -----
- ۴۶۵ ----- ۱۰۹۹- مسائل متفرقه، -----
- ۴۶۵ ----- ۱۱۰۰- رساله عملیه، -----
- ۴۶۵ ----- ۱۱۰۱- مناسک حج، -----
- ۴۶۷ ----- فیض (م ۱۰۹۱) -----
- ۴۶۷ ----- ۱۱۰۲- منهاج النجاه، -----
- ۴۶۷ ----- ابو القاسم بن محمد کلپایگانی (زنده در ۱۰۹۳) -----
- ۴۶۷ ----- ۱۱۰۳- سلیمانیه، -----
- ۴۶۷ ----- ۱۱۰۴- المسالک -----
- ۴۶۷ ----- ملا میرزا شیروانی (م ۱۰۹۸) -----
- ۴۶۷ ----- ۱۱۰۵- رساله در شکایات، -----
- ۴۶۸ ----- ۱۱۰۶- رساله در احکام اموات، -----
- ۴۶۸ ----- ملا محمد طاهر بن محمد حسین قتی (م ۱۰۹۸) -----
- ۴۶۸ ----- ۱۱۰۷- رساله در شکایات، -----
- ۴۶۸ ----- ۱۱۰۸- رساله در زکات، -----
- ۴۶۸ ----- مجلسی دوم (م ۱۱۱۰) -----
- ۴۶۸ ----- ۱۱۰۹- آداب الصلاه، -----
- ۴۶۸ ----- ۱۱۱۰- اوقات نماز، -----
- ۴۷۰ ----- ۱۱۱۱- مناهج المسائل -----

- ۴۷۰ ۱۱۱۲- رساله در زکاة و خمس،
- ۴۷۰ ۱۱۱۳- مناسک حج،
- ۴۷۰ ۱۱۱۴- رساله در واجبات حج و عمره،
- ۴۷۱ ۱۱۱۵- صواعق اليهود
- ۴۷۱ ۱۱۱۶- رساله در حکم مال ناصبی،
- ۴۷۱ ۱۱۱۷- رساله در نذر،
- ۴۷۱ ۱۱۱۸- رساله در کفارات،
- ۴۷۱ ۱۱۱۹- رساله در حدود و دیات،
- ۴۷۲ ۱۱۲۰- رضاعیه،
- ۴۷۲ ۱۱۲۱- رساله در صیغ عقود،
- ۴۷۲ ۱۱۲۲- نکاحیه،
- ۴۷۳ محمد طاهر بن رضی الدین محمد حسینی (اوائل قرن دوازدهم)
- ۴۷۳ ۱۱۲۳- تقویم الصلاة،
- ۴۷۳ حسن بن عبد الزّاق لاهیجی (م ۱۱۲۱)
- ۴۷۳ ۱۱۲۴- هدیة المسافر،
- ۴۷۳ ۱۱۲۵- رساله زکاتیه،
- ۴۷۳ محمد قاسم بن محمد رضا هزار جریبی (زنده در ۱۱۱۳)
- ۴۷۳ ۱۱۲۶- مناسک حج،
- ۴۷۴ محمد نصیر بن کمال الدین قمی مدرس (زنده در ۱۱۱۳)
- ۴۷۴ ۱۱۲۷- آداب حج،
- ۴۷۴ جمال الدین خوانساری (م ۱۱۲۵)
- ۴۷۴ ۱۱۲۸- رساله در احکام نماز،
- ۴۷۴ عبد الله بن صالح سماهیجی (م ۱۱۳۵)
- ۴۷۴ ۱۱۲۹- نخبة الواجبات
- ۴۷۴ محمد اشرف بن عبد الحسیب حسینی (م ۱۱۴۵)
- ۴۷۴ ۱۱۳۰- رساله در تدبیر عبد،

- ۴۷۵ ابو القاسم جعفر بن حسين موسوی خوانساری (م ۱۱۵۸)
- ۴۷۵ ۱۱۳۱- رساله در احكام مسافر،
- ۴۷۵ ۱۱۳۲- زكائيه،
- ۴۷۵ وحيد بهبهانی (م ۱۲۰۵)
- ۴۷۵ ۱۱۳۳- آداب التجارة،
- ۴۷۵ ۱۱۳۴- التحفة الحسينية،
- ۴۷۶ ملا محمد مهدي نراقی (م ۱۲۰۹)
- ۴۷۶ ۱۱۳۵- انيس التجار،
- ۴۷۶ ۱۱۳۶- التحفة الرضويه،
- ۴۷۶ بحر العلوم (م ۱۲۱۲)
- ۴۷۶ ۱۱۳۷- العجالة الموجزة في فروض الناسك
- ۴۷۶ عبد الضمد همدانی (م ۱۲۱۶)
- ۴۷۶ ۱۱۳۸- التحفة الشهيدية،
- ۴۷۷ حسين بن محمد آل عصفور بحرانی (م ۱۲۱۶)
- ۴۷۷ ۱۱۳۹- الفتاوى الحسينية
- ۴۷۷ كاشف الغطاء (م ۱۲۲۸)
- ۴۷۷ ۱۱۴۰- بغية الطالب
- ۴۷۸ صاحب رياض (م ۱۲۳۱)
- ۴۷۸ ۱۱۴۱- زهر الرياض،
- ۴۷۸ ۱۱۴۲- مختصر رسالة عمليه،
- ۴۷۸ ۱۱۴۳- مناسك حج
- ۴۷۸ ۱۱۴۴- سؤال و جواب،
- ۴۷۹ ميرزای قمي (م ۱۲۳۲)
- ۴۷۹ ۱۱۴۵- معين الخواص،
- ۴۷۹ ۱۱۴۶- مرشد العوام،
- ۴۷۹ ۱۱۴۷- مناسك حج،

- محمد حسين بن عبد الباقي حسيني خاتون آبادى (م ۱۲۳۳) - ۴۸۰
- ۱۱۴۸- مصابيح القلوب ۴۸۰
- ابو طالب بن ابى الحسن حسيني قمى (ميانه قرن سيزدهم) ۴۸۰
- ۱۱۴۹- ارشاد الصالحين، ۴۸۰
- سيد محمد مجاهد (م ۱۲۴۲) ۴۸۰
- ۱۱۵۰- اصلاح العمل ۴۸۰
- سيد عبد الله بن محمد رضا حسيني كاظمى شبر (م ۱۲۴۲) ۴۸۱
- ۱۱۵۱- رساله فى الطهارة و الصلاة ۴۸۱
- ۱۱۵۲- زبدة الدليل ۴۸۱
- احمد بن محمد مهدي نراقى (م ۱۲۴۵) ۴۸۲
- ۱۱۵۳- وسيلة النجاة، ۴۸۲
- صاحب فصول- محمد حسين بن محمد رحيم اصفهاني (م ۱۲۵۴) ۴۸۲
- ۱۱۵۴- رساله عمليته، ۴۸۲
- خضر بن شلال عفاوى نجفى (م ۱۲۵۵) ۴۸۲
- ۱۱۵۵- جنه الخلد، ۴۸۲
- حجة الاسلام شفتى (م ۱۲۶۰) ۴۸۳
- ۱۱۵۶- تحفة الابرار، ۴۸۳
- ۱۱۵۷- جواهر المسائل، ۴۸۳
- ۱۱۵۸- مناسك حج، ۴۸۴
- محمد ابراهيم بن محمد حسن كلباسى اصفهاني (م ۱۲۶۲) ۴۸۴
- ۱۱۵۹- ارشاد المسترشدين، ۴۸۴
- محمد تقى بن على محمد نورى (م ۱۲۶۳) ۴۸۴
- ۱۱۶۰- رساله صومتيه، ۴۸۴
- ۱۱۶۱- رساله در صيد و ذباجه، ۴۸۵
- ۱۱۶۲- رساله در رضاع، ۴۸۵
- ۱۱۶۳- رساله در ارث الزوجه ۴۸۵

- صاحب جواهر (م ۱۲۶۶) - ۴۸۵
- ۱۱۶۴- نجات العباد، ۴۸۵
- ۱۱۶۵- هداية الناسكين، ۴۸۶
- ۱۱۶۶- رسالة في المواريث - ۴۸۶
- ۱۱۶۷- سؤال و جواب - ۴۸۶
- شيخ انصاری، (م ۱۲۸۱) - ۴۸۶
- ۱۱۶۸- صراط التّجاة، ۴۸۶
- ۱۱۶۹- رسالة عملیه، ۴۸۷
- محمد بن مهدي مازندرانی- حاجی اشرفی (۱۳۱۵) - ۴۸۷
- ۱۱۷۰- شعائر الاسلام - ۴۸۷
- محمد حسن بن جعفر آشتیانی (م ۱۳۱۹) - ۴۸۷
- ۱۱۷۱- سؤال و جواب، ۴۸۷
- سید محمد کاظم یزدی (م ۱۳۳۷) - ۴۸۷
- ۱۱۷۲- العروة الوثقی - ۴۸۷
- ۱۱۷۳- التّسؤال و الجواب، ۴۸۷
- سید ابو الحسن اصفهانی (م ۱۳۶۵) - ۴۸۸
- ۱۱۷۴- وسیلة التّجاة - ۴۸۸
- حاج آقا حسین بن علی طباطبایی بروجردی (م ۱۳۸۰) - ۴۸۸
- ۱۱۷۵- توضیح المسائل، ۴۸۸
- سید محسن حکیم (م ۱۳۹۰) - ۴۸۸
- ۱۱۷۶- منهاج الصّالحین، ۴۸۸
- امام خمینی - ۴۸۸
- ۱۱۷۷- تحریر الوسیلة - ۴۸۸
- درباره مرکز - ۴۸۹

مقدمه ای بر فقه شیعه کلیات و کتابشناسی

مشخصات کتاب

سرشناسه : مدرسی طباطبائی، حسین، 1320-

عنوان و نام پدیدآور : مقدمه ای بر فقه شیعه کلیات و کتابشناسی / تالیف حسین مدرسی طباطبائی؛ ترجمه محمد آصف فکرت.

مشخصات نشر : مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، 1368.

مشخصات ظاهری : 447ص.

یادداشت : پشت جلد به انگلیسی: Hossein Modarressi Tabatabai. An introduction to Shii law a bibliographical study.

یادداشت : کتابنامه: ص. [408] - 425.

موضوع : فقه جعفری -- کتابشناسی

شناسه افزوده : فکرت، محمد آصف، 1325 - ، مترجم

شناسه افزوده : آستان قدس رضوی. بنیاد پژوهشهای اسلامی

رده بندی کنگره : Z7835 / الف5 م36 1368

رده بندی دیویی : 016/297

شماره کتابشناسی ملی : م 69-967

ص: 1

فهرست

کتابی که برگردان فارسی آن را اکنون در دست دارید به منظور آشنا ساختن خوانندگان با کلیّاتی در باب فقه شیعی تدوین گردیده است. این نوشته در دو بخش است: در بخش نخست وصفی به اجمال از محتوای فقه و اصول فقه شیعی انجام شده، و تحولات آن از نظر تاریخی به اختصار مورد بحث قرار گرفته است. در بخش دوم نام و مشخصات قسمتی از منابع فقهی که مراجعه بدان برای هر بررسی و تحقیق علمی پیرامون مسائل فقهی لازم است به دست داده شده است.

انگیزه اصلی تحریر این اثر در زبان انگلیسی پر کردن خلاء چشمگیری بود که در فرهنگ حقوقی غرب نسبت به نظام حقوقی شیعی وجود داشت.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران که به طرز بی سابقه ای افکار جهانیان به سوی مکتب تشیع و زیر بنای فکری و محتوای فرهنگی آن جلب شد، به خاطر فقدان منابع لازم در زبانهای اروپایی در این زمینه، احساس نیاز مبرم به آثاری از این دست فزونی گرفت. خلأ معلومات در این مورد آن قدر زیاد بود که فی المثل در (کتابشناسی فقه اسلام) که توسط یکی از متخصصان حقوق اسلامی در غرب تدوین شده و مشتمل بر نام و نشان 305 منبع از منابع فقهی اسلامی به زبان عربی است، در لیست منابع فقه شیعه اثناعشری تنها دو کتاب (شرایع الاسلام و مختصر نافع) نام برده شده است. بگذریم که مذهب خوارج اباضی را نیز شاخه ای از تشیع دانسته و آن را ذیل مکاتب فقه شیعه قرار داده اند.

این کمبود و خلأ نویسنده را که از شیفتگان نظام فقهات و مکتب حقوقی شیعی است بر آن داشت که به عنوان نخستین گام برای معرفی این نظام پیشرفته و

قویم و مستحکم علمی، که از دست آوردهای عظیم فکر و اندیشهٔ حقوقی بشری است اثری فشرده در اختیار خوانندگان و علاقمندان مباحث حقوقی قرار دهد، که در آن خطوط اصلی این مکتب نشان داده شده و فهرستی از منابعی که یک پژوهنده آشنا به زبانهای شرقی می تواند از آنها برای یک کار تحقیقی پیرامون این مکتب استفاده کند در دسترس بگذارد. کتاب حاضر محصول آن فکر بود. امید است که برگردان فارسی آن نیز برای علاقمندان فارسی زبان این رشته از تحقیقات سودمند باشد.

حسین مدرّسی طباطبایی

ص: 8

تشیع به مثابه یک مکتب عقیدتی در اسلام، گرایشی خاص بر اساس یک سلسله نظرات و تحلیلات کلامی و تاریخی است. حدیث (ثقلین) که وسیله محدثان شیعی و سنی از پیامبر روایت شده، و وی بر اساس آن مسلمانان را پس از خود به پیروی از قرآن و خاندان خویش فرا خوانده بود، همراه تعدادی دیگر از روایات نبوی، ریشه اصلی این گرایش را که بعداً با استدلالات کلامی و فلسفی و تاریخی تقویت گردید تشکیل می داد.

در مباحث مذهبی، مکتب شیعی نظرات خود را عموماً از رهنمودهای بزرگان و ائمه اهل بیت پیامبر الهام گرفته است. اختلاف اصلی دو مکتب فقهی سنی و شیعی در کیفیت تلقی سنت نبوی و منابع فقه است. اهل سنت، حدیث نبوی را از طریق صحابه پیامبر اخذ نموده اند، در حالی که شیعه این حدیث را از طریق خاندان وی به دست آورده است. از سوی دیگر مذاهب فقهی اهل سنت دنباله رو نظرات فقهی چند تن از فقهاء مدینه و عراق اند، لیکن مذاهب فقهی شیعی تابع نظرات امامان اهل بیت هستند که از آن میان مکتب شیعی دوازده امامی که عمده ترین نحله شیعی است از آراء امامان دوازده گانه مشهور خود به خصوص امام ششم ابو عبد الله جعفر بن محمد الصادق پیروی می کند و به همین جهت به (جعفری) نیز شهرت دارد.

قرآن، حدیث، اجماع و عقل منابع فقه شیعه را تشکیل می دهند (1).

ص: 11

1- منابع مشترک فقه مذاهب چهارگانه اهل سنت عبارتند از: قرآن، سنت، اجماع و قیاس. برخی از مذاهب مزبور پاره ای منابع دیگر را نیز به این لیست افزوده اند (زرقاء 1: 31 و 47/ عبد الوهاب خلاف، علم اصول الفقه: 22) مقصود از قیاس سرایت دادن حکم یک موضوع است به موضوع مشابه بر اساس کشف و استنتاج احتمالی علت، بدون دستیابی بر علت واقعی و قطعی حکم. این کار برابر است با (تمثیل) منطقی که در استدلالات عقلی و فلسفی آن را حجت نمی دانند و نه با (قیاس) منطقی که کاشف قطعی علت، و در استدلالات عقلی معتبر و حجت است. قیاس به خاطر آن که دلیلی قطع آور نیست در اصول فقه شیعه به صورت یک منبع فقه شناخته نمی شود.

قرآن در همین شکل و مفاد ظاهری خود حجّت، و شکل دهنده روح حاکم بر فقه شیعی است.

حدیث یعنی گفتار و کردار و تقریر پیامبر یا امام، باید با وسائط موثّق و معتبر رسیده باشد که البتّه در این مورد وضع مذهبی راوی تأثیری ندارد. حدیثی که وسیله یک غیر شیعی راست گو نقل شده باشد به همان اندازه معتبر و مورد عمل است که حدیث شیعی راست گو.

اجماع یعنی وحدت نظر همه دانشمندان شیعی در یک موضوع، به خودی خود حجّت نیست لیکن گاه به تفصیلی که در کتابهای اصول فقه هست از راه آن (سنت) به اثبات می رسد.

مراد از عقل به عنوان یک منبع برای حقوق شیعی (1) احکام قطعی عقل نظری و عقل عملی است، چنان که در خوبی عدالت و بدی ستم (2). در تعالیم اسلامی قاعده ای است که به مقتضای آن هر آن چه عقل بدان حکم کند شرع نیز برابر آن حکم خواهد نمود و از این رو، در این گونه موارد بر حکم این قاعده که (قاعده ملازمه) خوانده می شود حکم شرعی از حکم عقلی ناشی و استنتاج خواهد شد (3). تلازم میان وجوب چیزی با وجوب مقدمات آن، یا میان امر به چیزی با نهی از ضدّ آن، هم چنین این که امر و نهی در یک مورد نمی تواند جمع شود (که همه از مسائل علم اصول فقه و منشاء آثار و احکام فقهی است) همه از قبیل همین احکام عقلی است.

از این میان، منبع دوم یعنی احادیث وارده از پیامبر و امامان اهل بیت که مهم ترین منبع فقهی شیعی است در مجامعی خاصّ گرد آوری شده و مشهورترین آنها که مرجع فقهاء است عبارت است از:

(1) کتاب الکافی، از محمد بن یعقوب کلینی (م 329).

(2) کتاب من لا یحضره الفقیه، از محمد بن علی بن بابویه قمی، صدوق (م 381).

(3) تهذیب الاحکام، از محمد بن حسن طوسی، شیخ الطّائفه (م 460).

(4) الاستبصار، از همو.

ص: 12

1- پس از این خواهیم دید که عقل در حقوق شیعی هم چنین به عنوان ابزار فکر، اساس کار و مورد استفاده است که البتّه مقصود از عقل در این مورد، استدلال عقلی و شیوه تحلیل منطقی است.

2- ببینید محقق حلّی، المعتمد: 6/ شهید اول، ذکری: 5/ همو، قواعد: 25/ مقداد، التنقیح الرّائع: 2 پ- 3 و/ صاحب مدارک، هدایة الطّالبین: 7 ر- 11 ر/ قطیفی، کشف الفوائد: 130.

3- برخی دانشمندان متأخر شیعی معتقدند که عقل یک منبع بالقوه برای فقه شیعی است نه یک منبع بالفعل، به این معنی که اگر چه بر اساس ضوابط علم اصول فقه عقل به تنهایی می تواند حکمی فقهی را کشف کند و ما را به یکی از احکام و تکالیف مذهبی راهنمایی نماید، لیکن این مطلب عملاً در هیچ موردی اتفاق نیفتاده و تمامی احکام شرعی که بر اساس احکام قطعی عقل مجرد انسانی قابل کشف است در همان حال در قرآن و سنت، مورد راهنمایی قرار گرفته و با دلیل شرعی (سمعی) بیان شده است (ببینید محمد باقر الصدر، الفتاوی الواضحة 1: 98).

(5) الوافی، از محمّد محسن فیض کاشانی (م 1090).

(6) وسائل الشیعة، از محمد بن حسن حرّ عاملی (م 1104).

(7) بحار الأنوار، از محمّد باقر بن محمّد تقی مجلسی (م 1110).

(8) مستدرک الوسائل، از حسین بن محمّد تقی نوری (م 1320).

از این جمله، چهار کتاب نخست به عنوان (کتاب اربعه) شناخته شده و در فنّ حدیث شیعی از اهمیّتی همانند (صحاح ستّه) نسبت به مجامیع حدیثی اهل سنّت برخوردار است. متداول ترین کتاب از فهرست بالا در مراجعات فقهی، کتاب وسائل الشیعة است که جامع احادیث چهار کتاب نخست (کتاب اربعه) و بسیاری از کتابهای حدیث دیگر است، و چون منحصر به روایاتی است که در مباحث فقهی رسیده است کتاب دستی برای مراجعه هر فقیهی است.

استناد به روایات این مجامیع تابع وجود شرایط خاصی است (1). وثاقت و راست گویی همه راویان سلسله سند یک حدیث باید به ثبوت رسیده باشد. دانشی خاص به نام علم رجال که در باره روات حدیث و شرح حال آنان بحث می کند متکفّل این کار است. احادیث از نظر مقدار اعتبار و سندیت بر اساس ضوابط مخصوصی که در علمی دیگر به نام علم درایه مورد بحث قرار گرفته است به انواع ورده های مختلفی تقسیم می شود (2) و بر همین اساس، بسیاری از روایات متون ذکر شده از نظر فقهاء ضعیف و غیر قابل استناد است.

استخراج احکام شرعی از منابع یاد شده بر اساس قواعد و ضوابطی که در علم اصول فقه بیان شده است به کمک استدلال عقلی و با روش تحلیل منطقی انجام می پذیرد که نام آن در اصطلاح اسلامی (اجتهاد) است. از نظر اصول تعالیم شیعی امکان اجتهاد همواره برای دانشمندان وجود دارد و هر فقیه الزاماً باید در برخورد با مسائل، دلایل و مستندات هر مسأله را شخصاً ملاحظه کرده و در مورد آن نظر بدهد. تقلید و پیروی یک مجتهد از مجتهد دیگر در مسائل شرعی حرام است. 5.

ص: 13

1- بینید شهید دوم، الدرّایة: 62-81/ ابو القاسم بن حسن یزدی 1: 44-61.

2- بینید شهید اول، الذکری: 4/ ابن فهد، المهذب: 2 پ/ مقداد، تنقیح: 3 ر/ کرکی، طریق استنباط الاحکام: 10/ شهید دوم، الدرّایة:

19-61/ حسین بن عبد الصّمد، وصول الاخیار: 20-56/ صاحب مدارک، هداية الطالبین: 5 ر/ بهاء الدین عاملی، الوجیزه: 4-5/

همو، مشرق الشّمسین: 269/ میر داماد، الرواشح السّماویة: 115-204/ بهبهانی، تعلیقات منهج المقال: 5-9/ ابو القاسم بن حسن

یزدی 1: 3-44/ مامقانی، مقباس الهدایة: 35-105.

استنباط و کشف حکم شرعی و فقهی از منابع یاد شده پیش، که گاه در برخی موارد با یکدیگر متضاد و متعارض نیز هستند دارای نظام و سیستم خاصی است که در واقع منطق فقه است، و در اصطلاح علم اصول فقه خوانده می شود. این علم مجموعه اصول و ضوابطی کلی است برای به دست آوردن حکم مسائل فقهی از منابع آن. بسیاری از این اصول و ضوابط از علوم دیگر مانند منطق و فلسفه و لغت و کلام گرفته شده، و برای استفاده در یک مسیر مشخص به ترتیبی خاص با یکدیگر ترکیب، و به شکلی ویژه منسجم گردیده اند.

در دوره های نخست اسلامی، رسائلی در این فنّ وسیله شیعیان اولیه نوشته شده بود که یاد آن در مصادر آمده (1)، لیکن قدیم ترین اثری که در این باب از دانشمندان شیعی در دست است عبارت است از کتاب (التذکرة بأصول الفقه) تألیف شیخ مفید، محمد بن محمد بن النعمان البغدادی (م 413) که کراچکی تلخیصی از آن را در کتاب کنز الفوائد خود درج نموده است (2).

پس از آن کتاب بزرگی در اصول فقه از شریف مرتضی علی بن الحسین الموسوی (م 436) در دست است به نام الذریعة إلى اصول الشریعة (3). کتاب مشهور شیخ الطائفة محمد بن الحسن الطوسی به نام عدّة الاصول (4) مشهورترین کتاب اصولی است که از آن قرن به جای مانده و مدتها در

ص: 14

1- ببینید تأسیس الشيعة لفنون الاسلام از سید حسن صدر: 310-312. پس از این خواهیم دید که یک گروه از فقهاء شیعی صدر اول و معاصر ائمه، قواعد اصولی را برای استنباط احکام فقهی به کار می بسته اند.

2- کنز الفوائد: 186-194. نیز ببینید دیباچه عدّه شیخ (ص 2) و یادنامه شیخ طوسی 3: 372.

3- چاپ تهران- 1346/48 ش در دو مجلد. او در کتاب الذخیره خود نیز که در اصول عقائد (کلام)، و نسخ متعددی از آن در دست است مبحث خبر واحد از علم اصول را بسیار دقیق و محققانه طرح و بحث می کند که در عدّه شیخ طوسی (ص 34-37) نیز نقل شده است.

4- چاپ تهران 1313/14 و بمبئی 1312/18.

حوزه های علمی شیعی متن درسی بوده است.

یکی دیگر از مصادر اصلی فنّ از این ادوار، بخش اصول فقه از کتاب الغنیة سید ابو المکارم ابن زهره حلبی (م 585) است (1). کتاب المصادر فی اصول الفقه سدید الدّین محمود حمّصی - دانشمند و متکلم شیعی نیمه دوم قرن ششم به دست ما نرسیده (2)، لیکن بندهایی از آن در کتاب السرائر ابن ادریس هست (3). پس از آن معارج الاصول محقق جعفر بن الحسن الحلّی (م 676)، و سپس آثار اصولی علامه حسن بن یوسف بن المطهر الحلّی (م 726) مانند تهذیب الاصول، مبادی الوصول و نهایت الوصول این علم را با تحولاتی تازه همراه ساخت.

پس از این دوره کارهای بسیاری از جانب دانشمندان شیعی به صورت تحشیه و شرح بر آثار علامه در اصول فقه انجام گرفت، که فهرست برخی از آنها در الذریعة (4) هست و از مشهورترین آنهاست شروح ضیائی و عمیدی (5) که در پیشبرد علم اصول فقه نقشی قابل توجه داشته است. شهید اول شمس الدّین محمد بن مکی العاملی (م 786) این دو شرح را در کتابی با نام جامع البین گرد آورد و خود نیز مطالبی سودمند بر آن افزود (6).

حسن بن زین الدّین العاملی فقیه مشهور آغاز قرن یازدهم (م 1011) با تألیف متنی مرتّب و پاکیزه در علم اصول فقه به عنوان مقدمه ای بر کتاب معالم الدّین خود، راه را برای بحثهای متمرکز بر روی مباحث اصول فقه به شکل تحشیه و شرح گشود، و این گونه بحثها به سبب همین تمرکز و اظهار نظرها و نقد و ایرادهای دانشمندان در مورد واحد، با توجه به اظهارات و آراء دیگر در همان جا، در پیشبرد اصول فقه بسیار مؤثر افتاد. دقیق ترین نظرات علمی در این باب در قرن یازدهم وسیله سلطان العلماء حسین بن رفیع الدّین محمد مرعشی مازندرانی (م 1064) یکی از حاشیه نویسان بر معالم ابداع و اظهار گردیده است. زبده تألیف بهاء الدّین محمد عاملی (م 1030) و وافیة تألیف عبد الله بن محمد تونی (م 1071) از متون مشهور اصولی قرن مزبور است.

در قرن دوازدهم اخباریگری که دشمن سر سخت علم اصول فقه بود به مرور بر محیط مذهبی 4.

ص: 15

1- چاپ شده در مجموعه الجوامع الفقهیة (تهران- 1276): 523-549.

2- ذریعة 21: 95.

3- السرائر: 409-410.

4- ج 6، ص 54-55/ ج 13: 165-170/ ج 14: 52-54.

5- یعنی منیة اللیب از ضیاء الدّین عبد الله بن مجد الدّین محمد الاعرجی الحسینی، و شرح التهذیب از عمید الدّین عبد المطلب بن مجد الدّین محمد الاعرجی الحسینی، خواهر زادگان علامه حلّی که هر دو برادر از دانشمندان میانه قرن هشتم بوده اند (ذریعة 13: 168).

6- ذریعة 5: 43 44.

شیعه چیره شد و پیشرفت این دانش متوقف گردید. لیکن در ثلث اخیر آن قرن با ظهور عالم عالی قدری چون وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (م 1205) و کوشش و سعی بلیغی که او در نشر و ترویج اصول و مبارزه با طرز فکر اخباری از خود نشان داد این علم احیاء شد و به سرعت رو به گسترش نهاد. شاگردان مکتب وحید هر یک به سهم خود در ترقی و توسعه این دانش کوشش فراوان کردند. کتابهایی چون قوانین از ابو القاسم بن حسن گیلانی، میرزای قمی (م 1231)، فصول از محمد حسین بن محمد رحیم اصفهانی (م 1254)، هدایة المسترشدين از محمد تقی بن محمد رحیم اصفهانی (م 1248)، مفاتیح از سید محمد مجاهد کربلایی (م 1242) و ضوابط از ابراهیم بن محمد باقر قزوینی (م 1262) از آثار شاگردان و پیروان این مکتب است.

شیخ مرتضی انصاری دانشمند و متفکر بزرگ حقوقی این قرن (م 1281) بنای اصول فقه را تجدید کرد، و با نبوغ خود آفاق جدید و گسترده ای را به روی این علم گشود، و آن را به شکلی بسیار دقیق و اصولی از نو پایه ریزی نمود. مجموعه رسائل او در اصول فقه که به نام رسائل یا فراند الاصول شناخته می شود تا کنون در حوزه های سنتی فقه شیعی متن درسی است.

در مکتب علمی شیخ انصاری که تا به امروز ادامه و استمرار یافته است مبانی اصول فقه همواره مورد دقتها و موشکافیهای دانشمندان قرار گرفته، و با ظهور متفکرانی بزرگ چون ملا- محمد کاظم آخوند خراسانی (م 1329) نگارنده کفایة الاصول، محمد حسین نائینی (م 1355)، ضیاء الدین عراقی (م 1361) نگارنده مقالات و محمد حسین اصفهانی کمپانی (م 1361) نگارنده نهایة الدراية و با کوشش های فکری بسیار دقیق آنان، اینک علم اصول فقه شیعی دقیق ترین دانش اسلامی است که از اهمیت بسیار برخوردار بوده و کما کان مورد بحثها و بررسیها، و در معرض تحولات و تکمیل و تغییر است.

چنان که گفته شد فقه شیعه چهار منبع اساسی دارد: قرآن، سنت، اجماع و عقل. هدف اصلی علم اصول فقه نشان دادن کیفیت استخراج احکام فقهی از منابع بالاست. با این همه، در برخی موارد احکام فقهی را نمی توان مستقیماً از این منابع گرفت. برای چنین موارد اصول کلی خاصی در اصول فقه شیعه مقرر است که اصطلاحاً اصول عملیه خوانده می شود. بدین طریق اصول فقه به دو بخش منقسم می گردد: بخشی در باب روش استنباط احکام از چهار منبع اصلی، و بخش دیگر در باب شیوه استفاده از اصول عملیه.

در نخستین بخش اصول فقه، قواعد استدلال با قوانین مکتوب: قرآن و سنت مورد بحث قرار

می‌گیرد. نخست مباحث الفاظ است که در باب وضع لغات و شیوه استعمال حقیقی و مجازی آن و موضوعات مشابه بحث می‌کند. سپس بحثهایی کلی است پیرامون مدالیل مختلف امر و نهی، روش تطبیق قوانین کلی با موارد استثناء (عام و خاص)، احکام مطلق و تقییدات آن (مطلق و مقید) و مدلولات اصلی و ضمنی قوانین (مفهوم و منطوق). سپس حجیت منابع چهارگانه فقه مورد بررسی قرار می‌گیرد، و در این میان از مسائلی مانند ماهیت فقه و احکام حقوقی که از راه عقل به دست آمده، و طرق صحیح کشف حکم شرعی نیز سخن می‌رود.

در بخش دوم اصول فقه، اساس حجیت و حدود اعتبار اصول عملیه بررسی می‌شود. این اصول عبارتند از چهار اصل: براءت، احتیاط یا اشتغال، تخییر و استصحاب. این چهار اصل همه مواردی را که در آن حکم واقعی نامعلوم است شامل می‌شود. اگر موردی سابقه ای داشته و وضع پیشین آن روشن باشد، به موجب اصل چهارم (استصحاب) باید عین قانون قبلی ادامه یابد، در غیر این صورت اصل نخستین (براءت) حکم می‌کند که تکلیفی در آن مورد متوجه شخص نیست. ولی اگر وجود اصل تکلیف مشخص بوده، اما کیفیت و ماهیت آن میان دو امر مختلف مردد باشد بر اساس اصل دوم (احتیاط) باید تمام احتمالات را به جا آورد تا یقین به ادای تکلیف حاصل شود.

البته این در صورتی است که چنین کاری ممکن باشد، اما اگر امکان انجام هر دو یا چند احتمال وجود ندارد، در این صورت مکلف بر اساس اصل سوم (تخییر) مخیر است که یکی از آن دو یا چند امکان را انجام دهد.

در اصول فقه متأخر شیعه این چهار اصل اهمیت بسیار یافته، و کاربرد و زمینه شمول هر یک با دقت و ظرافت بسیار مورد بررسیها و موشکافیها قرار گرفته است. در این راه بسیاری از مفاهیم و مباحث دقیق منطقی و فلسفی به کار گرفته شده، و بسیاری از افکار نو منطقی و فلسفی در خلال و از راه این بحثها برای نخستین بار مطرح گردیده و عرضه شده است.

این بخش از اصول فقه طی قرن گذشته گسترش فراوان یافته و قسمتی بزرگ از کتابهای اصول را به خود اختصاص داده است، در حالی که در آثار دانشمندان متقدم تا قرن دهم معمولاً تنها چند صفحه یا گاه حتی چند سطر صرف توضیح اجمالی این اصول می‌گردید.

پس از دو بخش بالا فصلی در باره تعارض قوانین وجود دارد. بیشتر مآخذ علم اصول با فصلی دیگر در احکام اجتهاد تقلید و شرایط مجتهد و مفتی پایان می‌گیرد.

آن چه در زیر می‌آید لیست کوتاهی از اهم آثار در اصول فقه متأخر شیعی از یک قرن اخیر است. این آثار مهمترین مآخذ مورد مراجعه در مکتب اصولی شیخ انصاری است که بر اساس ترتیب

تاریخی ذکر می گردد:

مطرح الأنظار: تقریرات درسی شیخ انصاری در بخش نخستین اصول فقه (مباحث الفاظ)، گرد آورده ابو القاسم کلانتر طهرانی، تهران- 1308.

فرائد الأصول الرسائل، از شیخ انصاری، با چاپهای متعدّد.

بحر الفوائد، شرح فرائد الأصول شیخ انصاری، از میرزا محمد حسن آشتیانی، چاپ تهران- 1300 و 1315.

محبّة العلماء، از شیخ هادی (محمد هادی بن محمد امین) طهرانی، چاپ تهران- 1318/20 تشریح الأصول الکبیر، از علی بن، چاپ تهران- 1316.

کفایة الأصول، از آخوند ملا محمد کاظم خراسانی، با چاپهای متعدّد.

درر الفوائد، از همو در شرح فرائد الأصول شیخ انصاری، چاپ تهران- 1315 و 1343.

المقالات الغریّة، از حاجی میرزا صادق آقا تبریزی، چاپ تبریز- 1317.

درر الفوائد، از حاج شیخ عبد الکریم حائری یزدی، با چاپهای متعدّد.

اجود التقریرات، تقریرات درس میرزا محمد حسین نائینی، گرد آورده آیه الله سید ابو القاسم خوئی، چاپ تهران- 1348.

فوائد الأصول، مجموعه دیگری از تقریرات درسی نائینی، گرد آورده محمد علی کاظمی خراسانی چاپ تهران- 1368 (ج 1-2) و نجف 1349/51 (ج 3-4).

مقالات الأصول، از آقا ضیاء الدین عراقی، چاپ نجف- 1358 (ج 1) و تهران- 1369 (ج 2) نهایة الأفكار، تقریرات درسی آقا ضیاء الدین عراقی، گرد آورده محمد تقی بروجردی، چاپ نجف- 1371/7.

نهایة الدرایة، از شیخ محمد حسین اصفهانی کمپانی، چاپ تهران- 1343 و 1371 الأصول علی النهج الحدیث، از همو که ناتمام مانده است، چاپ نجف- 1378 وقایة الأذهان، از شیخ محمد رضا اصفهانی، ابوالمجد، چاپ 1337 نهایة الأصول، تقریرات درسی آیه الله حاج آقا حسین بروجردی، گرد آورده آیه الله حسین علی منتظری، چاپ قم- [1377] محاضرات فی اصول الفقه، تقریرات درسی آیه الله سید ابو القاسم خوئی، گرد آورده محمد اسحاق فیاض، چاپ نجف- 1395.

مصباح الأصول، مجموعه دیگری از تقریرات درسی همو، گرد آورده محمّد سرور به سودی چاپ نجف- 1377 و 1386.

تهذيب الأصول، تقريرات درسى امام خمينى، گرد آورده جعفر سبحانى، چاپ قم- 1373 و 1382.

الرسائل، نيز از امام خمينى، چاپ قم- 1385.

اصول الفقه، از محمد رضا مظفر، چاپ نجف- 1387.

دروس فى علم الأصول، از سيد محمد باقر صدر، چاپ بيروت- 1398.

ص: 19

تقسیم مباحث فقهی و دسته بندی آن برای دادن یک نظم درست و اصولی به فقه، به چند نحوه گوناگون انجام گرفته است. در فقه سنّی معمولاً مباحث فقه را به دو گروه: عبادات و معاملات تقسیم می نموده اند. غزالی دانشمند شافعی در احیاء علوم الدّین خود تمامی احکام و مقرّرات مذهبی و اخلاقی اسلامی را به چهار گروه: عبادات، عادات، منجیات و مهلکات دسته بندی کرد (1)، که این روش بر متون فقه شافعی (2) تأثیر نهاده و اساس تقسیم مباحث فقهی به چهار گروه:

عبادات، معاملات، مناکحات و جنایات قرار گرفته است. در توجیه این روش دسته بندی اخیر گفته شده است که: مباحث فقه یا مربوط به امور اخروی است یا امور دنیوی، بخش نخست یعنی احکامی که برای تأمین سعادت اخروی است احکام عبادات است، و بخش دوم که برای تنظیم زندگانی مادّی است بر سه گونه است: زیرا یا قوانینی است برای تنظیم روابط افراد بشری با یکدیگر که ابواب معاملات فقه را تشکیل می دهد، و یا قوانینی است که برای حفظ نوع بشر وضع شده و آن ابواب مناکحات است، و یا قوانینی که بقاء فرد و نوع بشر هر دو، وابسته بدان است و آن احکام جنائی و جزائی است (3).

در فقه شیعی قدیم ترین طرح ها در مراسم سلار بن عبد العزیز دیلمی (م 448)، مهذب قاضی عبد العزیز بن براج (م 481) و کافی ابو الصّلاح حلبی (از میانه قرن پنجم) دیده می شود. ابو الصّلاح حلبی تکلیف شرعی را بر سه قسم می داند که آن را به ترتیب: عبادات، محرّمات و احکام خوانده

ص: 20

1- غزالی، احیاء 1: 3/ فیض، المحجّة البیضاء 1: 4-5.

2- مانند قفال، حلیة العلماء 3: 382/ غزّی، فتح القریب: 598/ باجوری، حاشیة فتح القریب 2: 332.

3- نفائس الفنون شمس الدّین محمّد بن محمود آملی: 146. نیز ببینید فلسفة التّشريع فی الاسلام، صبحی محمصانی:

است. او در مبحث عبادات، جز عبادات مصطلح مشهور (نماز، روزه، حج، زکات و خمس، و جهاد) تعدادی از مباحث بخش عقود و معاملات (از قبیل نذر و عهد و وصایا) را نیز گنجانیده و دیگر اباحت فقه را در مبحث احکام جای داده است (1).

ابن براج در مهذب احکام شرعی را دو بخش می کند. بخشی برای احکامی که مورد ابتلاء همگان است و بخشی برای احکامی که چنین نیست. احکام نوع نخست همان عبادات هستند که به همین دلیل نیز مقدم بر دیگر ابواب فقه ذکر می گردند (2). او هیچ گونه تقسیم و تبویب خاص دیگری برای احکام فقهی ذکر نمی کند.

سلا، ر، فقه را به دو بخش عبادات و معاملات تقسیم کرده و بخش دوم را نیز در دو قسمت (عقود) و (احکام (3))، و احکام را نیز به نوبه خود در دو بخش: احکام جزائی و سایر احکام (4) دسته بندی نمود. محقق حلی با الهام از این روش، کتاب شرایع خود را بر چهار بخش پایه گذاری کرد که به ترتیب ذکر: عبادات، عقود، ایقاعات و احکام بود (5).

و این روش مورد قبول و پیروی فقهاء پس از او قرار گرفت (6). شهید اول در کتاب قواعد این تقسیم را چنین توجیه علمی نمود که مباحث فقه یا مربوط به جنبه های روحانی و اخروی و یا مربوط به جنبه های زندگی دنیوی و برای تنظیم آن است. بخش اول عبادات و بخش دوم معاملات خوانده می شود. لیکن بخش دوم نیز به نوبه خود دو تقسیم دارد، زیرا یا احکامی است که بر تعهدات خود افراد مترتب می گردد، و یا احکامی است که مربوط به تعهدات آدمیان نیست. این نوع اخیر را احکام می گویند و شامل مباحث قضایی و جزائی و ارث و نظائر اینهاست. تعهدات نیز بر دو نوع است چه برخی از آنها طرفینی است و برخی دیگر یک طرفی و قائم به شخص متعهدند. نوع اول را عقود و نوع دوم را ایقاعات می خوانند (7). شهید همین بیان را در کتاب ذکر نیز دارد جز آن که در آن جا اساس فرق میان عبادات و سایر مباحث را بر این پایه استوار ساخته است که اعمال عبادی باید به تبت اطاعت فرمان الهی و به منظور نزدیکی به او و به خاطر رضای او انجام پذیرد، اتمام.

ص: 21

-
- 1- الحلبی، الکافی فی الفقه: 1-2. او در تقریب المعارف: 96 ر تکالیف شرعی را در دو قسم: افعال و ترکها دسته بندی کرده و برای هر یک اقسامی ذکر نموده است.
 - 2- ابن البراج، مهذب: 123 پ.
 - 3- سلا، مراسم: 28.
 - 4- ایضا: 143.
 - 5- محقق، شرایع: 1: 19 و 163 و 2: 53 و 135.
 - 6- برای نمونه ببینید علامه، تحریر: 1: 4 و 158 و 2: 52 و 123. نیز رجوع شود به منیة الطالب نائینی: 1: 33.
 - 7- شهید اول، القواعد و الفوائد: 4/ مقدا، التنقیح: 3 پ- 4/ شرح قطرة البحرین: 1 پ.

در سایر موضوعات فقهی این نیت و نظر شرط نیست (1). برخی دیگر از دانشمندان مناط فرق و امتیاز را وجود نوعی محبوبیت و مطلوبیت الهی و رجحان ذاتی در عبادات دانسته اند که در سایر موضوعات نیست (2).

فاضل مقداد (م 826) برای تنظیم و ترتیب موضوعات فقهی دو شیوه دیگر پیشنهاد نموده که هر دو از نوشته های شهید اول در کتاب قواعد (3) الهام گرفته شده است. یکی از آن دو شیوه که خود آن را روش فلسفی دانسته بر این اساس است که بشر در راه تکامل شخصیت انسانی خویش ناگزیر باید عوامل سودمند را فراهم کند، و عناصر زیان بخش را از مسیر خود دور نماید. عوامل سودمند به اختلاف طبیعت خود برخی نتیجه فوری می بخشند و برخی دیگر در آینده نتیجه خواهند داد.

عبادات از این قسم دوم، و احکام و مقررات مربوط به ازدواج و معاملات و مسائل تغذیه و نظایر آن از قسم اول است. احکام جزائی نیز برای جلوگیری از عوامل زیان بخش در مسیر تکامل افراد بشر تشریح گردیده است. این بیان و تقریر چنان که می بینیم مباحث فقه را در سه گروه دسته بندی می کند.

شیوه دیگر که فقه را به پنج بخش تقسیم می کند بر این اساس است که مذاهب برای حفظ و حراست پنج عنصر بنیادی زندگی انسانها آمده اند و آن عبارت است از دین، جان، مال، نسب و عقل. عبادات به عنوان پشتوانه دین، قسمتی از احکام جزائی برای پاسداری از جان، مقررات ازدواج و توابع آن و برخی از احکام جزائی برای نگاهداری انساب، مقررات باب معاملات برای تنظیم روابط مالی و حفظ اموال، و احکام مربوط به تحریم مسکرات و مجازات شراب خواری و نظایر آن به منظور مراقبت و حراست از عقل آدمی تشریح شده، و ابواب قضاء و شهادت که مشتمل بر دستور العملها و مقررات و احکام قضائی است به عنوان حافظ و نگاهبان کلیت نظام اسلامی، و ضامن اجراء درست آن طرح ریزی شده است (4).

فیض (در گذشته 1090) در کتاب های فقهی و حدیثی خود مانند وافى و معتصم الشیعه و مفاتیح الشرائع ترتیب نوینی پیش گرفت و با ادغام پاره ای ابواب در برخی دیگر و جا به جا کردن آنها، تدوین جدیدی برای فقه و حدیث پدید آورد (5). او فقه را در دو بخش ریخت: یکی در فتن.

ص: 22

1- شهید اول، ذکری: 6-7 / کلباسی، شوارع الهدایة: 2 ر.

2- کاشف الغطاء، شرح القواعد: 1 پ.

3- شهید اول، قواعد: 4-6.

4- مقداد، التتقیح الرائع: 4 ر. پایه این روش دوم از مصادر سنتی است. ببینید مستصفی غزالی و موافقات شاطبی 1: 38. نیز ببینید مسوده ابو العباس الحرانی: 455 و مدخل زرقاء 1: 64-67.

5- این روش نیز تا حدود زیادی از شیوه غزالی در احیاء علوم الدین - که وسیله فیض با نام (المحجّة البیضاء فی تهذیب الاحیاء) تلخیص و تهذیب شده - الهام گرفته شده است.

عبادات و سیاسات، و دیگری در فنّ عادات و معاملات (1).

یک دسته بندی دیگر روشی است که در برخی مصادر جدید پیش گرفته شده و از روش های تقسیم بندی حقوقی جدید متأثر است. بر اساس این روش جدید مباحث فقهی در چهار گروه رده بندی می شوند به شرح زیر:

1- عبادات (نماز، روزه، اعتکاف، حج، عمره و کفّارات) 2- اموال که بر دو قسم است:

أ- اموال عمومی، یعنی اموالی که به شخصی خاص متعلق نیست و برای مصالحی عمومی و مصارفی مشخص در نظر گرفته شده است، مانند خراج، انفال، خمس و زکات. دو عنوان اخیر گر چه جنبه عبادی نیز دارند، لیکن جنبه مالی آن قویتر و بارزتر است.

ب- اموال خصوصی، یعنی اموالی که مالک یا مالکان مشخصی دارد. مقرّرات مربوط به این بخش در دو قسمت جدا مورد بررسی قرار می گیرد:

(یک) اسباب شرعی تملک یا به دست آوردن حقّ خاصّ. مباحث احیاء موات، حیازت، صید تبعیّت، میراث، ضمانات و غرامات (2) و نظایر آن در این مبحث مورد سخن قرار می گیرد.

(دو) احکام تصرّف در اموال. شامل مباحث بیع، صلح، شرکت، وقف، وصیّت و سایر تصرّفات و معاملات.

3- سلوک و آداب و رفتار شخصی، یعنی اعمال شخصی که ربطی به عبادات و اموال ندارد که دو گروه است:

أ- روابط خانوادگی، مناسبات دو جنس زن و مرد. مباحث نکاح و طلاق، خلع و مبارات، ظهار و لعان و ایلاء، و از این قبیل.

ب- روابط اجتماعی و مقرّرات مربوط به تنظیم رفتار فردی افراد جامعه. مقرّرات مربوط به اطعمه و اشربه، ملابس و مساکن، آداب معاشرت، احکام نذر و عهد و یمین، ذباحه، امر به معروف و نهی از منکر همه در این بند جا می گیرد.

4- آداب عمومی، یعنی رفتار و سلوک دستگاه های حکومتی و عمومی در مسائل قضاء و حکومت، و صلح و جنگ، و روابط بین المللی. ابواب و مباحث ولایت عامّه، قضا و شهادت).

ص: 23

1- ببینید مفاتیح الشرائع فیض 1: 14 / وافی 1: 16. نیز نائینی 1: 33.

2- مانند مباحث ضمان، حواله، قرض، بیمه و مانند آن. زیرا مقصود از (اموال) مفهومی است اعتمّ از اشیاء و اموال عینی واقعی، و اعتبارات و اموال فرضی (تعهدات).

حدود، جهاد و نظایر آن در این مقوله وارد است (1).

ابواب فقه که هر یک به (کتاب) تعبیر می شود (2) چنان که دانستیم در موضوعات گوناگون و در مجموع، مجموعه وظایف یک فرد مسلمان شیعی از نظر فردی و اجتماعی است.

ترتیب وقوع این ابواب در متون فقهی مختلف است، لیکن عموماً مباحث مربوط به عبادات (3) در آغاز، مباحث معاملات در میان، و مباحث ارث و قوانین جزائی در انتها قرار می گیرد (4). در پاره ای از مآخذ فقه سنّی دلیل این پیشی و پسی ها، و فلسفه نظام حاکم بر کتب مختلف فقهی در آغاز برخی از ابواب و کتابها شرح و توضیح گردیده است (5). معمولاً نویسندگان سنّی (6) و شیعی (7) وجه تقدّم برخی مباحث و ابواب را اهمیّت آنها و اهتمام مذهب نسبت بدانها می دانسته اند، لیکن قاضی عبد العزیز بن برّاج در آثار خود نظر می دهد که این پیشی و پسی ها نسبت به مباحث فقهی در کتب فقه به لحاظ عمومیّت مبحث است. از این رو عبادات که تکلیف همه مسلمانان است و در همه حال شامل آنها خواهد بود بر معاملات یا احکام قضائی و جزائی که شمول آن اختیاری یا مربوط به شرائطی خاص است مقدّم گردیده، و از میان عبادات نیز نماز که تکلیف روزانه هر فرد مسلمان و در واقع عمومی ترین تکلیف اسلامی است با شرط مقارن خود (طهارت) بر دیگر انواع پیشی گرفته است (8). ابن حمزه فقیه شیعی دیگر در قرن ششم بر همین اساس میزان عمومیّت و شمول هر یک از عبادات را سنجیده، و شرحی در این باب در مقدمه کتاب وسیله خود آورده است (9).

ابو الفتح محمّد بن علی بن عثمان کراچکی فقیه شیعی نیمه نخستین قرن پنجم در اثر فقهی خود به 2.

ص: 24

1- محمّد باقر الصدر، الفتاوی الواضحة 1: 132-134.

2- در باره این اصطلاح و وجه این تسمیه ببینید: فصول خطر بالبال: 84 پ 85/ و 87 پ- 88 ر/ شهید دوم، شرح لمعه 1: 26.

3- شهید اول در آثار فقهی خود- با الهام گرفتن از روش ابو الصّلاح حلبی در کافی- عبادات را با یک مفهوم وسیعتر شامل همه واجبات قرار داده و از این رو پاره ای از مباحث (احکام) و (معاملات) را در این بخش مقدم جای داده است. در این مورد مخصوصاً ببینید نائینی 1: 33.

4- جز در ترتیب فیض که مباحث جزائی پیش از معاملات قرار می گیرد. ببینید مفاتیح الشرائع او 1: 14.

5- از باب نمونه ببینید طحطاوی 2: 2.

6- نفائس الفنون آملی: 146/ فصول خطر بالبال: 89.

7- شرایع 1: 19/ تبصره علامه: 1/ رساله فی الطّهارة و الصلاة، برگ 34 ر.

8- ابن البرّاج، شرح جمل العلم و العمل: 54/ همو، مهذب: 124. نیز ببینید فصول خطر بالبال: 89/ شیخ، اقتصاد: 239.

9- ابن حمزة، وسیله: 662.

نام بستان ابواب فقه را به ترتیب مشجّر از یکدیگر تفریح کرد که عملی ابتکاری بود و این راه را پیش از او کسی نرفته بود (1).

روشن است که اختلاف نظر در مناط تقدّم و تأخر بخش ها و ابواب فقه بر نحوه ترتیب آنها در متون فقهی تأثیر گذارده است. عامل دیگر در این مورد اختلاف نظری است که در مورد مصادیق و تعداد موضوعات هر بخش وجود دارد (2). از باب مثال شیخ طوسی و ابن زهره تعداد عبادات را پنج (3)، سلار شش (4)، ابو الصلاح و ابن حمزه و محقق حلّی ده (5)، و یحیی بن سعید چهل و پنج (6) دانسته اند.

از طرف دیگر در برخی مآخذ بسیاری از ابواب را در یکدیگر ادغام کرده و تا حدّ ممکن عناوین کلی را کاهش داده اند. این کار در مآخذ قدیم کمتر انجام شده و بسیاری از ابواب که می توانسته است در تحت عنوانی جامع مورد بحث قرار گیرد تجزیه گردیده است. از این رو مآخذ فقهی جز از نظر ترتیب ابواب، از ره گذر شماره آنها نیز تفاوت هایی چشمگیر دارند. به عنوان مثال کتاب نهایی شیخ طوسی بیست و دو باب، کتاب مبسوط وی 71 باب، کتاب شرایع الاسلام محقق حلّی 52 باب، کتاب قواعد علامه حلّی سی و یک باب، تبصرة المتعلمین او هیجده باب، اللمعة الدمشقیة شهید اول پنجاه و دو باب، دروس وی چهل و هشت باب، مفاتیح الشرائع فیض دوازده باب و وافی که کتاب حدیث است ده باب دارد.

آن چه در زیر می آید شرح بسیار فشرده ای است از محتوای فقه شیعه بر اساس تنظیم شرایع الاسلام محقق حلّی

اشاره

با اشاره به برخی مباحث استطرادی که در پاره ای از ابواب فقه آمده، و برای بررسیهای دیگر نیز سودمند است:

أ- عبادات

1- کتاب طهارت. فصلی در احکام غیر مسلمانان و مباحث احکام اموات نیز در این باب مندرج است.

ص: 25

1- مستدرک نوری 3: 498/ ذریعه 3: 105.

2- بینید کلباسی، شوارع الهدایة: 2 ر.

3- شیخ، اقتصاد: 239/ ابن زهره، غنیه: 549.

4- سلار، مراسم: 28.

5- ابو الصلاح، کافی: 2 پ/ ابن حمزه، وسیله 662/ محقق حلّی، شرایع 1: 19.

6- یحیی بن سعید، نزهة الناظر: 6- 7.

2- کتاب صلاة. مباحثی علمی در باب وقت نماز و قبله در این باب آمده است. هم چنین در بخش نماز جمعه بحثهایی است در باب مقام اجتماعی فقیه و وظایف او و ماهیت حکومت اسلامی.

3- کتاب زکات. که معروفترین واجب مالی اسلامی است.

4- کتاب خمس. مالیات یک پنجم که بر اساس فقه شیعه از همه انواع در آمد گرفته می شود، و نه چنان که نظر اهل سنت است تنها از غنائم جنگی و گنجها. بحثی در مناصب و اختیارات فقیه در این باب است. احکامی مربوط به غیر مسلمانان که در قلمرو دولت اسلامی زندگی می کنند نیز در این باب آمده است. چه، یکی از موارد خمس زمینهایی است که به غیر مسلمانان فروخته می شود.

در پایان این باب بحثی در انفال، یعنی اموال دولت اسلامی - شامل تمامی اراضی موات و ثروتهای طبیعی - آمده است.

5- کتاب صوم (روزه).

6- کتاب اعتکاف، که به عنوان یک عبادت مستحب مورد بحث قرار گرفته است، و آن عبارت از انزوا گزیدن در مسجد جامع شهر است به قصد عبادت.

7- کتاب حج، زیارت مکه معظمه در آخرین ماه سال قمری (ذی حجه) با ضوابط و شرایط خاص.

8- کتاب عمره، شکل ساده تر زیارت مکه معظمه که در هر وقت سال می توان انجام داد.

9- کتاب جهاد، یعنی نبرد مقدس، تهاجمی و تدافعی، و در مورد دو دفاع در برابر دشمنان خارجی یا داخلی، در این باب اقسام اراضی در سرزمین اسلامی، روابط میان حکومت اسلامی و دول غیر مسلمان، وضعیت غیر مسلمانانی که در سرزمینهای اسلامی زندگی می کنند و مباحث مشابه نیز مورد بحث قرار می گیرد.

10- کتاب امر به معروف و نهی از منکر، قواعد و ضوابط این وظیفه مشترک اجتماعی در یک جامعه اسلامی.

ب- عقود

1- کتاب تجارت، بحث در راههای صحیح و فاسد انتقالات و معاوضات مالی، معاملات نامشروع، انواع خیار فسخ، احکام شروطی که ضمن عقد قرار داد شود و مباحث مشابه. این باب هم چنین مشتمل است بر بحثهایی در مالکیت و نظام مالیاتی اراضی مختلف در سرزمین اسلامی، حکم کار کردن برای حکومتها ستم کار و غیر مشروع، وضع تصرفات آنان در بیت المال مسلمانان، (و در مآخذ متأخر فقه- از قرن گذشته به این سو- بحثی در ولایت فقیه). بحثهای فقهی در مورد موضوعاتی از قبیل موسیقی و بهره وام (ربا) نیز در همین باب می آید.

2- کتاب رهن

- 3- کتاب مفلس، در باره ورشکستگی و تکلیف دولت اسلامی در برابر شخصی که دچار چنین حالتی شده و عوایدش تکافوی بدهی وی را نمی کند.
- 4- کتاب حجر، حالتی که شخص از نظر حقوقی اختیار تصرف در مال یا فروش ما یملک خود را ندارد، چنان که در مورد صغار و مجانین.
- 5- کتاب ضمان، ضمانت مالی - مبحث کفالت بدنی هم در همین باب مورد بحث قرار گرفته است.
- 6- کتاب صلح، توافق دو شخص در موضوعی معین که جزئیات آن روشن نیست، مانند توافق طلبکار و بدهکار بر مبلغی معین در موقعی که مبلغ طلب به طور دقیق مشخص نیست.
- 7- کتاب شرکت.
- 8- کتاب مضاربه. قرار داد شرکتی که در آن سرمایه از یک شریک است و فعالیت اقتصادی از دیگری.
- 9- کتاب مزارعه و مساقات. مواردی که مالک زمین، زمین خود را در برابر بخشی از محصول به رعیت واگذار می کند.
- 10- کتاب ودیعه، حفظ مال دیگری به صورت امانت.
- 11- کتاب عاریه.
- 12- کتاب اجاره.
- 13- کتاب وکالت.
- 14- کتاب وقف و صدقات.
- 15- کتاب سکنی و تحبیس (وقف موقت منافع عین).
- 16- کتاب هبه.
- 17- کتاب سبق و رمایه، مسابقات تیر اندازی و اسب و شتر دوانی، تنها موردی که شرط بندی (آن هم فقط برای شرکت کنندگان واقعی در مسابقه، نه افراد دیگر) در فقه اسلامی اجازه داده شده است.
- 18- کتاب وصیت.
- 19- کتاب نکاح.

1- کتاب طلاق 2- کتاب الخلع و المبراة، دو نوع طلاق که در آن زن خود را به مناسبتی از قید نکاح آزاد می سازد.

3- کتاب الظهار، که شوهر زن را به مادر خویش تشبیه می کند (در جوامع عرب) این بیان

ص: 27

تشبیه باعث لزوم کفاره می شود.

4- کتاب الایلاء، که در آن سوگند شوهر باعث حرمت هم سرش برای مدتی بیش از چهار ماه می شود، که در آن مدّت یا باید سوگندش را باطل کند یا هم سرش را طلاق گوید.

5- کتاب اللعان، لعن شوهر در تأکید بر بی وفایی زن در حضور محکمه، و نظیر لعن از جانب زن مبنی بر کذب شوهر. تکرار لعن شوهر باعث فسخ نکاح می شود.

6- کتاب العتق آزاد ساختن بردگان.

7- کتاب التدبیر و المکاتبة و الاستیلاء، سه طریق برای آزاد ساختن بردگان. تدبیر با مرگ مالک برای غلام میسر است. مکاتبه عبارت از پیمان میان مالک و مملوک است. استیلاء در مورد کنیزی است که از مالک صاحب فرزند می شود که به خاطر آن کودک با مرگ مالک آزاد می شود.

8- کتاب اقرار، اقرار در مورد قرض، روابط خانوادگی و نظیر آن.

9- کتاب الجعالة، که به خاطر اجرای امری، شخصی متعهد به پرداخت مبلغی می شود.

10- کتاب الأیمان، سوگند یاد کردن به نام جلاله.

11- کتاب النذر، به گردن گرفتن نذر در حضور پروردگار به تیت انجام شدن امری یا انجام نشدن آن.

د- احکام

1- کتاب الصّید و الدّبّاحة شکار و ذبح نمودن.

2- کتاب الاطعمة و الاشربة خوراکیها و نوشیدنیها.

3- کتاب الغصب.

4- کتاب الشّفعة، حق تقدم شریک در خرید بخش دیگر تملک.

5- کتاب احیاء الموات، زراعی ساختن اراضی بایر. این بخش شامل بررسی فقه زمین و مطالعه مشترکات نیز هست، مثلاً آب و مرتع.

6- کتاب اللقطة، در مورد متروکات.

7- کتاب الفرائض، در مورد میراث.

8- کتاب القضاء، در جریان امور قضائی.

9- کتاب الشهادات، در شهادت و گواهی.

10- کتاب الحدود و التعزیرات، در قوانین کیفر و مجازات.

11- کتاب القصاص، در حق مظلومی که در مورد ظلم واقع شده در عمل به مثل.

12- کتاب الدیات غرامت خون، پول و جز آن.

ص: 28

سیستم حقوقی که اکنون به نام فقه شیعه به دست ما رسیده است ادوار مختلفی را گذرانده، و به وسیله شخصیت‌هایی مبرز تجدید سازمان و تکمیل شده است. شیخ الطائفه محمد بن الحسن الطوسی (م 460)، محقق جعفر بن الحسن الحلّی (م 676)، علامه حسن بن یوسف بن المطهر الحلّی (م 726) و صاحب المدارک، محمد بن علی العاملی (م 1009) از این نامدارانند.

معمولاً در متون فقهی، ادوار فقه شیعی را به دو دوره متقدمین و متأخرین تقسیم می‌کنند (1). در متون فقهی قرنهای ششم و هفتم معمولاً مقصود از متقدمین فقهای معاصر ائمه، و متأخرین فقهای پس از دوران حضور امام از (360 به بعد) می‌باشند (2). گاه نیز اصطلاح متقدمین بر شیخ الطائفه و فقهاء مقدم بر او (3)، و اصطلاح متأخرین بر دانشمندانی که پس از وی آمده اند اطلاق شده است (4).

هم چنان که اصطلاح (متأخر) گاه نیز در معنای لغوی خود (یعنی دانشمندانی که (در همین اواخر) و نزدیک به زمان گفتگو پدیدار شده اند) به کار رفته است (5). در متون فقهی قرنهای بعد متقدمین دانشمندان پیش از محقق یا علامه حلّی، و متأخرین فقهای پس از آنانند. در متون فقهی قرن سیزدهم معمولاً اصطلاحی دیگر دارند به شکل متأخری المتأخرین که مراد از آن در آثار قدیمتر

ص: 29

1- - این تقسیم جز تقسیم مربوط به روایت و علم الحدیث است که در آن مشایخ حدیث شیعه را به ده طبقه تقسیم نموده اند (سید حسن صدر عاملی، بغیة الوعاة فی طبقات مشایخ الاجازات به نقل ذریعه 3: 137). ملاکات تقسیم در علم الحدیث نیز جز ملاکات تقسیم در فقه است.

2- محقق حلّی، المعتمر: 7/ التّقض عبد الجلیل رازی: 209.

3- شیخ خود جزء متقدمین شمرده می‌شود. ببینید شهید دوم، شرح لمعه: 2: 73.

4- یحیی بن سعید، نزهة الناظر: 6/ نکت النّهایة محقق: 438.

5- ابن ادریس، سرائر: 265/ حرّ عاملی، أمل الآمل: 2: 5.

فقه‌های پس از شهید اول، و در آثار متأخرتر فقهائی هستند که پس از صاحب مدارک آمده اند (1).

این ترتیب چندان دقیق نیست. ادوار فقه شیعی را در یک تقسیم دقیقتر بر اساس تحولات عمده فقهی شاید بتوان به هشت دوره تقسیم کرد. در زیر هر یک از این ادوار به اجمال یاد، و خصوصیات هر یک ذکر می شود. نام مهمترین دانشمندان تشکیل دهنده هر دوره و مهمترین مأخذ فقهی مربوط به آن نیز ذکر می گردد (2). شرح حال تمامی این دانشمندان با ذکر مصادر سرگذشت و فهرست آثار هر یک در کتاب روضات الجنات سید محمد باقر خوانساری (چاپ هشت جلدی جدید) آمده و نظر به وضع این نوشته به رعایت اختصار از هر گونه توضیح اضافی خودداری شد (3).

1- دوره حضور امام:

معمولاً چنین تصوّر می شود که فقه شیعی در دوران حضور امام که از زمان پیامبر آغاز شده و تا سال 260 ادامه یافت دامنه ای بسیار محدود داشته است، زیرا با وجود امامان و امکان دسترسی بدانان، مجالی برای فقاهت و اجتهاد آزاد حاصل نبوده و فقه این دوره در شکل سماع و نقل حدیث از امامان محصور بوده است. این تصوّر درست نیست و برای روشن شدن حقیقت امر باید چند نکته در مورد وضع و حال، و طبیعت و معتقدات جامعه شیعی اعصار اولیه توضیح گردد:

1) بنا بر آن چه از روایات مذهبی به دست می آید امامان شیعه به تحریک و ایجاد زمینه تفکر تعقلی و استدلالی در میان شیعیان خود علاقه فراوانی داشته اند. در زمینه بحثهای کلامی و عقیدتی، تشویق ها و تحسین های بسیار از آنان نسبت به متکلمان شیعی زمان خود نقل شده است (4). در مسائل فقهی آنان به صراحت وظیفه خود را بیان اصول و قواعد کلی دانسته و

ص: 30

1- - تنقیح المقال مامقانی به نقل ریحانة الادب 3: 439.

2- مقصود تنها دانشمندانی است که آراء و انظار آنان در متون فقهی مورد توجه بوده و نقل شده است. معمولاً بر اساس سنت متداول فقه شیعی پیش از بررسی هر مسأله، اقوال گوناگون مجتهدان پیشین شیعی و گاه حتی سنّی در آن باب نقل می گردد که برای باز کردن زمینه تفکر بسیار مفید و مدد کار است. البته آراء تنها تعدادی از مجتهدان صاحب نظر و برجسته که در افکار دانشمندان دوره های بعد مؤثر بوده اند نقل می گردد و مورد توجه قرار می گیرد. در مقدمه مقابس الأنوار کاظمی (صفحات 4-19) نام تمامی این دانشمندان و اثر یا آثار مشهور و مورد استناد آنان ذکر، و دوره هر یک مشخص شده است.

3- در متون فقهی اصطلاحات و اختصارات خاصی برای اسامی فقهاء و مأخذ فقهی به کار می رود که بسیاری از این اصطلاحات و اختصارات در همان روضات الجنات 2: 114-115 و در مقدمه کتاب مقابس الأنوار کاظمی: 19-22 یاد و شرح گردیده است.

4- رجوع شود به کشی: 268 و 278 و 484 و 486 و 489-490 و 538 و 542/ قهپایی 6: 223-230 و 293-307/ کافی 1: 169-174/ مفید، تصحیح الاعتقاد: 171-172.

تفریع و استنتاج احکام جزئی را به عهده پیروان خویش گذارده اند (1). این نکته را گاه حتی در پاسخ سؤالات اصحاب خویش خاطر نشان ساخته و بدانان تذکر می داده اند که پاسخ مسأله ایشان با روش استدلالی و اجتهادی از اصول کلی و مسلم حقوقی اسلامی قابل استنتاج و استنباط است (2). در برخی از روایات به روشنی تمام طرز اجتهاد صحیح و روش فقه استدلالی را بر اساس سنت شخصاً پیروی نموده، و از این راه تبعیت از این شیوه را به یاران و اصحاب خویش آموخته اند (3).

2) دوره حضور امامان از نظر تنوع گرایشهای اعتقادی میان شیعیان و اصحاب ائمه، دوره ای کاملاً ممتاز است. بسیاری از اصحاب ائمه و دانشمندان شیعی در آن اعصار متکلمانی برجسته بوده (4)، و آراء و انظار دقیقی در مسائل کلامی از برخی از آنان چون هشام بن الحکم و هشام بن سالم و زرارة بن اعین و مؤمن الطاق و یونس بن عبد الرحمن (از قرن دوم) و بزنی و فضل بن شاذان (از قرن سوم) نقل شده است (5). بسیاری از مکتب های کلامی دیگر رایج در آن اعصار، در میان متکلمان شیعی قرون اولیه هوادار داشته (6) که امروزه وجود چنین گرایشهایی در میان شیعیان آن عصر با تعجب تلقی می شود. دانشمندان متأخر از وجود همین گرایشها نتیجه گیری کرده اند که در مذهب شیعی جز در مورد پنج اصل بنیادی مذهب هر گونه نظر و رأی مستند به طرز تفکر شخصی آزاد و مجاز است (7).

اختلافات مکتبی در مسائل کلامی موجب پیدایش گروهها و دسته بندیهای مختلف، و پدید.

ص: 31

-
- 1- (علینا القاء الاصول و علیکم بالتفریع) جامع بزنی: 477/ وسائل الشیعة 18: 41/ الحق المبین فیض: 7.
 - 2- از باب نمونه ببینید کافی 3: 33/ تهذیب 1: 363/ استبصار 1: 77-78/ وسائل 1: 327/ جامع احادیث الشیعة 1: 116-118.
 - 3- برای نمونه رجوع شود به کافی 3: 83-88/ وسائل 2: 538-539 و 542 و 546 و 548-547.
 - 4- رجوع شود به کتاب خاندان نوبختی، عباس اقبال، به خصوص صفحات 75-84.
 - 5- از جمله ببینید توحید صدوق: 97-104/ الفصول المختارة مفید: 119-121 اوائل المقالات او: 131/ کشی: 268، 275 و 284-285 و 285 و 490 و 540-544/ قهپایی 6: 8/ رضی الدین قزوینی، ضیافة الاخوان: 180-181/ بحار 3: 288 و 300 و 303 و 305/ تعلیقات منهج المقال بهبهانی: 8/ کشف القناع کاظمی: 198-200/ ابوعلی: 45 و 346/ تنقیح المقال: مقدمه: 208-209. کاظمی نگارنده مقابس آراء و معتقدات کلامی اصحاب ائمه را در کتابی با نام المناهج گرد آورده است (کشف القناع: 71). نیز ببینید صفائی، 68-36. نیز آراء نوبختیان در اوائل المقالات مفید.
 - 6- ببینید المسائل السرویه مفید: 221/ اوائل المقالات: 77/ مرتضی، رساله فی ابطال العمل به اخبار الآحاد: 142-ب/ شیخ، عده: 54
 - 55/ همو، فهرست: 190/ ابن شهر آشوب، معالم العلماء: 126/ جامع الرواة اردبیلی 2: 234/ بحار 3: 304/ فتونی، تنزیه القمیین: 4/ قهپایی 5: 177/ نجاشی: 289.
 - 7- ابوعلی: 45 و 346.

آمدن بحثهای حادّ میان اصحاب ائمه گردید (1). صحابه بزرگ هر یک برای خود گروهی مستقل داشتند (2) و گاهی هر دسته، دسته دیگر را کافر می شمردند (3) و کتابها در ردّ یکدیگر و به طرفداری از گروه های متخاصم نوشته اند (4). جالب است که گاهی افراد یک گروه در تمامی اصول فکری جز اصل پذیرفتن امامت ائمه با رهبر و رئیس علمی خود اختلاف نظر پیدا می کردند (5).

بسیاری از شیعیانی که گرد ائمه جمع شده بودند به کار سماع و نقل احادیث مشغول بوده و از مباحثات و مناظرات کلامی دوری می جستند و نظر خوشی نسبت به متکلمان شیعی نداشتند (6) متکلمان که مورد تشویق و تحسین امامان بودند از آزارهای زبانی این افراد رنجیده می شدند و ائمه آنان را تسلی می دادند (7)، و بدانان می گفتند که باید با این گروه مدارا کرد، چه، اندیشه آنان از درک نکات ظریف و دقیق عاجز است (8). محدثان قم نیز با متکلمان سخت در ستیز بودند (9)، و برخی از آنان روایات بسیاری در ذمّ و طعن دانشمندان و متکلمان می ساختند و به ائمه نسبت می دادند (10). و کتابها در این مورد تدوین می نمودند (11). از طرف دیگر ائمه، شیعیان خود را به همین متکلمان و کتابهای آنان ارجاع و راهنمایی می کردند (12)، و حتی قمیان را به رغم دشمنی محدثان آن شهر، به دوستی و حرمت نهادن نسبت به متکلمان ترغیب می نمودند (13).

کتب رجال حدیث شیعی به خصوص رجال کشی پر است از موارد اختلافات عقائدی و 9.

ص: 32

-
- 1- - کشی: 279-280 / توحید صدوق: 100 / بحار 3: 294 و 307 / کشف القناع: 71-84.
 - 2- کتاب درست بن ابی منصور: 161.
 - 3- کشی: 279-280 و 498-499 / کافی 8: 285 / وسائل 6: 385.
 - 4- از باب نمونه: رساله هشام در ردّ مؤمن الطاق (نجاشی: 338)، رساله فی معنی هشام و یونس، از علی بن ابراهیم بن هاشم القمی (نجاشی: 197) و رساله الرّد علی علی بن ابراهیم بن هاشم فی معنی هاشم و یونس، از سعد بن عبد الله الاشعری (همان مأخذ: 134).
 - 5- برای نمونه رجوع شود به فهرست شیخ: 132 ذیل شرح حال ابو جعفر محمد بن الخلیل السّکاک.
 - 6- کشی: 279 و 487-488 و 496 و 498-499 از باب نمونه. نیز ببینید توحید صدوق: 458-460 / کشف المحجّه:
 - 7- کشی: 498-499.
 - 8- همان مأخذ: 488.
 - 9- ایضا: 489 (نیز 483 و 506) / جامع الرّواة، اردبیلی 1: 459، 2: 357 / ابوعلی: 28.
 - 10- کشی: 497 و برای نمونه هایی از این روایات همین مأخذ: 491-496 و 540-544 / برقی، رجال: 35 / بزنطی، جامع: 478.
 - 11- از باب نمونه کتاب مثالب هشام و یونس از سعد بن عبد الله الاشعری القمی (نجاشی: 134).
 - 12- کشی: 483-485 و 506 / نجاشی: 344-348.
 - 13- کشی: 489.

گرایشهای گوناگون کلامی میان شیعیان در قرون اولیه، و درگیرها و کشمکشهای حادّی که در این مورد جریان داشت، و از هواداری ائمه نسبت به متکلمان و شواهد علاقه آنان به رشد و شکوفایی فکری شیعه.

امام رضا پیشوای هشتم شیعیان در پاسخ پیروان یونس بن عبد الرحمن که سایر هواداران امامان آنان را کافر می شمردند فرمود: شما را در راه رستگاری می بینم (1).

(3) در جامعه شیعی زمان حضور امامان، گرایش هایی وجود داشته که با طرز تفکر و اعتقاد سنتی شیعه در مورد امامان خویش مخالفت داشته است. گروهی از صحابه برای امامان تنها نوعی مرجعیت علمی قائل بوده و آنان را دانشمندانی پاک و پرهیزکار (علماء ابرار) می دانستند و منکر وجود صفاتی فوق بشری از قبیل عصمت در آنان بودند (2). نظری که برخی متکلمان شیعی دوره های بعد نیز از آن پشتیبانی کرده اند از جمله ابو جعفر محمد بن قبه رازی از دانشمندان و متکلمان مورد احترام شیعی در قرن چهارم که رئیس و بزرگ شیعه در زمان خود (3) و آراء و انظار او مورد توجه و استناد دانشمندان شیعی پس از وی بوده است (4) امامان را تنها دانشمندان و بندگانی صالح، و عالم به قرآن و سنت می دانسته و منکر دانایی آنان به غیب بود (5). شگفتا که با این وجود مشی عقیدتی او مورد تحسین جامعه علمی شیعه در آن ادوار قرار داشت (6). برخی از محدثان قم نیز مشابه چنین نظری را در مورد امامان داشته اند (7). و گویا نوبختیان نیز چنین می اندیشیده اند (8).

گروهی از اصحاب امامان حتی معتقد بودند که آنان در مسائل فقهی مانند سایر فقهاء آن اعصار به اجتهاد آزاد شخصی (رای) (9) یا قیاس (10) عمل می کنند و این نظر نیز مورد پشتیبانی و قبول گروهی از محدثان قم بود (11). از ابو محمد لیث بن البختری المرادی معروف به ابو بصیر که از 9.

ص: 33

-
- 1- - کشی: 499.
 - 2- بحر العلوم 3: 219-220 نیز خصال: 354/ وسائل 11: 429-430.
 - 3- علامه، خلاصة الاقوال: 143.
 - 4- كشف القناع: 305.
 - 5- كشف القناع: 200. برخی دیگر از عقاید این دانشمند که مخالف بینش سنتی شیعی به نظر می رسد در موارد مختلف آثار شریف مرتضی نقل شده است (به عنوان یک نمونه شافی: 100).
 - 6- شیخ، فهرست: 132/ معالم العلماء ابن شهر آشوب: 85/ خلاصة علامه: 143.
 - 7- تصحيح الاعتقاد مفید: 218-219.
 - 8- رجوع شود به عقاید آنان در اوائل المقالات مفید، از جمله ص 78 و 79 و 80 و 84.
 - 9- بحر العلوم 3: 220- نیز اختصاص مفید: 274 المسائل السروية او: 224/ بصائر الدرجات: 301/ جامع احادیث الشیعه 1: 273.
 - 10- كشف القناع: 83.
 - 11- تصحيح الاعتقاد: 219.

دانشمندترین اصحاب امام صادق (1) بوده و روایات بسیار در ستایش او از امامان رسیده (2) و یکی از رؤساء و سرآمدان چهارگانه مذهب شیعی شمرده شده است (3) نظر غریب و سخن نادرستی در مورد علم امام در چند روایت (4) نقل شده که موجب شگفتی است.

به نظر می‌رسد این گونه طرز تفکرها در مورد امامان موجب بود که بسیاری از صحابه امامان گاه در مسائل علمی با آنان اختلاف نظر داشتند (5) و بر سر مسائل مورد اختلاف به مناظره و بحث می‌پرداختند (6) و حتی گاه در مسائل فقهی از آنان درخواست سند و مأخذ می‌نمودند (7). در مسائلی که اصحاب خود با یکدیگر اختلاف نظر داشتند گاهی اوقات کار به منازعه می‌کشید و به ترک دوستی و قطع رابطه میان آنان برای همیشه می‌انجامید (8). در حالی که بر اساس طرز تفکر سنتی شیعه، به حسب قاعده باید در چنین مواردی مورد اختلاف را بر امامان عرضه می‌نمودند و از آنان می‌خواستند که واقع امر را بیان کنند چنان که شیعیان معتقد، معمولاً چنین مشکلاتی را با آنان در میان می‌گذارده و کسب تکلیف می‌کردند (9).

4) پیش‌تر گفته شد که اساس اجتهاد در فقه شیعه بر تحلیل و استدلال عقلی در چهار چوب نصوص قرآن و سنت است. مراد از این روش همان شیوه استدلال در منطق صوری است که بر اساس اصول آن منطق، قطع آور و حجت است. روش ظنی تمثیل منطقی که در فقه قیاس خوانده می‌شود و مبتنی بر کشف احتمالی علل احکام است از آغاز راه یافتن خود در فقه اسلامی در قرن دوم (10) در فقه شیعی مردود بوده است اما در مواردی که علل احکام به صورت قطعی و اطمینان بخش قابل کشف باشد این کشف حجت و معتبر شناخته شده و بدان استدلال و استناد می‌شود.

در قرون اولیه، محدثان که مخالف هر گونه استدلال عقلی بودند این گونه کشف های قطعی را 5.

ص: 34

-
- 1- - کشی: 238/ قاموس الرجال تستری 7: 451.
 - 2- کشی: 136-137 و 170/ قهپایی 5: 83/ جامع الرواة 2: 34.
 - 3- کشی: 238-239. سه تن دیگر عبارتند از زراره، محمد بن مسلم و برید بن معاویه العجلی.
 - 4- کشی: 172/ قهپایی 5: 84-85. مشابه این سخنان از برخی دیگر از صحابه ائمه نیز نقل شده است. ببینید کشی:
 - 5- کشف القناع: 71-72.
 - 6- همان مأخذ: 72.
 - 7- نمونه را ببینید کافی 3: 30/ من لا یحضر 1: 56-57/ علل الشرائع 1: 264-265/ تهذیب 1: 61-62/ استبصار 1: 62-63/ وسائل 1: 291، 2: 980.
 - 8- کافی 1: 409-411/ مستدرک 1: 555.
 - 9- احتجاج ابو منصور طبرسی 2: 284/ کشی: 539.
 - 10- ابن حزم، الاحکام 7: 177/ همو، ملخص ابطال القیاس: 5.

نیز در حکم قیاس می‌شمرده و عمل به آن را ناروا می‌دانستند (1) هم چنان که برخی از دانشمندان متأخرتر آن را قیاس مشروع می‌خواندند (2) با آن که این نوع از تحلیلات عقلی در واقع ربطی به قیاس در مفهوم سنّی آن ندارد (3) 1. به نظر می‌رسد که به خاطر مشابهت ظاهری یا تشابه اسمی، هر گونه استدلال و تحلیل عقلی در عرف مذهبی دوره‌های اولیه قیاس شناخته می‌شده (4) 1 و بدین ترتیب اصحاب الحدیث دستوراتی را که در نهی از عمل به قیاس در روایات مذهبی شیعی رسیده است شامل آن نیز می‌دانسته‌اند.

در روایات مزبور از اجتهاد آزاد شخصی یک فقیه در مسائل شرعی که آن را اصطلاحاً رأی می‌خوانند نیز نهی و منع شده است. اصطلاح اجتهاد در عرف فقهی ادوار اولیه به معنی استدلال غیر علمی و از جمله همین رأی به کار می‌رفته (5) 1 و پرهیزی که شیعه تا قرن‌های پنجم و ششم نسبت به کلمه اجتهاد داشته و مخالفتهایی که با اجتهاد در کتابهای کلامی شیعه اظهار گردیده (6) 1 و کتابهایی که متکلمان شیعی مانند نوبختیان (7) 1 و ابو القاسم علی بن احمد الکوفی (8) 1 در ردّ اجتهاد نوشته‌اند همه ناظر به همین معنی اصطلاح اجتهاد بوده است. و گر نه اجتهاد به معنی استدلال تحلیلی عقلی از قرن دوم به بعد در میان شیعه رایج بوده و از اواخر قرن چهارم به صورت روش منحصر در مباحث فقهی در آمده است.

با توجه به آن چه گذشت طبیعی است که روش‌های استدلالی و تحلیلی فقهاء شیعه قرون اولیه در نگرش سطحی محدّثان که مخالف اعمال و استفاده از استدلال و تحلیل عقلی در فقه بودند نوعی عمل به رأی و قیاس تلقی گردد.

(5) در روایات مذهبی که بیش تر آنها وسیله محدّثان روایت شده است گفته می‌شود که 7.

ص: 35

-
- 1- - کرکی، طریق استنباط الاحکام، 17. اخباریان متأخر نیز همه این گونه استدلالات را از نوع قیاس شمرده‌اند. ببینید فوائد المحدثین امین استرآبادی و هدایة الاخبار حسین بن شهاب الدین کرکی، فصل هشتم.
 - 2- المسائل المهتائیة: 92 / شهید دوم، شرح لمعه 3: 65. نیز ببینید وحید بهبهانی، تحقیق فی القیاس: 85 ر.
 - 3- المسائل المهتائیة: 92 / مقداد، تنقیح: 3 / وحید بهبهانی، تحقیق فی القیاس: 85 پ.
 - 4- ببینید رجال کشی: 189 / معارج محقق: 127.
 - 5- به عنوان نمونه رجوع شود به المعتمد فی اصول الدین، ابو الحسین البصری: 689 و 722 و 761-766 / ذریعه مرتضی: 672-673 و 792-795 / الفصول المختاره مفید: 68 / اختلاف اصول المذاهب، قاضی نعمان: 203-228. نیز ببینید دائرة المعارف اسلامی 3: 1026 / دروس فی علم الاصول صدر 1: 55.
 - 6- از باب نمونه اوائل المقالات مفید: 127 / الفصول المختاره او: 66-69. نیز تفسیر نعمانی: 95-96 / الذریعه مرتضی: 792-795 / الانتصار او: 98 / دروس فی علم الاصول 1: 56-59.
 - 7- خاندان نوبختی، عباس اقبال: 94 و 117-118 و 120، و مصادر آن.
 - 8- نجاشی: 203 نیز ببینید دروس فی علم الاصول 1: 56-57.

گروهی از صحابهٔ امامان در مواردی که حکم یک مسأله در قرآن و سنت صریحا بیان نشده است به قیاس عمل می نموده اند (1) 1. در برخی روایات دیگر از عمل آنان بر اساس رأی نیز سخن رفته است (2) 1 گروهی از دانشمندترین صحابهٔ امامان که آراء و اجتهادات دقیقی از آنان در مآخذ فقهی نقل شده است به پیروی از قیاس متهم گردیده اند. فضل بن شاذان نیشابوری فقیه و متکلم معروف شیعی و نگارندهٔ کتاب ایضاح (م 260) که آراء او در مباحث طلاق و ارث و برخی مسائل دیگر از فقه و مباحث عقلی اصول فقه شیعی در دست و مورد توجه است (3) 1، یونس بن عبد الرحمن که نظرات وی در مباحث خلل صلاة و زکات و نکاح و ارث فقه نقل شده است (4) 1، زرارة بن اعین کوفی (5) 1، جمیل بن درّاج که دانشمندترین صحابهٔ امام صادق پیشوای ششم شیعه بود (6) 1، عبد الله بن بکیر که از فقهاء بزرگ شیعی در قرن دوم است (7) 1 و گروهی دیگر از مشهورترین صحابه از این جمله اند که به عنوان عمل به قیاس مورد طعن قرار گرفته اند (8) 1. در حالی که تقریبا قطعی است که آنان در فقه پیرو روش استدلالی و تحلیلی بوده اند نه پیرو قیاس سنتی (9) 1. فتاوی آنان که بسیاری از موارد آن را مؤلف کشف القناع (10) 1 گرد آورده است خود بهترین دلیل بر صحت این مدعاست.

از مجموع آن چه در این پنج بند گفته شد روشن گردید که در دورهٔ حضور امام دو گونه فقه در جامعهٔ شیعی وجود داشته است. یک جنبش استدلالی و اجتهادی و تعقلی که در مسائل فقهی با در نظر گرفتن احکام و ضوابط کلی قرآنی و حدیثی به اجتهاد معتقد بوده (11) 1، و یک خط سنت 8.

ص: 36

-
- 1- - کتاب درست بن ابی منصور: 165/ برقی، محاسن 1: 212-215/ کشی: 239/ اختصاص مفید: 275/ وسائل 18: 33 و 38/ مستدرک 3: 176-177/ قرب الاسناد: 157/ جامع احادیث الشیعه 1: 274-276.
 - 2- محاسن برقی 1: 212-215/ کشی: 156-157.
 - 3- کافی 6: 93-96، 7: 88-90 و 95-96 و 98-99 و 105-108 و 116-118 و 120-121 و 142 و 145-146 و 148 و 149 و 161-162 و 168/ من لا یحضر 4: 197/ مقنع صدوق: 170 و 175-176/ الفصول المختاره: 123-124/ انتصار مرتضی: 286/ مثالب النواصب ابن شهر آشوب: 233 پ- 234 ر/ قواعد شهید: 316/ دروس او: 263/ جواهر 16: 90.
 - 4- کافی 7: 83-84 و 116-115 و 121-125/ مقنع: 175/ انتصار مرتضی: 77-78/ مختلف علامه 1: 136/ قواعد شهید: 325/ دروس او: 57/ تونی، رساله فی صلاة الجمعة: 97.
 - 5- برخی آراء فقهی او در کافی 7: 97 و 100-101.
 - 6- کشی: 375.
 - 7- همان مأخذ: 345.
 - 8- من لا یحضر 4: 197/ مرتضی، رساله فی ابطال العمل به اخبار الآحاد: 142 ب/ فتونی، تنزیه القمیین من المطاعن: 44/ بحر العلوم 3: 215 و 219/ کشف القناع: 83. نیز ببینید عدّه شیخ: 51.
 - 9- شیخ طوسی نیز گویا بر همین اساس به پیروی از قیاس متهم شده است. ببینید هدایة الاخیار حسین بن شهاب الدّین کرکی، فصل هشتم.
 - 10- کشف القناع: 82-83 و 198 و 244 از جمله.
 - 11- در این مورد به خصوص ببینید امام خمینی، رساله فی الاجتهاد و التقليد: 125-128.

سنت گراتر که به نقل و تمرکز بر احادیث تکیه داشته و کاری اضافی به صورت اجتهاد متکی بر قرآن و سنت انجام نمی داده است. بندهایی که از رسائل فقهی فقهاء دوره حضور مانند فضل بن شاذان و یونس بن عبد الرحمن در آثار دوره های بعد نقل شده است به خوبی نشان می دهد که کار تدوین و تجزیه فقه از حدیث، بر خلاف نظریه متداول، از اواخر قرن دوم و اوائل سوم آغاز شده بوده است.

در کتابهای علم رجال حدیث شیعه (1) و سایر مآخذ (2) از بسیاری از فقهاء شیعه در قرون نخست و زمان حضور امامان یاد شده است. در فهرست ابن ندیم نیز نام و فهرست آثار جمعی از آنان دیده می شود (3). آراء و انظار برخی از ایشان و دیگر فقهاء شیعی این عهد در متون فقهی ادوار بعد نقل گردیده و مورد اعتنا و توجه بوده است (4).

2- نخستین قرن غیبت:

در دوره غیبت صغری (260-329) تا اواخر قرن چهارم سه گرایش گوناگون فقهی در جامعه شیعی وجود داشته است:

(أ) اهل الحدیث- این گرایش دنباله رو و استمرار گرایش سنت گرای دوره حضور بوده، و همت خود را بر جمع آوری احادیث و ضبط و حفظ آن مصروف می داشته است. هواداران این مکتب عموماً چنان که پیش تر دیدیم با اجتهاد به صورت یک عمل و کوشش فکری بر اساس استنباط تعقلی میانه ای نداشتند و حتی استدلالات عقلی کلامی را که برای تقویت مذهب و در حمایت از نقطه نظرهای شیعی به کار می رفت محکوم می نمودند (5). درست حالتی که در میان پیروان مکتب اهل الحدیث سنتی وجود داشت و احمد بن حنبل- به عنوان مثال- حتی از آن قسم کلام که در دفاع از اسلام به کار رود نیز نهی می نمود (6).

فقهاء مکتب اهل الحدیث از ره گذر پیروی از احادیث به دو گروه تقسیم می شده اند:

ص: 37

- 1- از باب نمونه کشی: 238 و 375 و 556 (نیز 484) فهرست شیخ: 52/ رجال ابو داود: 272.
- 2- به عنوان یک نمونه مفید، رساله فی الرد علی اصحاب العدد: 128: نیز ببینید تأسیس الشیعه سید حسن صدر: 298-302.
- 3- فهرست ابن ندیم: 275-279.
- 4- نمونه را ببینید دیباچه معتبر محقق حلی که می گوید در آن کتاب آراء پنج تن از فقهاء آن دوره نقل شده است (ص 7). نیز هدایة الطالبین صاحب مدارک: 4 پ. نیز دیباچه مقابس الأنوار کاظمی که از شش تن نام می برد (ص 23).
- 5- اعتقادات صدوق: 74. نیز ببینید تصحیح الاعتقاد مفید: 169-171/ غیبت شیخ: 3.
- 6- ابن الجوزی، مناقب احمد: 205. دانشمند حنبلی، ابن قدامه موفق الدین عبد الله بن احمد جماعیلی مقدسی دمشقی (م 620) رساله ای دارد در تحریم مطالعه کتابهای کلامی (ابن العماد، شذرات الذهب 5: 90-91) که به چاپ رسیده است.

گروهی که روایات را با اصول درست علم رجال و علم حدیث نقّادی می نمودند و هر روایتی را با هر کیفیت و وضع نمی پذیرفتند و به روایات وارده در مسائل فقهی احاطه و اطلاع داشتند و چه بسا قواعد و ضوابط اصول فقه را در مورد حالات مختلف ادله، و لویه صورت ساده آن می دانستند (1) 1، و حتی قسمتی از این ضوابط را که در روایات راهنمایی شده است عملاً به کار می بستند (2) 1. با این همه به رعایت شیوه محافظه کارانه و سنت گرای خود هر گز به فکر جدا کردن فقه از حدیث، و تدوین و ترتیب کتاب های فقهی مستقل بر نیامدند و از نوشتن مطالب فقهی با عباراتی جز نص عبارات روایات مذهبی هراس و وحشت داشتند (3) 1. نوشته های فقهی این گروه از محدثان مجموعه ای از متون روایات بود که به ترتیب موضوعی دسته بندی شده، و گاه اسانید روایات نیز حذف گردیده بود (4) 1. محدثانی چون محمد بن یعقوب کلینی (م 329)، محمد بن الحسن بن احمد بن الولید (م 343) و محمد بن علی بن بابویه قمی - صدوق (م 381) از این گروه بوده اند (5) 1.

گروه دیگر طرفدار پیروی بی قید و شرط از احادیث بوده و با مبانی اصول فقه و قواعد جرح و تعدیل حدیثی یک سر بیگانه، و از قوانین استدلال و آداب بحث به کلی بی اطلاع بوده اند (6) 1.

تمایلات افراطی این گروه در جانبداری از احادیث، هم طراز گرایش افراطی حشویه در مذهب سنی بود که از گرایش اصحاب الحدیث در همان مذهب افراطی تر، انحرافی تر و خشک تر بود (7) 1 هر چند در تألیفات متکلمان شیعی قرن های چهارم و پنجم و ششم اصطلاحاتی از قبیل حشویه (8) 1 و و مقلده (9) 1 در کنار اصطلاحاتی چون اصحاب الحدیث (10) 1 و اخباریه (11) 1 بر تمامی هواداران گرایش).

ص: 38

-
- 1- - عده شیخ: 248.
 - 2- کشف القناع: 207-214/ تونی، رساله فی صلاة الجمعة: 97.
 - 3- مبسوط شیخ 1: 2.
 - 4- از باب نمونه مقنع صدوق (ر ک: ص 2 همین مأخذ).
 - 5- فهرست شیخ: 135 و 156 و 157/ تستری، رساله فی سهو النبی: 9. نیز ببینید رسائل شیخ انصاری: 87.
 - 6- عده شیخ: 248/ کشف القناع: 202.
 - 7- افصاح مفید: 77/ اوائل المقالات همو: 65/ تبصرة العوام رازی: 46.
 - 8- المسائل العکبریه مفید: 59/ اوائل المقالات او: 86/ جواب اهل الحائر همو: 114/ النقص: 3 و 236 و 272 و 285 و 529. نیز معتبر: 6 و از آنجا در الاصول الاصلیه فیض: 61.
 - 9- جواب اهل الحائر: 112/ عده شیخ: 54.
 - 10- و مشابهات آن. ببینید رساله فی الرد علی اصحاب العدد مفید: 124/ اوائل المقالات او: 80 و 81 و 87 و 88 و 89 و 92 و 101 و 108 و 118/ تصحیح الاعتقاد او: 186 و 222/ سرویه او: 222 و 223/ الموصلیه الثالثه مرتضی: 40 الف/ التّبانیات او: 2/ الطرابلسیات او: 110/ رساله فی الرد علی اصحاب العدد همو: 130 ب/ سرائر: 5 و 249/ عده شیخ: 248/ غیبت او: 3 (نیز مبسوط از همو 1: 2).
 - 11- النقص: 3 و 236 و 272 و 282 و 285 و 458 و 529 و 568-569/ علامه، نهاية الوصول: 200 پ. نیز شهرستانی: 169 و 178/ سید شریف، شرح مواقف: 629 و 178/ محصول فخر رازی (به نقل کشف القناع: 203).

محدثان در این دوره اطلاق شده است.

در کتابهای علم رجال از برخی از فقهاء این مکتب و گرایش آنان صریحا یاد شده است مانند ابو الحسین النَّاشی، علی بن عبد الله بن وصیف (م 366) که گفته اند در فقه به روش اهل ظاهر سخن می گفت (1) 1. لیکن به خاطر عدم وجود استدلال و مبنای اجتهادی در این مکتب، و نبودن هیچ گونه فکر نو و تازه ای در میان آنان، آراء و انظار فقهی هواداران این روش که چیزی جز مفاد احادیث مذهبی نبوده است ارزش فقهی مستقل نیافته و در متون و مآخذ مربوط بدان اعتنا نشده است (2) 1، ولی نظرات کلینی و صدوق از گروه اول در منابع فقهی نقل می شود (3) 1.

این مکتب که نخست در دوره حضور یکی از دو گرایش رایج در جامعه علمی شیعه بود در روزگار غیبت صغری اندک اندک بر مراکز علمی و محیط فکری شیعی چیره گردید و گرایش عقلی کلامی و فقهی را که بر اساس اجتهاد و استدلال متکی بود بالکل مغلوب ساخت. مرکز علمی قم که در آن هنگام بزرگ ترین و مهمترین مجمع مذهبی شیعی بود به طور کامل در اختیار این مکتب قرار داشت و فقهاء قمیین همگی از محدثان (4) 1، و مخالف با هر گونه استدلال و اجتهاد و تفکر عقلانی در جامعه شیعی بوده اند. اکثریت قاطع فقهاء شیعی در این دوره تا اواخر قرن چهارم جزء پیروان این مکتب قرار داشته اند (5) 1.

این مکتب چنان که خواهیم دید در اواخر قرن چهارم و اوائل قرن پنجم با کوشش و تلاش شیخ مفید و شاگردش شریف مرتضی در هم کوبیده شد، گر چه چند تنی به صورت پراکنده تا دوره های بعد از هواداران آن باقی مانده بودند (6) 1 لیکن دیگر هیچ گونه اثر و تأثیری در محیط علمی شیعه نداشتند.

در آثار مفید و مرتضی شیوه فقهی و اصول معتقدات هواداران این مکتب به خوبی نشان داده شده است (7) 1.8.

ص: 39

1- فهرست شیخ: 89/ قهپایی 4: 233.

2- رسالة فی الرد علی اصحاب العدد، مرتضی: 130 ب/ التباثیات او: 2/ جوابات المسائل الموصلیة الثالثة: 40 الف.

3- معتبر محقق حلّی: 7/ هداية الطالبین صاحب مدارک: 4 پ/ مقابس کاظمی: 23.

4- رسالة فی ابطال العمل به اخبار الآحاد، مرتضی: 142 ب/ فتونی، تنزیه القمیین: 4. نیز ببینید فهرست شیخ: 157.

5- عدّه شیخ: 248/ علامه، نهاية الوصول: 200 پ.

6- التّقض: 568.

7- رجوع شود به سرویه مفید: 222 و 223/ تصحیح الاعتقاد او: 222/ عکبریّه او: 59 ر/ جواب اهل الحائر همو: 112 و 116/ رسالة

فی الرد علی اصحاب العدد او: 124/ الموصلیة الثالثة مرتضی: 140 الف/ تباثیات او: 2/ رسالة فی الرد علی اصحاب العدد او: 130 ب/

رسالة فی ابطال العمل به اخبار الآحاد: 142 ب. نیز شیخ، عدّه: 54 و 248/ غیبت او: 3/ مبسوط 1: 2/ التّقض: 529 و 568.

(ب) قدیمین - هم زمان با استیلاء محدثان بر محیط علمی و مذهبی شیعه در نیمهٔ دوم قرن سوم و قسمت عمدهٔ قرن چهارم، دو شخصیت بزرگ علمی در میان فقهاء شیعی پدیدار شده اند که هر یک دارای روش فقهی خاصی بوده اند. نقطهٔ مشترک در روش فقهی این دو، استفاده از شیوهٔ استدلال عقلی است. بنا بر این کار این دو به نوعی ادامهٔ فقه تحلیلی و تعقلی دورهٔ حضور امام بوده، و نخستین دورهٔ فقه اجتهادی شیعی به صورت مجموعه ای مدوّن و مستقل شمرده می شود (1) 1. مستقلّ از حدیث و جدا از آن، لیکن بر اساس آن و در چهار چوب آن، به شکل تفریع فروع از اصول به کمک استدلال عقلی و اِعمال فکر و اجتهاد و نظر.

این دو شخصیت با آن که هر یک از گروهی دیگر، و دارای روش و خطّ مشی مختلف بوده اند لیکن در بسیاری موارد در تصمیم گیری های حقوقی به نتیجهٔ واحدی رسیده و نظر مشترکی اتخاذ نموده اند. از این رو در مآخذ فقهی معمولاً با عنوان قدیمین به آراء فقهی آنان اشاره می شود (2) 1. این دو عبارتند از:

1- ابن ابی عقیل، ابو محمّد حسن بن علی بن ابی عقیل العمّانی الحدّاء، دانشمند نیمهٔ اول قرن چهارم (3) 1، نگارندهٔ اثر فقهی مشهوری به نام المتتمسک بحبل آل الرسول که در قرن های چهارم و پنجم از مشهورترین و مهمّ ترین مراجع فقهی بوده (4) 1 و بندهایی از آن در مآخذ فقهی متأخرتر نقل شده است (5) 1.

2- ابن الجنید، ابو علی محمّد بن احمد بن الجنید الکاتب الاسکافی، دانشمند میانهٔ قرن چهارم (6) 1، نگارندهٔ تهذیب الشّیعه لأحكام الشّریعة و الاحمدی فی الفقه المحمّدی (7) 1. ت.

ص: 40

1- بحر العلوم 2: 218.

2- این اصطلاح وسیله ابن فهد حلّی فقیه شیعی قرن نهم (م 841) ابداع شده است. ببینید المهذب البارع وی: 3 ر. نیز المقتصر: 2 ر. سپس مدارک: 463 و سایر مآخذ متأخر از آن.

3- او در نامه ای که به جعفر بن محمّد بن قولویه (م 369) نوشت به وی اجازه داد که تألیفات او را روایت کند (نجاشی: 38). پس خود از دانشمندان نیمهٔ اول این قرن خواهد بود.

4- نجاشی: 38/ ذریعه 19: 69.

5- از جمله سرائر: 102 (نیز ببینید صفحهٔ 398) و مختلف علامه در بسیاری از موارد و در آثار شهید اوّل.

6- او در سال 340 در نیشابور بوده و مورد توجه اهالی آن شهر قرار داشت (صاغانیه مفید: 17). در جزء آثار این دانشمند از کتابی در پاسخ سوالات معزّ الدوله دیلمی (م 356) یاد شده است (نجاشی: 301). بنا بر این روزگار مرجعیت علمی و مذهبی او برابر با دورهٔ فرمانروایی معزّ الدوله است که مصادف با دهه های چهارم تا ششم این قرن بود (بحر العلوم 3: 222).

7- بسیاری از عبارات این کتاب عیناً در مختلف علامه و آثار شهید اوّل هست.

چنان که دیده می شود این دو دانشمند تقریباً در یک زمان می زیسته اند. ابن ابی عقیل که اندکی بر ابن الجنید تقدّم زمانی دارد (1) 1، از نظر گروه علمی در زمره متکلمان شیعی قرار داشته (2) 1 و در واقع نخستین شخصیت در مکتب فقهی متکلمان است که دوره سوم فقه شیعی را تشکیل می دهد و ویژگیها و روش کار آنان را پس از این خواهیم دید. او نیز مانند متکلمان دیگر، احادیث غیر مسلم مذهبی را- که در اصطلاح اصول فقه خبر واحد خوانده می شود- معتبر و حجّت نمی دانسته است. روش فقهی او بنا بر آن چه از آراء و فتاوی وی بر می آید بر قواعد کلی قرآنی و احادیث مشهور و مسلم استوار بود. در مواردی که قاعده ای کلی در قرآن وجود داشته و در احادیث استثنایی برای آن ذکر گردیده است وی عموم و کلیت قاعده مزبور را حفظ می نمود و به آن احادیث اعتنا نمی کرد مگر آن که آن احادیث قطعی و تردید ناپذیر باشد (3) 1. البته در دوره وی به خاطر نزدیکی به روزگار حضور امام، وضع بسیاری از احادیث روشن و مشخص بود (4) 1 و نظرات امامان در اصول و مبانی بنیادی حقوقی به خاطر اختلافات روایتی دچار ابهام فراوان نشده بود، و به همین دلیل بسیاری روایات که او در کتاب خود به امامان نسبت داده مورد قبول مطلق دانشمندان شیعی پس از او قرار گرفته است (5) 1.

روش فقهی ابن ابی عقیل مورد احترام و تحسین دانشمندان پس از او قرار داشته (6) 1 و آراء حقوقی او در همه مأخذ شیعی نقل شده است. اما شخصیت دوم در این طبقه یعنی ابن الجنید اقبالی بلند نیافته، و روش فقهی وی مورد انتقاد معاصران و متأخران از وی قرار گرفته است.

ابن الجنید نیز از متکلمان پر اثر شیعی بوده و آثار و مؤلفات کلامی متعددی داشته است (7) 1 از جمله کتابی در دفاع از فضل بن شاذان متکلم مشهور شیعی قرن سوم (8) 1 که چنان که پیش تر دیدیم از هواداران مشی تفکر عقلانی در شیعه و از پیروان روش استدلالی و تحلیلی در فقه بود. با این همه ابن الجنید از نظر گرایش فقهی پیرو مکتب اصحاب الحدیث شمرده می شد (9) 1 چه مانند آنان 3.

ص: 41

1- بحر العلوم 2: 218.

2- نجاشی: 38/ فهرست شیخ: 54 و 194/ ابن داود: 111.

3- قاموس الرجال تستری 3: 198.

4- ببینید مدارک: 219.

5- مختلف علامه 2: 157 و 167/ تنقیح مقداد: 88 پ.

6- نجاشی: 38/ سرائر: 99 و 102 و 397 و 398.

7- فهرست شیخ: 134/ نجاشی: 301-302.

8- نجاشی: 301.

9- المسائل السروية مفید: 223.

احادیث مذهبی غیر قطعی را حجت می‌شمرد و بدان عمل می‌کرد. لیکن از طرف دیگر در استنباط و استخراج احکام فقهی از منابع آن، به روش تحلیلی و استدلالی عقلی معتقد بود و بر عکس محدثان که ظاهر روایت را به تنهایی پیروی می‌کردند او گویا درک کلی حقوقی از هر روایت را در مقایسه با اشباه و نظائر آن ملاک عمل قرار می‌داد (1). کشف قطعی علت یک حکم که در فقه شیعی متأخر، حجت و معتبر شناخته شده است گویا در روش فقهی او نیز مورد استفاده قرار می‌گرفته (2) و پیش تر گفته شد که این روش حقوقی - که موجب تأسیس ضوابط و قواعد کلی در مسائل، و بی‌نیازی از دستور و نصّ خاص حدیثی در هر مورد است - در قرون اولیه نوعی قیاس شمرده می‌شد (3) و اصحاب الحدیث آن را نیز مانند قیاس مصطلح سنی ناروا می‌دانستند. از این رو ابن‌الجینید نیز مانند هواداران گرایش عقلی و استدلالی فقه دوره حضور امام از جمله فضل بن شاذان به پیروی از قیاس (4) و هم‌چنین رای (5) 1 متهم گردید و این نکته موجب شد که تألیفات او بر عکس آثار فقهی ابن ابی عقیل متروک شود (6) 1 و نظرات فقهی وی در دوره سوم و چهارم فقه - که تا حدود زیادی از پیش‌های مکتب اهل الحدیث متأثر بود - چندان مورد توجه قرار نگیرد (7) 1.

ابن‌الجینید برای دفاع از خود و روش فقهی خویش کتابهایی نوشته که نام برخی از آنها مانند کشف التمیوه و الالباس علی اغمار الشیعه فی امر القیاس و اظهار ما ستره اهل العناد من الروایة عن ائمة العترة فی امر الاجتهاد (8) 1 خود بیانگر شیوه او در فقه است. او در کتاب المسائل المصریة خود نیز از روش خویش دفاع نمود (9) 1.4.

ص: 42

-
- 1- - تأسیس الشیعه سیّد حسن صدر: 302.
 - 2- بحر العلوم 3: 214/ قاموس الرجال 11: 94.
 - 3- باید انصاف داد که برخی از مبانی حقوقی فقه شیعی در ادوار اخیر که بر اساس آن علت قطعی حکم با نوعی تحلیل عقلی کشف می‌گردد با آن چه اهل سنت عملاً به عنوان قیاس پیروی می‌نموده اند فرق بسیار ظریفی دارد که درک آن کاری آسان نیست. فی‌المثل، اساس حقوقی (تقیح مناط) و تناسب حکم و موضوع که گاهی با افعال آن یک قاعده کلی بسیار وسیع از حکمی خاص در موردی مخصوص استنباط و کشف می‌شود (عجالتاً برای یک نمونه دیده شود فقه الامام جعفر الصادق مغنیه 3: 29-40) و اکنون از پایه‌ها و ارکان اساسی فقه شیعی است.
 - 4- المسائل الصّاغائیة مفید: 19/ المسائل السروية او: 222-223/ فهرست شیخ: 134/ نجاشی: 302/ معالم العلماء ابن شهر آشوب: 87/ خلاصه علامه: 145/ ابن داود: 292/ بحر العلوم 3: 207/ ابو علی: 346/ امین استرآبادی: 30/ یحیی البحرانی: 306/ حسین بن شهاب الدین کرکی، هدایة الاخیار، فصل هشتم.
 - 5- انتصار مرتضی: 238/ المسائل السروية مفید: 223.
 - 6- المسائل الصّاغائیة مفید: 19/ فهرست شیخ: 134/ رجال ابن داود: 292.
 - 7- المسائل الصّاغائیة مفید: 19/ کشف القناع: 297-298.
 - 8- نجاشی: 301.
 - 9- المسائل السروية: 224.

مفید، دانشمند معروف شیعی آغاز قرن پنجم که خود شاگرد وی بود (1) و هوش و استعداد فقهی او را می ستود (2) 1 با روش فقهی وی سخت به مبارزه برخاست و آن را در برخی آثار خود از قبیل المسائل الصاغاتیة (3) 1 و المسائل السروية (4) 1 و دورساله خاص یکی در رد المسائل المصریة وی با نام نقض رسالة الجنیدی إلى اهل مصر (5) 1 و دیگری با نام التَّقْضِ علی ابن الجنید فی اجتهاد الرأی (6) 1 تخطئه نمود. شاگردان مفید نیز آراء فقهی ابن الجنید را در آثار خویش نقل نموده و آن را رد کردند (7) 1.

روش فقهی ابن الجنید- که از یک سو بر خلاف دوره سوم فقه، حجّیت و اعتبار احادیث مذهبی را به عنوان منبع اساسی فقه می پذیرفت و از طرف دیگر عقل را به مثابه ابزار اساسی استنباط احکام به رسمیت می شناخت- چنان که گفته شد با روش های تکامل یافته تر فقه شیعی دوره های بعد سازگارتر و هماهنگ تر بود (8) 1 از این رو دو قرن پس از او، آراء فقهی وی برای نخستین بار وسیله ابن ادریس فقیه شیعی اواخر قرن ششم با حرمت نقل گردید (9) 1. سپس از نیمه دوم قرن هفتم که استدلالات دقیق عقلی راه خود را در فقه شیعی بیشتر گشود آثار این دانشمند با اعجاب و تحسین و حرمت بسیار نگریسته شد. علامه حلی دانشمند معروف شیعی آغاز قرن هشتم او را در عالی ترین رتبه فقاها دانست (10) 1 و آراء فقهی او را در آثار خود نقل کرد (11) 1.

فقهاء دوره پنجم به خصوص شهید اول، فاضل مقداد و ابن فهد به آراء او توجه و اعتناء بسیار داشته و تمامی نظرات او را در مسائل مختلف فقهی در آثار خود نقل نموده اند. شهید دوم از پیروان همین دوره فقهی در باره وی می گوید که او در میان فقهاء قدیم شیعی از ره گذر تحقیق علمی و دقت نظر کم نظیر بوده است (12) 1.2.

ص: 43

-
- 1- - فهرست شیخ: 134.
 - 2- المسائل الصاغاتیة: 18-19.
 - 3- ایضا: 17-22.
 - 4- المسائل السروية: 222-224.
 - 5- نجاشی: 312/ المسائل السروية مفید: 224.
 - 6- نجاشی: 315.
 - 7- از جمله مرتضی در انتصار: 77-78 و 80-81 و 83 و 217 و 227 و 237-243 و 244 و 246/ همو، المسائل الموصلیة الثانية: 34 الف/ ابن البرّاج، شرح جمل العلم والعمل: 244 و 251.
 - 8- قاموس الرجال تستری 11: 94.
 - 9- سرائر: 99.
 - 10- ایضاح الاشتباه علامه: 88-89. نیز ببینید بحر العلوم 3: 205-206/ ذریعه 4: 510 و 20: 177.
 - 11- خلاصه او: 145/ ایضاح الاشتباه همو: 89.
 - 12- مسالک 2: 222.

در هر صورت به شرحی که دیدیم کار تدوین و ترتیب مستقل مجموعه فقه شیعی، و جدا کردن آن به صورت دانشی کاملاً مجزا و ممتاز از حدیث، برای نخستین بار در این دوره و به وسیله این دو دانشمند انجام گرفت (1) 1.

(ج) مکتب واسطه- در همین دوره قشری از فقیهان صاحب فتوی (2) 1 در مراکز علمی شیعه بوده اند که گرچه با اجتهاد دقیق به سبک مکتب قدیمین آشنا نبوده و فقه را به صورت کاملاً مستقل از متون روایت، و بر اساس تحلیلات دقیق حقوقی تلقی نمی کرده اند لیکن از روش محافظه کارانه و مقلدانه و سنت گرای اهل الحدیث نیز پیروی نمی نموده و در مسائل فقهی به نظر و اجتهاد قائل بوده اند و به اختصار از مکتبی متوسط میان دو گرایش ذکر شده فوق پیروی می کرده اند.

اجتهاد در این مکتب به شکل استخراج احکام جزئی تر از قواعد عمومی حدیثی، یا انتخاب یکی از دو طرف یا چند طرف در مورد تعارض اخبار با یکدیگر انجام می گرفت. روشن است که تصمیم گیری ها در این مورد همواره با یکدیگر برابر نبود و همین مطلب به این مکتب فقهی نوعی تحرک ملایم و معتدل می بخشید که گاه در مورد برخی از مسائل مورد ابتلا، شدیدتر و جدی تری می شد. مسائل عدد در مورد ماه رمضان (یعنی این بحث که آیا تعداد روزهای ماه رمضان مانند همه ماه ها تابع شرائط نجومی است یا دارای یک میزان ثابت و تغییر ناپذیر است) از جمله این مسائل بود که دانشمندان این مکتب در موضوع آن اختلاف نظر داشتند و رسائل متعددی در رد یکدیگر و انتقاد از نظر مخالف خود پرداخته اند (3) 1.

مهم ترین شخصیت های این گرایش متوسط که از آراء آنان در برخی متون فقهی جا به جا یاد شده است عبارتند از:

1- علی بن بابویه قمی (م 329).

2- ابو الفضل محمد بن احمد الصّابونی الجعفی، صاحب الفاخر (نیمه اول قرن چهارم).

3- جعفر بن محمد بن قولویه قمی (م 369).

4- محمد بن احمد بن داود بن علی قمی (م 368). 8.

ص: 44

1- بحر العلوم 2: 218. نیز دیده شود المسائل السرویه مفید: 222.

2- المعتبر محقق حلی: 7/ هداية الطالبین صاحب مدارک: 4 پ.

3- ببینید به خصوص اقبال سیّد بن طاوس: 6. نیز کشف القناع: 139 و ذریعه 5: 236-238.

مکتب اهل الحدیث که چنانکه دیدیم در اوائل دوره غیبت صغری تا نیمه دوم قرن چهارم بر محیط علمی و مراکز فرهنگی شیعه کاملاً چیره شده و حکمروایی بلا منازع داشت، در دهه های اخیر قرن مزبور با پیدایش قشری جدید از متکلمان زیر دست و نیرومند زیر فشار قرار گرفت و تحت تأثیر انتقادات شدید و کوبنده آنان روز به روز تضعیف شد تا جایی که تقریباً به صورت کامل از میان رفت.

شخصیت برجسته ای که توانست این موفقیت را برای گرایش کلامی و عقلی شیعی به دست آورد متکلم و حقوق دان برجسته شیخ مفید، ابو عبد الله محمد بن محمد بن نعمان بغدادی، ابن المعلم (م 413) بود (1) 1. او بر احمد بن محمد بن جنید اسکافی، محمد بن علی بن بابویه قمی - صدوق، جعفر بن محمد بن قولویه، احمد بن محمد بن علی بن داود قمی و ابو الحسین علی بن وصیف النّاشی شاگردی کرده (2) 1 و بنا بر این با هر سه مکتب فقهی رایج در قرن چهارم آشنایی درست یافته بود.

او برای گشودن راه استدلال و تعقل در کلام و فقه شیعی چاره ای جز انتقاد سخت و خشن از روش قشری و متحجر اهل الحدیث در برابر خود ندید و از این رو کوشید تا با ضربات کوبنده ای تسلط و حاکمیت قشریگری را بر محیط علمی و جامعه مذهبی شیعه در هم بشکند، و سر انجام نیز در کار خود به طور کامل توفیق یافت. گویا یک عامل اساسی در موفقیت او آن بود که محدثان قم - که سردمدار و پرچمدار مکتب اهل الحدیث بودند - در مورد امامان نظرات خاصی داشتند و نسبت دادن هر گونه امر غیر طبیعی و فوق العاده را بدانان غلو و انحراف مذهبی تلقی می نمودند (3) 1 تا آنجا که معتقد بودند اگر کسی پیامبر را مصون از فراموشی یا اشتباه بداند غالی و منحرف است (4) 1.

مسأله ای که با نام سهو التبی در اصطلاح کلامی شیعه شناخته می شود و بیشتر محدثان و اخباریان متأخر شیعی و برخی از مجتهدان نیز در این مسأله همانند محدثان صدر اول می اندیشیده اند (5) 1.

روشن است که این گونه نظرات برای شیعیان عادی که معمولاً مقام الهی پیشوایان خود را بسی فراتر و والاتر از این حد می شناختند چندان دوست داشتنی نبود، و مفید به خصوص از این گونه

ص: 45

1- - امین استرابادی: 30.

2- اقبال سید بن طاوس: 5 به نقل از لمح البرهان خود مفید/ فهرست شیخ: 89-90 و 134 و 136 و 157.

3- ببینید تنقیح المقال مامقانی، مقدمه: 212، 5: 84 و 240.

4- صدوق، من لا یحضره الفقیه 1: 234-235/ روضة المتقین 2: 451-452 که آن را به کلینی هم نسبت داده است.

5- انوار نعمانیّه 3: 131، 4: 35-40. در مجتهدان متقدم، طبرسی نگارنده مجمع البیان هوادار این نظر است. ببینید مجمع البیان: 181

(نیز ببینید 4: 317)، نیز ابو علی: 45. در متأخران، مجلسی اول در این مسأله مردّد است (روضه المتقین 2: 453)

فرصت ها برای در هم شکستن قدرت مخالفان به نحو اکمل استفاده کرد.

او با آن که نزد صدوق درس خوانده و شاگرد وی شمرده می شد در چندین اثر خود او را که سر آمد قمیان (1) و رئیس محدّثان (2) 1 بود به شدّت مورد حمله قرار داد. در رساله تصحیح الاعتقاد که شرح رساله اعتقادات صدوق است، در مسائل سرویه (3) 1، در رساله جواب اهل الحائر و رسائل دیگر عقائد و آراء او را مورد انتقاد شدید قرار داد. به خصوص در رساله اخیر با عباراتی چنان تند به او تاخت (4) 1 که برخی از دانشمندان در صحّت نسبت آن به مفید تردید کرده اند (5) 1 و برخی دیگر آن را به شریف مرتضی نسبت داده اند (6) 1 یا از شخصی ثالث دانسته اند (7) 1 گر چه روشن است که این رساله از مفید است (8) 1 و بسیاری از مطالب آن عینا همان هاست که در آثار دیگر وی به خصوص تصحیح الاعتقاد (9) 1 نیز دیده می شود.

از این حملات و انتقادات تند و تیز، و اعتراضات دیگر او به روش اهل الحدیث (10) 1، بر می آید که کار محدّثان به جایی رسیده بود که مفید برای نجات علمی و فکری شیعه چاره ای جز چنین خشونت و شدّت عمل در برابر آن نمی دید (11) 1. او کتابی نیز در ردّ مکتب اهل الحدیث با نام مقابس الأنوار فی الردّ علی اهل الاخبار نگاشته بود (12) 1.

شریف مرتضی نیز در قلع و قمع محدّثان و مکتب آنان نقشی مهمّ داشت. او در بسیاری از آثار خود از جمله جوابات المسائل الموصلیة الثالثة (13) 1 و رساله فی الردّ علی اصحاب العدد (14) 2 و رساله فی ابطال العمل به اخبار الآحاد (15) 2 بر آنان سخت تاخت و همگی محدّثان قم را به فساد عقیده ب.

ص: 46

1- - فهرست شیخ: 157.

2- حدائق 1: 170.

3- المسائل السرویه: 222.

4- ببینید از جمله صفحات 112 و 116 و 118 و 120. نیز انوار نعمانیّه 4: 34-35 و کشکول بحرانی 1: 218-219.

5- درّ المنثور 1: 100. نیز ببینید Macdermott، ص 41.

6- انوار نعمانیّه 4: 34/ بحرانی، کشکول 1: 218-219.

7- ذریعه 5: 176.

8- کشف القناع: 211/ تستری، رساله فی سهو النبی: 2: نیز ببینید بحار 17: 123 و 110: 165 و 167.

9- تصحیح الاعتقاد مفید: 156 و 160 و 178 و 182-183 و 186 و 211 و 222 دیده شود.

10- از جمله در المسائل العکبریّه: 59 ر.

11- کشف القناع: 205 و 211.

12- نجاشی: 315/ ذریعه 21: 375.

13- جوابات المسائل الموصلیة الثالثة: 40 الف.

14- رساله فی الردّ علی اصحاب العدد: 130 ب.

15- رساله فی ابطال العمل به اخبار الآحاد: 142 ب.

و انحراف مذهبی متهم ساخت (1) 2. جز آن که در باره صدوق روش معتدل در پیش گرفت و حساب او را از دیگران جدا نمود.

حملات مفید و مرتضی و دیگر متکلمان شیعی در نیمه نخستین قرن پنجم به زوال و انقراض مکتب اهل الحدیث انجامید (2) 2. از این کشمکش سخت میان دو مکتب شیعی در برخی از مآخذ قدیم سخن رفته (3) 2 که اصحاب الحدیث را با اصطلاح اخباریه و گرایش متکلمان را با اصطلاحاتی از قبیل معتزله و کلامیه یاد کرده اند (4) 2. هم چنان که مفید و شریف مرتضی نیز از مکتب متکلمان و محققان در برابر مکتب اصحاب الحدیث یاد می کنند (5) 2. لیکن در مآخذ شیعی متأخرتر از هواداران این مکتب معمولاً با اصطلاح اصولیه تعبیر می شود (6) 2.

مفید فقه را نزد جعفر بن محمد بن قولویه از فقهاء مکتب واسطه فرا گرفته (7) 2 و با سایر روشهای فقهی روزگار خود نیز چنان که دیدیم آشنایی یافته بود. لیکن به حکم گرایش کلامی خود ناگزیر شخصاً شیفته روش ابن ابی عقیل بود (8) 2 که میراث فقهی او الگوی کلی برای مکتب متکلمان به شمار می رفت.

فقه متکلمان چنان که پیش تر ذیل سخن از روش فقهی ابن ابی عقیل اشاره شد بر قواعد کلی قرآنی و احادیث مسلم و مشهور استوار بود و روایاتی را که شیعیان از امامان خود نقل می کردند لیکن صحت انتساب آن قطعی نبود (اخبار الآحاد) بی اعتبار می دانست و به جای آن بر نظریات مشهور و متداول میان شیعه که عمل طایفه بر اساس آن بود (اجماع) تکیه می نمود (9) 2. استنباط احکام شرعی از منابع مزبور بر اساس روش استدلالی و تحلیل عقلی انجام می پذیرفت که متکلمان به.

ص: 47

1- همان مأخذ.

2- النقض: 568.

3- از جمله ملل و نحل شهرستانی: 178. جالب است که صاحب حدائق از اخباریان دوره ششم (قرن 12) تصوّر می کرد که در قرون اولیه با آن که مملوّ از اخباریان و مجتهدان بود میان آنان برخورد و تعارضی روی نداده بود (حدائق 1: 169).

4- شهرستانی، ملل و نحل: 169 و 178 / شرح مواقف سید شریف: 629 / محصول فخر رازی به نقل کشف القناع: 203.

5- اوائل المقالات مفید: 98 / التباينات مرتضی: 2.

6- ببینید از جمله النقض: 3 و 178 و 179 و 190 و 231 و 235-237 و 240 و 272 و 281 و 282 و 284 و 415-416 و 459 و 481 و 504 و 506 و 528 و 569 / نهاية الوصول علامه: 200 پ.

7- نجاشی: 95.

8- همان مأخذ: 38.

9- ببینید تألیفات مفید و مرتضی. نیز فقه القرآن راوندی 1: 4. این نظر برابر است با نظری که متکلمان دوره حضور مانند فضل بن شاذان داشته اند. شیخ طوسی که خود طرفدار حجیت اخبار آحاد است رساله ای در رد فضل بن شاذان در این مورد نوشته است (بحر العلوم 3: 232 / ذریعه 24: 287).

خاطر درگیری روزمره با تفکر و استدلال و بحث و مناظره، با قواعد و شیوه های آن به درستی آشنا و در به کار بستن آن ورزیده و ماهر بودند. با این وجود باید توجه داشت که مکتب اهل الحدیث به خاطر آن که مدتی طولانی بر جامعه علمی شیعه حکمفرمائی داشت تأثیرات بسیاری بر طرز فکر کلی پیروان تشیع به جای نهاد که با زوال و انحطاط خود مکتب، آن آثار از میان نرفت و به صورت اجزاء و عناصر ثابت فکر شیعی در آمد. اختلافاتی که گاه در برخی مسائل میان بینش شیعی در دوره حضور امام و دوره های متأخرتر دیده می شود از همین حقیقت سرچشمه می گیرد. برخی دوگونگی ها میان مکتب متکلمان در قرن پنجم با مکتب متکلمان زمان حضور مانند فضل بن شاذان نیز از همین راه قابل توجیه است.

مشخصه اصلی مکتب متکلمان به شرح بالا، تأکید آنان بر عدم اعتبار احادیث به خودی خود بود. مفید (1) 2 مرتضی (2) 2 و شاگردان آن دو (3) 2 همه بر این نکته تکیه کرده اند. سه فقیه بزرگ در این دوره فقهی که فقه هر یک چهره ای ممتاز از این مکتب است عبارتند از:

1- مفید، محمد بن محمد بن نعمان البغدادی (م 413)، نگارنده رسائل فقهی متعدد و متونی هم چون المقنعه و الاعلام فیما اتفقت علیه الامامیه من الاحکام.

2- شریف مرتضی، علی بن الحسین الموسوی (م 436)، نگارنده الانتصار و المسائل الناصریات، و مجامعی در سؤالات و اجوبه فقهی، و رسائل فقهی بسیار، و شاگرد مفید.

3- ابو الصلاح تقی الدین بن نجم الدین الحلبي، شاگرد مرتضی (م 447)، نگارنده کتاب الکافی فی الفقه.

این سه دانشمند هر یک دارای ابتکاراتی مخصوص خویش هستند (4) 2. جمعی دیگر از فقهاء این دوره نیز که پیرو همین مکتب و شارح و بازگو کننده انظار آن می باشند و در متون فقهی از آنان یاد می شود عبارتند از:).

ص: 48

1- رجوع شود به تصحیح الاعتقاد او: 179 و 212 و 227-229 / التذکره بأصول الفقه: 193 المسائل السرویه: 223-225 جواب مسائل اهل الحائر: 112 و 116. نیز سرائر: 409 معارج محقق: 127.

2- در بسیاری از مؤلفاتش. به عنوان نمونه جوابات المسائل الموصلیة الثالثة 40 الف / الذریعه إلى اصول الشریعة: 528-555.

3- از جمله ابو الصلاح حلبی، تقریب المعارف: 91 ر ابن براج، شرح جمل العلم و العمل: 170 و 177 و 256 کراچکی، کنز الفوائد: 296. نیز ببینید و جیزه بهائی: 6 کشف القناع: 442.

4- به عنوان مثال قطب راوندی در رساله ای که در اختلافات فکری مفید و مرتضی نوشته است 95 مسأله کلامی که میان آن دو بر سر آن اختلاف نظر است گرد آورده و گفته است که اگر تمامی این اختلافات را ذکر کند کتاب به درازا خواهد کشید. (کشف المحجّه: 20).

سلاحر بن عبد العزيز ديلمى (م 448)، نگارنده كتاب المراسم العلوية و الاحكام النبوية قاضى عبد العزيز بن براج (م 481)، نگارنده كتابهاى المهذب و الجواهر و شرح جمل العلم و العمل.

ابو الحسن محمد بن محمد البصرى، شاگرد مرتضى و نگارنده كتاب المفيد فى التكليف ابو الفتح محمد بن على كراچكى (م 449).

4- مكتب شيخ الطائفة:

اشاره

در مكتب متكلمان چنان كه دیدیم اساس فقه ظواهر قرآنى و احاديث مسلم و مشهور بود و به روايات مذهبی به خودی خود به صورت منبع فقه نظر نمی شد.

شيخ الطائفة محمد بن حسن طوسى (م 460) كوشيد با حفظ شكل تعقلی و تحليلی فقه، اعتبار این گونه احاديث را منهای قرائن و شواهد خارجى بر صحت باز گرداند (1) 2. او در این كار توفيق يافت و اساس نوینی برای فقه شیعی گذارد كه با شیوه های پیشین به کلی فرق داشت.

مكتب شيخ الطائفة در واقع حاصل تركيب عناصر قوام دهنده مكتب متكلمان و مكتب اهل الحديث بود. او با تألیفات فقهی متعدد خود آفاق تازه ای را به روی فقه شیعی گشود. فقه تفریعی از راه یافتن صور و اشكال گوناگون يك مسأله با كتاب المبسوط او، و فقه تطبیقی از راه مقایسه میان مكتب های مختلف فقهی اسلامى با كتاب الخلاف وی در فقه شیعی راه یافت. شالوده این دو كتاب از متون سنّی گرفته شده و بدین وسیله بخشى مهمّ از معارف حقوقى سنّی به فقه شیعی انتقال یافته و موجب رشد و شكوفایی بیشتر آن گردیده است. در واقع فقه شیعی در مكتب شيخ الطائفة از میراث فرهنگى فقهى سنّی كه در قرون اولیه روی آن بسیار كار شده بود تغذیه كرد و بسط و توسعه یافت.

این موضوع چهره فقه شیعی را به طور کلی دگرگون ساخت و عمدتاً موجب پیشرفت و تحوّل و تكامل آن گردید هر چند مفاهیمی غیر شیعی را نیز داخل فقه شیعی نمود كه با مبانی سنّی آن ناهمگون بود. شيخ در این دو اثر، همه جا نظر خود را بر پایه مبانی فقه شیعی به شالوده سنّی كتاب افزوده كه بیشتر شكل تحشیه به خود گرفته و گاهی نتوانسته است درست در متن فقه او هضم و جذب شود. این روش نوعی آشفتنگی و نامنظمی و عدم انسجام در میراث فقهی شيخ الطائفة پدید آورده كه بعدها به وسیله محقق حلی اصلاح گردیده است.

ص: 49

شیخ در فقه سنتی شیعی کتاب‌نهایه را نوشت که تا چند قرن مهمترین متن فقهی شیعی به شمار می‌رفت. جز آن کتاب الجمل و العقود و برخی آثار و رسائل فقهی دیگر از وی بر جای مانده است. تدوین دو مجموعه حدیثی تهذیب الاحکام و استبصار و روش‌های او در جمع میان احادیث متعارض و در برداشت‌های فقهی بر روند تکاملی فقه شیعی تأثیر گذارده است.

مکتب شیخ الطائفة به عنوان یک دوره دیر پای فقهی سه قرن تمام به خوبی پایید و بر جامعه حقوقی و محیط علمی شیعه حکمفرما بود. جز آن که در طول این سه قرن سه مرحله مختلف بر آن گذشته است این چنین:

1. پیروان شیخ

از زمان حیات شیخ الطائفة تا یک قرن پس از مرگ او دوره شاگردان و پیروان اوست. در این قرن تمامی کسانی که بر مسند فقاهت نشستند و به تألیف و تدریس حقوق شیعی پرداختند جز نقل‌گفتار شیخ و شرح آن هیچ کار جدیدی نیاوردند. گویا شخصیت شیخ چنان بر مراکز علمی شیعی سایه افکنده بود که کسی را یارای ابداع و ابتکار یا پیشنهاد طرحی جدید و نظری نو نبود. از این رو فقهاء این دوره را مقلد می‌گویند که مقصود تقلید آنان از روش شیخ، و تبعیت و پیروی کامل ایشان از آراء و انظار اوست (1) 2. سدید الدین حمّصی دانشمند مشهور شیعی در پایان قرن ششم می‌گوید پس از شیخ، شیعه هیچ فقیه مفتی و صاحب نظری نداشته و همه فقهای شیعی حاکی و بیان‌کننده نظرات شیخ می‌باشند (2) 2.

مشهورترین فقهاء این دوره که نام و آثار آنان در مآخذ فقهی نقل می‌گردد عبارتند از:

ابو علی حسن بن محمد بن حسن طوسی، فرزند شیخ (در گذشته پس از 515) نگارنده شرح نهایی و المرشد إلى سبیل التّعبّد.

نظام الدّین سلیمان بن حسن صهرشتی شاگرد شیخ و نگارنده اصباح الشّیعه بمصباح الشّریعة علاء الدّین علی بن حسن حلبی نگارنده اشاره السّبق إلى معرفة الحقّ ابو علی فضل بن حسن امین الاسلام طبرسی (م 548) نگارنده المنتخب من مسائل الخلاف عماد الدّین محمد بن علی بن حمزه طوسی (در گذشته پس از 566) نگارنده الوسیله إلى نیل الفضیله قطب الدّین سعید بن هبة الله راوندی (م 573) نگارنده فقه القرآن و چند شرح بر نهایی قطب الدّین محمد بن حسین کیدری بیهقی (زنده در 576) نگارنده الاصباح

ص: 50

1- - ببینید کشف القناع: 442.

2- کشف المحجّه سیّد بن طاوس: 127/ وصول الاخیار حسین بن عبد الصّمد عاملی: 33/ معالم الدّین، ص 179 در پایان مبحث اجماع/ ابو القاسم بن حسن یزدی 1: 20/ روضات الجنّات: 7: 161.

2. دوره نقد

یک قرن پس از درگذشت شیخ الطائفه و پیروی مطلق از فتاوی او، تنی چند از فقهاء در نیمه دوم قرن ششم به مخالفت با اساس کار او برخاستند و با انکار حجیت احادیث مذهبی به خودی خود (اخبار آحاد) طرح پیشین فقه مکتب متکلمان را احیاء کردند. شخصیت های اصلی این گرایش (1) 2 که در واقع رجعتی به فقه مفید و مرتضی بود و رواج و رونقی نیافت عبارتند از:

1- سدید الدین محمود بن علی حمّصی رازی (در گذشته پس از 573) (2) 2- ابو المکارم عزّ الدین حمزة بن علی بن زهره حلبی (م 585) نگارنده غنیة التزوع (3) 2 3- محمد بن ادریس حلّی (م 598) نگارنده سرائر (4) 2 روشن ترین چهره این گرایش همین ابن ادریس است که فقهی ادیب بوده و با داخل کردن نکات و تدقیقات لغوی و رجالی و انساب در فقه شیعی، بدان رنگ و رونقی خاص بخشید که اثر مشهور فقهی او السرائر خود بهترین نمونه این گونه فقه ادیبانه است. او روحی نقاد داشت و با آراء و انظار شیخ طوسی سخت به مقابله برخاست و روش وی را در فقه به شدت مورد انتقاد قرار داد به طوری که خشونت او در این مورد، در مآخذ متأخرتر نوعی تجاوز از حدّ و سنت شکنی تلقی گردیده است (5) 2.

انتقادات ابن ادریس هر چند چندان موفق نبود و هواداری نیافت لیکن چون حرکت و جنبشی، در راه خارج ساختن فقه شیعی از جمود و تحجر بود به نوبه خود خدمتی شایسته به اجتهاد و سیر تکاملی فقه نمود. مشخصه اصلی روش او همان روح نقد و ایراد، و اعتقاد به تفکر آزاد، و آسیب پذیر دانستن اجتهادات و اندیشه هاست که در دیباچه و خاتمه کتاب سرائر خود بدان اشاره کرده (6) 2 و گویای آزاد اندیشی و روح نقد علمی اوست.

ص: 51

1- - یکی دو تن از دانشمندان را که جزء پیروان شیخ نام بردیم می توان به اعتبار نظر آنان در مسأله خبر واحد از هواداران این گرایش شناخت از جمله قطب الدین راوندی (رجوع شود به نظر او در باب خبر واحد در فقه القرآن وی 1: 4) و ابن شهر آشوب (نظر او در همین مورد در متشابه القرآن 2: 153-154).

2- نظر او را در مسأله خبر واحد در سرائر ابن ادریس: 409-410 به نقل از کتاب المصادر خود او می توان دید.

3- برای عقیده وی در بحث اخبار آحاد ببینید کتاب الغنیه وی: 537-539. با این همه این فقیه معمولاً در آراء فقهی خود پیرو شیخ است.

4- نظر او در باره خبر واحد در سرائر وی: 4.

5- بعنوان یک نمونه جواهر الکلام 19: 37.

6- سرائر: 4 و 494.

در نیمه اول و میانه قرن هفتم تنی چند از فقیهان صاحب نظر وجود داشته اند که نوآوری هایی داشته (1) 2 و آراء و انظار آنان در کتاب های فقهی ذکر می شود. مشهورترین این فقهاء که در واقع پیروان نقاد مکتب شیخ شمرده می شوند عبارتند از:

مهذب الدین حسین بن محمد نیلی، فقیه اوائل قرن هفتم معین الدین سالم بن بدران مصری (زنده در 629) نگارنده تحریر الفرائض و المعونة زین الدین محمد بن قاسم برزهی نیشابوری (زنده در 661) نجیب الدین محمد بن جعفر بن هبة الله بن نما (م 645) سدید الدین یوسف بن مطهر حلّی (زنده در 665) احمد بن موسی بن طاوس حلّی (م 673) مؤلف بشری المحققین یحیی بن سعید حلّی (م 689) نگارنده جامع الشرائع و نزهة الناظر عماد الدین حسن بن علی طبری (زنده در 698) نگارنده العمدة و الفصیح المنهج و نهج العرفان

3. محقق و علامه

پیش تر گفته شد که میراث فقهی شیخ الطائفة به رغم وسعت و غناء فرهنگی خود، پراکنده و فاقد پختگی و انسجام لازم بود و این مجموعه حقوقی نیاز مبرمی به ترتیب و تدوین داشت. بسیاری از عناصر زنده ای که شیخ از فقه سنی به فقه شیعی منتقل ساخت به خاطر ناهمگونی با فقه شیعی و باقی ماندن در چهار چوب اصلی، در این سیستم جدید هضم نشد و جا نیفتاد.

برای این که فقه شیعی بتواند از این عناصر به نحوی شایسته استفاده کند طبعاً می بایست تمامی سیستم، تحوّل یافته و به شکلی جدید با نظامی اصولی مدوّن گردد تا مطالب تازه در قالب جدید هضم و جذب شود. محقق ابو القاسم نجم الدین جعفر بن حسن حلّی (م 676) نگارنده شرایع الاسلام و معتبر و مختصر النافع و نکت النّهایة و تألیفات فقهی دیگر این کار را به خوبی تمام انجام داد.

او فقه شیخ الطائفة را به درستی تهذیب کرد و آراء و انظار وی را در مسائل مختلف از کتابهای متعدّد او گرد آورد و مرتّب نمود، و فقه وی را به شکلی پخته و منسجم و اصولی مدوّن ساخت و اعتبار آن را که با انتقادات ابن ادریس خدشه دار شده بود بدان بازگرداند. او با آن انتقادات به سختی مقابله کرد و از روش و مکتب فقهی شیخ الطائفة در برابر آن دفاع نمود.

نقش عمده محقق در فقه همین جمع و جور کردن و پیراستن و پخته ساختن فقه شیخ الطائفة

ص: 52

است. ترتیبی که او در فقه به وجود آورد در تکامل و به راه درست انداختن فقه شیعی نقشی اساسی داشت. شاگرد او علامه حسن بن یوسف بن مطهر حلی (م 726) نیز همین راه را پیمود. او در چهار چوب فقه شیخ و ترتیب محقق کوشش پیگیری برای بسط و تنقیح فقه مبذول داشت و تألیفات فراوانی در فقه تطبیقی و تفریعی و تبّعی و تحقیقی به جای گذارد که همه پس از او مرجع فقهاء و مآخذ اصیل و معتبر فقه شیعی بوده و هست و از آن جمله: مختلف الشّیعه، تبصرة المتعلّمین، تذکرة الفقهاء، منتهی المطلب، قواعد الاحکام، تحریر الاحکام الشرعیّه، ارشاد الاذهان، نهاية الاحکام و تلخیص المرام.

نقش مهمّ علامه در فقه و اثر بازمانده از وی دو چیز است یکی تبسیط و توسعه بی نظیر بخش معاملات بر اساس استفاده از قواعد مشهور فنّ که بیشتر از فقه اهل سنت گرفته شده و علاّمه به خاطر آشنایی کامل با مبانی فقهی آنان توانست گسترش بی سابقه ای به مباحث تفریعی، و شقوق و فروع فقهی شیعی در آن ابواب دهد. دیگر آن که او به دلیل آشنایی کامل با ریاضیات، در مباحث مربوط فقه از قواعد ریاضی بهره فراوان برد و نخستین فقیه مشهور شیعی بود که ریاضیات را در فقه آورد (1) 2. او هم چنین با کارهای رجالی خود و تدوین و گروه بندی روایات از نظر وضع وثاقت (2) 2 به دقت و درستی بنیادی فقه شیعی مدد بسیار نمود. هم چنین با تهذیب اصول فقه از راه کتابهای متعددی که در این فنّ نوشت کمک بسیاری به تنقیح مبانی و قواعد فقهی کرد و راه را برای استقلال کامل فقه و اصول شیعی هموار ساخت.

به هر حال فقه شیخ الطائفه که در میانه قرن پنجم خود را به عنوان مکتب پیروز و غالب بر جامعه علمی شیعه قبولاند در نیمه دوم قرن هفتم و آغاز قرن هشتم با تهذیب و تنقیح محقق و کوشش و تبسیط علامه به حدّ کمال خود رسید و بهترین صورت آن در آثار این دو دانشمند تجلّی کرد.

شاگردان و پیروان آن دو نیز همه در همین چهار چوب تکامل یافته فقهی کار می کرده اند.

مشهورترین آنان که نام و آراء ایشان در مآخذ فقهی نقل می شود عبارتند از:

ابو محمّد حسن بن ابی طالب یوسفی آبی، ابن ابی زینب، نگارنده کشف الرموز در 672.

عمید الدّین عبد المطلب بن محمّد حسینی اعرجی (م 754) نگارنده کنز الفوائد فخر المحقّقین محمّد بن حسن حلی (م 771) نگارنده ایضاح الفوائد و حاشیه ارشادت.

ص: 53

1- - پیش از او معین الدّین مصری و سپس شاگرد وی نصیر الدّین طوسی از قواعد ریاضی در خصوص مبحث ارث بهره گرفته و راه را برای علامه در آن مورد هموار ساخته بودند.

2- این ترتیب در اصل از استاد علامه، ابن طاوس است که سپس به وسیله وی تحکیم شد و شیوع یافت.

پیش تر دیدیم که فقه شیعی به مثابه مجموعه ای مستقل از حدیث در دوره دوم فقهی پدیدار شد. متون فقهی بازمانده از آن دوره و دوره سوم نمودار سبک فقه سنتی شیعی است که شیخ الطائفه نیز کتاب التّهایة خود را چنان که دیدیم بر همان روال نگاشت. لیکن پس از آن با ظهور کتابهای مبسوط و خلاف که به اسلوب فقه سنتی و بر شالوده آن تدوین شده بود تغییراتی اساسی در شکل و محتوای فقه شیعی پدید آمد.

از نظر شکل، بافت عمومی فقه شیعی به هم خورد و به صورت مخلوطی از دو سیستم در آمد.

کتابهای تفصیلی و استدلالی فقهی از این پس معمولاً مباحث را به روال مآخذ سنتی طرح نموده و نخست انظار و استدلالات فقهاء سنتی را در آن مسأله نقل می کردند که معمولاً بر نقل کتاب الخلاف مبتنی بود. سپس نوبت به آراء و استدلالات فقهاء شیعی می رسید. آبی شاگرد محقق حلی و نگارنده کشف الرموز گویا یکی از نخستین کسان بود که از پیروی این روش دست کشید و از نقل آراء و استدلالات فقهاء سنتی در کتاب خود خودداری کرد. شاگردان علامه حلی به خصوص فخر المحققین فرزند او در ایضاح الفوائد این راه را تعقیب نمودند و نقل فتاوی و انظار و استدلالات فقهاء شیعی را جایگزین آراء و استدلالات فقهاء سنتی ساختند.

از نظر محتوا نیز تغییرات فقه شیعی چشمگیر و اساسی بود. تقریبات زیادی که در مبسوط انجام گرفته و الگوی فقه تقریعی شیعه گردید، و تقریبات مشابهی که بعداً در آثار علامه در بخش معاملات افزوده شد نوعاً مأخوذ از فقه سنتی، و بر اساس قواعد و مبانی و اصول آن فقه بود که با فقه شیعی تطبیق داده می شد. از این رو آموختن مبانی فقه سنتی برای بررسی اجتهادی و تحقیقی مآخذ فقه شیعی گامی اساسی بود. شهید اول، شمس الدین محمد بن مکی عاملی (م 786) با تنقیح قواعد و اصول بنیادی فقه شیعی در کتاب القواعد و الفوائد و دیگر آثار خود، و با به کار بستن عملی آن در متن فقه شیعی، این محتوا را نیز تغییر داد و بدان شخصیت و هویت مستقل بخشید.

شهید به کمک همین قواعد و اصول، فقه شیعی را بسیار تبسیط نمود و آفاق تازه ای را به روی آن گشود. او در تقریبات تحقیقی و ارزنده فقهی ابتکارات و نوآوری های بسیار دارد که فقه او را از پیشینیان خود به طور کامل مشخص و ممتاز می سازد. آثار فقهی او مانند الفیه، نفلیه، القواعد و الفوائد، البیان، الدروس الشرعیّه، غایة المراد، ذکری الشّیعه و اللّمة الدمشقیة از مصادر ارزنده فقه شیعی و نمایانگر خصوصیات مکتب فقهی اوست.

دانشمندان پس از او تا حدود یک قرن و نیم پیرو مکتب او بوده و گر چه تازه آوریهای داشته اند اما

در اساس کار بیشتر بر شرح و بیان آراء و افکار او همّت می گماشته اند و از چهار چوب ترسیمی او پا فراتر ننهاده اند. مشهورترین این دانشمندان عبارتند از:

ابن الخازن، زین الدین علی بن حسن بن خازن حائری (آغاز قرن نهم) ابن المتوّج، احمد بن عبد الله بحرانی (م 820) نگارنده النّهایه فی تفسیر الخمسمائة آية فاضل مقداد، مقداد بن عبد الله سیوری حلّی (م 826) نگارنده کنز العرفان و التنقیح الرّائع ابن فهد، احمد بن محمّد بن فهد اسدی حلّی (م 841) و نگارنده المهذب البارِع و المقتصر و الموجز الحاوی و رسائل فقهی متعدّد.

شمس الدین محمّد بن شجاع قَطّان حلّی نگارنده معالم الدّین فی فقه آل یاسین (نیمه اوّل قرن نهم).

مفلح بن حسین صیمری (در گذشته پس از 887) نگارنده غایة المرام و كشف الالتباس و جواهر الکلمات.

ابن هلال، علی بن محمّد بن هلال جزائری (در گذشته پس از 909) ابراهیم بن سلیمان قطینی (در گذشته پس از 945) نگارنده ایضاح النافع شهید دوّم، زین الدین بن علی بن احمد جبعی عاملی (م 966) نگارنده الروضة البهیة و روض الجنان و مسالک الافهام.

6- فقه دوره صفوی:

اشاره

فقه دوره صفوی (907-1135) از نظر گرایش های حاکم بر آن و مکتب هایی که در طول این دو قرن و نیم بلکه تا نیم قرن پس از آن بر محیط علمی شیعی حکمفرما بود به سه بخش جدا تقسیم می گردد که گر چه از نظر تاریخی پس از یکدیگر به وجود آمده اند لیکن در سیر زمان و در ادامه کار، در کنار یکدیگر فعالیت خویش را انجام داده و پیگیری می نموده اند:

1. مکتب محقق کرکی

محقق دوّم علی بن حسین بن عبد العالی کرکی (م 940) از شخصیت های بزرگ فقه شیعه است که در سیر تکاملی آن نقشی مهم داشته و به خصوص در استوار ساختن مبانی فقه کوشش های اساسی نموده است.

فقه کرکی از دو نظر با فقه دوره های پیش تر فرق دارد. یکی آن که او با قدرت علمی خویش مبانی فقه را مستحکم ساخت. مشخصه عمده فقه او استدلال قوی در هر مبحث است. او هم دلایل و براهین نظرات مخالف را به نحو عمیق و دقیق مطرح ساخته و هم نظر خود را در هر مورد با استدلال محکم به کرسی نشانده است. در مکتب های پیش تر استدلال فقهی چنین قوی نبوده و

به خصوص در مواردی که چند استدلال برای یک مطلب آورده می شد استدلال‌های ضعیف و سطحی، فراوان به چشم می خورد. این نکته مخصوصاً در آثار برخی از فقهاء مشهور به خوبی جلب توجه می کند.

فرق و مشخصه دیگر فقه کرکی، بذل توجه خاص به پاره ای از مسائل است که تغییر سیستم حکومتی و به قدرت رسیدن شیعه در ایران به وجود آورده بود. مسائلی از قبیل حدود اختیارات فقیه، نماز جمعه، خراج و مقاسمه و نظائر آن که پیش از این تغییر به خاطر عدم ابتلاء، جای مهمی در فقه نداشت اکنون مورد توجه بسیار قرار می گرفت. کرکی شخصاً این مسائل را در آثار فقهی خود مانند جامع المقاصد و تعلیق الارشاد و فوائد الشرائع به تفصیل مورد بحث قرار داده و در برخی از آنها رسائلی مستقل نیز نوشته است.

بیشتر فقهاء و مجتهدان شیعه پس از کرکی تا پایان دوره صفوی متأثر از روش فقهی او بوده اند چه مجموعه حقوقی عمیق و متین او را با استدلال‌های قوی و محکم در برابر خود داشته اند.

مشهورترین این فقیهان که نام و آراء ایشان در مآخذ فقهی نقل می شود عبارتند از:

حسین بن عبد الصمد عاملی (م 984) نگارنده العقد الطهماسبی و رسائل فقهی دیگر عبد العالی بن علی بن عبد العالی کرکی (م 993) نگارنده شرح ارشاد بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (م 1030) نگارنده مشرق الشمسین و جبل المتین و اثنی عشریات و مجامع عباسی.

میر داماد، محمد باقر بن شمس الدین محمد استرابادی (م 1040) نگارنده شارع النجاة سلطان العلماء، حسین بن رفیع الدین محمد مرعشی (م 1064) نگارنده حاشیه ای بر الروضة البهیة محقق حسین بن جمال الدین محمد خوانساری (م 1098) نگارنده مشارق الشموس فاضل هندی، محمد بن حسن اصفهانی (م 1137) نگارنده کشف اللثام و المناهج السویه

2. مکتب مقدس اردبیلی

محقق احمد بن محمد اردبیلی (م 993) نگارنده مجمع الفائدة و البرهان و زیادة البیان در فقه روشی کاملاً مستقل و مخصوص به خود داشت که مکتبی خاص به وجود آورد. مشخصه کار او اتکاء بر فکر و اجتهاد تحلیلی و تدقیقی بدون توجه به آراء و نظار پیشینیان بود. او اگر چه در اساس فقه تغییر و تحوّل به وجود نیاورد لیکن دقت های خاص و موشکافی ها، و روش آزاد و شجاعت حقوقی او مکتب وی را کاملاً ممتاز ساخت.

گروهی از بهترین فقهاء این دوره پیرو روش اردبیلی و دنباله رو او هستند که مشهورترین آنها این چند نفرند:

محمد بن علی موسی عاملی (م 1009) نگارنده مدارک الاحکام و هداية الطالبین.

حسن بن زین الدین عاملی (م 1011) نگارنده معالم الدین و منتقى الجمال.

عبد الله بن حسین شوشتری (م 1021) نگارنده جامع الفوائد (1) 2 محمد باقر بن محمد مؤمن سبزواری، محقق (م 1090) نگارنده کتاب کفایة الاحکام و ذخیره المعاد.

نام ملا محسن فیض کاشانی، محمد بن مرتضی (م 1090) نگارنده الوافی و معتصم الشیعه و مفاتیح الشرائع را نیز باید به فهرست بالا افزود چه او اگر چه پیرو مکتب اخباری بود لیکن روش آزادی خواهانه مقدس اردبیلی را می پسندید و در فقه اخباری خود از همین روش حقوقی پیروی می نمود. از این رو در بسیاری موارد که مقدس با فقهاء پیشین شیعه اختلاف نظر دارد او نیز مانند پیروان مقدس به خصوص سبزواری و صاحب مدارک با وی هم فکر است (2) 2. صاحب جواهر، محمد حسن بن محمد باقر نجفی، فقیه بزرگ شیعی که روش متهوّرانه و آزاد این فقیهان و بی اعتنائی آنان را به آراء و افکار پیشینیان نمی پسندد از فیض و سبزواری و صاحب مدارک به اتباع المقدس تعبیر می کند.

علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (م 1110) نگارنده مرآة العقول و بحار الأنوار نیز به آراء و بیانات اردبیلی و صاحب مدارک علاقمند بوده و از آن دو در آثار خود بسیار نقل نموده است.

3. اخباریان

مکتب اهل الحدیث چنان که پیش تر دیدیم در اواخر قرن چهارم و اوائل قرن پنجم به دست متکلمان شیعی در هم کوبیده شد. با این همه معدودی از هواداران آن در گوشه و کنار باقی ماندند که فعالیتی نداشتند و به همین دلیل نیز کسی کاری به کار آنان نداشت. تا آن که در اوائل قرن یازدهم بار دیگر این مکتب به وسیله محمد امین استرآبادی (م 1036) با نگارش کتاب الفوائد المدنیة تجدید حیات یافت.

زمینه مناسب برای احیای مکتب اهل الحدیث به مرور از اوایل قرن دهم آماده شده بود.

پیرامون نیمه این قرن گرایشی که خواستار آزادی بیشتر در فقه بود اندک اندک محبوبیت می یافت.

شهید دوم رساله ای علیه پیروی از سلف و پیشینیان بدون تحقیق در استدلالات آنان نوشت.

شاگردش حسین بن عبد الصمد عاملی، شیخ الاسلام دربار صفوی، همین راه را ادامه داد و رساله ای مشابه در همان موضوع نوشت که در آن ادعا می شد: اجتهاد تنها راه کشف احکام شرعی نیست.

او در بیشتر آثار دیگر خود روش فقهای شیعه را مورد انتقاد قرار داد، و آنان را به خاطر تقلید از

ص: 57

1- این فقیه خبر واحد را حجّت نمی دانسته است. ببینید روضة المتّقین 1: 20.

2- به عنوان یک نمونه رجوع شود به جواهر الکلام 16: 71.

اندکی پس از او عبد النبی بن سعد جزائری روش مکتب اصولی را در کتاب الاقتصاد فی شرح الإرشاد خود (نوشته شده به سال 1015) مورد انتقاد قرار داد. میرزا حبیب الله صدر در نیمه اول همین قرن گفته بود که در زمان او دیگر مجتهدی در ایران و عراق نمانده است. مقدس اردبیلی چنان که پیشتر اشاره شد در مواردی که اقوال فقهای پیشین با برخی از روایات مخالفت داشت هرگز تردیدی در رد نظرات فقهای سلف به خود راه نمی داد. شاگردان او مانند سید محمد عاملی صاحب مدارک از همین روش پیروی کردند. ملا عبد الله شوشتری در اوایل قرن یازدهم سهم مهمی در احیای علم حدیث داشت. حسن بن زین الدین عاملی صاحب معالم نیز در همین زمان از راه تألیفاتی مانند منتقى الجمان و تحریر طاوسی به این احیاء کمک کرد. بسیاری آثار دیگر در نیمه اول قرن یازدهم در علم حدیث و علوم وابسته بدان نوشته شد که بیشتر از تعلیمات ملا عبد الله شوشتری مایه می گرفت. موضوعاتی از قبیل حجیت اخبار آحاد در فقه مجددا مورد بحث فقهای واقع می شد. ارزش منطق و فلسفه حتی بیش از این مورد تردید قرار گرفته بود. عواملی از این قبیل سهم مهمی در پیدایش موج جدید گرایش اهل الحدیث و در توسعه سریع آن داشت.

این گرایش که این بار با نام سابقه دار دیگر خود اخباری شناخته می شد مانند سلف خویش روش اجتهاد و تفکر عقلی و تحلیلی را در فقه شیعی محکوم می نمود و به پیروی از ظواهر احادیث مذهبی دعوت می کرد. امین استرآبادی در کتاب مزبور با استدلالاتی حجیت عقلی را برای کشف حقائق مورد تردید قرار داد و اصول فقه شیعی را که بر اساس استدلالات و تحلیلات عقلی بنا گردیده است به شدت رد کرد. این گرایش از نظر مبانی و معتقدات تقریباً برابر بود با گرایش افراطی تر مکتب اهل الحدیث که تمامی احادیث مذهبی را معتبر می پنداشت و قدرت نقادی درست همان احادیث را نیز فاقد بود (1) 2.

امین استرآبادی در استدلالات خود بر عدم اعتبار و خطپذیری منطق ارسطویی که اساس اجتهاد و استدلالات فقهای مکتب اصولی را تشکیل می داد تکیه می کرد. مهمترین مورد اختلاف میان دو گرایش اصولی و اخباری در مکتب فقهی شیعه همین مسأله اعتبار یا عدم اعتبار عقل در مباحث مذهبی بود، هر چند در همین زمان بسیاری از موارد اختلاف نظر دیگر نیز که بیشتر در همین رابطه بود میان دو گرایش وجود داشت.

گرایش اخباری از دهه چهارم قرن یازدهم در نجف و سایر مراکز علمی بین النهرین نفوذ کرد.

و به زودی مورد پیروی بیشتر فقهاء آن سامان قرار گرفت (1) 2. سپس در ایران نیز به مرور از میانه و نیمهٔ دوم قرن مزبور هوادارانی یافت و بسیاری از فقهاء در شهرستانهای مختلف از آن جانبداری کردند (2) 2. حوزهٔ اصفهان که بزرگ‌ترین مرکز علمی شیعه در آن ادوار بود بیشتر در دست اصولیان بود هر چند مجلسی اول متمایل به اخباریگری بود (3) 2 و مجلسی دوم خود می‌گوید که روش او حدّ وسطی میان اخباریان و اصولیان است (4) 2. زین الدّین علی بن سلیمان بن درویش بن حاتم قدمی بحرانی (م 1064) این گرایش را از ایران به بحرین برد (5) 2. در آن ادوار کار این گرایش هنوز به افراط زیاد نرسیده بود. با این همه درگیری میان اخباریان و اصولیان از اواخر همین قرن پدیدار گردید (6) 2.

اخباریگری از دهه‌های نخستین قرن دوازدهم بر همهٔ مراکز علمی شیعه در ایران و عراق غلبه کرد و چند دهه فقه شیعی را در تصرف انحصاری خود داشت. تا در نیمهٔ دوم این قرن چنان که اندکی بعد خواهیم دید- مجدداً در برابر گرایش اصولی به سختی شکست خورد و از میدان بیرون رفت. مرکز اصلی این گرایش در این دوره بحرین بود و پس از زوال اخباریگری در ایران و عراق، هم چنان در آن منطقه باقی ماند که تا به امروز در آن دیار مسلط و متبع است.

فقهاء اخباری که در نیمهٔ دوم قرن یازدهم تا پایان قرن بعد صاحب انظار مخصص به خود بوده و در فقه نامبردارند تنی چند بیش نیستند که از آن میان ملا محسن فیض کاشانی و یوسف بن احمد بحرانی نگارندهٔ الحقائق التّاضره (م 1186) با داشتن روشی معتدل مقامی ارجمند دارند.

محمد بن الحسن الحرّ العاملی (م 1104) نگارندهٔ وسائل الشّیعه نیز از بزرگان پیروان این روش است. نام چند تن دیگر از سرآمدان گرایش اخباری چنین است.

خلیل بن غازی قزوینی (م 1088) نگارندهٔ دو شرح بر کافی نعمت الله بن عبد الله جزائری (م 1112) نگارندهٔ غایة المرام و کشف الاسرار سلیمان بن عبد الله بحرانی ماحوزی (م 1121) ر.

ص: 59

1- بینید لوامع صاحب قرانی 1: 16/روضات 1: 137.

2- بینید روضة المتّقین 1: 21.

3- لوامع صاحب قرانی 1: 16/ و 30/روضات 1: 136-137 و 2: 119.

4- رسالهٔ سیر و سلوک مجلسی دوم: 53 ر. نیز بینید زاد المعاد: 557-558 ذیل سخن از خمس و انفال (نیز حدائق 12: 268 که همین عبارت مورد استناد را از زاد المعاد ترجمه و نقل کرده است).

5- لؤلؤة البحرین: 13/قصص العلماء: 277/ذریعه 15: 76. مقصود از بحرین طبعاً مدلول قدیم این نام است. مرگب از جزیرهٔ بحرین و منطقهٔ قطیف و احساء در شمال شرقی شبه جزیرهٔ غربی.

6- بینید روضات 1: 134-135. نیز رسالهٔ السّهام المارقه شیخ علی نوادهٔ شهید دوم: 7 پ- 10 ر.

7- مکتب وحید بهبهانی:

چنان که دیدیم مکتب اخباری در نیمه نخستین قرن دوازدهم بر مراکز علمی شیعه چیره شد و نظر به دشمنی سختی که آن مکتب با علم اصول فقه داشت این دانش در حوزه های فقه شیعه به طور کلی متروک ماند. در بررسی تاریخ فقه شیعی در میانه قرن مزبور به نام هیچ فقیه اصولی مهمی از پیروان مکاتب فقهی کرکی یا اردبیلی برخورد نمی کنیم. تنها یکی دو تن از این رده در گوشه و کنار شهرهای دور از مراکز علمی بوده اند که معمولاً حوزه های تدریس کوچک و گم نامی داشته اند.

در نیمه دوم قرن مزبور یک دانشمند بزرگ شیعی که دارای نبوغی خاص در استدلال و تحلیل و تفکر عقلانی بود بساط مکتب اخباری را پس از سالها حکومت بلا منازع بر فقه شیعی در هم پیچید و مکتب خاص خود را به جای آن نشانید. این دانشمند وحید بهبهانی، محمد باقر بن محمد اکمل (م 1205) است که آثار و رسائل فقهی بسیاری از او در دست است از آن جمله الفوائد الحائریة و شرحی بر مفاتیح الشرائع فیض.

شرایط لازم برای چنین تغییر و تحول تا حدود زیادی وسیله تنی چند از دانشمندان اخباری در میانه قرن دوازدهم فراهم شده بود. دانشمندانی مانند سید صدر الدین محمد بن محمد باقر همدانی (در گذشته پس از 1151) در شرح وافیه، شیخ یوسف بن احمد بحرانی (م 1186) در مقدمه حدائق، مهدی بن محمد صالح فتونی عاملی (م 1183) در دیباچه نتائج الأخبار (1) 2، محمد بن علی مقابی بحرانی (زنده در 1169) در مقدمه نخبه الأصول (2) 2 و دیگران (3) 2 به مرور برخی از استدلالات اصولیان را پذیرفته، و پاره ای از روشهای اخباریان را مورد نقد قرار دادند، و از روشی میانه تر و معتدلتر پیروی کردند. نوشتن رساله ها در رد و نقد مسلک اخباری و مبانی آن حتی پیش از میانه این قرن آغاز شده بود.

فقه وحید بهبهانی نخستین فقه شیعی است که قواعد اصول فقه در آن به درستی، اعمال شده و این خود مشخصه اصلی آن است. وحید در تأسیس این روش فقهی و احیاء علم اصول کوشش فراوان نمود و رنج بسیار برد و مکتب علمی او که نمونه یک حقوق منطقی پیشرفته، با سیستم

ص: 60

1- ببینید: ذریعه 24: 42.

2- ایضا 24: 93.

3- از باب نمونه رجوع شود به همان مأخذ: 21: 402.

حقوقی قوی و هماهنگ و استوار است با هیچ مکتب پیشین قابل مقایسه نیست.

وحید شاگردان و پیروان میرز و نخبه ای داشت که روش او را به درستی حفظ کردند و فقه شیعی را به سوی تکامل به پیش بردند. مشهورترین آنان عبارتند از:

محمد مهدی بن مرتضی طباطبایی، بحر العلوم (م 1212) نگارنده المصابیح جواد بن محمد حسینی عاملی (م 1226) مؤلف مفتاح الکرامه جعفر بن خضر جناحی نجفی، کاشف الغطاء (م 1228) نگارنده کشف الغطاء علی بن محمد علی طباطبایی کربلائی (م 1231) نگارنده ریاض المسائل ابو القاسم بن حسن گیلانی قمی (م 1231) نگارنده جامع السّنات و غنائم الاّیام و مناهج الاحکام.

اسد الله بن اسماعیل شوشتری کاظمی (م 1234) نگارنده مقابس الأنوار.

محمد بن علی طباطبایی مجاهد (م 1242) نگارنده المناهل و المفاتیح.

احمد بن محمد مهدی نراقی (م 1245) نگارنده مستند الشّیعه و مناهج الاحکام محمد باقر بن محمد نقی موسوی، حجّة الاسلام شفتی (م 1260) نگارنده مطالع الأنوار حسن بن جعفر کاشف الغطاء نجفی (م 1262) نگارنده انوار الفقاهة محمد حسن بن محمد باقر نجفی (م 1266) نگارنده جواهر الکلام

8- مکتب شیخ انصاری:

آخرین تحوّل اساسی که در فقه شیعی روی داده و موجب پیدایش مکتبی نو گردید تحریر و تنقیح اصولی و فقهی، و روش بسیار دقیق علمی شیخ مرتضی بن محمد امین انصاری (م 1281) بود که چهره فقه شیعه را به کلی دگرگون ساخت.

شیخ انصاری مباحث اصول عملی اصول فقه را به میزانی شگرف تبسیط کرد و با موشکافی ها و دقّت های بی نظیر آن را به شکل فنی بسیار ظریف در آورد و بر اساس علمی مستحکم بنیاد نهاد.

سپس فقه را به خصوص در مباحث معاملات بر همان روش اصولی تقریب نمود. نتیجتاً مجموعه فقهی وی به شکلی چنان دقیق و ظریف درآمد که بالکلّ ناسخ ما سبق گردید. از این رو در بیشتر مباحثی که از شیخ انصاری بحثی مکتوب به جای مانده است نوشته ها و مأخذ پیشین در آن باب بالمرّه منسوخ است.

مکتب شیخ انصاری تا کنون بر جوامع علمی شیعه حکمفرماست و با وجود پیدایش شخصیت‌های بزرگ حقوقی در فقه شیعی، طرح کلی که وی پایه ریزی کرد تا به این روزگار تغییر نکرده و

هم چنان اساس کار فقه و اصول فقه شیعی است. کتابهای او مانند رسائل در اصول، مکاسب و کتابها و رسائل گوناگون در فقه همواره مورد مراجعه و بحث و تدریس است.

مهم ترین شاگردان و پیروان مکتب او که تا کنون جریان فقهی و حقوقی شیعی را رهبری کرده اند عبارتند از:

حبیب الله بن محمد علی رشتی (م 1312) نگارنده الالتقاطات محمد حسن بن محمود حسینی، میرزای شیرازی (م 1312) رضا بن محمد هادی همدانی (م 1322) نگارنده مصباح الفقیه محمد کاظم بن حسین خراسانی، آخوند (م 1329) نگارنده حاشیه ای بر مکاسب محمد کاظم بن عبد العظیم یزدی طباطبایی (م 1337) نگارنده العروة الوثقی و حاشیه ای بر مکاسب محمد تقی بن محبت علی شیرازی (م 1338) نگارنده حاشیه ای بر مکاسب علی بن عبد الحسین ایروانی نجفی (م 1354) نگارنده حاشیه ای بر مکاسب محمد حسین بن عبد الرحیم نائینی (م 1355) عبد الکریم بن محمد جعفر حائری یزدی (م 1355) نگارنده کتاب الصلاة ضیاء الدین محمد عراقی (م 1361) نگارنده شرح التبصره محمد حسین بن محمد حسن اصفهانی کمپانی (م 1361) نگارنده حاشیه ای بر مکاسب ابو الحسن بن محمد موسوی اصفهانی (م 1365) مؤلف وسیله النجاة حسین بن علی طباطبایی بروجردی (م 1380) محسن بن مهدی طباطبایی حکیم (م 1391) نگارنده مستمسک العروة الوثقی و نهج الفقاهه فقهاء معاصر مکتب شیعی نیز همه از پیروان روش فقهی شیخ انصاری می باشند.

از آنجا که فقه- همدوش کلام- بیش از هر موضوع دیگری در ادبیات مذهبی شیعی مورد بحث قرار داشته، و آثار بی شماری در زمینه آن نوشته شده است، تهیه یک فهرست جامع از آثار فقهی شیعی مستلزم نوشتن مجلداتی است. طبق معمول در سایر زمینه های میراث فرهنگی شیعه، بیشتر آثاری که دانشمندان شیعی در این باب نوشته اند از میان رفته است. بسیاری دیگر از این گونه آثار به صورت نسخ خطی نادر در مجموعه های شخصی و مالکیت خصوصی افراد است که عملاً استفاده از آن را غیر ممکن ساخته است. علاوه بر این، در میان آثار بازمانده و قابل دسترسی هم تنها تعداد کمی به عنوان مأخذ در بحثهای علمی و کتب فقهی مورد استناد و توجه قرار می گیرد، چه، در این گونه بحثها و کتابها بیشتر به نظرات گروهی از دانشمندان نامور توجه می شود که آثاری عمده در فقه به جای نهاده، و در کار خود ابتکار و نوآوری داشته اند. نام و معلوماتی را که در حال حاضر در باب آن گونه آثار گم شده، غیر قابل دسترسی یا غیر شایع در دست داریم، می توان، در مجلدات الذریعة یافت.

فهرستی که پس از این سطور به عنوان قسمت دوم این اثر از نظر خوانندگان خواهد گذشت لیست منتخبی است از برخی کتابهای موجود و قابل دستیابی در زمینه فقه شیعه که در دو بخش تنظیم شده است: در بخش نخست اهم آثار فقه استدلالی- اعم از متون جامع و تک نگاری ها- که وسیله دانشمندان مشهور شیعی نوشته شده است ذکر می شود. بیشتر این دانشمندان کسانی هستند که در مأخذ فقهی به آثار آنان استناد و از آن نقل می گردد. در مورد دانشمندان قرن دوازدهم به بعد بیشتر رسائل مفردی که در مسائل مورد اهمیت نوشته اند ذکر شده، و از ذکر مجامیع فقهی بسیار این دوره ها که فهرست آنها خود کتابی حجیم خواهد شد، جز در مورد برخی آثار اهم خودداری شده است در بخش دوم تعدادی از رسائل عملیه که بیشتر به فارسی نوشته شده است به عنوان نمونه

یاد می شود. این هر دو بخش بر اساس ترتیب تاریخی، با توجه به تاریخ وفات مؤلفان تنظیم گردیده است. چند نکته دیگر در این فرصت باید تذکر داده شود:

1) تنها آثار فقهی صرف در این فهرستها ذکر می شود. آثار علمی به معنای اخص در باب مسائلی مانند وقت و قبله و کَر و اوزان و مقادیر و ارث و وصایا که بیشتر جنبه ریاضی دارد، هم چنین کتابها در باب دعاء و مستحبات و اسرار عبادات که بیشتر اخلاق اسلامی است، یا آثاری که در باب مسائل اجتهاد و تقلید نوشته شده که بیشتر مربوط به اصول فقه است در این لیستها نیامده است.

2) تنها آثاری که چاپ شده و یا اگر هنوز به صورت مخطوط باقی است نسخی از آن در کتابخانه ها و مجموعه هایی است که قابل دسترسی است در این فهرست ها یاد گردیده است، چنانکه در بالا گذشت.

3) نسخ خطی که برای هر اثر ذکر می شود در بیشتر موارد بر اساس قدمت آنها ذکر گردیده است، و البته در مورد آثار قرن نهم به بعد، اگر در یک کتابخانه بیش از یک نسخه وجود داشته برای احتراز از تکرار اسم کتابخانه نسخ متأخرتر پس از نسخه اقدم ذکر شده است. پس ترتیب تاریخی در واقع میان نسخی است که در اول هر سطر پس از نام کتابخانه مأخذ ذکر می شود. در مورد کتابهای شایع که نسخ بسیاری از آن در دست است. تنها اقدم و اهم نسخ یاد گردیده است.

4) کلیه تواریخ در این بخش، هجری قمری، و زبان کلیه آثار، عربی است مگر آن که تصریح به خلاف شده باشد.

5) نام کتابخانه ها به صورت اختصاری ذکر شده، و نام کامل و مشخصات فهرست هر یک در پایان کتاب در بخش مأخذ آمده است.

صندوق (م 381)

1- المقنع،

چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهيّة) و 1377.

چند نسخه:

آستان قدس 2620، از قرن یازدهم (فهرست 2: 126) حقوق 1/216 ج، مورّخ 1217 (فهرست: 478) مجلس 2/5852، مورّخ 1234 (فهرست 17: 263) مرعشی 1/2219، مورّخ 1247 (فهرست 6: 208) مجلس 1272، از قرن سیزدهم (فهرست 4: 97) دار الکتب 20034 (فهرست 3: 102)

2- الهدایة.

چاپ تهران، 1276 (در همان مجموعه) و 1377 (همراه مقنع).

چند نسخه:

نجف- مدرسه بروجردی مورّخ 687 (ذریعه 15: 175) لوس آنجلس 3/1243، مورّخ 776 (فهرست: 718) فیضیه 2/1702، مورّخ 1086 (فهرست 3: 119) گوهرشاد 1601، از قرن یازدهم (فهرست: 433) مطهری 5/5553، مورّخ 1126 (فهرست 5: 755) الهیات مشهد، میکرو فیلم 93 از نسخه ای مورّخ 1238 (فهرست 1: 230)

ص: 67

گوهرشاد 722/2، مورّخ 1244 (فهرست 1: 432) مرعشی 2219/2، مورّخ 1247 (فهرست 6: 208) حقوق 216/2 ج، از قرن سیزدهم (فهرست 4: 101-102) برلین 1779 (SezginI. P. 548)Qu).

دیوان هند 4632 (همان مأخذ و همان جا)

3- کتاب فی الفقه،

شاید ارکان شرایع الاسلام او.

نسخه:

مرعشی 3694/12 (فهرست 10: 95)

شیخ مفید (م 413)

4- أحكام النساء

نسخه ها:

کاشانی 4، مورّخ 714 (فهرست: 47) مرعشی 243/1، پیش از 888 (فهرست 1: 267) مجلس 8/10 امام جمعه خوئی، از قرن یازدهم (فهرست 7: 5-6) مرعشی 78/1، از قرن سیزدهم (فهرست 1: 89) حکیم 998 (فهرست 1: 36) مدینه العلم (فهرست: 281)

5- الاشراف فی عامّة فرائض أهل الاسلام،

(بینید کنز الفوائد کراچی: 225) نسخه ها:

مرعشی 243/4، از قرن 7-8 (فهرست 1: 267) کاشانی (فهرست: 67) مرعشی 78/4، از قرن سیزدهم (فهرست 1: 90) مجلس 13/8 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 14)

ص: 68

6- الإعلام في ما اتفقت عليه الإمامية من الأحكام،

چاپ نجف- 1372 نسخه ها:

دانشگاه 1476/3، مورّخ 1113 (فهرست 8: 128) نجف- صاحب الذريعة، مورّخ 1320 (فهرست میکرو فیلم های دانشگاه تهران 1:

(676

7- جوابات المسائل النسابورية

نسخه:

مرعشی (ذریعه 5: 240)

8- العویص فی الفقه

نسخه ها:

مرعشی 243/12، پیش از 888 (فهرست 1: 269) مرعشی 4634/4، مورّخ 921 (فهرست 12: 199) دانشگاه 6963/8، از قرن دهم (فهرست 16: 413) پرینستون 1399/2 سری جدید، از قرن 10-11 دانشگاه 1045/1، پیش از 1056 (فهرست 5: 1947) مرعشی 177/9، مورّخ 1056 (فهرست 1: 285) دانشگاه 7177/9، قرن یازدهم (فهرست 16: 475) مرعشی 3719/4، مورّخ 1180 (فهرست 10: 119) وزیری، مورّخ 1249 (نشریه 4: 397) ملک 2844/2 مرعشی 78/11، 3694/2 (فهرست 1: 93، 10: 92) گوهرشاد 1090/1، قرن سیزدهم (فهرست: 353) مجلس 8/20 امام جمعه خویی (فهرست 7: 196) گلپایگانی 2248/2 (فهرست 3: 208) مدینه العلم (فهرست: 281)

ص: 69

تلخیص. با نام (منتخب مسائل العویص) نسخه:

مجلس 4900، قرن یازدهم (فهرست 14: 96) ترجمه فارسی از ابو القاسم بن محمد کاظم حسینی موسوی نسخه:

دانشگاه 4419/1، مورخ 1315 (فهرست 13: 3381)

9- المسائل التي سأها الشيخ ابو جعفر الطوسي

نسخه:

مجلس 5643/3، مورخ 728 (فهرست 17: 97)

10- المقنعة،

چاپ تبریز- 1274 چند نسخه:

آستان قدس 2618، بسیار کهن (فهرست 2: 125) آستان قدس 2619، مورخ 955 (همان جا) ملک 5883، قرن دهم (فهرست 1: 727) فیضیه 1272، قرن 10-11 (فهرست 1: 269) آستانه قم 6004، مورخ 1018 (فهرست: 193) امام جمعه زنجان، مورخ 1050 (فهرست: 131) مطهری 2665، مورخ 1065 (فهرست 1: 534) رضویه 28، مورخ 1072 (فهرست: 36) دانشگاه 6696، مورخ 1076 (فهرست 16: 335) مجلس 3288، مورخ 1080 (فهرست 10: 911) مرعشی 236، پیش از 1084 (فهرست 1: 261) ادبیات 24/3 امام جمعه کرمان، قرن یازدهم (فهرست: 25) مرعشی 815، قرن یازدهم (فهرست 3: 14) مجلس 3359، قرن دوازدهم (فهرست 10: 1185)

ص: 70

11- الموجز (الایجاز.. فی المتعة

نسخه ها:

آستان قدس 2427 (فهرست 2: 67) واتیگان 720/2 عربی (فهرست 1: 68) - تلخیص آن از محقق کرکی (م 940) نسخه ها:

دانشگاه 2888/4 (فهرست 10: 1733) ملک 804/4 (فهرست 5: 182)

12- رسالة فی تحریم ذبایح أهل الكتاب

نسخه ها:

مطهری 2533/7 (فهرست 4: 546) دانشگاه 6914/21 (فهرست 16: 398) برلین 10276، برگ 43 پ، 47 (Sezgin, I, P. 550)

مرعشی 3694/1 (فهرست 10: 92)

13- رسالة فی الرد علی أصحاب العدد،

چاپ قم- 1398 (ضمن درّ المنشور علی بن محمد عاملی 2: 122-134) چند نسخه منتخب:

مرعشی 243/8، 255/15، 78/8 (فهرست 1: 92، 268 و 285) مجلس 8/17 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 184: 185)

شرف مرتضی (م 436)

14- الانتصار،

چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهيّة) و 1315، نجف- 1392.

نسخ اقدم:

ص: 71

مرعشی 3598، مورّخ 591 (فهرست 9: 378) آستان قدس 2234، مورّخ 594 (فهرست 2: 8) مرعشی 3649، مورّخ 897 (فهرست 10: 46) دانشگاه 3244، قرن 9-10 (فهرست 9: 2203) وزیری 656، مورّخ 920 (فهرست 2: 564) بغداد-معهد الدراسات الاسلامیة العلیا 1305، مورّخ 948 (فهرست: 113) لوس آنجلس 1195 م، مورّخ 964 (فهرست: 156) پرینستون 1279/2 سری جدید، مورّخ 972 آستان قدس 2699، مورّخ 983 (فهرست 5: 367) مرعشی 981، مورّخ 984 (فهرست 3: 174) دانشگاه 5377، مورّخ 987 (فهرست 15: 4226) الهیات 77 مورّخ 993 (فهرست 1: 464)- تلخیص از نظام الدین سلیمان بن حسن صهرشتی (اواخر قرن پنجم) نسخه:

آستان قدس 2849 (فهرست 5: 490)

15- جمل العلم و العمل،

چاپ نجف- 1387 چند نسخه منتخب:

مرعشی 1945/2، مورّخ 817 (فهرست 5: 310) فیضیه 1968/3، مورّخ 1023 (فهرست 3: 157) مجلس 5187/14، مورّخ 1234 (فهرست 16: 11-12) دانشگاه 920، 5242 (فهرست 6: 1843، 15: 4174) دار الکتب 19908، 20037 (فهرست 1: 221)- شرح بخش فقهی کتاب از قاضی عبد العزیز بن براج (م 481)، چاپ مشهد- 1394.

چند نسخه منتخب:

دانشگاه 920/3، 1005/1 (فهرست 5: 1936) مجلس 167/1 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 154) آستان قدس 7859 (فهرست الفبایی: 862)

ص: 72

16- جوابات المسائل الموصلیة

(الثانية، الثالثة)، چاپ قم- 1406 (در مجموعه رسائل الشریف المرتضی) نسخه ها:

آستان قدس 1448/4، مورخ 676 (فهرست 2: 38) مجلس 2819/3، مورخ 1125 (فهرست 10: 129) مدینه العلم، مورخ 1227 (فهرست: 288) حکیم 438، مورخ 1334 (فهرست 1: 32) نجف- صاحب الذریعة (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران 1: 574)

17- جوابات المسائل التبتات،

چاپ شده در همان مجموعه.

نسخه ها:

به ترتیب بالا و همراه جوابات موصلیه در همان نسخ (جز نسخه مجلس)

18- جوابات مسائل اهل میافارقین،

چاپ شده در همان مجموعه.

نسخه ها:

به ترتیب بالا و همراه رساله ها، و اضافه بر آن در:

ملک 2706/11 دانشگاه 2144، مورخ 983 (فهرست 9: 815) ملی 1943/6 عربی، مورخ 1085 (فهرست 10: 618)- ترجمه فارسی آن از محمد حسین بختیاری کوه سرخی. چاپ شده در نامه آستان قدس 31: 36-57.

19- جوابات المسائل الرسیات

(الاولی، الثانية)، چاپ شده در همان مجموعه.

نسخه ها:

مجلس 5187/5 (فهرست 16: 7)

ص: 73

آستان قدس 2646 (فهرست 2: 134) مطهری 2533/2 (فهرست 5: 562) دانشگاه 6914/10 (فهرست 16: 398) و در مجامیع
مدینه العلم و حکیم و صاحب الذریعه به شرح بالا

20- جوابات المسائل الرّازیات،

چاپ شده در همان مجموعه نسخه ها:

دانشگاه 2319/4، مورّخ 1075 (فهرست 9: 949) آستان قدس 2429 (فهرست 2: 67) مرعشی 3694/5 (فهرست 10: 93) و در
مجامیع مدینه العلم و حکیم و صاحب الذریعه به شرح بالا

21- جوابات المسائل الطرابلسیات

(الثانیه، الثالثه)، چاپ شده در همان مجموعه.

نسخه ها:

مطهری 2533/8، مورّخ 1101 (فهرست 5: 560) مجلس 8 و 5187/13 (فهرست 16: 8-11) دانشگاه 6914/22، 6166
(فهرست 16: 311 و 398) و در مجامیع مدینه العلم و حکیم و صاحب الذریعه به شرح بالا

22- المسائل الناصریات،

چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهیة) نسخه ها:

آستان قدس 2646، مورّخ 1093 (فهرست 2: 134) فیضیه 1806، قرن یازدهم (فهرست 1: 242) ملک 2844/1 دانشگاه 6930/1،
6914/14 (فهرست 16: 398 و 404) مجلس 4326/2، 5187/6 (فهرست 12: 20، 18: 16) مرعشی 2219/5 (فهرست 6:
209) مطهری 2533/3، از روی نسخه مورّخ 574 (فهرست 5: 562)

ص: 74

کاشان- رضوی 73/1 (فهرست: 39) حقوق 216/4 ج (فهرست: 459) وزیری 2226 (فهرست 4: 1208) گلپایگانی 1043/2 (فهرست 2: 223)

23- متفردات الامامیة

(110 مسأله) نسخه ها:

ملک 593/5 (فهرست 5: 93) دانشگاه 1080/5 (فهرست 3: 612)- ترجمه فارسی از محمد صادق بن محمد علی سرکانی (زنده در 1033) نسخه:

وزیری (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران 1: 703)

24- المسائل التي انفردت بها الامامیة

(9 مسأله) نسخه ها:

ملک 593/6 (فهرست 5: 94)

25- شتات الفوائد و المسائل،

مشمول بر:

المسائل النیلیات المسائل الرملیات المسائل الواسطیات مسألة فی المسح علی الخفین مسألة فی العمل مع السلطان مسألة فی نکاح المتعة مسألة فی الطلاق الثلاث بلفظ واحد مسألة افتقار نکاح إلى القبول الصریح و مسائل متفرقة دیگر نسخه ها:

ص: 75

ملک 593/7، مورّخ 1125 (فهرست 5: 94) برلین Pet. 40، مورّخ 1149 (فهرست 4: 347) مجلس 5187/11، مورّخ 1234 (فهرست 16: 10) پرنستون 2751 یهودا، قرن دوازدهم (فهرست: 137) کاشان- حسن عاطفی (نشریه 11-12: 953) مطهری /1 2524 از روی نسخه ای مورّخ 574 (فهرست 5: 557-559) حکیم 432 (فهرست 1: 33) نجف- صاحب الذریعه (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران 1: 575/ذریعه 20: 389)

26- مسائل پراکنده دیگر که در نسخه های زیر آمده است:

دانشگاه 6 و 1080/7 (فهرست 3: 613) آستان قدس 1448 (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران 1: 589/ذریعه 20: 389)

27- رسالة فی الرد علی اصحاب العدد

رساله فی نصره القول بالرؤية نسخه ها:

آستان قدس 1448/3 (فهرست 2: 38) دانشگاه 1080/4 (فهرست 3: 612) ملک 593/4 (فهرست 5: 93) نجف- صاحب ذریعه (ذریعه 10: 185)

ابو الصلاح حلبی (م 447)

28- الکافی فی الفقه،

چاپ قم- 1404 نسخه ها:

ملّی 863/2 عربی (فهرست 8: 367) مجلس 113، 67/3 امام جمعه خوئی، 3544، 4325/1 (فهرست 4: 84، 7: 226، 10: 1506، 12: 19)

ص: 76

الهیات 452/1 د (فهرست 1: 302) ملک 2647 (فهرست 1: 582) آستان قدس 2540، 7857 (فهرست 2: 42، 10: 276) مرعشی
/1 441، 3894 (فهرست 2: 42، 10: 276) گلپایگانی 1852 (فهرست 3: 80) نجف- مدرسه بروجردی (فهرست: 29) حکیم /1
96 (نشریه 5: 425) مفتاح /1 208 (فهرست: 228)

سلار بن عبد العزیز (م 448)

29- المراسم العلویة و الاحکام النبویة،

چاپ تهران 1276 (در مجموعه الجوامع الفقہیة)، بیروت- 1400 نسخ اقدم:

دانشگاه 701، مورخ 675 (فهرست 5: 2014) چستربیتی 3878، مورخ 677 (فهرست 4: 45-46) فهرس المخطوطات المصورة 1:
337) الهیات مشهد 792/2، مورخ 691 (فهرست 1: 284) آستان قدس 2658، مورخ 702 (فهرست 2: 138) مرعشی /2 2933،
قرن نهم (فهرست 10: 316) مرعشی /3 4634، مورخ 921- تلخیص از محقق حلّی (م 676) نسخه:

حکیم (ذریعه 20: 207)

شیخ طوسی (م 460)

30- الاقتصاد،

چاپ قم- 1400.

ص: 77

دانشگاه 920 / 10 (فهرست 5 : 1783) و میکرو فیلم 2969 (فهرست 1 : 285) مَلّی 1922 / 5 عربی (فهرست 10 : 593) امیر المؤمنین (یاد نامه شیخ طوسی 3 : 622) حکیم 472 (همان جا) دار الکتب 20304 (فهرست 1 : 96) مرعشی 3694 / 11 (فهرست 10 : 95) لوس آنجلس 1339 / 4 م (فهرست: 725) آستان قدس 14165 (یاد داشت آقای سیّد عبد العزیز طباطبایی)

31- الجمل و العقود،

چاپ تهران- بی تاریخ (عکس نسخه ای مورّخ 789)، مشهد 1389، قم- 1403 (در مجموعه رسائل شیخ طوسی) نسخ اقدم:

الهیات مشهد 792 / 1، مورّخ 691 (فهرست 1 : 284) مجلس 4953 / 10، مورّخ 760 (فهرست 14 : 229) مجلس 6342 / 6، مورّخ 763 (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران 1 : 777) مجلس 3082، قرن هشتم (فهرست 10 : 637) پرینستون 1886 / 10 سری جدید، مورّخ 821 پرینستون 3992 / 4 یهودا، مورّخ 822 (فهرست: 148) امیر المؤمنین 512 / 1، مورّخ 828 (نشریه 5 : 412) دانشگاه اصفهان 16929، مورّخ 881 (فهرست: 924) گوهرشاد 1129 / 3، مورّخ 885 (فهرست: 251) دار الکتب 19338 ب، مورّخ 898 (فهرست 1 : 222) سنا (مجلس 2) 282 / 1، قرن 8-9 (فهرست 1 : 141)

32- الخلاف

مسائل الخلاف، چاپ تهران- 1370 و 1377، قم- 1376.

نسخ اقدم:

اصغر مهدوی 433، قرن 5-6 (فهرست: 170)

ص: 78

مجلس 8785، قرن 6 (یاد نامه شیخ طوسی 3: 664) مجلس 3093، قرن 6-7 (فهرست 10: 645) لوس آنجلس 163 م، قرن 7-8 (فهرست: 219) تبریز- قاضی، قرن نهم (نشریه 7: 522) کاشان- آثار ملی 199، مورخ 977 (همان مأخذ 4: 357) دانشگاه 6283، قرن دهم (فهرست 16: 234)- تلخیص از فضل بن حسن طبرسی (م 548) با نام (المؤتلف من المختلف) نسخه ها:

حکیم 198، مورخ 699 (فهرست 1: 56) و میکرو فیلم 114 الهیات مشهد (فهرست 2: 169) ملک 1308، مورخ 706 (فهرست 1: 744) مجلس 5143، مورخ 959 (فهرست 15: 213)

33- المبسوط،

چاپ تهران- 1270 و 1387/93.

اقدام نسخ:

مرعشی 276، مورخ 507 (فهرست 1: 304) ملک 1120، مورخ 571 (فهرست 1: 632) حکیم 518، مورخ 586 (نوادر مخطوطات مکتبه آية الله الحكيم: 52) کتابخانه بریتانیا 3585، 57، قرن ششم (فهرست ریو: 211) لوس آنجلس 1199 م، مورخ 600 (فهرست: 338) آستان قدس 2601، پیش از 659 (فهرست 2: 120) سنا (مجلس 2) 426، مورخ 680 (فهرست 1: 254) مرعشی 398، 2562، 2613- همه کهن (فهرست 1: 414، 7: 147، 193)

34- المسائل الحائریات، چاپ قم- 1403 (در مجموعه رسائل الشیخ الطوسی)

. نسخه ها:

امیر المؤمنین، قرن دوازدهم (یاد نامه شیخ طوسی 3: 663) مرعشی 1519/3، مورخ 1264 (فهرست 4: 320)

ص: 79

، چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهيّة) و 1342/3، بیروت- 1390.

اقدام نسخ:

مرعشی 241، مورّخ 507 (فهرست 1: 265) مرعشی 1840، مورّخ 535 (فهرست 5: 226) اصغرا مهدوی 487، مورّخ 546 (فهرست: 546) دانشگاه 5467، مورّخ 548 (فهرست 16: 17) دانشگاه 6737، مورّخ 567 (فهرست 16: 348) کربلا- جعفریه، مورّخ 591 (فهرست: 437/ ذریعه 24: 404) آصفیه 10 فقه شیعیه، مورّخ 608 (فهرست 2: 253) ملک 3970، مورّخ 627 (فهرست 1: 784) پرینستون 2382 یهودا، مورّخ 645 (فهرست: 137) ملّی تبریز، مورّخ 672 (نشریه 4: 315) دانشگاه میکرو فیلم 1713، از نسخه ای مورّخ 681 (فهرست 1: 396) مجلس 2728، مورّخ 699 (فهرست 9: 58)- ترجمه فارسی:

(1) از قرن 5-6، چاپ تهران- 1333/4 ش (به تصحیح محمّد باقر سبزواری) و 1342/3 ش. (به تصحیح محمد تقی دانش پژوه).

نسخه ها:

حقوق 328 ج، مورّخ 688 (فهرست: 57) مجلس 838، مورّخ 891 (فهرست 3: 69) دانشگاه 292/2، قرن 10-11 (فهرست 3: 156) دانشگاه 1228، قرن 11 (فهرست 6: 2449) ملک 3624/1، مورّخ 1008 (دیپاچه چاپ دانش پژوه 96-12) ملّی 1901 فارسی (فهرست 4: 355) 2) بخش جهاد، از محمد صادق بن محمد علی سرکانی (زنده در 1033) نسخه:

وزیری (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران 1: 702)

ص: 80

شروح:

1) شرح باب اول از محقق حلّی (م 676). نخستین بخش المسائل المصریّه او 2) نکت التّهایه، از همو (رک: ذیل نام محقق حلّی)

36- رساله فی تحریم الفقاع،

چاپ قم- 1403 در مجموعه رسائل الشیخ الطوسی).

نسخه ها:

بادلیان 64 ف عربی (برگ 92 ب- 97 ب) حسینیّه شوشتریها 300/8 (فهرست: 850) حکیم 364 (یاد نامه شیخ طوسی 3: 627) اصفهان- روضاتی (همان مأخذ و همان جا)

37- الایجاز فی الفرائض،

چاپ نجف- 1383، قم- 1403 (در مجموعه رسائل الشیخ الطوسی) نسخه ها:

ملّی 1943/9 عربی (فهرست 10: 920) آستان قدس 6039 (فهرست 5: 372) حکیم 364 (فهرست 1: 79) حسینیّه شوشتریها 10/300 (فهرست: 850) مرعشی (یاد نامه شیخ طوسی 3: 624) نجف- مدرسه بروجردی 218/3، 646 (همان مأخذ و همان جا)

38- عمل الیوم و اللیله،

چاپ قم- 1403 (در مجموعه الرّسائل العشر للشیخ الطوسی)

ابو یعلی محمد بن حسن بن حمزه جعفری (م 463)

39- مسائل متفرّقه

نسخه:

مجلس 8/28 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 352)

ص: 81

قاضی عبد العزیز بن براج (م 481)

40- الجواهر فی الفقه،

چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهیة) نسخه ها:

حکیم 396/5، 504 (فهرست 1: 169) گلپایگانی 244/1 (فهرست 1: 211) آستان قدس 6526 (فهرست 5: 401) مجلس 8854 (فهرست دست نویس)

41- المهدب،

چاپ قم- 1406.

نسخه ها:

آستان قدس 2598، مورخ 651 (فهرست 2: 119) آستان قدس 8031، مورخ 732 (فهرست الفبایی: 1052) آستان قدس 7858 (همان جا) گلپایگانی 1887 (فهرست 3: 96) مجلس 3226/3 (فهرست 10: 809) مرعشی 441/2 (فهرست 2: 43) دانشگاه 1/1 920 (فهرست 5: 2077)

42- شرح جمل العلم و العمل

از شریف مرتضی م 436 (رک: ذیل 12)

نظام الدین صهرشتی (اواخر قرن پنجم)

43- اصباح الشیعة بمصباح الشریعة

نسخه ها:

ص: 82

دانشگاه 7141 (فهرست 16: 464) مرعشی 3457/1 که شاید بخشی از این کتاب باشد (فهرست 9: 255) کاشان- حسن عاطفی
(نشریه 11-12: 954)

علاء الدین علی بن حسن بن ابی المجد حلبی

44- إشارة السبق إلى معرفة الحق،

چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهية) نسخه ها:

حکیم 396 (فهرست 1: 53) مجلس 1272/2 (فهرست 4: 64) دانشگاه 920/9 (فهرست 5: 1776) الهیات مشهد، میکرو فیلم 93
(فهرست 1: 230)

ابن حمزة (زنده در 566)

45- الوسيلة إلى نيل الفضيلة،

چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهية)، نجف- 1400 نسخه ها:

دانشگاه 700، مورّخ 631 (فهرست 5: 2101) مرعشی 291، مورّخ 894 (فهرست 1: 336) ملى 1799 عربی، قرن دهم (فهرست 10: 280) امیر المؤمنین، پیش از 1033 (نشریه 5: 416) کربلاء- جعفریه، مورّخ 1038 (نشریه 5: 437) سنا (مجلس 2) 124،
مورّخ 1101 (فهرست 1: 64) دانشگاه 6/6930، قرن دوازدهم (فهرست 16: 404) ملى 1945/1 عربی، 197 عربی (فهرست 7: 171، 10: 623)

حکیم 33/1 (نشریه 5: 422) مَلّی فارس 714/2 (فهرست 2: 309) آستان قدس 8070 (فهرست الفبایی: 1071) مرعشی 2219/8،
4332/8 (فهرست 6: 209، 11: 325) نَوّاب 232 فقه (فهرست: 481)

قطب الدّین راوندی (م 573)

46- مسائل،

به فارسی، که بخشی از آن در فرهنگ ایران زمین 3: 263-267 به چاپ رسیده است.

47- فقه القرآن،

چاپ قم- 1379/9.

چند نسخه منتخب:

دانشگاه 5471 (فهرست 16: 17) و میکرو فیلم 2301 (فهرست 1: 361) مرعشی 1570، 1042 (فهرست 3: 235، 4: 379)
مجلس 5506 (فهرست 16: 407)

ابن زهره (م 585)

48- غنیة النّزوع،

چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهية) چند نسخه منتخب:

مجلس، 2 نسخه یکی مورّخ 614 (ذریعه 2/ 441) نفائس المخطوطات العربیّة فی ایران از محفوظ: 34/ میکرو فیلمهای دانشگاه تهران
1: 729) گوهرشاد 697، قرن نهم (فهرست: 356) دانشگاه 6930/5، 6868 (فهرست 16: 380 و 404) مرعشی 447، 2219/10،
1/ 432، 4511 (فهرست 2: 35 و 51، 6: 210، 12: 87)

ص: 84

مطهری 2668 (فهرست 1: 487)

منتجب الدین علی بن عبید الله رازی (زنده در 585)

49- العصرة فی المواسعة و المضایقة

نسخه:

مرعشی 4634/1، مورّخ 921 (نیز بینید ذریعه 15: 271)

ابن شهر آشوب (م. 588)

50- متشابه القرآن - بیان المشكلات من الآيات المتشابهات،

چاپ تهران- 1369 که بخشی از آن در فقه است.

نسخه ها:

آستان قدس 1244، قرن دهم (یاد داشت آقای سید عبد العزیز طباطبایی) مجلس 5440، مورّخ 1079 (فهرست 7: 325)

شاذان بن جبرئیل قمی (زنده در 593)

51- ازاحة العلة،

چاپ تهران- 1311 و 1390 (هر دو مورد در ضمن بحار الأنوار مجلسی، چاپ اول: جلد 18، قسمت دوم: 153-156، چاپ دوم 84: 73-85).

چند نسخه منتخوب:

مجلس 11 / 4339، 2 / 5194، 16 / 2761 (فهرست 9: 164، 12: 42، 16: 24) آستان قدس 6045، 7187 (فهرست الفبایی: 587) ملک 5 / 1729 (فهرست 5: 348) گلپایگانی 5 / 2397 (فهرست 3: 245)

ص: 85

مرعشی 679 (فهرست 2: 272) دانشگاه 882/3 (فهرست 5: 1774-1775)

ابن ادريس (م 598)

52- السرائر الحاوی لتحرير الفتاوی،

چاپ تهران-1270.

نسخ اقدم:

آستان قدس 5713، مورّخ 603 (فهرست 5: 451) مجلس 4554، مورّخ 639 (فهرست 12: 237) دانشگاه 8233، مورّخ 648 (فهرست 7: 186) مرعشی 2603، قرن 7-8 (فهرست 7: 186) دانشگاه 6651، مورّخ 958 (فهرست 16: 326) آستانه قم 6336، مورّخ 958 (فهرست: 127) آستان قدس 2453، مورّخ 992 (فهرست 2: 75)

53- مسائل فی ابعاض الفقه و اجوبتها

نسخه:

حکیم 570، مورّخ 588 (فهرست 1: 28)

معین الدین سالم بن بدران مصری (زنده در 626)

54- رسالة فی کیفیتة غسل الجنابة

نسخه:

حکیم 198 (یاد داشت آقای حسینی اشکوری)

ص: 86

55- المعونة في مسائل الميراث

نسخه ها:

مسجد اعظم 627/3، 631/2 (فهرست: 465، 466)

نصير الدين محمد بن محمد بن حسن طوسي (م 672)

56- البينات في تحرير الموارث

نسخه ها:

دانشگاه 7689/4 (فهرست 16: 672) ملك 1613/2 (فهرست 5: 307)

57- الفرائض النصيرية جواهر الحقائق

چند نسخه منتخب:

مرعشى 49/1، مورخ 689 (فهرست 1: 60-61) ملى 1247/2 عربى، از قرن 8 (فهرست 9: 232) مرعشى 4634/2، مورخ 921
آستان قدس 2749، مورخ 958 (فهرست 5: 470) ملى 795/2 فارسى، مورخ 963 (فهرست 2: 322) مرعشى 2264/2، مورخ
975 (فهرست 6: 248) ملك 2259/2، مورخ 994 (فهرست 5: 450) مسجد اعظم 631/5، 627/1 (فهرست: 464، 465)
ادبيات 70/4 و (فهرست: 191) دانشگاه 7684/3 (فهرست 16: 670) مرعشى 3457/2 (فهرست 9: 256) آستان قدس 5711
(فهرست 5: 470)

ص: 87

که مکرر به چاپ رسیده است اقدام نسخ:

مجلس 466 طباطبایی، مورخ 670 دانشگاه 702، مورخ 673 (فهرست 5: 1928) یزد- علمی، مورخ 689 (نشریه 4: 440) مجلس 9556، مورخ 699 بانکپور 920-921، مورخ 702 (فهرست عربی 1: 91) مرعشی 202، مورخ 703 (فهرست 1: 232) مجلس 7717، مورخ 707 سنا (مجلس 2) 868، پیش از 720 (فهرست 2: 79) مرعشی 3190، مورخ 722 (فهرست 8: 411) مؤسسه اسماعیلی 591، مورخ 723 (فهرست 2: 153) الهیات مشهد 258، مورخ 735 (فهرست 1: 154) نجف- مدرسه بروجردی، مورخ 754 (فهرست: 20) حکیم 431، مورخ 755 (نوادیر مخطوطات مکتبه آیه الله الحکیم: 45) مرعشی 3787، مورخ 758 (فهرست 10: 172) نواب 40 فقه، قرن 7-8 (فهرست 2: 460) گوهرشاد 1029، قرن 8 (فهرست: 312) ترجمه ها:

1) جامع رضوی، به فارسی، از عبد الغنی بن ابوطالب کشمیری (میانه قرن دوازدهم). چاپ لکنهو- 1307 نسخه ها:

داکا 373 Du (فهرست 1: 269) آصفیه 1186

بانکیور 1260 (فهرست فارسی: 1: 201) 2- به فارسی، از ابو القاسم بن احمد یزدی (میانه قرن سیزدهم). چاپ تهران- 1346/53 ش.

نسخه ها:

دانشگاه 6603 (فهرست 16: 306) حقوق 85 ب (فهرست: 53) 3) نجات المؤمنین از محمد کاظم نسخه:

گوهرشاد 8/2 (فهرست: 190) 4) فصلی از وقف، از محمد حسن ادیب کرمانی نسخه:

ادیات 62 حکمت (فهرست: 8) 5) از محمد رضا بن محمد حسین بن عبد الله:

نسخه اصل:

مرعشی 4589 (فهرست 12: 159) 6) جامع جعفری، اردو، از عابد حسین بن بخشش حسین انصاری (م 1330)، چاپ لکنهو، 1333
7) روائع الاحکام، هندی، از محمد صادق کشمیری، چاپ لکنهو 1315-17 (8) فارسی، نامشخص نسخه:

لوس آنجلس 350 م (فهرست: 18) 9)،

Droit Musulman, Recueil de lois Concernant Les Musulmans schyites

، فرانسوی، از A، Querry، چاپ پاریس، 1871-2 م.

شروح:

1) از نجم الدین جعفر زهدزی (اوائل سده 8) نسخه:

مجلس 5508 (فهرست 16: 409) 2) غایة المرام، از مفلح صیمری 3) فوائد الشرائع، از کرکی

ص: 89

4- از حسین بن مفلح صیمیری (م 933) نسخه:

دانشگاه 4/2621 (فهرست 9: 1496) 5- از شهید ثانی.

6) مسالک الافهام، ایضا از شهید ثانی (7 مدارک الاحکام، از صاحب مدارک.

8- از داماد نسخه:

مطهری 2/7297 (فهرست 4: 203) 9) شرح خطبه شرائع، از محمد تقی بن حسن حسینی استرآبادی (اواسط سده 11) نسخه:

آستان قدس 2487 (فهرست 2: 86) 10- از محمد بن حسن شیروانی (م 1098) نسخه:

دانشگاه 7095 (فهرست 16: 455) 11) سفینه توفیق، فارسی، از عبد الصمد بن عاشور تبریزی (زنده در 1101) نسخه:

مسجد اعظم 3286 (فهرست: 229) 12) معتمد الانام، از محمد صادق بن محمد (اواخر سده 11) نسخه ها:

گوهرشاد 438 (فهرست: 401) مرعشی 2811 (فهرست 8: 13) 13- از علی بن محمد عاملی (م 1103):

نسخه ها:

دیوان هند 1789 (فهرست 11: 306) مطهری 4/2600 (فهرست 4: 204) دانشگاه 8996 (فهرست 17: 271) صاحب ذریعه (ذریعه

6: 108)

ص: 90

14- از محمد صالح استرآبادی (اوائل سده 12) نسخه:

مهدوی 592/15 (فهرست: 126) 15 (فوائد المرام، نامعلوم (تحریر 1107)).

نسخه:

نجف- مدرسه سیّد (ذریعه 16: 358-359) 16 (از جواد بن علی بن عبد العلی میسی (زنده در 1117):

نسخه:

دانشگاه 5252 (فهرست 15: 418-419) 17 (معارض الاحکام، از حسین بن محمد ابراهیم حسینی قزوینی (م 1208):

نسخه ها:

قزوین، حاج سید جوادی (نشریه 6: 351) مسجد اعظم 3574، 244 (فهرست: 370) فیضیه 99، 389 (فهرست 1: 257-259) آستان قدس 7254 (فهرست 5: 507) سلیمان خان 7 (فهرست: 21) نواب 250 فقه (فهرست: 477) مدینه العلم (فهرست: 116) اصفهان- دانشگاه 16650 (فهرست: 916) مرعشی 1916، 2410، 2434 (فهرست 5: 387-388، 7: 10، 28) دانشگاه 997-999، 6600/10 (فهرست 5: 2052-2054، 16: 306) مجلس 1144 طباطبایی مطهری 2697 (فهرست 5: 594) ملک 3526 (فهرست 1: 692) وزیری 9/1781 (فهرست 3: 1053) قم- طبسی حائری 450 (نور علم 14: 113)

ص: 91

18) بحر الحقائق، از عبد الصّمد همدانی نسخه:

مجلس 5916 (فهرست 17: 303-305) 19) مناهج الاحكام، از عبد العلی بن امید علی رشتی (زنده در 1225)؟

نسخه:

مرعشی 2008 (فهرست 6: 11) 20) - از محمد تقی بن احمد حسینی طالقانی (زنده در 1226)؟

نسخه:

امیر المؤمنین 1698 (ذریعه 15: 55) 21) ودایع الاحكام، از زین العابدین بن حسین طباطبایی نسخه:

حقوق 142- ب (فهرست: 502) 22) معتمد الاحكام، از خلف بن حسین بن محمد علی حائری (زنده در 1232):

نسخه: بروجردی (ذریعه 21: 212) 23) البرهان الساطع للأنام، از محمد جواد بن حسین بن حیدر عاملی (زنده در 1236):

نسخه: مرعشی 3950 (فهرست 10: 334) 24) ایضاح الاحكام، از حسین بن محمد علی اعسم نجفی (م 1237):

نسخه ها: حکیم 1152 (فهرست 1: 81) دانشگاه 6892 (فهرست 16: 390) آستان قدس 2242 (فهرست 2: 11) 25) کشف

الظلام، از محسن بن مرتضی اعسم نجفی (م 1238):

نسخه ها: غرب 1100/1، 1107، 1222 (فهرست: 175، 289) 26) مصباح الاجتهاد، از محمد ابراهیم بن بهرام خلیج خرقانی (زنده

در 1243):

نسخه: آستانه حضرت عبد العظیم 347-348 (فهرست: 477) 27) الذرائع، از عبد الحسین بن محمد علی اعسم نجفی (م 1247):

نسخه: آستان قدس 7659 (فهرست الفبایی: 772) 28) خصائص الاعلام، از عبد الرحمن بن محمد صالح قزوینی (م 1250):

نسخه: مجلس 1808/1 (فهرست 9: 406)

ص: 92

29- از علی بن جعفر نجفی آل کاشف الغطاء (م 1253):

نسخه: غرب 1101 (فهرست: 100) 30 مطالع الأنوار، از شفتی.

31) کشف القناع عن الاحکام: از محمد کاظم همدانی (زنده در 1252):

نسخه: باقریه (ذریعه 18: 52-53) 32- از مصطفی بن محمد خوئی (زنده در 1252):

نسخه: وزیری 2310 (فهرست 4: 1244) 33) المرغوب، از محمد مهدی بن علی گیلانی (زنده در 1254).

نسخه ها: گوهرشاد 1233 (فهرست: 390) مرعشی 2116 (فهرست؟: 128-129) ملی 1894 عربی (فهرست 10: 546) ملک 2737 (فهرست 1: 662) 34) شوارع الشرائع، از حسن بن محمد علی یزدی مدرّس (زنده در 1256):

نسخه ها: دانشگاه 1388، 6870 (فهرست 8: 72، 16: 386) وزیری 1/ 2083 (فهرست 4: 1154) 35) ذخیره البضائع، از نعمت الله بن عبد الله (تحریر پیش از 1255):

نسخه: ملک 2084 (فهرست 1: 323) 36- از ابو الحسن بن محمد هادی حسینی تنکابنی (زنده در 1255):

نسخه: بروجردی (فهرست 8، 15) 37) النور الساطع، نامعلوم (تحریر پیش از 1256):

نسخه: حسینیه کاشف الغطاء (ذریعه 13: 331، 24: 369) 38) الفوائد، از ابراهیم لاهیجی (زنده در 1256):

نسخه: مرعشی 3954 (فهرست 10: 337) 39- از داود بن اسد الله بروجردی (اواخر سده 13) نسخه: مرعشی 1478 (فهرست 4: 269) 40) دلائل الاحکام، از ابراهیم بن محمد باقر موسوی قزوینی (م 1262):

نسخه ها: مجلس 4429-4430 (فهرست 12: 118-119) بنگال 620 (فهرست 1: 306)

موزه بغداد 3629 (فهرست 1: 237) آستان قدس 7652-7654 (فهرست الفبائی: 754-755) ملک 3025 (فهرست 1: 312) وزیرى 575 (فهرست 2: 486) حقوق 189-190 ج (فهرست 338-339) مسجد اعظم 761 (فهرست: 178) حکیم 9 نسخه کربلاء- طعمه 4 نسخه (طعمه 2: 102-105) زنجانی 80 (فهرست: 226) 41 (کشف الابهام، از محمد علی بن مقصود علی مازندرانی کاظمی (م 1264-1266) نسخه: صاحب ذریعه (ذریعه 17: 6-7) 42) منهج الاجتهاد، از محمد تقی بن محمد برغانی (م 1263):

نسخه ها: دانشگاه 1829، 2791 (فهرست 8: 426، 10: 1642) مرعشی 1233، 2406، 2720-2721 (فهرست 7: 7-8، 246، 285 286) گلپایگانی 203، 207 (فهرست 1: 181، 183) فیضیه 81، 83، 96، 102 (فهرست 1: 281-282) حجّتیّه 513 (فهرست: 92) مسجد اعظم 1604 (فهرست: 248) خیرات خان 64-65 (فهرست: 1771) آستان قدس 1597، 6664، 7054، 7252 (فهرست 2: 119، 5):

521-522، فهرست الفبائی: 1084) ملک 2744 (فهرست 1: 755) امیر المؤمنین (ذریعه 13: 317-318) تبریز- قاضی (نشریه 7: 523) اصفهان- روضاتی (معلم 5: 1712-1713) 43) فارسی، از همان نویسنده نسخه ها: مرعشی 2332 (فهرست 6: 311-312، 397)

غرب 4503 (فهرست: 49 (44)- از محمد طاهر رانکوئی حائری (زنده در 1265):

نسخه: مرعشی 2323 (فهرست 6: 302-303) 45 جواهر الکلام، از صاحب جواهر 46- از محمد بن حسین رضوی نسخه: آستان قدس 6493 (فهرست 5: 458) 47 حاوی المرام، از محمد باقر گلپایگانی (زنده در 1268) نسخه ها: حقوق 116 ج (فهرست: 327) گلپایگانی 6-7 (فهرست 1: 70-74) 48 نفحات الالهام، از عبد الحسین قزوینی (زنده در 1270):

نسخه: مرعشی 1517 (فهرست 4: 318) 49- از علی خوانساری همدانی (زنده در 1270) نسخه: غرب 4721 (فهرست: 146) 50 سفینه الاحکام، از محمد صالح بن مختار رودباری (زنده در 1271):

نسخه: مرعشی 4140 (فهرست 11: 159) 51 از محمد باقر بن جعفر مراغی (زنده در 1274):

نسخه: مرعشی 3052 (فهرست 9: 201-202) 52- از هادی بن محمد صالح کرمانشاهی (زنده در 1280) نسخه: مجلس 5418 (فهرست 16: 327) 53 مدارک الاحکام، از مهدی قمشه ای اصفهانی (م 1281):

نسخه: صاحب ذریعه (ذریعه 13: 330) 54 جامع الجوامع، از حسن بن محسن اعرجی کاظمی (اواسط 13):

نسخه: مدینه العلم (فهرست: 85) 55 جامع الغرر، از محمد علی بن محمد باقر شفتی (م 1282):

نسخه ها: مرعشی 1995/3 (فهرست 5: 367) مسجد اعظم 517 (فهرست: 101) 56- از علی بن عبد الغفار (زنده در 1288) نسخه: مرعشی 3393/2 (فهرست 9: 180)

57) الدرّة الحائريّة، از علی نقی بن حسن طباطبایی (م 1289)، چاپ ایران- بی تاریخ.

نسخه: مجلس 5426 (فهرست 16: 331) 58- از اسد الله بن محمد باقر موسوی شفتی (م 1290):

نسخه: گلپایگانی 126 (فهرست 1: 126) 59- از موسی بن فضل الله حسینی همدانی (زنده در 1295):

نسخه: رضویه 36 (فهرست 1: 22-23) 60- از محمد بن محمد حسن رضوی طوسی (زنده در 1291):

نسخه: آستان قدس 7259 (فهرست 5: 384) 61- از جعفر حسینی سبزواری (م حدود 1292) نسخه: باقریّه (ذریعه 13: 318) 62-
از محمد بن عاشور کرمانشاهی (اواخر سده 13) نسخه: مرعشی 3110 (فهرست 8: 333-334) 63- از علی بن خلیل تهرانی (م 1296):

نسخه: ملک 1449 (فهرست 1: 412) 64 مواهب الافهام، از محمد مهدی بن حسن قزوینی (م 1300) نسخه: حکیم 33 (نشریه 5: 433) 65 مخازن الاحکام، از محمد باقر بن زین العابدین یزدی (م حدود 1300) نسخه: حکیم 33 (نشریه 5: 433) 66- از محمد کاظم بن علی نقی لنگرودی (اواخر سده 13) نسخه: فیضیه 1117 (فهرست 1: 158) 67 الرّسالة الرّضویّة، از رضا تبریزی (اواخر سده 13) نسخه: حقوق 53 ج (فهرست: 355-356) 68 الحقائق، از علی بن محمد صادق خواتون آبادی (سده 12-13):

نسخه: گلپایگانی 76 (فهرست 1: 82-83) 69- از محمد مهدی کجوری (م 1293):

نسخه: شیراز- وصال (نشریه 5: 292) 70- از جمال الدین بن علی موسوی نسخه: مرعشی 292918 (فهرست 7: 122)

71) مجمع الاحكام، از علی محمد بن علی حسینی.

نسخه: وزیری 150 (فهرست 1: 183-187) 72- از محمد امین اهری مشکینی نسخه: مرعشی 2307 (فهرست 6: 290) 73- از علی دزدری نسخه: مرعشی 2574 (فهرست 7: 162) 74- از محمد بن حسن لنگرودی.

نسخه: حکیم 2057 75- از عبد الوهاب بن احمد محلاتی نسخه: الهیّات 615/2 د (فهرست 1: 341) 76 (دلائل الاحکام، از محمد حسین بن محمد علی طیب تهرانی نسخه: ملک 1740 (فهرست 1: 311) 77) کاشف الابهام، از قاسم بن محمد نجفی نسخه: مرعشی 2873 (فهرست 8: 81) 78) المواهب الغرویّه، از عبد الباقي بن علی موسوی:

نسخه ها: گلپایگانی 391-392 (فهرست 1: 325) 79) دقائق الافهام، نامعلوم نسخه: شیرازی (ذریعه 8: 234) 80) جامع الاحکام، از محمد بن حسن اعرجی کاظمی (م 1303):

نسخه: مدینه العلم (فهرست: 55) 81- از عباس بن محمد حسین جصافی (م 1306) نسخه: مدینه العلم (فهرست: 83-85) 82- از علی بن زین العابدین (تحریر پیش از 1307) نسخه: مجلس 421 طباطبایی 83) لوامع النکات، مجموعه تقریرات شیخ انصاری 84) هدایة الانام، از محمد حسین بن هاشم کاظمی (م 1308)، چاپ نجف-1330-1331.

نسخه ها: آستان قدس 8099-8101 (فهرست الفبائی: 1074-1076) 85) کشف القناع، از محمد رحیم بن محمد بروجردی (م 1309)

نسخه: ملک 2695 (فهرست 1: 596) 86- از محمد حسین عرب داماد (زنده در 1310) نسخه ها: مجلس 9526-9534 (87 ذریع الانام، از احمد ملایری (تحریر پیش از 1310) نسخه ها: مرعشی 3295 (فهرست 9: 77-78) مسجد اعظم 2263 (فهرست: 198) 88- از محمد علی بن محمد صادق رضوی (م 1311) نسخه: آستان قدس 6524 (فهرست 5: 490) 89) معارف الاحکام، از مهدی بن صالح طباطبایی حکیم (م 1312) نسخه: حکیم (ذریعه 21: 189) 90) شوارع الاعلام، از محمد حسین بن محمد علی شهرستانی (م 1315) نسخه: حقوق 248 ج (فهرست: 394) 91) ودایع النبوة، از هادی تهرانی.

92- از یوسف بن محمد رضا گیلانی (زنده در 1321) نسخه ها: مرعشی 1235-1236 (فهرست 4: 34-35) 93) مصباح الفقیه، از رضا همدانی.

94) ذریع الاحلام، از محمد حسن مامقانی 95- از حسن بن احمد حسینی کاشانی (م 1342) نسخه: آستان قدس 7176 (فهرست 5: 411) 96- از مهدی بن حسین خالصی (م 1343)، چاپ مشهد-1342.

97) منتهی مقاصد الانام، از عبد الله بن محمد حسن، مامقانی (م 1351)، چاپ نجف-1348-1349.

98- از مظفر بن محمد علی بن حسینی رشتی نسخه: مرعشی 1246/1 (فهرست 4: 44) 99) مفتاح الکلام، از محمد هاشم بن عبد الله طسوجی خوئی (م 1358)، چاپ تبریز-1345.

100- از محمد حسین بن هبة الله رضوی کاشانی (م 1385) نسخه: کاشان- رضوی (فهرست: 36) 101- از رضا شیرازی

نسخه: مسجد اعظم 3588 (فهرست: 249) (102-123) 22 شرح نامعلوم یا نامشخص:

(الف) فارسی، نسخه‌ها: ادبیات 44 ب (فهرست: 335) مجلس (وحید 4: 646) (ب) نسخه: فیضیه 670 (فهرست 1: 150) (ج) نسخه: وزیری 3767/2 (فهرست 5: 1788) (د) نسخه: ملی 1197/2 عربی (فهرست 9: 186) (ه) نسخه: مجلس 81/10 خوئی (فهرست 7: 90) (و) نسخه: آستان قدس 555/1 فقه (فهرست 5: 366) (ز) نسخه: نواب 170/2 اصول (فهرست 470) (ح) نسخه: فیضیه 141/3 (فهرست 3: 5) (ط) نسخه: حسینیه شوشتریها 610 (فهرست: 803) (ی) نسخه: مسجد اعظم 300/1 (فهرست: 442) (یا) نسخه: مطهری 6683/1 (فهرست 4: 204) (یب) نسخه: گوهرشاد 521 (فهرست: 324) (یج) نسخه: سیمان خان 52 (فهرست: 13) (ید) نسخه‌ها: گوهرشاد 472، 487 (فهرست: 324) (یه) نسخه: استادی (فهرست: 23) (یو) نسخه: نواب 201 فقه (فهرست: 461) (یز) نسخه‌ها: مسجد اعظم 513، 521 (فهرست: 249) (یج) مسجد اعظم 535، 2215 (فهرست: 249) (یط) مسجد اعظم 2495 (فهرست: 250) (ک) مسجد اعظم 2060 (فهرست: 250) (کا) مسجد اعظم 686 (فهرست: 250) (کب) ملک 2776/5

ص: 99

نسخه ها:

ملک 1147/2، مورّخ 674 (فهرست 5: 240) استادی، مورّخ 966 (فهرست: 69) مجلس 1307، قرن دهم (فهرست 4: 92) دانشگاه 1474/1، قرن دوازدهم (فهرست 8: 124) مدینه العلم، مورّخ 1227 (فهرست: 289) نجف- مدرسه بروجردی، مورّخ 1280 (فهرست: 37) آستان قدس 205 (فهرست الفبایی: 915) مرعشی 4242/2 (فهرست 11: 239: 240)

60- المختصر النافع،

اشاره

چاپ هند- 1267، تهران- 1326، قاهره، 1376، نجف- 1384.

اقدام نسخ:

ملی 1788 عربی، مورّخ 752 (فهرست 10: 371) مرعشی 506، مورّخ 787 (فهرست 2: 112) مرعشی 527، قرن 7-8 (فهرست 2: 132) آستان قدس 8196، مورّخ 804 (فهرست الفبایی: 995) الهیات 836 د، مورّخ 822 (فهرست 2: 84) دانشگاه 1617/1، مورّخ 864 (فهرست 8: 206) مرعشی 1654، مورّخ 898 (فهرست 5: 52) مرعشی 1679، قرن 8-9 (فهرست 5: 73) دانشگاه 8176، قرن 8-9 (فهرست 17: 47) دانشگاه 8320، قرن نهم (فهرست 17: 107)

ترجمه فارسی:

1) ناشناخته، از اواخر قرن هفتم، چاپ تهران- 1344.

نسخه:

دانشگاه 2407 (فهرست 9: 1027)

ص: 100

(2) ناشناخته، از قرن 8-9.

نسخه ها:

دهخدا 252 (فهرست: 390) مشهد- الهیات 190 (فهرست 1: 43) 3 از محمد باقر بن محمد تقی نسخه ها:

رضوی 2716 (فهرست 5: 384) ببلوتیکا ناسیونال 2234 (فهرست 4: 189) 4 از علاء الدین بن محمد قمی، از سده 11 نسخه:

گوهرشاد 1525 (فهرست: 91) 5 از محمد صالح بن سلطان علی فراهانی نسخه:

اصفهان- عمومی 3061 (فهرست 1: 66) 6 ناشناخته نسخه:

تهران- پروانه (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه 2: 209)

شرح و حواشی:

(1) المعتبر، از نویسنده متن.

(2) کشف الرّموز، از آبی.

(3) تحصیل المنافع، از ابن داود حلّی نسخه: اصفهان- روضاتی (محفوظ 1: 16) 4- نامعلوم (تحریر پیش از 1388/790) نسخه:
مرعشی 2245 (فهرست 6: 230-231) 5 التنقیح الرّائع، از مقدار 6) المهدّب البارع، از ابن فهد.

(7)- از کرکی.

نسخه ها: ادبیات 66/1 د (فهرست: 200)

ص: 101

آستان قدس 2384، 2387، 6195 (فهرست 2: 52-54، 5: 413) مرعشی 4079 (فهرست 11: 91) اصفهان-عمومی 3090
(فهرست 1: 235) بنگال 623 (فهرست 1: 308) مسجد اعظم 587، 813 (فهرست: 147) دانشگاه 3/6963، 9259 (فهرست 16:
412، 17: 333) پرینستون 234 سری جدید الهیات 4/225 د (فهرست 1: 262) مجلس 2/5240 (فهرست 16: 251) حقوق 2/
62 د، 111 ب (فهرست: 326، 443) کاشان-رضوی (فهرست: 34) فیضیه 1672 (فهرست 1: 93) لیدن 3/967 وارن (فهرست 4:
116: 117) وزیری 6/2290 (فهرست 4: 1235) رشت 1/43 (فهرست: 1193) مشهد-شانه چی (نشریه 5: 595) 8- از شهید
ثانی:

نسخه ها: دانشگاه 1095 (فهرست 5: 1869) مجلس 1/5340 (فهرست 16: 251) 9- از عبد العالی کرکی نسخه: حکیم 211 (یاد
داشت آقای حسینی اشکوری) 10 شرح ترددات النافع، از علی بن ابراهیم بن سلیمان قطیفی (زنده در 995) نسخه: ملک 2/2604 (11
غایة المرام، از صاحب مدارک 12) غرر المجمع، از نور الدین علی بن حسین موسوی عاملی (م 1061-1068) نسخه: اصفهان-
دانشگاه 16890 (فهرست: 908، نشریه 5: 300) 13 الصّیاء اللامع، از فخر الدّین بن محمد علی طریحی نجفی (م 1085) نسخه ها:
مرعشی 1613 (فهرست 5: 15-16)

ص: 102

ملّی 225/9 فارسی (فهرست 1: 222-223) کاشانی 94 (فهرست: 193) 14) جامع الجوامع، نامعلوم، (مربوط اواخر قرن 12 و اوائل 13) نسخه: مرعشی 2123 (فهرست 6: 135) 15)- از محمد علی بن مؤمن (زنده در 1201) نسخه: فرهاد معتمد 147 (فهرست: 189) 16)- از وحید بهبهانی (-1205) نسخه: ملک 97/4.

17) از عبد الصمد همدانی (م 1216) نسخه: رشت 98/2 (فهرست: 1203-1204) 18) ریاض المسائل، از صاحب ریاض.

19) مجمع المسائل، از علی بن محمد برغانی (اواسط سده 13) نسخه: اصفهان- روضاتی (معلم 5: 1708-1709) 20)- از مسیح بن محمد سعید تهرانی (م 1263) نسخه: مسجد جامع 161 (فهرست: 327) 21) هدایة المؤمنین، از صاحب ریاض.

22)- از محمد حسین رضوی (م 1266) نسخه: آستان قدس 6741 (فهرست 5: 459) 23) مشارق الأنوار، از اورنگزیب بن محمد تقی قاجار (زنده در 1269) نسخه: مرعشی (ذریعه 21: 33) 24) طوابع اللوامع، از محمد تقی بن عبد الرضا موسوی خشتی (م حدود 1275) نسخه: حسینیه شوشتریها 800 (فهرست: 806) 25) المنافع، از محمد بن محمد علی کاشانی (م 1269) نسخه: مدینه العلم (فهرست: 77، 124-125) 26)- از محمد کاظم بن علی نقی رشتی لنگرودی (زنده در 1281) نسخه: فیضیه 1117 (فهرست 1: 158) 27) البحر اللامع، از محمد ابراهیم بن محمد مهدی قشلاقی (م 1288) نسخه ها: مرعشی 3491 (فهرست 9: 288-289)

فیضیه 837، 893، 894 (فهرست 1: 30-31) 28 البرهان القاطع، از علی بن رضا آل بحر العلوم (م 1298)، چاپ تهران- 1291
1292.

نسخه: دانشگاه 750 (فهرست 5: 1791) 29) الأنوار الرضویة از محمد رضا بن اسماعیل موسوی شیرازی (م حدود 1302)، چاپ
تهران- (1287) 30- از جمال الدین بن علی موسوی (سده 13) نسخه: مرعشی 2929/2 (فهرست 8: 120) 31) منتقد المنافع، از
حبیب الله بن علی مدد کاشانی (م 1340)، چاپ تهران- 1394.

32) جامع المدارک، از احمد بن یوسف خوانساری (33-36) پنج نسخه نامعلوم یا نامشخص:

(الف) مجلس 5059/1 (فهرست 15: 20-21) (ب) فارسی، ملک 2632 (فهرست 2: 204) (ج) آستانه 6386 (فهرست: 135)
(د) مجلس 9067 (ه) آستانه 6331 (فهرست: 135)

61- المسائل البغدادیة

نسخه ها:

آستان قدس 2655، مورخ 987 (فهرست 2: 137) مجلس 2761/13، مورخ 1116 (فهرست 9: 162) مدینه العلم، مورخ 1227
(فهرست: 289) مسجد اعظم 768/3 (فهرست: 474)

62- المسائل الخواریات المسائل الطبریة

نسخه ها:

دانشگاه 5923/1، قرن 10-11 (فهرست 16: 154)

ص: 104

دانشگاه 2319/5، مورّخ 1075 (فهرست 9: 494) مّلی 1943/10، مورّخ 1085 (فهرست 10: 620)

63- المسائل الکمالیة

نسخه:

ملک 11: 1626، مورّخ 854 (فهرست 5: 312)

64- المسائل المصریة

نسخه ها:

آستان قدس 2654، مورّخ 987 (فهرست 2: 137) مجلس 1307، قرن دهم (فهرست 4: 92) دانشگاه 5923/2، قرن 10 - 11 (فهرست 16: 154) مجلس 2761/12 مورّخ 1116 (فهرست 9: 161) دانشگاه 1474/2، قرن دوازدهم (فهرست 8: 124) مدینة العلم، مورّخ 1227 (فهرست: 289) مسجد اعظم 768/2 (فهرست: 474) مرعشی 4242/3 (فهرست 11: 240)

65- المصطلحات الفقهیة

نسخه:

دانشگاه 7387/101 (فهرست 16: 534)

66- المعتر

چاپ تهران- 1318، قم- 1406 نسخه ها:

مجلس 1322، مورّخ 941 (فهرست 4: 94) آستان قدس 2834، مورّخ 956 (فهرست 5: 508) مرعشی 1029 و 1367، قرن دهم (فهرست 4: 140، 6: 35) مجلس 3294، مورّخ 1018 (فهرست 10: 915)

ص: 105

اصغر مهدوی 809، مورّخ 1047 (فهرست: 171) دانشگاه 6411، قرن دوازدهم (فهرست 16: 261) مرعشی 1584، مورّخ 1248 (فهرست 4: 390) مسجد اعظم 426، مورّخ 1249 (فهرست: 372) وزیری 1607 (فهرست 13: 1001) استادی (فهرست: 58)

67- نکت النّهایة،

چاپ تهران- 1276 (در مجموعه الجوامع الفقهیة) نسخه ها:

دانشگاه 6746، قرن 8-9 (فهرست 16: 352) آستان قدس 2665، پیش از 1037 (فهرست 2: 140) آستان قدس 2666، پیش از 1067 (همان جا) ملک 2102 (فهرست 1: 776)

68- استحباب التیاسر لأهل العراق،

چاپ تهران- 1307 (در ضمن روض الجنان شهید دوّم میانه صفحات 199-200) و جز آن.

چند نسخه منتخِب:

دانشگاه 882/4، 2888/2، 5923/3 (فهرست 5: 1838، 10: 1733، 16: 154) مجلس 3988/8، 3280:22 (فهرست 10: 900-901، 2165) آستان قدس 7188 (فهرست 5: 430) استادی (فهرست: 69). این رساله هم چنین در کتاب المهدّب البارع ابن فهد مندرج است.

حسن بن ابی طالب آبی (زنده در 672)

69- کشف الزّموز

نسخه ها:

چستریتی 3877/1، مورخ 768 (فهرست 4: 45)

ص: 106

مرعشی 205، قرن 7-8 (فهرست 1: 235) مرعشی 1263، قرن 8-9 (فهرست 4: 68) گوهرشاد 1300، مورخ 913 (فهرست: 377) آستان قدس 2533، بیش از 1067 (فهرست 2: 101) مطهری 2268، مورخ 1248 (فهرست 1: 481) دانشگاه 721 (فهرست 5: 1984) گلپایگانی (تراثا 4: 90) حکیم (یاد داشت آقای حسینی اشکوری)

یحیی بن سعید (م 589)

70- جامع الشرائع،

چاپ قم- 1405.

نسخه ها:

مسجد اعظم 425، قرن 8-9 (فهرست: 100) حسینیه شوشتریها، قرن 8-9 (ذریعه 5: 61) مجلس 4775، مورخ 913 (فهرست 13: 172) دانشگاه 1476/2، مورخ 1113 (فهرست 8: 128) الهیات 452/2، مورخ 1203 (فهرست 1: 302) حقوق 216/3 ج، مورخ 1217 (فهرست: 419) ملک 2133/1، مورخ 1233 (فهرست 5: 429) دانشگاه 1005/2، مورخ 1237 (فهرست 5: 1984) پرینستون 960/2 سری جدید، قرن 12-13 مسجد اعظم 424 (فهرست: 99) مجلس 4325/2 (فهرست 12: 19) مطهری 2660 (فهرست 1: 387، 4: 12)

71- نزهة الناظر

اشاره

که از یحیی بن سعید دانسته می شود و گویا از مهذب الدین حسین بن محمد نیلی

ص: 107

است که از دانشمندان همان دوره (نیمه قرن هفتم) بوده است (بینید ریاض العلماء 5: 338 / ذریعه 24: 125-126). چاپ تهران-1318، نجف-1386.

چند نسخه منتخب:

بنگال 624، مورخ 985 (فهرست 1: 308) کاشان- رضوی 237، مورخ 986 (فهرست: 44) مجلس 8148، مورخ 995 (فهرست دست نویس) پرینستون 2320 یهودا، قرن دهم (فهرست: 137) مجلس 2766، مورخ 1037 (فهرست 9: 175) وزیری 110/5 (فهرست 1: 146) مرعشی 683، 1129، 1771، 2796/3 (فهرست 2: 277، 3: 302، 5: 151، 7:

362) ملک 1/2848 گلپایگانی 3/1043 (فهرست 2: 222) دانشگاه 7128 (فهرست 16: 461)

72- جامع الخلاف و الوفاق بین الامامیة و ائمة الحجاز و العراق،

نوشته شده در 698.

نسخه:

دانشگاه 6702 (فهرست 16: 336)

ابن داود حلّی (زنده در 707)

73- عقد الجواهر فی الاشباه و التّظائر

نسخه:

مرعشی 67/1 (فهرست 1: 77)

ص: 108

74- تحصيل المنافع من كتاب النافع

نسخه:

اصفهان- روضاتی، مورخ 1080 (نفايس المخطوطات العربية في ايران، از محفوظ: 16).

75- التحفة السعدية

نسخه:

موزة بغداد 896، مورخ 1011 (فهرست 1: 232)

76- المقتصر من المختصر

نسخه:

مجلس 404 طباطبائي

علامة حلّي (م 726)

77- اجوبة المسائل المهنية

چاپ قم- 1401 نسخه ها:

دانشگاه 1/1022، مورخ 762 (فهرست 5: 2021) آستان قدس 2822، مورخ 883 (فهرست 5: 396) مجلس 4566، مورخ 920 (فهرست 12: 259) آستان قدس 2-2330، مورخ 993 (فهرست 2: 36) آستان قدس 2727، مورخ 1022 (فهرست 5: 397) گلپایگانی 1751، مورخ 1059 (فهرست 3: 45) ملک 5210، مورخ 1059 (فهرست 3: 45) ملک 5210 (فهرست 1: 667) دانشگاه 4/1474، 3/2144، 6/2477، 1/5396، 2/6710، 2/8778، (فهرست 8: 126، 9: 820 و 15: 1245، 16: 4237، 17: 218) حقوق 2/10 د (فهرست: 459)

ص: 109

الهیات 246/4 د (فهرست 1: 266) آستان قدس 2799 (فهرست الفبائی: 689) مجلس 5192 (فهرست 16: 18) مرعشی 1128
(فهرست 4: 187) نواب 213 فقه (فهرست: 475) دیوان هند 1797 (فهرست 2: 309) پرینستون 960/1 سری جدید

78- أجوبة مسائل ابن زهرة

نسخه ها:

دانشگاه 1474/3، 3514/17 (فهرست 8: 125، 12: 2526) حکیم 548 (فهرست: 28) حقوق 178/1 ج (فهرست: 460) قم-
طبسی حائری 93/3 (نور علم 14: 103)

79- أجوبة المسائل الفقهية

نسخه ها:

مجلس 5643/2، مورخ 728 (فهرست 17: 97) دانشگاه 2621/5، مورخ 1050 (فهرست 9: 1497)

80- إرشاد الأذهان

اشاره

، چاپ تهران- 1272، قم- 1403 به بعد (هر دو همراه مجمع الفائدة و البرهان مقدس اردبیلی) نسخ اقدم:

آستان قدس 2222، مورخ 701 (فهرست 2: 5) مجلس 4941، مورخ 704 (فهرست 14: 170) مرعشی 4357، مورخ 728 (فهرست
11: 355) مجلس 2870/1، مورخ 730 (فهرست 10: 218) دانشگاه 3665، مورخ 764 (فهرست 12: 2675)

ص: 110

مرعشی 2805، مورّخ 830 (فهرست 8: 7) دانشگاه 722، از 737 یا بیشتر (فهرست 5: 1771) مرعشی 4408، مورخ 854 (فهرست 12: 10) طوپقاپی سرای 1082، مورّخ 863 (فهرست 2: 764) پرینستون 318 سری جدید، مورخ 865 مرعشی 961، مورّخ 866 (فهرست 3: 153) مرعشی 1487، مورّخ 870 (فهرست 4: 284) مرعشی 3363، قرن 8-9 (فهرست 9: 134) گلپایگانی 50، قرن 8-9 (فهرست 1: 63) دانشگاه 3560، قرن 8-9 (فهرست 12: 2580) مجلس 4645/1، قرن 9 (فهرست 13: 33) ملک 2320، قرن 9 (فهرست 1: 29)

شرح و حواشی

(1) از فخر المحققین (2) درر النقاد، از عبد الرحمن بن محمد عتایقی (زنده در 779) نسخه:

دانشگاه 1280 (فهرست 7، 2711) (3) غایة المراد، از شهید اول (4) خلاصة التتقیح، از ابن فهد احسانی.

(5) تعلیق الارشاد، از کرکی، (6) از نور الدین علی بن عبد العالی میسی (م 938) نسخه:

امام صادق (محفوظ 2: 250) (7) الهادی الی الرّشاد، از قطیفی.

نسخه ها:

ملک 2723 (فهرست 1: 801) آستان قدس 2678، 8103 (فهرست 2: 143-144، فهرست الفبائی: 1074) اصفهان-روضاتی (ذریعه 25: 150)

ص: 111

(8) شرح دّوم از همان شارح نسخه:

آستان قدس 1/751 فقه (فهرست 5: 468، پاورقی 2) (9) از شهید ثانی نسخه ها:

مرعشی 3354 (فهرست 9: 131) آستان قدس 6 فقه (فهرست 2: 3-4) استادی (فهرست: 5) (10) روض الجنان، از همان شارح (11) از حسین بن عبد الصّمد عاملی نسخه:

حکیم 1102 (12) مجمع البیان، از علی بن حسین صایغ عاملی (اواخر سده 10) نسخه:

دانشگاه 2/4412 (فهرست 13: 3375) (13) مجمع الفائدة و البرهان، از اردبیلی.

(14) منهج السّداد، از عبد العالی کرکی نسخه:

مطهری 1/2486 (فهرست 1: 440، 5: 681) (15) الاقتصاد، عبد النّبی بن سعد جزائری (م 1021) نسخه ها:

مجلس 5886 (فهرست 17: 281) مرعشی (ذریعه 2: 268) (16) از بهاء الدین عاملی نسخه:

دانشگاه 1983 (فهرست 8: 592) (17) از جواد بن علی کرکی (اواسط سده 11) نسخه:

مرعشی (ذریعه 6: 22) (18) برهان السّداد، از محمد بن احمد بن خاتون عاملی (زنده در 1039) نسخه:

اصفهان-روضاتی (فهرست 1: 377 و صفحات بعد) (19) ثمرة الجنان، از محمد بن محمود طبسی (زنده در 1058) نسخه ها:

الهیات 11 ج، 96 ب (فهرست 1: 502-503) مشهد-الهیات 106 (فهرست 1: 61-62) (20) ذخیره المعاد، از سبزواری (21) از ماحوزی نسخه:

نجف، جزائری (نشریه 7: 716) (22) از فاضل هندی نسخه:

گلپایگانی 1613 (فهرست 2: 107) (23) مستقصی الاجتهاد، از حسین بن محمد ابراهیم قزوینی نسخه ها:

بروجردی (فهرست: 38) حقوق 119 ب (فهرست: 462-463) (24) تنقیح البیان، از نصر الله بن حسن حسینی استرآبادی (زنده در 1236) نسخه ها:

مطهری 2485-2483 (فهرست 1: 438، 3: 517-518) مجلس 4332/2 (فهرست 12: 23-24) (25) منهج السّداد، از احمد بن علی مختار گلپایگانی (اواسط سده 13) نسخه ها:

گلپایگانی 190، 276 (فهرست 1: 172، 241) مرعشی 2467، 2728 (فهرست 7: 60، 290-291) (26) کنز الفوائد، از مؤمن اردبیلی (اواسط سده 13)

نور بخش 125 (فهرست 1: 150-151) اصفهان-روضاتی (فهرست 1: 244 به بعد) (27) طریق الرّشاد، از محمد کاظم بن رضا طبری (اواسط سده 13) نسخه ها:

فیضیه 318، 506، 1096 (فهرست 1: 181) (28) نهج السداد، از محمد رضا بن محمد جعفر تبریزی (زنده در 1258) نسخه:

مرعشی 1252 (فهرست 4: 54-55) (29) از محمد هادی بن محمد باقر شریف خوئی (زنده در 1258) نسخه:

مسجد اعظم 3291 (فهرست: 235) (30) غنیمة المعاد، از محمد صالح بن محمد برغانی (م 1275)، چاپ تهران-1406 ج (1، 2) نسخه ها:

ملی 1939 عربی (فهرست 10: 419) مجلس 4438 (فهرست 12: 122) مطهری 8196 (فهرست 5: 353) نواب 214 فقه (فهرست:

463) خیرات خان 71 (فهرست: 1753) معهد 1165 (فهرست: 102) مرعشی 2449 (فهرست 7: 47) وزیری 357 (فهرست 1:

331) نجف- مدرسة السید (ذریعه 16: 71) قم- طبسی حائری 112 (نور علم 14: 104) (31) مسلک الرّاشدین، از همان نسخه ها:

آستان قدس 2831 (فهرست 5: 504) مرعشی 2436، 2668 (فهرست 7: 30، 247)

مجلس 8464 حجتیه 514 (فهرست: 84) فیضیه 951 (فهرست 1: 136) (32) از علی اکبر بن ابراهیم خوانساری (م 1271) نسخه
ها:

گلپایگانی 160-162 (فهرست 1: 146، 148-150) (33) منهج الرّشاد، از محمد جعفر بن محمد ابراهیم کلباسی (م 1292) نسخه
ها:

مسجد اعظم 667، 3555 (فهرست: 399) اصفهان-روضاتی (فهرست: 227) (34) معتضد الشّیعة، نامعلوم (تحریر 1277) نسخه:

ملک 1875 (فهرست 1: 697) (35) از محمد مهدی بن محمد ابراهیم کلباسی (م 1278) نسخه:

معهد 1470 (فهرست: 123) (36) از انصاری.

(37) از محمد حسن بن محمد صالح برغانی (زنده در 1288) نسخه:

مرعشی 3404/1 (فهرست 9: 187) (38) از عبد الحسین بن علی برغانی (م حدود 1290) نسخه:

مرعشی (ذریعه 13: 77) (39) از محمد باقر بن مرتضی طباطبایی یزدی (م 1298) نسخه:

مرعشی 765/5 (فهرست 2: 375) (40) الدرر المنظومة، از محمد بن محمد طاهر تنکابنی (سده 13) نسخه:

مجلس 8/ 1915 (فهرست 9: 571-572) 41- فارسی، از عبد السلام انصاری نسخه:

دانشگاه 4408 (فهرست 13: 3368) 42- از محمد علی بن زین العابدین نوری نسخه:

وزیری 2/ 3768 (فهرست 5: 1789) 43 ذخیره المعاد، از علی بن علی رضا یزدی مدرس (م 1316) نسخه:

مجلس 4649 (فهرست 13: 34-38) 44-48 شش شرح نامعلوم یا نامشخص:

(الف) دانشگاه 3/ 1643 (فهرست 8: 220) (ب) مطهری 2487 (فهرست 1: 436) (ج) فیضیه 1090 (فهرست 1: 136) (د) فارسی،

مجلس 5743 (فهرست 17: 183-184) (ه) فارسی، زنجان (فهرست: 111-112) (و) ملک 7/ 5806.

81- تبصرة المتعلمین

اشاره

که مکرر به چاپ رسیده است.

نسخ اقدم:

نواب 15 فقه، مورخ 749 (فهرست 451) آستان قدس 2281، مورخ 753 (فهرست 2: 22) مجلس 9/ 4953، مورخ 759 (فهرست 14: 229) امیر المؤمنین 2/ 512، مورخ 828 (نشریه 5: 412) آستان قدس 2280، مورخ 850 (فهرست 2: 21) آستان قدس 6432، مورخ 878 (فهرست 5: 374) مجلس 1/ 8834، مورخ 889 (فهرست دست نویس) مرعشی 2/ 2074، مورخ 895 (فهرست 6: 87)

ص: 116

ترجمه ها:

(1) فارسی، نامعلوم، پیش از 994 تحریر شده نسخه ها:

سنا (مجلس 2) 1463/2 (فهرست 2: 276) دانشگاه 5466 (فهرست 16: 17) تبریز- ثقة الاسلام (نشریه 5: 271) (2) فارسی، از محیی بن محمد کرمانی، اوائل قرن 10 نسخه:

میکرو فیلم 3020 از نسخه ای در شیراز (فهرست 2: 28) (3) فارسی، نامعلوم نسخه ها:

معارف 1229 (فهرست: 83) مسجد اعظم 2834 (فهرست: 74) (4) فارسی، از ز. ذوالمجدین، چاپ تهران- 1368- 9 (5) اردو، از فیض حسین، چاپ هند (ذریعه 14: 186)- ترجمه منظوم، از شیخ حسین:

نسخه:

وزیری 2476 (فهرست 4: 1309)

شروح و حواشی:

(1) صراط الیقین، از احمد بن زین الدین احسائی (م 1241)، چاپ تبریز- 1273- 1276 (در مجموعه جوامع الكلم) (2) التکملة للتبصرة التذکرة فی شرح التبصرة (ذریعه 4: 23-24) از محمد جعفر بن محمد علی کرمانشاهی (م 1254) نسخه ها:

الهیات 126-127 آل آقا (فهرست 1: 754، 756-759) حکیم (یادداشت آقای حسینی اشکوری) مرعشی 3722، 4160 (فهرست 10: 121، 11: 176) (3) قرّة العین الناظرة، از محمد اسماعیل بن محمد ابراهیم فدائی کزازی (م 1263)

ص: 117

مسجد اعظم (4 455)- از محمد جعفر استرآبادی نسخه:

مرعشی 3078 (فهرست 8: 302) 5) المرشد، از محمد حسین بن علی اکبر خوانساری (زنده در 1263) نسخه:

گلپایگانی 122 (فهرست 1: 116) 6) المواهب السنّیّة، از علی بن محمد جعفر استرآبادی (م 1316) نسخه:

مرعشی 3097 (فهرست 7: 319) 7) الآیة المبصرة، از عباس بن اسماعیل قزوینی (زنده در 1311) نسخه:

گلپایگانی 306/2 (فهرست 1: 265) 8) اللّمعات الثّیّرة، از خراسانی 9)- از حسین بن محمد حسن همدانی (زنده در 1330) نسخه:

مرعشی 3843 (فهرست 10: 228) 10)- از موسی بن جعفر کرمانشاهی (م 1340) نسخه:

کاشانی 75 (فهرست: 168) 11)- آمال المجتهدین، از نور الدّین علی بن ابو القاسم (زنده در 1337) نسخه:

4409، اصل (فهرست 12: 10) 12) التکملة، از اسماعیل بن علی نقی ارومی، چاپ تبریز- 1337-1338.

13)- از ضیاء الدّین عراقی.

14)- از محسن بن عبد الکریم امین عاملی (م 1371)، چاپ دمشق- 1343، 1379.

15) کفایة المحصّلین، از محمد علی بن محمد طاهر تبریزی مدرس (م 1373)، چاپ تبریز-

16) فقه الصادق، از محمد صادق حسین روحانی، چاپ قم - 1373-

82- تحریر الاحکام الشرعیة،

اشاره

چاپ تهران - 1314.

نسخ اقدم:

ادبیات 497 امام جمعه کرمان، مورخ 699 (فهرست: 78) حضرت عبد العظیم 45، مورخ 721 (فهرست: 63) مجلس 5218، مورخ 724 (فهرست 16: 50) الهیات مشهد 53، مورخ 726 (فهرست 1: 28) دانشگاه 1127، مورخ 728 (فهرست 5: 1813) مرعشی 2631، مورخ 731 (فهرست 7: 205) مرعشی 3751، مورخ 735 (فهرست 10: 144) مرعشی 385، مورخ 737 (فهرست 1: 402) ملک 1429، مورخ 737 (فهرست 1: 109) گلپایگانی 130، مورخ 763 (فهرست 1: 123) دانشگاه 1004، مورخ 763 (فهرست 5: 1808) ملى 925 عربی، مورخ 787 (فهرست 8: 425) مجلس 4007 و 233 طباطبایی، هر دو از قرن هشتم (فهرست 11: 10)

شروح و حواشی:

1)- نامعلوم (مربوط به سده 9) نسخه:

شیرازی (ذریعه 13: 141) 2)- از کرکی نسخه:

مجلس 81/4 خوئی (فهرست 7: 82) 3) از حسین بن عبد الصمد عاملی نسخه:

ملى 12/1943 عربی (فهرست 10: 621)

ص: 119

4- نامعلوم نسخه:

مجلس 8/81 (فهرست 7: 81) 5 المصانع بامر قدیم الصّانع، از حسین بن محمد بجستانی خراسانی (زنده در 1256) نسخه اصل:

مرعشی 3952 (فهرست 10: 336)

83- تذکرة الفقهاء،

چاپ تهران- 1272 و جز آن.

نسخ اقدم:

مرعشی 3745، مورّخ 720 (فهرست 10: 141) حقوق 4 ج، مورّخ 725 (فهرست: 289) تهران- فخر الدّین نصیری، مورّخ 764 (یادداشت آقای سید عبد العزیز طباطبایی) حقوق 24 ج، مورّخ 766 (فهرست: 289) حکیم 318، مورّخ 867 (فهرست 1: 111) سنا (مجلس 2)، 1117، مورّخ 867 (فهرست 2: 123) فیضیه 441، مورّخ 870 (فهرست 1: 42) الهیات مشهد 66، مورّخ 874 (فهرست 1: 39) دار الکتب 20018، مورّخ 875 (فهرست 1: 149) تبریز- قاضی، مورّخ 890 (نشریه 7: 513) دیوان هند 1791، قرن نهم (فهرست 2: 307) امیر المؤمنین، قرن نهم (یادداشت طباطبایی) (نسخه اخیر و نسخ الهیات مشهد و فیضیه به خط یک کاتب و ظاهراً اجزاء یک دوره است).

84- تلخیص المرام

اشاره

نسخه ها:

مرعشی 472، مورّخ 726 (فهرست 2: 77) مجلس 5314، مورّخ 735 (فهرست 16: 228)

ص: 120

مجلس 4253، قرن هشتم (فهرست 11: 268) آستان قدس 2275، قرن هشتم (فهرست 2: 20) آستان قدس 2274 (همان جا)
مجلس 4818 (فهرست 13: 229)

شرح:

1) کشف الحقائق، از محمد بن بهرام (ساخته پیش از 954) نسخه:

آستان قدس 2532 (فهرست 2: 101) 2) خزائن الاحکام، از علی بن خلیل طهرانی (م 1296).

نسخه ها:

آستان قدس 7632، 7633 (فهرست الفبائی: 741)

85- قواعد الاحکام،

اشاره

چاپ تهران- 1272، 1315، 1329، 1387/9 (همراه ایضاح القواعد فخر المحققین).

نسخ اقدم:

دانشگاه 1273، مورخ، 709 (فهرست 7: 2769) کتابخانه بریتانیا 7511، مورخ 712 (فهرست ریو: 23) دانشگاه 704/1، مورخ 713
(فهرست 5: 1970) مدینه العلم، مورخ 713 (فهرست: 89) فیضیه 34، مورخ 717 (فهرست 1: 204) مرعشی 4273، مورخ 718
(فهرست 11: 275) دانشگاه 1407، مورخ 724 (فهرست 8: 84) دانشگاه 705، پیش از 725 (فهرست 5: 1977) مرعشی 1310،
پیش از 726 (فهرست 4: 98) گوهرشاد 387، پیش از 726 (فهرست: 370) آستان قدس 3516، مورخ 727 (فهرست 2: 95) مجلس
1/ 5643، مورخ 728 (فهرست 17: 97) الهیات 175 ج، مورخ 732 (فهرست 1: 630)

ص: 121

مجلس 603 طباطبایی، مورّخ 737 حسینیه شوشتریها 790، مورّخ 739 (فهرست: 808) مرعشی 1729، مورّخ 756 (فهرست 5: 116) پرینستون 529 سری جدید، مورّخ 758 مرعشی 4094، مورّخ 765 (فهرست 11: 111) نواب 94 فقه، مورّخ 773 (فهرست: 464) غرب 927، مورّخ 776 (فهرست: 170) حجتیه 379، قرن هشتم (فهرست: 75) فیضیه 143، قرن هشتم (فهرست 1: 206) سلیمان خان 54، قرن هشتم (فهرست: 16) ترجمه فارسی، از محمد بن محمد بن عبد الله (ساخته پیش از 858).

نسخه:

خیرات خان 39 (فهرست: 1726)

شرح و حواشی:

(1) شرح علامه نسخه:

دانشگاه 3514/23 (فهرست 12: 2527-2528) 2) تحریر التحریر، از ضیاء الدین عبد الله بن محمد اعرجی حلّی (زنده در 740) نسخه ها:

دانشگاه 704/2، 1192/2 (فهرست 5: 1864-1865: 6: 2154) 3) کنز الفوائد، از سید عمید الدین 4) ایضاح المقاصد، از فخر المحققین 5) جوامع الفوائد، شرح خطبة القواعد، از همان شارح.

نسخه ها:

حسینیه شوشتریها 790 (فهرست: 808) دانشگاه 1193/1 (فهرست 6: 2198) مجلس 2748/1، 5219/1 (فهرست 9: 118، 16: 51) آستان قدس 6307، 2529/1 (فهرست 2: 99، 6: 60)

ص: 122

پرینستون 529 سری جدید دیوان هند 1800/1 (فهرست 2: 310) مطهری 224 (فهرست 1: 380-381) دار الکتب 1985 ب (فهرست 1: 204) امیر المؤمنین 55 (ذریعه 13: 224) 6) المسائل المظاہریة، از همان شارح 7) معنی قول العلامة فی القواعد: (علی إشکال)، از همان شارح نسخه ها:

دانشگاه 6340/2، 6369/1 (فهرست 16: 246، 253) 8) حواشی از همان شارح نسخه:

مرعشی 1310 (فهرست 6: 98) 9) نامعلوم (مربوط به سده 8) نسخه:

مجلس 5136 (فهرست 15: 125) 10) وسیلة القاصد از ابن متّوجّح نسخه ها:

آستان قدس 2782، 5727 (فهرست 5: 528، 529) دانشگاه 2144/35 (فهرست 9: 828) 11) - از جمال الدین احمد بن نجّار (م 823-835): چاپ تهران - 1315 نسخه ها:

سنا (مجلس 2) 780 (فهرست 2: 59) دانشگاه 1193 (فهرست 6: 2194) وزیری 1323 (فهرست 3: 928) غرب 4584 (فهرست: 113) حضرت عبد العظیم 194 (فهرست: 463) 12) سدید الافهام، از فخر الدین احمد بن محمد سیعی (زنده در 854) 13) شرح مسألة التّهبیة من قواعد الاحکام از رضی الدّین عبد الملک بن اسحاق بن فتحان

قَمّی (م 851-877)، چاپ قم- 1393 (در رسالهٔ خاندان فتحان تألیف نگارنده) نسخه:

مجلس 1231 طباطبایی (14)- از علی بن هلال جزائری (زنده در 909) نسخه:

مرعشی 1706 (فهرست 5: 99) 15) جامع المقاصد، از کرکی (16)- شرح دیگری از همان شارح نسخه ها:

دانشگاه 1193 (فهرست 6: 2198) مرعشی 944، 3984، 4523 (فهرست 3: 131، 10: 363، 12: 104) وزیری 434 (فهرست 1:

386) 1825 ملّی عربی (فهرست 10: 409-410) 17) کشف الفوائد از قطیفی نسخه:

مجلس 5+ 81/2 خوئی (فهرست 7: 165، 232-236) 18) فوائد القواعد، از شهید دوّم.

19)- از نور الدین علی بن احمد بن ابی جامع عاملی (اواخر سدهٔ 10) نسخه:

غرب 75 (فهرست: 150) 20) جامع الفوائد، از عبد الله بن حسین تستری.

21) حلّ عبارة معضلة من القواعد: (لو كان الاخلال..)، از بهاء الدین عاملی نسخه ها:

دانشگاه 8918/13 (فهرست 5: 1866) ملک 1023/2 (فهرست 5: 224) مجلس 1145/2 خوئی، 1805/58 (فهرست 7: 161-

162، 9: 360) آستان قدس 2358 (فهرست 2: 54) حضرت عبد العظیم 200/3 (فهرست: 443)

پرینستون 524 سری جدید (برگهای 21 ب- 26 ب) مرعشی 2802/2 (فهرست 8: 4) مَلّی فارس 273/1 (فهرست 1: 253) (22)
شرح مسألة من مسائل میراث القواعد، نامعلوم (تحریر پیش از 1040) نسخه:

مسجد اعظم 631/8 (فهرست: 465) (23) دلایل الاحکام، از داماد، چاپ تهران- 1401 (در مجموعه اثنی عشر رساله للداماد) نسخه
ها:

حکیم 1590 یزد- علمی 613/9 (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه 1: 702) (24) نامعلوم (تحریر پیش از 1070) نسخه:

دانشگاه 7252 (فهرست 16: 499) (25) فارسی و عربی، از محمد بن حسن شیروانی (م 1098) بر چند عبارت قواعد نسخه ها:

آستان قدس (ذریعه 14: 38) دانشگاه 25+18+16-15/7008، 10-9/7091 (فهرست 16: 426-427، 480) فیضیه 1665
(فهرست 3: 113-114) (27)- از محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی (م حدود 1134) نسخه ها:

مرعشی 4528 (فهرست 12: 108) دانشگاه 1841 (فهرست 8: 338) گلپایگانی 2113 (فهرست 3: 165) 28 کشف اللثام، از فاضل
هندی (29) منتخب الفوائد، فارسی، از ابراهیم بن سلامه نجفی (زنده در 1223) نسخه:

دانشگاه 5794 (فهرست 16: 92-93) (30) مفتاح الکرامه، از جواد عاملی

ص: 125

31- از کاشف الغطاء 32- از صاحب مقابس نسخه:

مدینه العلم (فهرست: 126) 33 تکملة القواعد، از محمد علی بن محمد باقر هزارجریبی (م 1246) نسخه:

آستان قدس 6487 (فهرست 5: 388) 34 تکملة القواعد، از محمد حسین بن محمد علی نجفی (زنده در 1260) نسخه:

آستان قدس 6487 (فهرست 5: 388) 34 تکملة القواعد، از محمد حسین بن محمد علی نجفی (زنده در 1260) نسخه:

آستان قدس 14306 35 شوارع الانام، از محمد جعفر بن سیف الدین استرآبادی (م 1263) نسخه ها:

مرعشی 4022، 3073-3074، 3885 (فهرست 8: 299، 300، 270:10، 24:11) فیضیه 290 (فهرست 1: 155) مطهری 1/

2224 (فهرست 5: 145، 257) حکیم 45 (نشریه 5: 423) 36- از مسیح بن محمد سعید تهرانی (م 1263) نسخه:

مسجد جامع 122 (فهرست: 326) 37- از عبد الحسین بن علی برغانی (زنده در 1266) نسخه:

مرعشی (ذریعه 14: 19) 38 مناهج الاحکام، از محمد بن حسین رضوی نسخه ها:

آستان قدس 6713، 6741 (فهرست 5: 459) 39 نظام الفرائد، از علی بن گل محمد قاریوزآبادی زنجانی (م 1290)، چاپ تهران-

1332 نسخه ها:

الهیات 12 ب (فهرست 1: 682)

ص: 126

فیضیه 1280 (فهرست 1: 288) مرعشی 2378 (فهرست 6: 361) 40- از فخر الدین بن مهدی بن عبد الصاحب نراقی (م 1325) نسخه ها:

دانشگاه 4847-4851 (فهرست 14: 3866-3867) 41 جوامع الکلام، از محمد رحیم بروجردی نسخه ها:

آستان قدس 3837-3848 (فهرست 5: 298-401) ملک 2151، 2354، 2363-2377، 2616، 2634-2635 (فهرست 1: 207-212) 42- از محمد حسن مظفر (م 1374)، چاپ نجف- 1378 (43) 48 هفت شرح نامعلوم یا نامشخص:

(الف) برلین 371 (فهرست 4: 240) (ب) دانشگاه 6912 (فهرست 16: 397) (ج) فیضیه 680 (فهرست 1: 155) (د) مجلس 81/5 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 100) (ه) غرب 10431 (فهرست: 151) (و) دار الکتب 20308 ب (فهرست 1: 264) (ز) حسینیه شوشتریها 916 (فهرست: 804)

86- مختلف الشیعة،

اشاره

چاپ تهران- 1323/4، قم- 1403.

نسخ اقدم:

دانشگاه 707، اصل؟ (فهرست 5: 2006) مجلس 1317، مورخ 704 (فهرست 4: 91) مرعشی 1052، مورخ 705 (فهرست 3: 241) آستان قدس 7923، مورخ 708 (فهرست 2: 109) کاظمیه- الامام الصادق، مورخ 717 (المخطوطات العربیة فی العراق، از محفوظ: 250) مرعشی 4434، مورخ 720 (فهرست 12: 29) مرعشی 1545، مورخ 721 (فهرست 4: 347)

ص: 127

حکیم، مورخ 724 (فهرست نواذر مخطوطات مکتبه آية الله الحكيم: 54) نجف- مدرسة الخليلی، مورخ 725 (ذریعه 20: 219) آستان قدس 2563-2564، مورخ 724-727 (فهرست 2: 109) مرعشی 1229، مورخ 733 (فهرست 4: 30) دانشگاه 6699، مورخ 759 (فهرست 16: 335) وزیری 1596، مورخ 764 (فهرست 3: 997) دانشگاه 6888، مورخ 773 (فهرست 16: 389) غرب 4591، مورخ 787 (فهرست: 183)

شرح و حواشی:

(1)- از کرکی نسخه ها:

آستان قدس 2363 (فهرست 2: 47) مجلس 679 طباطبایی وزیری 2095 (فهرست 4: 1163) (2)- نامعلوم (تحریر پیش از 917) نسخه:

مرعشی 2564/7 (فهرست 7: 153) (3)- از داماد، چاپ تهران- 1401 (در مجموعه اثناعشر رساله للداماد) نسخه ها:

آستان قدس 5194 (فهرست 5: 413) دانشگاه، میکرو فیلم 3450 (فهرست 2: 146) (4)- از رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی طباطبایی نائینی (م 1082) نسخه ها:

آستان قدس 6647 (فهرست 5: 414) مرعشی 2875 (فهرست 8: 82) (5)- نامعلوم (مربوط به سده 11) نسخه:

استادی (فهرست: 16)

ص: 128

نسخ اقدم:

حکیم، اصل (نوادر مخطوطات مکتبه آية الله الحكيم: 60) گوهرشاد 554، قرن هشتم (فهرست: 416) مدینه العلم، مورخ 972 (فهرست: 125) فیضیه 777، مورخ 974 (فهرست 1: 272) ملک 1012، مورخ 981 (فهرست 1: 745) آستان قدس 2850، مورخ 982 (فهرست 5: 520) مرعشی 4461، پیش از 984 (فهرست 12: 48) پاریس - کتابخانه ملی 6658، مورخ 989 (فهرست 2: 330) آستانه قم 5990، مورخ 990 (فهرست: 177) امام جمعه زنجان، مورخ 997 (فهرست: 165) مسجد اعظم 3603/1، قرن دهم (فهرست: 363) - شرح عبارتی در مبحث اوانی از کتاب طهارت منتهی المطلب، از محمد مهدی بن هدایت الله حسینی مشهدی (م 1218 ق).

نسخه:

مجلس 1804/5 (فهرست 9: 321)

88- نهاية الاحكام

نسخه ها:

دانشگاه 6662، قرن 7-8 (فهرست 16: 328) کاشان - آثار ملی 433، مورخ 853 (نشریه 4: 358) آستان قدس 2659، مورخ 859 (فهرست الفبائی: 1063) حکیم 40، مورخ 859 (نوادر مخطوطات مکتبه آية الله الحكيم: 61) مجلس 8794، مورخ 861 ملک 1928، مورخ 883 (فهرست 1: 779) غرب 400، قرن نهم (فهرست: 202)

ص: 129

نوّاب 85 فقهه، مورخ 960 (فهرست: 480) پرینستون 1256 سری جدید، مورّخ 1072 همدان- مدرسه دامغانی (نشریه 5: 384) ملک
2967، 3275/6 (فهرست 1: 780) غرب 477 (فهرست: 202) آستان قدس 2661 (فهرست الفبائی: 1063) مجلس 5487
(فهرست 16: 385) وزیری 531 (فهرست 2: 461) نور بخش 374 (فهرست 2: 95)

89- حواشی قواعد الاحکام،

(ر ک: ذیل قواعد به شماره 85)

90- رساله فی الموارث

نسخه:

مسجد اعظم 631/7 (فهرست: 465)

91- رساله فی واجبات الحجّ

نسخه:

ملک 5712/24

ضیاء الدّین عبد الله بن محمد اعرجی حسینی حلی (زنده در 840)

92- تحریر التحریر

(ر ک: ذیل قواعد به شماره 85)

ص: 130

93- کنز الفوائد

نسخه ها:

مجلس 180-181 امام جمعه خوئی، مورّخ 756 (فهرست 7: 337-339) حکیم 107، مورّخ 758 (نشریه 5: 425) مسجد اعظم 432، مورّخ 764 (فهرست: 335) مجلس 4387-4388، مورّخ 782 (فهرست 12: 94-95) سنا (مجلس 2) 537، قرن هشتم (فهرست 1: 343) دانشگاه 1857، مورّخ 825 (فهرست 8: 450) غرب 1075، قرن نهم (فهرست: 177) آستان قدس 2529، مورّخ 992 (فهرست 2: 99) بوهار 181 عربی، قرن دهم (فهرست: 205) گوهرشاد 194، قرن یازدهم (فهرست: 380) مطهری 2264، مورّخ 1245 (فهرست 1: 466) دانشگاه 766 (فهرست 5: 1989)

94- المسألة النافعة

للمباحث الجامعة لأقسام الوارث شرح مناسخات الإرث شرح الفرائض التصیریّة، چاپ تهران- 1315 (در مجموعه کلمات المحققین)، 1318 (همراه درر الفوائد آخوند خراسانی) نسخه ها:

ملّی 795/2 فارسی (فهرست 2: 323) مجلس 2719/7 (فهرست 9: 42-43) گلپایگانی 2397/2 (فهرست 3: 245) مرعشی 13/2362 (فهرست 6: 345) مسجد اعظم 1551/2 (فهرست: 112)

ص: 131

95- ایضاح الفوائد،

چاپ قم- 1387/9.

اقدام نسخ:

دانشگاه 706، مورخ 756 (فهرست 5: 1785) دانشگاه 5237، مورخ 759 (فهرست 15: 4172) مجلس 95 طباطبایی، مورخ 761 مرعشی 231 و 561، هر دو از قرن هشتم (فهرست 1: 256، 2: 162) حقوق 3 ج، مورخ 802 (فهرست: 258) نواب 204 فقه، مورخ 802 (فهرست: 450) مرعشی 2606، مورخ 847 (فهرست 7: 188) مرعشی 305، مورخ 848 (فهرست 1: 349) آستان قدس 2229-2230، مورخ 853 (فهرست 2: 8) مرعشی 283، مورخ 855 (فهرست 1: 310) مجلس 27 امام جمعه خوئی، مورخ 856 (فهرست 7: 24) مرعشی 265، پیش از 858 (فهرست 1: 296) آستان قدس 7459، مورخ 868 (فهرست 2: 612) سلیمان خان 90، مورخ 876 (فهرست: 6) عمومی اصفهان 2947، مورخ 879 (فهرست 1: 184) ملک 1241، مورخ 885 (فهرست 1: 77)

96- حاشیه الارشاد،

حواشی او بر ارشاد الازهان علامه و برخی تقریرات درسی اوست که وسیله ظهیر الدین علی بن یوسف نیلی تدوین شده است.

نسخه ها:

دانشگاه 768، مورخ 787 (فهرست 5: 1856) دانشگاه 6929، مورخ 947 (فهرست 16: 403) آستان قدس 2377، مورخ 947 (فهرست 2: 50 و 5: 405 پاورقی 2)

ص: 132

حكيم 105، مورخ 973 (نوادير مخطوطات مكتبة آية الله الحكيم: 48) مجلس 1296، 4452 (فهرست 4: 71، 12: 133) مطهرى
237 مشير (فهرست 4: 140) مرعى 2474 (فهرست 7: 65)

97- حواشى متفرقة

او بر ارشاد (رك: ذيل ارشاد به شماره 80)

98- جامع الفوائد

فى شرح خطبة القواعد (رك: ذيل قواعد به شماره 85)

99- معنى قول العلامة فى القواعد:

على اشكال (رك: ذيل قواعد به شماره 85)

100- المسائل الآمليات

نسخه ها:

دانشگاه 1012/2، اصل (فهرست 5: 2015) دانشگاه 2144/2، قرن دهم (فهرست 9: 820)

101- مسائل بعض الأجلّة

نسخه ها:

دانشگاه 1474/5 (فهرست 8: 127) مرعى 457/1 (فهرست 2: 59)

102- مسائل بعض الفضلاء

نسخه:

الهيئات 106/5، مورخ 1054 (فهرست 1: 235)

103- المسائل الفقهية

نسخه ها:

دانشگاه 1804، اصل (فهرست 8: 380)

دانشگاه 5396/3، قرن یازدهم (فهرست 15: 4237) دانشگاه 5237 (فهرست 11: 4172) حکیم 548، مورّخ 1248 (فهرست 1: 28)

104- المسائل المظاہریّة،

گرد آوری زین الدّین علی بن حسن بن مظاہر حلّی (زنده در 786).

نسخه:

دانشگاه 1/1192، مورّخ 818-827 (فهرست 6: 2341)

105- المسائل الناصریات

نسخه:

ملک 649، اصل (فهرست 1: 667)

106- الفخریّة فی معرفة النبیّة،

چاپ تهران- 1315 (در مجموعه کلمات المحقّقین).

اقدام نسخ:

مجلس 7/4953 (فهرست 14: 228) پرینستون 1886 سری جدید مرعشی 2/611، 2704، 2/2248 (فهرست 2: 207، 6: 88 و 232) ادبیات اصفهان (نشریه 5: 303) آستان قدس 2432 (فهرست 2: 68) - ترجمه فارسی، از صدر الدّین تبریزی (اوائل قرن یازدهم) نسخه: دانشگاه 12/3382 (فهرست 11: 2382)

107- رسالة فی الحجّ المتمنع و واجباته

نسخه ها:

دانشگاه 3/1022 (فهرست 5: 1871) مرعشی 3/3307 (فهرست 9: 88)

ص: 134

عبد الرحمن بن محمد العتائقي (زنده در 779)

108- درر النقاد،

شرح ارشاد الاذهان علامه (رك: ذيل ارشاد، به شماره 80)

شهيد اول (م 786)

109- أجوبة المسائل الفقهية،

گرد آورده فرزند او.

نسخه ها:

آستان قدس 2369-2370، مورخ 780 (فهرست 2: 39) آستان قدس 2351، مورخ 786 (همان جا)

110- أجوبة مسائل محمد بن مجاهد

نسخه:

حكيم 742 (فهرست 1: 29)

111- أجوبة مسائل مقداد بن عبد الله السيوري

المسائل السيوريه نسخه ها:

آستان قدس 421، 7210 (فهرست 2: 130، 5: 355) ملك 1722/5، 2147/18 (فهرست 5: 347، 437)

112- أربع مسائل فقهية

نسخه:

دانشگاه 2711، مورخ 1095 (فهرست 10: 1591)

ص: 135

چاپ تهران- 1319 و 1322 اقدم نسخ:

مجلس 1/2750، مورّخ 822 (فهرست 9: 124) مرعشی 67/2، مورّخ 843 (فهرست 1: 78) نواب 8 فقه، قرن نهم (فهرست: 451) عمومی اصفهان 3055، مورّخ 924 (فهرست 1: 194) دانشگاه 1800، مورّخ 931 (فهرست 8: 372) مرعشی 1677، مورّخ 940 (فهرست 5: 72) حسینیه شوشتریها 840/1، مورّخ 947 (فهرست: 876)

114- الدروس الشرعیة،

اشاره

چاپ تهران- 1269.

اقدم نسخ:

نواب 27 فقه، اصل؟ (فهرست: 457) سنا 807، مورّخ 785 (فهرست 2: 65) الهیات 163 ج، مورّخ 798 (فهرست 1: 549) دانشگاه 6599، قرن هشتم (فهرست 16: 305) حکیم 1230، مورّخ 817 (یادداشت آقای حسینی اشکوری) مرعشی 1880 و 3967، هر دو مورّخ 820 (فهرست 5: 258، 10: 351) مجلس 8825، مورّخ 821 آستان قدس 4201، مورّخ 822 (فهرست 2: 58) الهیات 13 ج، مورّخ 823 (فهرست 1: 550) مرعشی 2172، مورّخ 826 (فهرست 6: 174) تکمله دروس از جعفر بن احمد حلیوس حسینی (زنده در 836) نسخه ها:

آستان قدس 14133 (یادداشت آقای سید عبد العزیز طباطبایی) مرعشی 1/3156 (فهرست 8: 388)

ص: 136

1- از حسن بن حسم (اواسط سده 9) نسخه: غرب 4568 (فهرست: 123) 2) مشارق الشموس، از حسین خوانساری 3) تکملة مشارق الشموس، از رضی الدین محمد بن حسین خوانساری (اواسط سده 12)، چاپ تهران- 1311 نسخه ها: فیضیه 744/2 (فهرست 1: 146، 3: 19) مشهد- ادبیات 147 فیاض (فهرست: 227) 4) إنارة الطروس، از بهاء الدین محمد بن محمد باقر مختاری نائینی (م حدود 1140) نسخه: مرعشی 3382/3 (فهرست 9: 159) 5- از صاحب ریاض نسخه: دانشگاه 7712/1 (فهرست 16: 982) 6) مشکاة الأنوار الحسينية، از محمد ابراهیم بن علی حائری قزوینی (زنده در 1229) نسخه ها: مرعشی 2872 (فهرست 8: 80) فیضیه 1431 (فهرست 1: 241) 7- نامعلوم، نسخه: ملک 604/34 (فهرست 5: 108)

115- ذکرى الشيعة،

چاپ تهران- 1271 اقدم نسخ:

دانشگاه 1906، مورخ 784 (فهرست 8: 521) امام جمعه زنجان، مورخ 847 (فهرست: 108) ملى 1842 عربى، مورخ 883 (فهرست 10: 421) سليمان خان 36، مورخ 883 (فهرست: 12) الهيّات 245 ب، مورخ 909 (فهرست 1: 551) ملك 5340، مورخ 909 (فهرست 1: 324) حاشيه از وحيد بهبهانى (م 1205) نسخه: ملك 2801/14 حاشيه از وحيد بهبهانى (م 1205)

116- غایة المراد،

چاپ تهران- 1271 و 1302.

اقدام نسخ:

نوّاب 262/1 فقه، مورّخ 770 (فهرست: 472) آستان قدس 2497، مورّخ 802 (فهرست 2: 89) همدان- همراه، مورّخ 875 (فهرست شهرستانها 3: 1693) فرهاد معتمد 131، مورّخ 917 (فهرست: 201) دانشگاه 8267، مورّخ 920 (فهرست 17: 94) مرعشی 1407، مورّخ 933 (فهرست 4: 183) مطهری 2467، مورّخ 947 (فهرست 1: 441) زنجانی 51، مورّخ 956 (فهرست: 207) دانشگاه 6739، مورّخ 960 (فهرست 16: 349)

117- اللّمة الدمشقیة،

اشاره

چاپ تهران- 1381.

اقدام نسخ:

آستان قدس 337 فقه، مورّخ 849 (فهرست 2: 105) مرعشی، مورخ 863 (نشریه 6: 338) مرعشی، 2247/1، مورّخ 898 (فهرست 6: 231) آستان قدس 2811، مورّخ 907 (فهرست 5: 486) دانشگاه 6298، مورّخ 947 (فهرست 16: 236) دانشگاه 8217، مورّخ 948 (فهرست 17: 59) مرعشی 959، مورّخ 951 (فهرست 3: 151) آستان قدس 6207، مورّخ 958 (فهرست 2: 106، 5: 486) آستان قدس 6208، مورّخ 960 (همان جا) ملک 1054، مورّخ 967 (فهرست 1: 620) نظم لمعة دمشقیة:

(1) التحفة القوامیة، از قوام الدّین محمّد بن محمد مهدی سیفی قزوینی (اوائل سده 12)،

ص: 138

چاپ تهران- 1365-1366 (در حاشیه روضة البهیة شهید ثانی) نسخه ها: مطهری 6156 (فهرست 3: 375) نواب 181 فقه (فهرست: 452) حکیم 1523 (فهرست 1: 103) دانشگاه 756 (فهرست 5: 1821) ملک 2565 (فهرست 1: 122) گلپایگانی 278 (فهرست 1: 242) بروجردی (ذریعه 22: 369) [محمد جعفر استرآبادی شرحی تحت عنوان ینابیع الحکمة فی شرح نظم اللّمة بر این منظومه نوشت:

نسخه ها: مرعشی 1541/3، 2001، 3150، 3859، 4020، 4021 فهرست 4: 344، 6: 14، 8: 388، 10: 246، 11: 23-24 حقوق 114 ج (فهرست: 507) تهران- مینوی 1 (نشریه 6: 690) 2 الهدایة المهدیة، از عبد الکریم جرجانی (زنده در 1304) نسخه: الهیات 182 ج (فهرست 1: 694) 3 لؤلؤ الاحکام، از علی بن محمد جعفر استرآبادی [وی بعدا دو شرح بر این منظومه نوشت:

أ- کنز الدرر الایتام نسخه: مرعشی 3096، 3862، 3878، 4713 (فهرست 8: 319، 10: 248، 264) ب- لب الاسلام:

نسخه ها: مرعشی 3879، 3880/1

شرح:

1) الرّوضة البهیة، از شهید ثانی 2) الشّرائع النبویة، نامعلوم (تحریر پیش از 1250) نسخه: دانشگاه 1721 (فهرست 7: 2752) 3)- از محمد رضا بن محمد مهدی آل بحر العلوم (م 1253)

ص: 139

نسخه: حقوق 21 ب (فهرست: 384) 4 توضیح المشکلات، از محمد شفیع بن محمد حسین (اواسط سده 13) نسخه: مرعشی 2408 (فهرست 7: 9-10) 5 التحفة الرضویة، از محمد بن معصوم رضوی قصیر (م 1255) نسخه ها: رضوی 7155 (فهرست 5: 460) ملک 816 (فهرست 1: 118) مسجد اعظم 755 (فهرست: 262) 6 التحفة الغرویة، از خضر بن شلال عفاوی (م 1255) نسخه ها: مرعشی 2206 (فهرست 6: 199) دار الکتب (فهرست الکتب) العربیة فهرست عمومی 1: 569) مجلس 39-45 امام جمعه خویی (فهرست 7: 36-42) ملک 1 / 2891 (7) کشف التّقاب، از مسیح بن محمد سعید تهرانی نسخه ها: نواب 44 فقه (فهرست: 461) مسجد جامع 122، 160-161 (فهرست 1: 335) 8- از محمّد بن حسین رضوی نسخه: آستان قدس 6713 (فهرست 5: 461) 9) الأنوار الغرویة المشکاة الغرویة، از محمد جواد بن تقی نجفی ملا کتاب (زنده در 1267) نسخه ها: معهد 1518 (فهرست 4: 318-319) آستان قدس 7760-7769 (فهرست الفبایی: 883) 11) از محمد علی شفتی (م 1282) نسخه: مرعشی 4 / 1995 (فهرست 5: 367) 12) الدرة الحائریة، از علی نقی بن حسن طباطبایی (م 1289) نسخه: مجلس 4302 (فهرست 11: 315-316) 13) منیة الألباب، نامعلوم (متعلق به قرن 13) نسخه: مجلس 4455 (فهرست 12: 135) 14) الغرة الغرویة، از ملا علی (تحریر 1303)

نسخه ها: بروجردی (ذریعه 16: 34) قم- طبسی حائری 395، 478 (نور علم 14: 97، 112) 15- از محمد علی رضوی نسخه:
آستان قدس 6524 (فهرست 5: 490) (16- 17) دو شرح نامعلوم یا نامشخص (الف) نسخه: مجلس 3936/18 (فهرست 10:
2054) (ب) نسخه: استادی (فهرست: 15، 16)

118- الألفیة،

اشاره

چاپ تهران- 1271، 1308، 1312 و 1319، بیروت- 1403.

نسخ اقدم:

پرینستون 1886/9 سری جدید گوهرشاد 1129/1 (فهرست: 219) گلپایگانی 258/1 (فهرست 1: 225) مرعشی 67/6، 680/2
(فهرست 1: 80، 2: 273) الهیات مشهد 471/2 (فهرست 1: 296) آستان قدس 2250، 2246، 2695 (فهرست 2: 12- 13، 5:
366) مدرسه نواب 150/1 فقه (فهرست: 469) آستانه قم 5844/1 (فهرست: 218) مجلس 4339/5 (فهرست 12: 39)

ترجمه های فارسی:

1) ناشناخته، مربوط به پیش از 928 نسخه: آستان قدس 36 فقه (فهرست 2: 12) 2- از عزیز الله بن هدایت الله حسینی خلخالی (زنده
در 953).

نسخه: ملی 1955/1 فارسی (فهرست 4: 422) 3) زینییه، ناشناخته، از قرن دهم.

نسخه: گوهرشاد 1666/5 (فهرست: 130) 4) ناشناخته، نوشته شده پیش از سال 1053.

نسخه: کراچی - انجمن ترقی اردو 1: 18 (فهرست: 24)

ص: 141

5- از محمد معصوم بن محمد رضا هاشمی حسینی (زنده در 1075) نسخه: گوهرشاد 1191/2 (فهرست: 86) 6- از محمد هادی بن میر لوحی حسینی (زنده در 1096) نسخه: دانشگاه 5914/8 (فهرست 16: 150) 7- از احمد بن علی اصفهانی.

نسخه: مسجد اعظم 2341 (فهرست: 83) 8 (فرائض یومیه، از محمد مهدی بن محمد باقر خوانساری (م 1324)، چاپ تهران- 1313 (ذریعه 16: 151).

9- 13) چند ترجمه ناشناخته دیگر به این شرح:

دانشگاه 7586 (فهرست 16: 642) دانشگاه 1593/1 (فهرست 8: 195) مرعشی 4208/3 (فهرست 11: 209) مسجد اعظم 3940 (فهرست: 84) ملک 1712/5 (فهرست 5: 344) الهیات 551/5 د (فهرست 1: 395)

نظم الفیه به شعر عربی:

1) الحمانه البهیة، از حسن بن راشد حلّی (زنده در 825) نسخه: مرعشی 67/7 (فهرست 1: 80) 2) الدرّة الصفیّة، از نور الدّین علی بن عبد الصّمد عاملی (زنده در 954).

نسخه: دانشگاه 4316/2 (فهرست 13: 3279)

شروح و حواشی:

1) شرحی ناشناخته که پیش از 822 نوشته شده است.

نسخه: پرینستون 3992/3 یهودا (در فهرست ذکر شده است) 2) الأنوار العلیّة، از فخر الدّین احمد بن محمد السّبیعی.

نسخه: دار الکتب 20039 ب (فهرست 1: 85) 3) النّجاة، ناشناخته، نوشته شده پیش از 877.

نسخه ها: مرعشی 611/3 (فهرست 2: 208) نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 24: 60)

ص: 142

4) المسالك الجامعية از ابن ابی جمهور احسائی (زنده در 920)، چاپ تهران- 1314 (همراه المقاصد العلية شهيد دوم).

چند نسخه منتخب:

مجلس 2981 (فهرست 10: 675-677 و 1033) آستان قدس 2581 (فهرست 2: 115) مرعشی 1/2261 (فهرست 6: 245) آستانه قم 1/5844 (فهرست: 218) مسجد اعظم 545 (فهرست: 361) 5- از محقق کرکی (م 940)، چاپ تهران- 1312/4 (در هامش المقاصد العلية شهيد دوم) چند نسخه منتخب:

مرعشی 1/680، 1461 (فهرست 2: 275، 4: 258) آستان قدس 2386، 2481، 2482 (فهرست 2: 53، 84 و 86) دانشگاه 4/872 (فهرست 5: 1859-1860) نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 13: 113) گلپایگانی 2/258 (فهرست 1: 225) آستانه قم 1/5844، 1/8335 (فهرست: 187 و 218) استادی (فهرست: 57) الهیات 5/225 د (فهرست 1: 262) ملک 5840، 2/4039 (فهرست 1: 216) ملى 1605 عربی (فهرست 10: 142) بادلیان 37 Pococke (فهرست 1: 66، 2: 570) دار الکتب 20038 (فهرست 2: 34) لوس آنجلس 2/1283 م (فهرست: 722) 6- از ابراهیم بن سلیمان قطیفی (زنده در 945).

نسخه: مجلس 81/8 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 156-157) 7 شرحی دیگر، از همان قطیفی.

نسخه: مجلس 81/13 خوئی (فهرست 7: 147-148)

ص: 143

8) المقاصد العلیّة، از شهید دوم (م 966). چاپ تهران- 1312/4.

چند نسخه منتخب:

الهیات 844 (فهرست 1: 87) امام جمعه زنجان (فهرست: 164) آستان قدس 2846 (فهرست 5: 513) پرینستون 1399/4 سری جدید وزیری 958 (فهرست 2: 789) مرعشی 2773/1 (فهرست 7: 331) مسجد اعظم 245/1 (فهرست: 433) 9) حاشیه ای از شهید دوم (جز شرح بالا) نسخه ها:

مجلس 7: 81 امام جمعه خویی (فهرست 7: 80) غرب 762 (فهرست: 93) 249 (فهرست: 231) 10) حاشیه ای دیگر از شهید دوم.

نسخه ها:

مرعشی 53/2 (فهرست 1: 63) آستان قدس 2371 (فهرست 2: 49) 11)- از نظام الدین عبد الحی بن عبد الوهاب حسینی اشرقی گرگانی (میانه قرن دهم).

نسخه ها:

گوهرشاد 821 (فهرست: 314-315) ملک 1712/5 (فهرست 5: 344) 12) الاعلام الجلیّة، از حسین بن علی اوالی هجری (زنده در 950).

نسخه ها:

آستان قدس 2238 (فهرست 2: 9-10) امام جمعه زنجان (فهرست: 92) 13) حاشیه علی بن حسین بن محمد صائغ عاملی (م 980) نسخه:

ص: 144

مرعشی 4391 (فهرست 11: 391) 14 شرح حسین بن عبد الصمد عاملی (م 984) نسخه ها:

آستان قدس 2482، 2483 (فهرست 2: 84-85) غرب 4550 (فهرست: 138) مطهری 2526 (فهرست 1: 445) فیضیه 1600/1
(فهرست 3: 105) مرعشی 1968/2، 2828، 3614، (فهرست 5: 339، 8: 35، 10: 13) پرینستون 283 سری جدید 15 شرح عبد
العلی بن محمود خادم جاپلقی (اواخر قرن دهم) به عربی.

نسخه:

پرینستون 283 سری جدید 16 شرح دیگری از همان جاپلقی، به فارسی نسخه ها:

گوهرشاد 978/1 (فهرست: 314) آستان قدس 2484 (فهرست 2: 85) 17 حاشیه صاحب مدارک (م 1009) چاپ تهران، 1312/4
(در حاشیه المقاصد العلیّه شهید دوّم).

نسخه ها:

دانشگاه 1096، 1858 (فهرست 5: 1861-1862، 8: 458) ملک 1588/5، 2468/5 (فهرست 5: 272) مسجد جامع تهران 1/1
299 (فهرست: 377) مجلس 5960/2 (فهرست 17: 344) 18 شرح محمد بن نصّار حویزی (از قرن نهم-دهم) نسخه:

حکیم 22/2 رشتی (فهرست: 42) 19 حاشیه عبد الله بن حسین شوشتری (م 1021).

ص: 145

نسخه ها:

دانشگاه 6274 (فهرست 16: 231) آستان قدس 2375، 2780 (فهرست 2: 50، 5: 406) حسینیه شوشتریها 857/1 (فهرست: 877) 20 شرح محمد بن علی بن خاتون عاملی (زنده در 1003).

نسخه:

آستان قدس 2361 (فهرست 2: 46) 21 شرح علی بن تاج الدین انصاری.

نسخه:

گوهرشاد 1/1666 (فهرست: 314) 22 شرح محمد بن نظام الدین استرآبادی (قرن یازدهم).

نسخه ها:

آستان قدس 2486 (فهرست 2: 86) وزیر 5/3201 (فهرست: 1569) 23 شرح سلطان محمد کاشانی به فارسی.

نسخه:

آستان قدس 3841 (فهرست 2: 85) 24 حاشیه میر داماد (م 1040) نسخه:

آستان قدس 2758 (فهرست 5: 384) 25 حاشیه علی بن محمد عاملی، نگارنده در المنثور (م 1104).

نسخه:

کازمیه- جوادین (ذریعه 6: 24) 26 حاشیه جواد بن علی بن عبد العالی میسی (زنده در 1117) نسخه:

فیضیه 1731 (فهرست 1: 73) 27 حاشیه محمد جعفر بن محمد باقر سبزواری (زنده در 1127) نسخه:

ص: 146

آستان قدس 2777 (فهرست 5: 454) 28) التَّحفة الحسينية، ناشناخته نسخه:

آستان قدس 2287 (فهرست 2: 24) 29) حاشیه میرزای قمی (م 1232 ق) مندرج در جوامع الرسائل او 30) مشکاة الوری، از محمد جعفر بن سیف الدین استرآبادی شریعتمدار (م 1263).

نسخه ها:

مرعشی 2 / 3081، 3846 (فهرست: 305، 10: 203) دانشگاه 1 / 1242 (فهرست 7: 2739) محمد حسین بن محمد اسماعیل بسطامی شرحی بر این اثر به نام مصابیح الاسرار نگاشته که نسخه آن در مجلس 1 / 3319 (فهرست 10: 972-973) هست.

31) قنطار الوظائف، از محمد یوسف محمد بن صادق حسینی گیلانی.

نسخه:

آستان قدس 2317 (فهرست 6: 297) 32) شرح ضیاء الدین حسینی.

نسخه:

آستان قدس 6439 (فهرست الفبائی: 855) 33) الجواهر المضية فی شرح الألفية نسخه:

ملک 3 / 3011 (34-45) چند شرح و حاشیه ناشناخته دیگر به شرح زیر:

ملک 28 / 1142 (فهرست 5: 239) ملک 1 / 3011 ملک 3 / 4039 ملک 5 / 5806 مرعشی 4 / 4696 آستان قدس 7235 (فهرست 5: 406)

ص: 147

حكيم 391 (ياد داشت آقای حسينى اشكورى) گوهرشاد 1666/4 (فهرست: 257) غرب 4809/3 (فهرست: 414) گوهرشاد 966
(فهرست 313-314) فيضيّه 1415/4 (فهرست 3: 90) وزيرى 3444 (فهرست 5: 1656) اصفهان- روضاتى (ذريعه 6: 25) آستان
قدس 2779 (فهرست 5: 454)

119- رساله في ابداع السفر في شهر رمضان

نسخه ها:

مجلس 4566/11 (فهرست 12: 263) آستان قدس 7735 (فهرست الفبايى: 809) امام جمعه زنجان (فهرست: 137)

120- رساله في خلل الصلاة،

چاپ تهران- 1322 (همراه كتاب البيان او).

121- خلاصة الاعتبار في الحج و الاعتمار،

چاپ صيدا- 1384 (در ضمن معادن الجواهر سيد محسن امين عاملى 1: 265-270).

نسخه ها:

سنا (مجلس 2) 417/6 (فهرست 1: 250) تهران- محيط طباطبايى (ذريعه 7: 214)

122- مسائل تراجم الحقوق

نسخه:

تهران- مدرّس رضوى (ذريعه 20: 340)

ص: 148

اشاره

چاپ تهران- 1308، نجف- 1399.

چند نسخه منتخب:

مرعشی 2579، 4694، 1152، 1659 (فهرست 3: 325، 5: 55، 7: 168).

فیضیه 700 (فهرست 1: 208) الهیات 121/2 ب (فهرست 1: 134) پرینستون 3962 یهودا (فهرست: 138) نواب 53-54 فقه (فهرست: 464) دانشگاه 1011 (فهرست 5: 1980) گوهرشاد 710 (فهرست: 371) مجلس 5833 (فهرست 17: 246) غرب 620 (فهرست: 172) ادبیات 214 امام جمعه کرمان (فهرست: 101)

تلخیص و تنظیم:

1) جامع الفوائد فی تلخیص القواعد، از فاضل مقداد (م 826).

نسخه:

آستان قدس 2313 (فهرست 2: 31-32) 2) نضد القواعد الفقهيّة، از فاضل مقداد، چاپ قم- 1403.

نسخه ها:

آستان قدس 2663، 8046، 8047 (فهرست 2: 139) مرعشی 2508، 461 (فهرست 2: 67، 7: 95) دانشگاه، میکرو فیلم 2170 (فهرست میکرو فیلم ها 1: 394) حجّتیّه 504/2 (فهرست: 111) 3) تمهید القواعد، از شهید دوم، چاپ تهران- 1271.

چند نسخه منتخب:

مجلس 1339 (فهرست 4: 106) آستان قدس 2862 (فهرست الفبائی، 668) ملّی 1384/1 عربی (فهرست 9: 389)

ص: 149

نوّاب 11 فقه (فهرست: 453) برلین Pet .548 (فهرست 4: 248) نواده شهید دوّم، شیخ علی بن محمد عاملی نگارنده الدرّ المنثور (م 1103) بر این اثر شرحی نوشته که نسخه های آن در دانشگاه 1802 (فهرست 8: 375) و کتابخانه غرب 1/215 و 4320 (فهرست: 96 و 228) هست.

حواشی و شروح:

1) حواشی از بهاء الدّین محمد عاملی (م 1030) چاپ شده در هامش چاپ تهران- 1308 از کتاب قواعد.

نسخه:

سامراء- مدرسه شیرازی (ذریعه 6: 173) 2) القلائد السنیة، از محمد بن علی حرفوشی عاملی (م 1059) که بخشی از آن در هامش همان چاپ قواعد به طبع رسیده است.

چند نسخه منتخب:

دانشگاه 1812، اصل (فهرست 8: 400) امیر المؤمنین، مورّخ 1108 (نشریه 5: 415) مرعشی 2705 (فهرست 7: 275) مسجد اعظم 677 (فهرست: 316) اصفهان- روضاتی، دو نسخه (فهرست 1: 252-260)

124- التکلیفیه

نسخه ها:

آستان قدس 8289 (فهرست الفبائی: 666) مرعشی 1176/2 (فهرست 3: 347)

125- المنسک الکبیر

نسخه:

ملک 2147/14 (فهرست 5: 436)

ص: 150

ابن المتوَج (م 820)

126- الفرائض

نسخه ها:

مرعشی 3457/3، 2005، 2362/2 (فهرست 4: 8، 6: 343-344، 9: 256) گلبایگانی 1993/1 (فهرست 3: 130) دانشگاه اصفهان 17058/1 (فهرست: 928)

127- كفاية الطالبین

نسخه ها:

ملك 2146/8، 1420/3 (فهرست 5: 265 و 433) آستان قدس 2805، 7217 (فهرست 2: 102، 5: 482-484) مرعشی (ذریعه 93: 18)

128- مجمع الغرائب

غرائب المسائل نسخه:

آستان قدس 2495 (فهرست 2: 88)

129- وسيلة القاصد

نسخه ها:

آستان قدس 2782، 5727 (فهرست 5: 528-529)

زين الدين على بن حسن خطي بحراني (اوائل قرن نهم)

130- رسالة في خلل الصلاة

نسخه:

ملك 2147/15 (فهرست 5: 436-437)

ص: 151

نسخه ها:

مرعشی 3457/3، 2005، 2362/2 (فهرست 4: 8، 6: 343-344، 9: 256) گلپایگانی 1993/1 (فهرست 3: 130) دانشگاه اصفهان 17058/1 (فهرست: 928)

فاضل مقداد (م 826)

132- التقیح الزائغ،

چاپ قم 1404/5.

اقدام نسخ:

آستان قدس 2271، مورخ 821 (فهرست 2: 19) ملک 1302، مورخ 834 (فهرست 1: 176) دانشگاه شیراز (رؤیت) مرعشی 3566، مورخ 867 (فهرست 9: 354) سنا (مجلس 2) 1390، پیش از 916 (فهرست 2: 243) آستان قدس 2272، مورخ 918 (فهرست 2: 19) الهیات 95، مورخ 927 (فهرست 1: 759) دانشگاه 6857، مورخ 939 (فهرست 16: 383) مرعشی 3567، مورخ 956 (فهرست 9: 354) مجلس 5509، مورخ 962 (فهرست 16: 409) نواب 10 فقه، مورخ 967 (فهرست: 453) حکیم 81، مورخ 968 (نوادر مخطوطات مكتبة الحكيم: 35) مسجد اعظم 1082، مورخ 971 (فهرست: 94) گوهرشاد 269، مورخ 978 (فهرست: 244) استادی، مورخ 992 (فهرست: 10) حکیم 516، مورخ 1000 (فهرست 1: 137)

ص: 152

133- کنز العرفان،

چاپ تهران (دو بار، بار سوم در 1384/5) نجف بی تاریخ.

چند نسخه منتخب:

دانشگاه 5129 (فهرست 15: 4121) وزیری 634 (فهرست 2: 535) الهیات 74 آل آقا (فهرست 1: 794) مطهری 1591 (فهرست 5: 451) ملی تبریز 3379 (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران 3: 245) مجلس 4439 (فهرست 12: 123) فیضیه 623 (فهرست 1: 222) آستان قدس 6149 (فهرست 4: 401)

134- جامع الفوائد

نسخه:

آستان قدس 2313 (فهرست 2: 31-32)

135- نضد القواعد الفقهية،

چاپ قم- 1403.

نسخه ها:

آستان قدس 2663، 8046، 8047 (فهرست 2: 139) مرعشی 2508، 461 (فهرست 2: 67، 7: 95) دانشگاه، میکرو فیلم 2170 (فهرست میکرو فیلمها 1: 394) حجتیه 504/2 (فهرست: 111)

136- التحفة الناجية في التقربات الالهية

نسخه:

امام جمعه زنجان (فهرست: 141)

ص: 153

ابن فهد (م 841)

137- أجوبة المسائل الفقهية

نسخه ها:

ملک 1722 /1 (فهرست 5: 347) مشهد- مدرسه باقریه (ذریعه 12: 242)

138- أجوبة المسائل،

مجموعه سؤال و جواب های فقهی است از ابن فهد و مفلح بن حسن صیمری، گویا ترتیب و تنظیم فرزند صیمری- حسین بن مفلح (م 933).

نسخه:

ملک 2147 /13 (فهرست 5: 436)

139- الفتاوی

نسخه:

ملک 3560 /5

140- اللوامع

نسخه ها:

آستان قدس 2633، 2637، 6537 (فهرست 2: 130-131، 5: 487) مجلس 4566/16 (فهرست 12: 265) زنجانی 23/3 (فهرست: 198) ملک 1722/4 (فهرست 5: 347)

141- المسائل البحرية

نسخه ها:

آستان قدس 2632 (فهرست 2: 130)

ص: 154

مجلس 4566/15 (فهرست 12: 265) ملك 1722/3 (فهرست 5: 347)

142- المسائل الشّامية الاولى

مسائل سألها الشيخ ظهير الدين بن الحسام العاملي نسخه ها:

مجلس 4566/14 (فهرست 12: 265) دانشگاه 6963/7 (فهرست 16: 413) آستان قدس 2636، 2639 (فهرست 2: 129، 131)
ملك 1722/2، 2147/12 (فهرست 5: 347 و 436)

142- المحزر

نسخه ها:

لوس آنجلس 93/6 م (فهرست: 661) آستان قدس 7919 (فهرست الفبائی: 993)

144- المقتصر

نسخه ها:

لوس آنجلس 930/1 م، مورّخ 839 (فهرست: 700) مرعشی 2524، قرن 9-10 (فهرست 7: 110) حقوق 62/1 د، مورّخ 1031
(فهرست: 477) آستان قدس 2848، 8002، 2648 (فهرست 2: 135، 5: 514/فهرست الفبائی:

1032) دانشگاه 1158/1 (فهرست 5: 2067) ملك 2840، 2604/1 (فهرست 1: 725)

145- الموجز

نسخه ها:

مجلس 2750/2، مورّخ 822 (فهرست 9: 124)

ص: 155

پرینستون 3992/1 یهودا، مورّخ 822 (فهرست: 138) وزیری 949/2، مورّخ 977 (فهرست: 2: 779) گوهرشاد 947، مورّخ 993 (فهرست: 420) گلپایگانی 682/1، قرن 10-11 (فهرست: 2: 201) دانشگاه 1476/11، 5396/2 (فهرست: 8: 128، 15: 4237) دیوان هند 1808 (فهرست: 2: 312) آستان قدس 8028 (فهرست الفبائی: 1051)- شرح از مفلح بن حسن صیمری با نام کشف الالتهاس ذیل آثار مفلح

146- المهدّب البارع

اقدام نسخ:

دانشگاه 6736، مورّخ 812 و تصحیح شده وسیله خود مؤلف (فهرست: 16: 347) مرعشی 275، تصحیح شده وسیله مؤلف در 835 (فهرست: 1: 304) آستان قدس 8034، مورّخ 854 (فهرست الفبائی: 1052) ملک 1182، مورّخ 863 (فهرست: 1: 759) فیضیه 214، قرن نهم (فهرست: 1: 285) زنجانی 142، قرن نهم (فهرست: 249) دانشگاه 2372، مورّخ 916 (فهرست: 9: 969) واتیکان 1717 عربی، مورّخ 226 (فهرست: 2: 105) نواب 169 فقه، مورّخ 959 (فهرست: 480) نجف- مدرسه سید، مورّخ 969 (ذریعه 23: 293) دانشگاه 711، مورّخ 969 (فهرست: 5: 2078) موزه بغداد 1633، مورّخ 976 (فهرست: 260) آستان قدس 2599، مورّخ 979 (فهرست: 2: 120) فیضیه 369، مورّخ 982 (فهرست: 1: 286) امام جمعه زنجان، مورّخ 991 (فهرست: 167) نواب 60 فقه، مورخ 991 (فهرست: 480) مرعشی 3553، قرن دهم (فهرست: 9: 344)

ص: 156

مجلس 5510، قرن دهم (فهرست 16: 410) دانشگاه 7238، قرن دهم (فهرست، 16: 496)

147- رسالة في أحكام عقد النكاح

نسخه:

مجلس 2750/5 (فهرست 9: 126)

148- بغية الراغبين

رسالة في كثير الشكّ نسخه:

كاظميه - جوادين (ذريعه 3: 132)

149- رسالة في فقه الصلاة

نسخه:

نجف - مدرسه بروجردي (ذريعه 16: 293)

150- غاية الايجاز،

چاپ تهران - 1300.

نسخه ها:

پرینستون 3992/5 يهودا (فهرست: 149) گوهرشاد 1129/4 (فهرست: 354) مجلس 4645/2 (فهرست 13: 34) مرعشی 959 (فهرست 3: 151) دانشگاه 2144/36، 1015/7، 5876/2 (فهرست 5: 1951، 9: 828، 16: 387) آستان قدس 2500 (فهرست 2: 90) مسجد اعظم 2200/4 (فهرست: 542) ملک 1142/29، 1561/1، 5712/3 (فهرست 5: 239 و 290)

ص: 157

151- الهداية

واجبات الصلّاة نسخه ها:

لوس آنجلس 1313/4 م (فهرست: 724) اصفهان- روضاتی (ذریعه 25: 164)

152- مسألة في الإحباط و التكفير و حكم الصوم اذا ارتد الصائم

نسخه:

مجلس 2750/4 (فهرست 9: 126)

153- رسالة في خلال الصلّاة- السهوّه

نسخه:

سامراء- الامام المهدي (المخطوطات العربيّة في العراق، از حسين علي محفوظ: 212)

154- كفاية المحتاج

نسخه:

لوس آنجلس 1313/3 م (فهرست: 724)

155- اللّمة الجليّة في معرفة النّية

نسخه ها:

لوس آنجلس 1313/1 م. (فهرست: 724) ملك 2308، 2057/1 (فهرست 1: 619، 5: 417) دانشگاه 879/6، 2312/2، 7، 882، 5396/11 (فهرست 5: 1992-1993، 9:

945، 15: 4238) گلپایگانی 21 (فهرست 1: 29) مرعشی 6/680، 1/3612، 7/3733 (فهرست 2: 274، 10: 11 و 133) آستان قدس 2553، 6207، 8221 (فهرست 2: 107، 5: 485) مفتاح 2/240 (فهرست: 230)

ص: 158

وزیری 2310 (فهرست 4: 1253) الهیّات 306/1 ج (فهرست 1: 205) مدینة العلم (فهرست: 100) واتیکان 720/1 عربی (فهرست 68: 1)

156- رسالة فی مناسک الحج

نسخه ها:

لوس آنجلس 1313/2 م (فهرست: 724) آستان قدس 2372 (فهرست 2: 49)

157- مصباح المبتدی

نسخه ها:

لوس آنجلس 1313/8 م (فهرست: 724) حسینیه شوشتریها 873/1 (فهرست: 878-879) آستان قدس 2652، 2651، 6038، 13280 (فهرست 2: 136، 5: 506) کاشانی (فهرست: 252) فیضیه 1835/2 (فهرست 3: 252) ملک 1626/7 (فهرست 5: 312) مرعشی 4150/1، 4079/7 (فهرست 11: 90 و 165) دانشگاه 7045 (فهرست 16: 438) الهیّات 583/2 د (فهرست 1: 336) وزیری 2456/2، 3201/3 (فهرست 5: 1300 و 1569) گلپایگانی 999/1 (فهرست 2: 219) مسجد اعظم 3326/5 (فهرست: 623)

158- شذرة النّضید

نسخه ها:

لوس آنجلس 1313/6 م (فهرست: 724)

ص: 159

مجلس 8834/3 (فهرست دست نویس)

159- مسألة في صلاة الميت

نسخه:

مجلس 2750/3 (فهرست 9: 125)

160- رسالة في تحمّل العبادة عن الغير و كيفية الاستنابة

رساله إلى اهل الجزائر نسخه ها:

ملك 1742/12، 1838/14 (فهرست 5: 355 و 379/ ذريعه 11: 140)

161- رسالة في نبات الحجّ

نسخه:

ملك 5712/23

162- رسالة في نبات العبادات

نسخه:

مرعشى 4150/2 (فهرست 11: 165)

ابن فهد احسائي -

اشاره

شهاب الدين احمد بن محمد بن فهد (م 840)

163- خلاصة التنقيح

نسخه ها:

حكيم 302 (نشریه 5: 424) دانشگاه 2621/4 (فهرست 9: 1496)

ص: 160

فَظَان -

اشاره

شمس الدّين محمد بن شجاع حلّی (نیمه اول قرن نهم)

164- معالم الدّين في فقه آل ياسين

نسخه ها:

دانشگاه 1821، 1157 (فهرست 5: 2056، 7: 417) مرعشی 399 (فهرست 1: 414) ملک 781 (فهرست 1: 696) عمومی رشت 227 م (فهرست: 1175)- شرح:

ذخائر المجتهدین، از ابوالمجد محمد رضا بن محمد حسین مسجد شاهی اصفهانی (م 1360) نسخه:

اصفهان- روضاتی (بینید ذریعه 10: 7 و 18)

ابراهيم بن لیث حسینی (میانۀ قرن نهم)

165- المقدمة الفرعیة

نسخه:

پرینستون 3992/2 یهودا (فهرست: 149)

شمس الدّين علی تولانی نحاریری عاملی (میانۀ قرن نهم)

166- کفایة المهتدی

التولانیة نسخه ها:

آستان قدس 2283، 2718، 6187 (فهرست 2: 22، 5: 390)

ص: 161

الهیات 168/3 د (فهرست 1: 251) دانشگاه 1163/1 (فهرست 6: 2233) مَلّی 1190/1 عربی (فهرست 9: 175) لوس آنجلس 5/97 م (فهرست: 663)

167- المسائل الفقهية

مسائل ابن طيّ نسخة ها:

مجلس 4566/12 (فهرست 12: 263-264) دانشگاه 1227، 5396/10 (فهرست 6: 2457-2460 و 15: 4238) حضرت عبد العظیم 235/1 (فهرست: 445)

168- الدر المنضود فی صیغ العقود

نسخه ها:

آستان قدس 6496 (فهرست 5: 420) الهیات مشهد 192 (فهرست 1: 113)

فخر الدین احمد بن محمد سببعی عاملی (زنده در 854)

169- سدید الافهام

(رک: ذیل قواعد، به شماره 85)

170- [الدرة الدرّية]

الدرة الدرّية

171- الأنوار العلیة

(رک: ذیل اللمعة الدمشقية، به شماره 117)

ص: 162

172- غایة المرام، شرحی بر شرائع الاسلام محقق حلی

نسخه ها:

کلیپایگانی 155 (فهرست 1: 143) دانشگاه 780، 7748، 8215 (فهرست 5: 1952-1954، 688: 16، 58: 17) مشهد- شانه چی
(نشریه 5: 599) گوهرشاد 153، 58 (فهرست: 355) آستان قدس 2790، 6518 (فهرست 5: 468) حکیم 109 (نشریه 5: 425)
مجلس 4224 (فهرست 11: 243) مسجد اعظم 23 (فهرست: 298)

173- کشف الالتباس،

شرح الموجز ابن فهد نسخه ها:

مرعشی 2830، 3693، 939، 1811، 4462 (فهرست 3: 127، 5: 195، 8: 36، 10: 91، 12: 49) تبریز- قاضی (نشریه 7: 519)
مجلس 3973، 5946 (فهرست 10: 2112، 17: 332) ملک 1224، 2733 (فهرست 1: 591) دیوان هند 1089 (فهرست 1: 313)
دانشگاه 6788 (فهرست 16: 360)

ص: 163

174- التنبيه على غرائب من لا يحضره الفقيه

نسخه:

مجلس 11 / 2761 (فهرست 9: 161)

175- رسالة في سهو الصلاة اليومية

نسخه:

مجلس 6405 (فهرست 16: 309)

176- جواهر الكلمات

نسخه ها:

كربلا- جعفریّه (خزائن كتب كربلا، از سلمان هادی طعمه: 31) مجلس 5 / 5405 (فهرست 16: 310) آستان قدس 6464، 2326،
2596 (فهرست 2: 34-35، 5: 403) موزه ایران باستان 4329 (فهرست 203) مرعشی 2/ 2255، 3702، 2/ 133 (فهرست 1:
153، 6: 240، 10: 104) گوهرشاد 1120 (فهرست: 255) ملّی 5 / 1668 (فهرست 10: 250) ملك 2862 (فهرست 1:
214) دانشگاه 3702 (فهرست 12: 2706) و میکرو فیلم 2 / 6192 (فهرست 3: 244) مسجد اعظم 2 / 3812 (فهرست: 641)

177- التّبذة العقودیة فی الصیغ النکاحیة

نسخه:

مجلس 6 / 5405 (فهرست 16: 311)

ص: 164

حواشی او بر شرائع الاسلام محقق حلی نسخه ها:

دانشگاه 703، 7012، 7050، 1708، 7175 (فهرست 5: 934، 16: 428، 439، 456، 474) ملک 1759/1، 1716/3، 2075،
270 (فهرست 1: 229، 5: 346، 358) مطهری 2600 (فهرست 1: 393) حجتیه 592 (فهرست: 50) نواب، فقه 21، 26 (فهرست:
455) حکیم 1640، 1642، 540 مرعشی 1280/1، 2509، 3352، 1155 (فهرست 3: 327، 4: 80، 7: 95، 9:

129) مجلس 667، طباطبایی 615، طباطبایی 5356، 8783، 3534 (فهرست 10: 1492-1493، 16: 266) حسینیه شوشتریها
(ذریعه 6: 107) گلپایگانی 47، 2237 (فهرست 1: 57: 3: 204) آستانه قم 5788 (فهرست: 107) ملّی، 1381، 1516 عربی
(فهرست 9: 380، 10: 12) گوهرشاد 965، 551 (فهرست: 269) حضرت عبد العظیم 87 (فهرست: 75) لوس آنجلس 87 م
(فهرست: 199) پرینستون 695 سری جدید دیوان هند 1788 (فهرست 2: 306) دار الکتب 19909، 29938 (فهرست 1: 248،
266) مسجد اعظم 3461 (فهرست: 134)

فیضیه 1418، 1964 (فهرست 1: 82) وزیری 1902، 2420 (فهرست 3: 1090، 4: 1288) غرب، 4 نسخه (فهرست: 100) آستان قدس 7 نسخه (فهرست 2: 45-46، فهرست الفبایی: 713: 730) ملی فارسی 171 (فهرست 1: 150) حاشیه از لطف الله بن عبد الکریم میسی عاملی (م 1033) نسخه: ملک 1759/1 (فهرست 5: 358)

179- جامع المقاصد،

اشاره

شرحی ناتمام بر قواعد الاحکام علامه حلّی، از آغاز تا کتاب نکاح، چاپ تهران- 1272 نسخه ها:

مجلس 4310 (فهرست 12: 4) نواب 211، 16، فقه (فهرست: 454) مّلی 1156 عربی (فهرست 9: 145) زنجانی 23/1 (فهرست: 198) گوهرشاد 1337، 1865 (فهرست: 249) مطهری 2538 (فهرست 1: 385) نجف- مدرسه بروجردی (فهرست: 13) منچستر 783 (فهرست: 1146) دیوان هند 1803 (فهرست 1: 311) هاروارد (نشریه 9: 351) دار الکتب 19895 ب، 20306 (فهرست 1: 311) لوس آنجلس 100 م (فهرست: 186) مسجد اعظم 2170 (فهرست: 101) ملک 1759/2 (فهرست 5: 358)

شرح:

1- از لطف الله بن عبد الکریم میسی عاملی (م 1033) نسخه ها:

ص: 166

زنجانی 23/1 (فهرست: 198) ملی 1156 عربی (فهرست 9: 145) 2- از.ع. ط (عبد المطلب؟)، پس از 1081 نوشته شده نسخه:

دانشگاه 2347 (فهرست 9: 959)

180- تعلیق الارشاد،

حواشی او بر ارشاد الاذهان علامه حلی نسخه ها:

گوهرشاد 772 (فهرست: 256) مجلس 7782، 5638، 5357، 80 خوئی (فهرست 7: 79، 16: 267، 17: 9405) الهیات 210 آل آقا (فهرست 1: 762) آستان قدس 2376 و 6 نسخه دیگر (فهرست 2: 50-52، فهرست 698-700) دانشگاه 4166، 6893، 785، 7185، 7684 (فهرست 5: 1858-1859، 13:

3134-3135، 16: 390، 478، 670) بنگال 633، 634 (فهرست 1: 312-313) گلپایگانی 41 (فهرست 1: 48) عمومی اصفهان 3073 (فهرست 1: 218) کرمانشاه- نجومی (فهرست: 265) مطهری 1/2600، 1/2488 (فهرست 1: 396-397، 4: 141-142) حسینیه شوشتریها 1/159 (فهرست: 837) امام صادق (ذریعه 6: 16) خیرات خان 1/53، 1/85 (فهرست 1735-1736، 1790) حضرت عبد العظیم 2/130 (فهرست: 439) مرعشی 79 (فهرست 1: 97) فیضیه 1146 (فهرست 1: 72) وزیری 1291 (فهرست 3: 918) استادی (فهرست: 13) رشت 1/43 (فهرست: 1193)

ص: 167

مفتاح 228 (فهرست: 141) حکیم 1686 تربیت 36 (فهرست: 36) دار الکتب 20038 ب، 20307 ب (فهرست 1: 243، 265)
مسجد اعظم 2690 (فهرست: 127) ملک 2400/2، 2580/6

181- أجوبة المسائل الفقهية،

گرد آورده فضل الله حسینی استرآبادی.

نسخه ها:

دانشگاه 2144/43 (فهرست 9: 829) مجلس 4566/17، 5340/3 (فهرست 12: 266، 16: 252) مطهری 6041/3 (فهرست 4: 110) استادی (فهرست: 68) آستان قدس 677 (فهرست الفبائی: 847) ترجمه فارسی از محمد صادق سرکانی (زنده در 1033) نسخه:

وزیری (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه تهران 1: 702)

182- أجوبة المسائل الفقهية

نسخه ها:

آستان قدس 2334-2333 (فهرست: 2: 36-37) دانشگاه 5-4/6963 (فهرست 16: 412) حسینیّه شوشتریها (ذریعه 12: 247)

183- أجوبة المسائل الصيمرية

الفوائد الوافية او المسائل التي ارسلها الشيخ حسين بن مفلح الصيمري نسخه ها:

ملک 1954/3 (فهرست 5: 400)

ص: 168

سامراء- مدرسه شیرازی (ذریعه 2: 89، 5: 204)

184- أجوبة مسائل

وردت فی محرم سنة 929 عن السادة العلماء نسخه:

دانشگاه 872/1 (فهرست 5: 1807)

185- أجوبة مسائل مولانا يوسف المازندرانی

نسخه:

مطهری 6041/2 (فهرست 5: 120)

186- أجوبة المسائل الفقهية،

گرد آورده علی بن ابی الفتح مزرعی عاملی. چاپ صیدا- 348/9 (در معادن الجواهر سید محسن امین عاملی 1: 345-351)

187- أجوبة المسائل الفقهية،

پاسخهای وی به سؤالات مختلف فقهی که چند مجموعه از آن در دست است:

(1 نسخه:

ملک 1302 (فهرست 1: 176) 2) نسخه:

حکیم 1697 (فهرست 1: 166) 3) نسخه:

گلپایگانی 827 (فهرست 2: 8) 4) نسخه:

مطهری 2333 (فهرست 1: 409، 5: 561) 5) نسخه:

همان کتابخانه 1176/1 (فهرست 3: 285-286) 6) نسخه:

دانشگاه 6963/6 (فهرست 16: 413)

ص: 169

(7) نسخه:

همان کتابخانه 7177/7 (فهرست 16: 475) 8 نسخه:

همان کتابخانه 7387/98 (فهرست 16: 534) 9 نسخه:

ملک 10 5806/1 نسخه ها:

همان کتابخانه 5806/14 مسجد اعظم 1345/15، 3051/6 (فهرست: 510 و 611)

188- فتاوی

نسخه ها:

آستانه قم 5844/2 (فهرست: 219) ملى فارس 226/3 (فهرست 1: 200)

189- المسموعة،

به فارسی، پاسخهای او به پرسشهای فقهی که وسیله شمس الدین محمد متقال باف گرد آوری شده است.

نسخه:

نجف- مدرسة السيد (ذریعه 21: 25)

190- رسالة في التقيّة

نسخه ها:

مجلس 10 / 4566 (فهرست 12 : 263) دانشگاه 6963/9 (فهرست 16 : 413) مسجد اعظم 351/5 (فهرست: 611) ملک 9/

5806 گلپایگانی 1751/7 (فهرست 3: 41) پرینستون 1935/2 سری جدید

ص: 170

191- رسالة في وجوب الطهارة لمس كتاب الله

نسخه:

مدرسة خيرات خان 53/2 (فهرست: 1736)

192- رسالة في ما تنجس بعضه و اشتبه موضع النجاسة

نسخه ها:

دانشگاه شیراز، اصل (در مجموعه ای از چهارده رساله کرکی همه به خط او) دانشگاه 2144/40 (فهرست 9: 828)

193- الألفية

نسخه ها:

مدينة العلم (فهرست: 67) گلپایگانی 43/2 (فهرست 1: 54)

194- الجعفریة،

اشاره

چاپ تهران- 1314 و 1318 چند نسخه منتخب:

آستان قدس 2319، 2316، 2321، 2325 (فهرست 2: 32-33) مجلس 546 طباطبایی، 1161 طباطبایی، 3112/2 (فهرست 10: 674) وزیری 952/1 (فهرست 2: 784) حضرت عبد العظیم 122/1 (فهرست: 438) دانشگاه 872/7 (فهرست 5: 1841-1842) اصغر مهدوی 500/1 (فهرست: 120) مرعشی 680/1 (فهرست 2: 273) مدرسه نواب 18 فقه (فهرست: 454) دار الکتب 21237 (فهرست 1: 400) بانکپور 844 (فهرست عربی 1: 84)

ص: 171

ترجمه های فارسی:

1) از حسن بن عبد الغفار (نیمه اول قرن دهم).

نسخه:

مجلس 1/ 3112 (فهرست 10: 673) 2) از ابو المعالی ابن بدر الدین حسن حسینی استرآبادی (زنده در 935) نسخه ها:

تقلیس 10/ 699 (نشریه 8: 260) نجف- صاحب الذریعة (ذریعه 4: 94 و 104) 3) از علی بن حسن زواری (میانه قرن دهم).

نسخه:

وزیری 2/ 2284 (فهرست 4: 1232) 4) از حسن بن غیاث استرآبادی (قرن دهم) نسخه ها:

مرعشی 2/ 4208 (فهرست 11: 209) الهیات 304 د (فهرست 1: 28) 5-7) سه ترجمه ناشناخته دیگر:

مسجد جامع تهران 4/ 313 (فهرست: 383) دیوان هند Ashburmer 121 (فهرست: 78) بانکیپور 1247 (فهرست فارسی 1: 199)

به نظم عربی:

العائدیة فی نظم الجعفریة، از عبد الحسین بن عبد الرضا کاظمی (زنده در 1120).

نسخه:

نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 15: 204)

شروح و حواشی:

1- حواشی خود کرکی.

نسخه ها:

دانشگاه 7/ 872 (فهرست 5: 1862) آستان قدس 2/ 113 فقه (فهرست 2: 34)

ص: 172

2- المطالب المظفریة فی شرح الجعفریة، از محمد بن ابی طالب موسوی استرآبادی (زنده در 940).

چند نسخه منتخب:

آصفیه 146 فقه شیعه (فهرست 2: 245-246) آستان قدس 2622، 2623، 2478، 2479، 2480، 6497 (فهرست 2: 83-84) 126-127، 5: 506-507) حجتیه 121 (فهرست: 86) حقوق 31 د، 320 ج (فهرست: 469) ملک 2380، 2797 (فهرست 1: 688) مجلس 33، 139 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 153) دانشگاه 1/2694، 6659، 8683 (فهرست 10: 1577، 16: 327، 17: 194) موزه بغداد 2806، 3038 (فهرست 1: 256) دیوان هند 1811 (فهرست 2: 314) 3- الغرویة فی شرح الجعفریة، از شرف الدین علی حسینی استرآبادی (زنده در 938).

نسخه ها:

آستان قدس 2499 (فهرست 2: 90) پرینستون 1/1935 سری جدید حکیم 58 (نشریه 5: 423) 4- الحیدریه فی شرح الجعفریة، از شاه طاهر بن رضی الدین حسینی اسماعیلی دکنی (م 952).

نسخه ها:

آستان قدس 2621 (فهرست 5: 455 و 507) لوس آنجلس 829 م (فهرست: 216) 5- حاشیة نور الدین علی بن عبد العالی میسی (م 938).

نسخه:

امام جمعه زنجان (فهرست: 113) 6- شرح خطبة الجعفریة از محمد مهدی رضوی مشهدی (زنده در 954).

نسخه:

ص: 173

الهیات 99/1 (فهرست 1: 715) 7- شرح نظام الدین عبد الحی بن عبد الوہاب حسینی اشرقی گرگانی (میانہ قرن دہم).

نسخہ:

بنگال 634 (فهرست 1: 313) 8 الفوائد العلیّة، از فاضل جواد (زنده در 1044) نسخہ ہا:

غرب 1132 (فهرست: 167) مرعشی 1712 (فهرست 5: 103-104) مجلس 9391 (فهرست دست نویس) سامراء- مدرسہ شیرازی
(ذریعہ 16: 350) اصفہان روضاتی (فهرست 1: 260) 9 الاشعة البدیّة، از محمد اسماعیل بن محمد ابراہیم فدائی کزازی (م
1263).

نسخہ ہا:

مسجد اعظم 3، 289، 593 (فهرست 22-23) 10 شرح علی اکبر بن ابراہیم خوانساری (م 1271).

نسخہ:

گلپایگانی 89 (فهرست 1: 92) (11-12) ناشناختہ.

نسخہ ہا:

گوہرشاد 560 (فهرست: 318) مسجد اعظم 4/3051 (فهرست: 611)

195- حاشیہ تحریر الاحکام

(رک: ذیل تحریر، بہ شماره 82)

196- حاشیہ قواعد الاحکام

(رک: ذیل قواعد، بہ شماره 85)

197- حاشیہ الالفیة

(رک: ذیل الفیة، بہ شماره 118)

ص: 174

198- حاشیه مختلف الشیعة

(رک: ذیل مختلف، به شماره 86)

199- حاشیه مختصر النافع

(رک: ذیل مختصر، به شماره 60)

200- النجمية،

در اصول عقائد و احکام نماز:

نسخه ها:

اصغر مهدوی 500/2 (فهرست: 120) آستان قدس 2746 (فهرست 5: 526) گلپایگانی 43/4 (فهرست 1: 54) لوس آنجلس 1051 م (فهرست: 707) شرح:

الکواکب الدرّیة، از حسین بن علی اوالی هجری (زنده در 950) نسخه:

آستان قدس 2543 (فهرست 2: 104)

201- معانی افعال الصلاة.

نسخه:

غرب 4712/6 (فهرست: 380)

202- رسالة في القبلة

نسخه ها:

ملّی 1493/11 عربی (فهرست 10: 621) دانشگاه 3597/6 (فهرست 15: 424)

203- رسالة في جواز السجود على التربة الحسينية المشوية.

نسخه ها:

دانشگاه شیراز، اصل (در مجموعه ای از چهارده رساله کرکی همه به خط خود او)

ص: 175

مرعشی 1280/2 (فهرست 4: 80) دانشگاه 2888/1 (فهرست 10: 1732) دارالکتب 20325 (فهرست 1: 388) قادریه 523
(فهرست 2: 323) ملک 1954/4 (فهرست 5: 400)

204- رساله فی صلاة الجمعة،

چاپ قم- 1395 (در مجموعه آشنایی با چند نسخه خطی: 273-283) نسخه ها:

آستان قدس 2423 (فهرست 2: 65) مرعشی 110/3، 1409/6 (فهرست 1: 132، 4: 187) زنجانی 23/2 (فهرست: 198) دانشگاه
1721/3 (فهرست 13: 3374) ملک 804/3، 1142/31، 1838/2 (فهرست 5: 182، 139 و 378) گوهرشاد 1721/3
(فهرست: 346) مدینه العلم (فهرست: 102) ترجمه فارسی از محمد صادق سرکانی (زنده در 1033) که میکرو فیلمی از آن در دانشگاه
هست (فهرست میکرو فیلمها 1: 703)

205- رساله فی خلل الصلاة،

چاپ تهران- 1322 (همراه البيان شهيد اول).

چند نسخه منتخب:

آستان قدس 2358، 2448، 6980 (فهرست 2: 53 و 73، 5: 418) گوهرشاد 1655/3 (فهرست: 296) حقوق 56/3 د (فهرست:
336) مجلس 6342/8 الهیات 106/4 د (فهرست 1: 235) مطهری 2913/4، 8180/4 (فهرست 4: 64 و 395) ملّی 1190/3
عربی (فهرست 9: 176)

ص: 176

مرعشی 1003/5، 4709/2، 1466/3، 2261/3 (فهرست: 3: 199، 4: 258، 6:

246، 11: 89) مسجد اعظم 3051/7، 3840/5 (فهرست: 611، 642) حسینیه شوشتریها (ذریعه 12: 267، 14: 212) ملک 13/5806 پرینستون 3/976 سری جدید

206- فوائد فی صلاة المسافر

نسخه ها:

دانشگاه 2144، برگ 81-86 (فهرست 9: 806) مسجد اعظم 3/3051 (فهرست: 611) پرینستون 3/1935 سری جدید

207- رساله فی الحج و العمرة

نسخه ها:

الهیات 3/142 و (فهرست 1: 246) ملى 7/1957 فارسی، 2/1190 عربی (فهرست 4/430، 9: 175) مجلس 9/4339 (فهرست 12: 41) مسجد اعظم 2/3051 (فهرست: 611) آستان قدس 2641 (فهرست 2: 132-133)

208- صیغ العقود و الاقاعات،

چاپ تهران- 1315 (در کلمات المحققین) و 1318.

چند نسخه منتخب:

آستان قدس 2488، 2489، 7094، (فهرست 2: 86، 5: 465) مرعشی 3/680، 4/22، 1/133 (فهرست 1: 34 و 153، 2: 273) مجلس 10/4339، 2/5354 (فهرست 12: 41-42، 16: 264) ملى 6/1957 فارسی، 2/1956 عربی (فهرست 6: 429-430، 10: 638) دانشگاه 2/5397، 10/6963 (فهرست 15: 4239، 16: 413)

ص: 177

ملک 647 (فهرست 1: 487) بنگال 645 (فهرست 1: 618) - ترجمه فارسی، از محمد یوسف استرآبادی (اواخر قرن سیزدهم) که چندین بار چاپ شده است.

209- انیس التواین،

نظرات فقهی، گرد آورده حافظ کاشانی.

نسخه:

مرعشی 1003/4 (فهرست 3: 199)

210- قاطعة اللجاج،

چاپ تهران- 1313 (در مجموعه کلمات المحققین).

چند نسخه منتخب:

شیراز- دانشگاه (در ضمن مجموعه ای از چهارده رساله به خط او) آستان قدس 2527، 2528، 2798 (فهرست 2: 99) دانشگاه /2 872، 7202 (فهرست 5: 1967، 486: 16) مجلس 5650 (فهرست 17: 106) ملی 1906 عربی (فهرست 10: 566) سامراء- الامام المهدی (محفوظ 2: 212) ملک 597، 2629/1، 2710/6 (فهرست 1: 559) لوس آنجلس 1283/4 م (فهرست: 722) ترجمه فارسی از محمد باقر بن ابو الفتوح موسوی (اواخر قرن یازدهم).

نسخه:

تبریز- ثقة الاسلام (نشریه 7: 532)

211- رساله فی تحقیق البیع بشرط الخيار

نسخه:

دانشگاه 2888/2 (فهرست 10: 1733)

ص: 178

212- رساله في تصرف المشتري في زمن الخيار

نسخه:

مجلس 3333/6 (فهرست 10: 1130-1131. نیز بینید ذریعه 11: 148-149)

213- رساله في شروط النكاح

نسخه:

مرعشی 680/4 (فهرست 2: 273)

214- رساله في الرضاع،

چاپ تهران- 1313 (در مجموعه کلمات المحققین).

چند نسخه منتخب:

مرعشی 680/7، 2773/2 (فهرست 2: 274، 7: 332) مجلس 4566/13 (فهرست 12: 264) حسینیه شوشتریها (ذریعه 11: 192) مطهری 2533/10 (فهرست 5: 54) پرینستون 1399 سری جدید ملک 804/9، 1613/1، 2880/5، 2965/4، 5809/5 (فهرست 5: 183 و 307)

215- رساله في المتعة

نسخه ها:

دانشگاه 2144 (فهرست 9: 806) لیدن Warn 967/3 (فهرست 4: 117)

216- رساله في طلاق الغائب

نسخه ها:

دانشگاه شیراز، اصل (ضمن مجموعه ای از چهارده رساله کرکی همه به خط او) مطهری 2919/21 (فهرست 5: 306)

ص: 179

217- رسالة في الارض المندرسية

نسخه ها:

آستان قدس 2443، 7618 (فهرست 2: 69، فهرست الفبائی: 784 و 798) دانشگاه 6958/1 (فهرست 16: 411) مطهری 3392/2 (فهرست 3: 111) مجلس 3147/8 (فهرست 10: 725) مرعشی 1409/3 (فهرست 4: 186) گلپایگانی 146 (فهرست 1: 136) فیضیه 1290/13 (فهرست 3: 75) ملک 804/10، 2965/7 (فهرست 5: 183)

218- شرح مبحث الميراث

من المختصر النافع [ببینید: ذریعه 6: 193-194].

نسخه ها:

دانشگاه 1643/4 (فهرست 8: 220). نیز ببینید 16: 369 و 629 برای دو نسخه محتمل دیگر شماره های 6817/2 و 7564/2.

219- رسالة في العدالة

رسالة في معرفة الكبائر نسخه ها:

دانشگاه 5397/3، 2144/39، 6963/2، 2888/5، 1015/3 (فهرست 5: 1496-1497، 828: 9، 1733: 10، 4239: 15، 412: 16) مجلس 4339/7 (فهرست 12: 40) آستان قدس 3538، 7615 (فهرست 2: 90، 44: 5) مرعشی 1409/4 (فهرست 4: 186) ادبیات 282/2 امام جمعه کرمان (فهرست: 43) ملک 675/13، 804/5، 1838/1، 2965/8 (فهرست 5: 145 و 182 و 378) لوس آنجلس 451 م (فهرست: 241)

ص: 180

220- رسالة في التبة

نسخه:

آستان قدس 2451 (فهرست 2: 74)

221- الرسالة النجفية في سهو الصلاة اليومية

نسخه ها:

مجلس 2/ 9398، 5405 (فهرست 16: 309) آستان قدس 1449، 2448 (فهرست 2: 103) مدينة العلم (فهرست: 100) اصفهان-
روضاتي (ذريعة 11: 227-228)

222- السراج الوهاج،

چاپ تهران- 1313 (در مجموعه كلمات المحققين)

223- رسالة في الرضاع،

چاپ تهران- 1313 (در همان مجموعه) نسخه ها:

دانشگاه 8/ 7043 (فهرست 16: 437) ملك 2/ 2595 آستان قدس 7622 (فهرست الفبايي: 826)

224- الهادي إلى الرشاد

(رك: ذيل ارشاد، به شماره 80)

225- حاشية ارشاد

(رك: ذيل ارشاد، به شماره 80)

226- كشف الفوائد

(رك: ذيل قواعد، به شماره 85)

227- شرح الالفية

(رك: ذيل ألفية، به شماره 118)

228- حاشية الالفية

(رك: ذيل ألفية، به شماره 118)

محمد بن حارث منصورى بحراني (زنده در 952)

229- السيفية،

در اصول عقائد و احكام نماز نسخه:

مجلس 4339 /2 (فهرست 12: 38)

230- رسالة في معرفة القبلة

نسخه:

ملّى فارس 472 /8 (فهرست 2: 66)

231- مسألة في اشتراط استقرار الحياة في الذبيحة

نسخه:

مجلس 2761 /7 (فهرست 9: 159)

على بن أحمد بن هلال منشار عاملى (مبانه قرن دهم)

232- صيغ العقود و الاقاعات

نسخه:

مجلس 7185 (فهرست دست نويس)

ص: 182

233- فوائد القواعد،

شرحی بر قواعد الاحکام علامه حلی نسخه ها:

وزیری 1585 (فهرست 3: 993) مجلس 1307 (فهرست 4: 78-90) امام جمعه زنجان (فهرست: 104) مدینه العلم (فهرست: 95)
اصفهان- دانشگاه 16917/2 (فهرست: 923) تبریز- قاضی (نشریه 7: 517) قزوین- حاج سید جوادی (نشریه 5: 343) مرعشی /1
4242 (فهرست 11: 239)

234- حاشیه الشرائع،

حواشی او بر شرایع الاسلام محقق حلی نسخه ها:

مجلس 5354/1، 4360 (فهرست 12: 73، 16: 264) بانکپور 847 (فهرست عربی 1: 84) تبریز- ملّی 3349 (فهرست 1: 404)
نواب 25 فقه (فهرست: 455) شیرازی (ذریعه 6: 106-107)

235- مسالک الافهام،

شرحی بر همان شرایع محقق که مکرّرا به چاپ رسیده است.

چند نسخه منتخب:

مرعشی 1328، 1205، 1621، 4444 (فهرست 4: 6، 111-112، 5: 25-26، 12:

38) مجلس 4646 (فهرست 13: 34-35)

دانشگاه 762، 1121 (فهرست 5: 2037-2039) وزیری 24 (فهرست 1: 40) حضرت عبد العظیم 197 (فهرست: 476) نواب 64
فقه (فهرست: 476)

236- روض الجنان،

شرح ناتمام بر ارشاد الازهان علامه که فقط در بخش طهارت و صلاة آن نوشته شده است، چاپ تهران- 1303 و 1307.
چند نسخه منتخب:

آستان قدس 2770 اصل (فهرست 5: 449) سنا (مجلس 2) 502 (فهرست 1: 293) نواب 28 فقه (فهرست: 457)

237- الروضة البهیة،

اشاره

شرح اللمعة الدمشقیة شهید اول که مکرراً به چاپ رسیده است.

چند نسخه منتخب:

دانشگاه 709 (فهرست 5: 1908-1916) آصفیه 11 فقه شیعه (فهرست 2: 239-240) موزه بغداد 262، 276 (فهرست 1: 240-
242) آستان قدس 14856 مجلس 4886 (فهرست: 2809) آستانه قم 5956 (فهرست: 123) مسجد اعظم 1909 (فهرست: 210)

شروح و حواشی

1) کشف الرموز الخفیة، از محمد بن حسن عاملی (م 1030) نسخه ها:

آستان قدس 2354-2356، 6517، 7142 (فهرست 2: 44، 5: 407 فهرست الفبایی: 712، 730) مجلس 2/3362 (فهرست 10:
1188)

ص: 184

وزیری 4 (فهرست 1: 4-5) 2 شرح احمد بن محمد تونی (زنده در 1097)، چاپ تبریز- 1291 و چاپهای دیگر.

(همه در هامش الروضة البهية) چند نسخه منتخب:

مجلس 1/3362 (فهرست 10: 1187) مسجد اعظم 1334 (فهرست: 133) خیرات خان 57 (فهرست: 1738) آستانه قم 6036 (فهرست: 107) تبریز- قاضی (نشریه 7: 513) 3- شرح عبد الحسین ابن ابو الحسن عاصی (زنده در 1081) نسخه:

مدینه العلم (فهرست: 83) 4 شرح محمد بن قاسم اصفهانی دیلماج (زنده در 1084) بخشی چاپ شده (فهرست مشار: 282) نسخه ها:

ملک 2/3568 فیضیه (فهرست 1: 81) الهیات 283 آل آقا (فهرست 1: 763) 5 شرح ابراهیم بن حسین مرعشی خلیفه سلطان (م 1098) چاپ تبریز 1291 و چاپهای دیگر (همه در هامش الروضة البهية) نسخه ها:

مرعشی 1/3060 (فهرست 8: 281) دانشگاه 2/4107 (فهرست 13: 3085) مجلس 3/3362 (فهرست 10: 1188-1189) 6 شرح فخر الدین محمد موسوی (اواخر قرن 11؟) نسخه:

مرعشی 1/2016 (فهرست 6: 17) 7 شرح ابو طالب ابن میرزا بیگ موسوی فندرسکی (سده 11؟)

ص: 185

دانشگاه 874/1 (فهرست 3: 134، 5: 1863-1864) 8 الزهراء الذویة از علی بن محمد عاملی، چاپ تبریز، 1291 و چاپهای دیگر (همه در هامش الرّوضة البهیة) نسخه ها:

مرعشی 4320/1، اصلی (فهرست 11: 313) آستانه قم 6202/1 (فهرست: 185) غرب 1085/1، 4511 (فهرست 135-136، 287) الهیات 91/1 د (فهرست 1: 233) آصفیه 90-91 فقه شیعه (فهرست 1: 241-242) دانشگاه 6643 (فهرست 16: 324) گلپایگانی 277 (فهرست 1: 241) 9 الرد علی اعتراضات خلیفه سلطان علی الرّوضة البهیة، از همان نویسنده نسخه ها:

مرعشی 4320/2، اصل (فهرست 11: 313) مجلس 1295 (فهرست 4: 70-71) الهیات 91/2 د (فهرست 1: 233) آستانه قم 6202 (فهرست: 185) دانشگاه 7725/2 (فهرست 16: 684) آستان قدس 144 فقه (فهرست 2: 45) 10 شرح جعفر بن عبد الله حویزی قاضی (م 1115) نسخه ها:

مجلس - امام جمعه خونی 89 (فهرست 7: 89-90) مطهری 2558 (فهرست 1: 396) ملک 2243 (فهرست 1: 226) دانشگاه 7039 (فهرست 16: 435) گلپایگانی 1107 (فهرست 2: 56) وزیری 1193، 1548 (فهرست 3: 889-890، 987)

11) شرح محمد ابراهیم بن محمد معصوم حسینی قزوینی (م 1149) نسخه:

غرب 9-188/28 (فهرست: 224) 12) کشف اللسان من منطق الطيور و الحيوان رساله در شرح لغات اطعمه شرح لمعه، از اسماعیل بن محمد ملک یزدی عقدائی (زنده در 1117) نسخه ها:

مسجد اعظم 798/11، 2647/2 (فهرست: 478 و 575) 13)- نامعلوم، پیش از 1119 تحریر شده.

نسخه:

ملک 6357 (فهرست 1: 225) 14) شرح جمال الدین خوانساری، چاپ تهران، 1272 نسخه:

مسجد اعظم 328، اصل (فهرست: 134) 15) المناهج السویة، از فاضل هندی 16) تعلیق علی مبحث الزوال من الروضة البهیة، از احمد بن ابراهیم بحرانی.

17) العین فی تعارض حقّی المتبایعین، از مختاری.

18) شرح محمد بن محمد صالح حسینی خاتون آبادی (م 1148) نسخه ها:

آستان قدس 6495 (فهرست 5: 409) ادبیات 153 کرمان (فهرست 84) 19) شرح محمد رفیع بن فرج گیلانی (زنده در 1150) نسخه:

ملک 1066 (فهرست 1: 228) 20) اشارات الفقه، از صدر الدین محمد بن محمد نصیر طباطبایی یزدی (م 1154).

نسخه:

وزیری 320/2 (فهرست 1: 303) 21) الابانة المرضیة، از محمد صالح بن محمد سعید خلخالی (زنده در 1175)، چاپ تهران- (1313).

ص: 187

نسخه ها:

مرعشی 2786 (فهرست: 349-350) دانشگاه 5830 (فهرست 16: 100) 22 شرح عبارة مشكلة في مبحث صلاة الميِّت، از حسين بن ابو القاسم خوانساری (م 1191)، چاپ اصفهان 1377 (با التَّهْرِيَةُ محمد باقر خوانساری).

23 شرح عبارة مشكلة في مبحث صلاة الخوف، از همان نویسنده نسخه:

سنا (مجلس 2) 1135/5 (فهرست 1: 129) 24 شرح محمد صادق (سده 12) نسخه:

غرب 77 (فهرست: 131) 25 المفردات الفارقة، از عبد القادر بن صدر الدين حسيني مازندرانی.

نسخه:

دانشگاه 2/2865 (فهرست 10: 1712) 26 شرح حسين قزوینی.

نسخه:

ملی 1945 عربی (فهرست 10: 624) 27 شرح کرمانشاهی نسخه ها:

آستان قدس 179 فقه، 7141 (فهرست 2: 54، 5: 410) گوهرشاد 1972 (فهرست: 267) خیرات خان 56 (فهرست: 1738-1739) مشهد-الهیات 1080، 1099 (فهرست 2: 230، 240) لوس آنجلس M 29 (فهرست: 198) 28 شرح اسماعیل بن خداداد هزار جریبی استرآبادی (زنده در 1226) نسخه ها:

دانشگاه 7291، 7747 (فهرست 16: 506، 688) 29 شرح عبد الله بن محمد تقی هزار جریبی تیلکی (م پیش از 1233)

ص: 188

مسجد اعظم 85 (فهرست: 133) 30 شرح محمد مهدی بن محمد جعفر موسوی (زنده در 1237) نسخه:

فیضیه 186 (فهرست 1: 114) 31 شرح محمد جعفر بن صفر همدانی (م 1238) نسخه:

غرب 77 (فهرست 131) 32 شرح موسی بن جعفر کاشف الغطاء (م 1243) نسخه ها:

خیرات خان 21/2، 61/1 (فهرست: 1779-1780، 1784) 33 شرح محمد رضا آل بحر العلوم نسخه:

حقوق 21 ب (فهرست: 384) 34 مخزن الاسرار الفقهیه، از محمد علی هزار جریبی.

نسخه ها:

مرعشی 4509، 2469 (فهرست 7: 61، 12: 84) گلپایگانی 185، 404، 457 (فهرست 1: 168، 2: 163-164) وزیری 641

(فهرست 2: 544) دانشگاه 6628 (فهرست 16: 320) آستان قدس 7924 (فهرست الفبائی: 997) خیرات خان 97/1 (فهرست:

1791) لوس آنجلس M944 (فهرست: 349) 35 شرح احمد بن محمد مهدی نراقی (م 1245) نسخه:

دانشگاه 9213 (فهرست 17: 321) 36 شرح عبد الله بن محمد جعفر کرمانشاهی (زنده در 1253) نسخه:

الهیات 819/7 و (فهرست 2: 21) 37 شرح علی آل کاشف الغطاء 38 فصل الخطاب الابراهیمیة، از ابراهیم بن محمد حسین مدنی شیرازی (م حدود 1255) نسخه:

تربیت 62 (فهرست: 51) 39 رساله سهله در شرح قبله، فارسی، از علی اکبر بن علی بن محمد اسماعیلی (زنده در 1255) نسخه:

دانشگاه 3703 (فهرست 12: 2707) 40 شرح مسیح بن محمد سعید تهرانی نسخه:

نواب 44 فقه (فهرست: 461) 41 شرح محمد نائینی (زنده در 1259) نسخه:

مطهری 6028 (فهرست 4: 202) 42 مجمع الآراء، از محمد جعفر استرآبادی نسخه ها:

مرعشی 3082/2، 3850 (فهرست 8: 307، 10: 236) لوس آنجلس M 103/4 (فهرست: 664) 43 شرح محمد رضا بن علی شریف گوگدی گلپایگانی (زنده در 1264) نسخه:

دانشگاه 1953 (فهرست 8: 568) 44 لمعات، فارسی، از محمد بن مقیم بار فروشی مازندرانی (زنده در 1264) نسخه ها:

مسجد اعظم 284/3 (فهرست: 439) فیضیه 1559 (فهرست 2: 89) 45 اللوامع از همان نویسنده

مرعشی 2401، 2717 (فهرست 7: 3: 283) 46 شرح محمد باقر گلپایگانی (زنده در 1267) نسخه:

گلپایگانی 234 (فهرست 1: 201) 47 منهاج الامة، از نصیر الدین بن محمد نراقی (م 1273) نسخه ها:

نواب 57-59 (فهرست: 479) 48 شرح محمد جعفر بن محمد صفی آباده ای (م 1280) نسخه:

نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 16: 292) 49 شرح محمد ابراهیم قشلاقی نسخه:

فیضیه 108 (فهرست 1: 114) 50 الحديقة النجفية، از محمد تقی بن حسین علی هروی اصفهانی (م 1299) نسخه ها:

گوهرشاد 1602 (فهرست: 288) الهیات 269 د، 603 د (فهرست 1: 541) مرعشی 2018 (فهرست 6: 19، 20) نجف- حسینیه
کاشف الغطاء (ذریعه 6: 390) تبریز- قاضی (همان مأخذ) 51 از جعفر کزازی نسخه:

مسجد اعظم 812 (فهرست: 133) 52 صفاء الرّوضة، از محمد صالح بن حسن موسوی داماد (م 1301) نسخه ها:

مرعشی 3140 (فهرست 8: 369-370) آستان قدس 6851 (فهرست 5: 457)

53- از حسن بن احمد حسینی گیلانی (زنده در 1306) نسخه:

فیضیه 323 (فهرست 1: 116) 54) التعلیقۃ الانیقۃ، از محمد عباس بن علی اکبر موسوی تستری لکنهوی (م 1306)، چاپ لکنهو،
1339 (فهرست آصفیه 4: 477) 55) حدیقة الرّوضة منهاج النّجاح، از محمد علی بن احمد قراچه داغی (م 1310)، چاپ تبریز 1291
و چاپهای دیگر (همه در هامش الرّوضة البهیه) 56) از جواد بن عبد الحسین نجفی (م 1311) نسخه:

مجلس 4331 (فهرست 12: 22) 57- از محمد علی رضوی نسخه:

آستان قدس 6587 (فهرست 5: 410) 58- از محمد طاهر بن اسماعیل موسوی دزفولی (زنده در 1311) نسخه:

حسینیه شوشتریها (ذریعه، 13: 293-294) 59) المقاصد العلیّه، از علی بن محمد اعرجی (زنده در 1322) نسخه:

مدینه العلم (فهرست: 120-122) 60) منهاج النّجاة، از علی بن عبد الله علیاری (م 1327)، چاپ تبریز- 1309، 1340.

61) منهاج الملة، از همان نویسنده.

نسخه:

مرعشی (ذریعه 23: 176) 62) از محمد علی بن محمد نصیر گیلانی مدرّس (م 1334)، بخشی در تهران چاپ شده، 1323.

نسخه:

مرعشی 2078/1 (فهرست 6: 91)

ص: 192

(63)- از محمد حسین بن محمد قاسم قمشه ای (م 1336) نسخه ها:

حسینیّه شوشتریها 819-820 (فهرست: 800) 64) از حسن بن احمد حسینی کاشانی (م 1342) نسخه:

آستان قدس 7140 (فهرست 5: 411) 65) الحاشیة الرضیة، از امجد حسین بن منور علی اللّه آبادی (زنده در 1343)، چاپ هند-
1343 (66) سراج الأئمة، از محمد حسن بن صفر علی بار فروشی (م 1345)، چاپ تهران-1324، 1366.

(67)- از مرتضی حسینی سدهی اصفهانی نسخه:

مرعشی (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه، 2: 174) 68)- از محمد جعفر بن محمد طاهر نسخه:

مجلس 271 طباطبایی (69) از عبد الغنی نسخه:

حسینیّه شوشتریها (ذریعه 14: 38) (70-80) 11 شرح نامعلوم یا نامشخص الف) نسخه: دانشگاه 6996/1 (فهرست 16: 423) ب)
نسخه: ملک 2545 (فهرست 1: 225) ج) نسخه: آستان قدس 180 فقه (فهرست 2: 54-55) د) نسخه: فیضیه 60 (فهرست 1: 81)
ه) نسخه: رضویه 49/2 (فهرست: 48) و) نسخه: دانشگاه 2526/2 (فهرست 9: 1326) ز) نسخه: فیضیه 307 (فهرست 1: 81) ح)
نسخه: مرعشی 2078/2 (فهرست 6: 92)

ط) نسخه: مجلس 88/2 امام جمع خوئی (فهرست 7: 88) ی) نسخه: مسجد اعظم 3529 (فهرست: 133) یا) نسخه: همان جا 3/2424 (فهرست: 557)

238- أجوبة مسائل حسين بن ربيعة المدني

نسخه:

مجلس 5192/6 (فهرست 16: 21)

239- أجوبة مسائل ابن فروج

نسخه:

مجلس 5192/5 (فهرست 16: 21)

240- أجوبة المسائل المازحیة

نسخه ها:

حقوق 228/5 ج (فهرست: 231) آستان قدس 160 فقه (فهرست 2: 48) مرعشی 1259/3 (فهرست 4: 60) ملک 1858/10 (فهرست 5: 388)

241- أجوبة المسائل النَّجفیة

نسخه:

آستان قدس 7245/1 (فهرست 5: 496-497)

242- أجوبة المسائل الشامیة

نسخه:

آستان قدس 7245/2 (فهرست 5: 496-497)

ص: 194

243- اجوبة مسائل شكر بن حمدان

نسخه:

دانشگاه 3414/22 (فهرست 12: 2527)

244- اجوبة مسائل السيد شرف الدين السماكي

نسخه ها:

دانشگاه 2099/5 (فهرست 8: 727) حقوق 288/4 ج (فهرست: 231) آستان قدس 159 فقه (فهرست 2: 48) حضرت عبد العظيم
235 (فهرست: 445) بنگال (فهرست 1: 320) حكيم (ذريعه 20: 6-7)

245- فوائد متفرقه

نسخه:

آستان قدس 2897 (فهرست 5: 469)

246- مجموعة الافادات

الرّسائل، مجموعة 12 رساله كه 8 رساله از آن جمله در مباحث فقهی است به اسامی زیر:

رسالة في ميراث الزّوجة رسالة في الحبوة و احكامها رسالة في طلاق الحائض و الغائب نتائج الافكار في حكم المقيم في الاسفار رسالة في
وجوب صلاة الجمعة رسالة في حكم ما إذا تيقن الطّهاره و النّجاسة و شكّ في السابق منهما رسالة في ما إذا احدث الجنب في اثناء غسل
الجنب رسالة في انفعال ماء البئر، چاپ تهران- 1313.

ص: 195

چند نسخهٔ منتخب:

مجلس 265، 4471/8، 5354/3 (فهرست 12: 146، 16: 265) حقوق 228 ج (فهرست: 232، 285، 311، 328، 330، 401، 492) آستان قدس 2368-2364 (فهرست 2: 47-48، 141-142) دانشگاه 2099، 3205/8، 6255/1، 7203 (فهرست 7: 272-278، 9: 2163، 16:

228، 486) امام جمعهٔ زنجان (فهرست: 140-141) دار الكتب 19179 ب، 3326 ج (فهرست 1: 278، 381، 388، 391) لوس آنجلس 169 M 120، M (فهرست: 667) ملک 1858 (فهرست 5: 387) حسینیة شوشتریها 140 (فهرست: 835-836) باکو 140 M-141 (نشریه 9: 242) حکیم 1656 م.

حضرت عبد العظیم 235 (فهرست: 445) مرعشی 1777، 2362، 444/7 (فهرست 2: 49، 5: 157-158، 6: 346) گلپایگانی 15/1751 (فهرست 3: 41) مسجد اعظم 2-3269/1 (فهرست: 619)

247- مسائل التلمیذ

نسخه:

نجف- مدرسهٔ بروجردی (ذریعه 20: 341)

248- المختار من مواضع الخلاف فی مسائل کتاب اللمعة الدمشقیة

نسخه:

بنگال 640 (فهرست 1: 316)

249- التنبیه علی مسائل

ادّعی فیها الشیخ الطّوسی الاجماع مع أنّه نفسه خالف فی حکم ما ادّعی الاجماع فیہ، رساله فی اجماعات شیخ الطّائفة.

ص: 196

چاپها:

تهران- 1308 (با اللفیه شهید اول)، مشهد- 1392 (در مجموعه الذکری الالفیة للشیخ الطوسی: 789-798) نسخه ها:

گلپایگانی 1484 (فهرست 2: 45) دانشگاه 6369/3 (فهرست 16: 253) الهیات 561/3 (فهرست 1: 328-329) امیر المؤمنین
358 (نشریه 5: 414)

250- حاشیه مختصر النافع

(رک: ذیل مختصر، به شماره 60)

251- رساله فی التیة

نسخه ها:

ملک 2395/10 فیضیه 1743/2 (فهرست 2: 127)

252- الاقتصاد و الارشاد

نسخه ها:

الهیات 538 د، 561/2 د (فهرست 1: 328، 460-461) گلپایگانی 1020/3 (فهرست 2: 221)

253- الاسطبولیة فی الواجبات العینیة

نسخه ها:

آستان قدس 7244، 6197، 7437 (فهرست 5: 428، الفبائی: 780) حکیم 1757 م (فهرست 1: 52) دانشگاه 1301/4 (فهرست 7:
2719)

254- حاشیه ارشاد

(رک: ذیل ارشاد، به شماره 80)

ص: 197

255- تمهيد القواعد

(رك: ذيل قواعد، به شماره 85)

256- المقاصد العلية،

شرح الفية شهيد اول (رك: ذيل الفيه، به شماره 118)

257- حاشية الالفية

(رك: ذيل الفية، به شماره 118)

258- حاشية ديگرى بر الفية

(رك: - ذيل الفيه، به شماره 118)

259- مقالة في وجوه البحث على صلاة الجمعة

نسخه:

دانشگاه 4412/5 (فهرست 13: 3375)

260- رسالة في خلل الصلاة

نسخه:

مجلس 580/8 اخوى (مجله وحيد 5: 299)

261- مناسك الحج الكبير

نسخه ها:

آستان قدس 2630، 6073 (فهرست 2: 129، 5: 514) دانشگاه 2099/10 (فهرست 8: 727) مرعشى 2796/5 (فهرست 7: 363)
الهيئات 206/1 د (فهرست 1: 259) ملك 2395/7، 5712/13

262- مناسك الحج

نسخه ها:

مرعشى 3307/2 (فهرست 9: 87)

سنا (مجلس 2) 1229 / 13 (فهرست 2 : 174) دانشگاه 7065 / 1 (فهرست 16 : 443) ملک 5712 / 18 مجلس 3455 / 183
(فهرست 10 : 1353-1354) سامراء- مدرسه شیرازی (ذریعه 24 : 441) دیوان هند 1812 (فهرست 2 : 314)

263- صیغ العقود

نسخه ها:

کاظمیه- جوادین (ذریعه 5 : 278، 15 : 109) گلپایگانی 682 / 2 (فهرست 2 : 201) غرب 786 / 2 (فهرست : 276)

264- حاشیه علی کتاب الفرائض من المختصر النافع

نسخه:

مجلس 5340 / 1 (فهرست 16 : 251)

265- رساله فی العدالة

نسخه ها:

مطهری 7461 / 2 (فهرست 5 : 314) مرعشی 444 / 4، 1445 / 4 (فهرست 2 : 48، 4 : 232) دانشگاه 7019 / 2 (فهرست 16 : 431)
الهیات 561 / 5 د (فهرست 1 : 329)

علی بن حسین صائغ عاملی (زنده در 969)

266- مجمع البیان،

شرح ارشاد الاذهان (رک: ذیل ارشاد، به شماره 80)

ص: 199

267- مسألان

رسالة في حكم الحصر و البواری و حکم سهم الامام نسخه ها:

مرعشی 744/2 (فهرست 2: 345) مّلی 1943/3 عربی (فهرست 10: 616-617) گلپایگانی 48/3 (فهرست 1: 58) مجلس 12/1836 (فهرست 9: 489-491) ملک 804/13، 2411/2 (فهرست 5: 184)

268- مسائل فقهیة

نسخه:

مطهری 2333/1 (فهرست 1: 409، 5: 561)

269- التساعیة

تسع مسائل نسخه ها:

مجلس 1805/53، 4900/48، 5960/3 (فهرست 9: 356، 14: 74، 17:

344-345) پرینستون 538/3 یهودا (فهرست: 149)

270- الواجبات الملکیة

نسخه:

گلپایگانی 8/3 (فهرست 1: 18)

271- حاشیة ارشاد

(رک: ذیل شماره 80)

ص: 200

272- شرح الألفية

(رك: ذيل شماره 118)

273- تحفة أهل الايمان

نسخه ها:

مجلس 1836/9 (فهرست 9: 487-488) ملّی 1943/4 (فهرست 10: 617) گوهرشاد 1750/2 (فهرست: 368) گلپایگانی 48/1
(فهرست 1: 58) آستان قدس 7386 (فهرست الفبایی: 633)

274- قبة عراق العجم و خراسان

نسخه ها:

مرعشی 744/4 (فهرست 2: 346) فیضیه 1679/1 (فهرست 3: 117) گلپایگانی 48/4 (فهرست 1: 58)

275- رسالة في وجوب صلاة الجمعة

نسخه ها:

مجلس 1836/11 (فهرست 9: 489) حکیم 451 م (یادداشت آقای حسینی اشکوری) مدینه العلم (فهرست: 103)

276- رسالة في حلیة جوائز السلطان

نسخه ها:

ملّی 1943/2 عربی (فهرست 10: 616) حکیم 1506 مجامیع (فهرست 1: 37-38)

ص: 201

277- رسالة في الاقرار

نسخه ها:

دانشگاه 6/918 (فهرست 5: 1865-1866) مجلس 49/4900 (فهرست 14: 74)

278- رسالة في الرضاع

نسخه ها:

حكيم 2226 (ذريعه 20: 6-7) مجلس 2/5168، 613 طباطبائي (فهرست 15: 305) ملك 1/2595 فيضيّه 2/1430 (فهرست 3: 91)

279- رسالة في اليد و الشّيع

نسخه:

ملك 11/804، 3/2411، 5/2706 (فهرست 5: 183) ملّي 9/1919، 1/1943 (فهرست 10: 583 و 615) حسينيّه شوشترها 15/300 (فهرست: 851) نجف- صاحب الذريعه (ذريعه 11: 153)

280- العقد الحسيني،

چاپ يزد- بي تاريخ.

چند نسخه منتخب:

قادريّه 500 (فهرست 2: 319) مطهری 2013 (فهرست 1: 485) ملك 12/804، 1/2411 (فهرست 5: 184) لنين گراد 52 (نشریه 8: 103) ملّي 1/1259، 1/1262 (فهرست 9: 245 و 250) دانشگاه 2/5387 (فهرست 15: 4232)

ص: 202

مجلس 1306 (فهرست 4: 78) وزیری 320/11 (فهرست 1: 305) ملى فارس 698/8 (فهرست 2: 285)

عبد العالی بن علی بن عبد العالی کرکی (م 993)

281- رسالة في البلوغ و حدّه

نسخه:

مطهری 2595/2 (فهرست 1: 433)

282- النظامية

شرح:

هادی المصلین و مرشد المصلین، از عبد الهادی بن رفیع الدین حسین حسینی دلیجانی (زنده در 1048) نسخه ها:

مرعشی 801، 1167، 2153 (فهرست 3: 1، 339، 6: 160)

283- رسالة في الكبائر

نسخه:

مطهری 2919/20 (فهرست 5: 423)

284- حاشیه مختصر النافع

(رک: ذیل مختصر، به شماره 60)

285- منهج السداد

(رک: ذیل شماره 80)

ص: 203

اشاره

(اواخر قرن دهم)

286- البلغة فی صلاة الجمعة

البلغة فی اعتبار اذن الامام فی مشروعیة صلاة الجمعة نسخه ها:

مرعشی 4697/1 مدينة العلم (فهرست: 103)

287- الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر

نسخه ها:

وزیری 2077 (فهرست 4: 1150) ادبیات 120/12 حکمت (فهرست: 42)

مقدّس اردبیلی (م 993)

288- مجمع الفائدة و البرهان،

اشاره

شرح ارشاد الاذهان علامه حلّی، چاپ تهران- 1274، قم- 1403 به بعد.

چند نسخه منتخب:

مرعشی 1852 (فهرست 5: 237-238) مجلس 3377-3378 (فهرست 10: 1226-1228) دانشگاه 6717 (فهرست 16: 344)

ملک 2195 (فهرست 1: 642) آستان قدس، 3 نسخه (فهرست 2: 124-125) ملّی، 4 نسخه (فهرست 7: 49، 147، 472)

گلپایگانی، 3 نسخه (فهرست 2: 159-160) کاشان بهنیا (رهنمای کتاب 21: 695)

ص: 204

شروح:

1) از بهبهانی نسخه ها: مجلس 4451 (فهرست 12: 133) دانشگاه 770/3 (فهرست 5: 1866-1869) وزیری 23/1 (فهرست 1: 36) خیرات خان 61/2 (فهرست: 1785) الهیات 153 آل آقا (فهرست 1: 766) حسینیه شوشتریها 672/2 (فهرست: 873) آستان قدس 14375 (یاد داشت آقای سید عبد العزیز طباطبایی) 2) - نامعلوم نسخه: مجلس 135 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 145) 3) - نامعلوم نسخه: دانشگاه 742 در حاشیه (فهرست 5: 2001-2002)

289- زبدة الیابان،

اشاره

چاپ تهران- 1368 و 1386 چند نسخه منتخب:

دانشگاه 1808 (فهرست 8: 394) آستان قدس 1208، 1209 (فهرست 2: 402) عمومی اصفهان 2677، 2695، 2883، 3062 (فهرست: 174) مسجد اعظم 2990، 360 (فهرست: 221) حضرت عبد العظیم 285 (فهرست: 467) برلین 717/1 Ldg (فهرست 4: 254) پرینستون 3 و 705 سری جدید

شروح و حواشی:

1) المتعة فی شرح الزبده، از سید میرزا خالد نسخه:

مطهری 4509/3 (فهرست 5: 498)

ص: 205

2) مفاتیح الاحکام، از محمد سعید بن قاسم حسینی طباطبایی قهپائی (م 1092).

نسخه ها:

مجلس 4828 (فهرست 12: 198) نوریخش 200 (فهرست 1: 195) مرعشی 2140 (فهرست 6: 150-151) 3- از محمد بن عبد الفتاح تنکابنی سراب (م 1124) نسخه ها:

وزیری 1290 (فهرست 3: 918) اصغر مهدوی 592/10 (فهرست: 125) 4) تحصیل الاطمینان، از محمد ابراهیم بن محمد معصوم حسینی قزوینی (م 1149) نسخه ها:

مجلس 5553 (فهرست 16: 415) غرب 10198 (فهرست: 70-71) 5) از محمد رفیع گیلانی (میانه قرن دوازدهم) نسخه:

مسجد اعظم 6/1239 (فهرست: 503)

290- مناسک حج، به فارسی

نسخه ها:

آستان قدس 2373 (فهرست 2: 49) گوهرشاد 3/998 (فهرست: 107) دانشگاه 6/878 (فهرست 6: 1870-1871) حجّتیّه 2/597 (فهرست: 115) مرعشی 5-4/3008 (فهرست 8: 185)

291- رسالة فی الخراج،

چاپ تهران- 1313 (در مجموعه کلمات المحققین) و 1318 (در هامش درر الفوائد آخوند خراسانی) چند نسخه منتخب:

ص: 206

مطهری 1446/4 (فهرست 4: 364) مَلّی 1889 عربی (فهرست 10: 533) دانشگاه 7387/99 (فهرست 16: 534)

292- رسالة مختصر فی الخراج،

همراه رسالهٔ پیش چاپ شده و در همان نسخه ها آمده است.

293- مسألة فی الذَّبَح

رسالة فی کفایة بسملة الذَّبَح الجنب و ان قصد قراءة احدى السُّور العزائم نسخه:

تبریز- قاضی (نشریه 7: 522)

294- رسالة در صلاة و صوم

(رک: ذیل شماره 1085)

علی بن ابراهیم بن سلیمان قطیفی (زنده در 995)

295- شرح تردّدات النَّافِع

(رک: ذیل مختصر، به شماره 60)

ماجد بن فلاح بن حسن شیبانی (اواخر قرن دهم)

296- رسالة فی حرمة التصرف

فی الآجر و الحجارات المستخرجة من خرابات الکوفة و الحائر و طوس و غيرها نسخه:

مرعشی (ذریعه 11: 172)

297- رسالة فی حلّ الخراج

چاپ تهران- 1313 (در مجموعه کلمات المحققین).

نسخه:

ص: 207

مرعشى (ذريعه 11: 179)

298- رسالة في وجوب الاتجار بمال الصغير و استنائه له.

نسخه:

مرعشى (ذريعه 25: 29)

299- رسالة في الرضاع

رسالة في اثبات الحرمة نسبا و رضاعا نسخه ها:

دانشگاه 4/ 2105، 7/ 7043 (فهرست 8: 740، 16: 437)

300- رسالة في حلية العنب و الزبيب الملقين في الخل لكسب الحموضة

نسخه:

مرعشى (ذريعه 11: 177)

نور الدين على بن احمد بن ابي جامع عاملى (اواخر قرن دهم)

301- شرح قواعد الاحكام

(رك: ذيل قواعد، به شماره 85)

عبد العلى بن محمود خادم جابلقى (پايان قرن دهم)

302- رسالة في صلاة الجمعة

نسخه:

دانشگاه 1/ 972 (فهرست 5: 2089-2090)

303- رسالة في در نماز جمعه،

به فارسى نسخه:

ص: 208

304- شرح الالفية

(رک: ذیل الفیه، به شماره 118)

305- شرح فارسی الفیه

(ذیل همان شماره)

سید حسین مجتهد کرکی - حسین بن حسن حسینی (م 1001)

306- رسالة في النية

نسخه:

مجلس 3988/2 (فهرست 10: 2160)

307- رسالة في استقبال القبلة

نسخه:

مجلس 3988/9 (فهرست 10: 2166)

308- رسالة في الأواني

نسخه:

دانشگاه 2144/45 (فهرست 9: 832)

309- رسالة في القبلة

ترجمه فارسی آن از محمد صادق سرکانی (زنده در 1033) در دست است (استادی: 68)

310- البلغة في عدم عيتية صلاة الجمعة

نسخه ها:

گلپایگانی 146/9 (فهرست 1: 136) مدینه العلم (فهرست: 101-102)

ص: 209

311- رسالة النيات و صيغ العقود و الايقات

نسخه:

ملك 1847/3 (فهرست 5: 384)

312- رسالة في حكم ذبائح اهل الكتاب

نسخه:

مجلس 3988/7 (فهرست 10: 2165)

313- رسالة في تنازع الزوجين في متاع البيت

نسخه:

مرعشى 2785/3 (فهرست 7: 348)

عبد الله بن خليل (زنده در 1006)

314- شرح الفرائض النصرية

(رك: ذيل فرائض، به شماره 57)

315- رسالة في الموارث

نسخه ها:

مسجد اعظم 631/6، 627/2 (فهرست: 464 و 465) آستان قدس 2757 (فهرست 5: 445) دانشگاه 7684 (فهرست 16: 670)

سنا 225/7 (فهرست 1: 106)

ص: 210

316- رساله فی المیراث

نسخه ها:

ادبیات 243/8 امام جمعه کرمان (فهرست: 38) وزیری 2/2344 (فهرست 4: 1258) فیضیه 5/1484 (فهرست 3: 94)

صاحب مدارک (م 1009)

317- هدایة الطالبین

غایة المرام، شرحی بر مختصر نافع محقق حلّی نسخه ها:

دانشگاه 1471، 6598 (فهرست 8: 122، 16: 304) حکیم 106 (نشریه 5: 425) جعفریه (نشریه 5: 436) فیضیه 101 (فهرست 1: 192-193) الهیات 2 ب/54 (فهرست 1: 128) آستان قدس 7586 (فهرست 5: 461) مجلس 3370، 4641، 5310 (فهرست 10: 1213-1215، 13: 31، 16: 226) مرعشی 546 (فهرست 2: 148) وزیری 1691 (فهرست 3: 1022) ملک 2897 (فهرست 1: 442) مسجد جامع 144 (فهرست: 332) کنگره 38 عربی (فهرست: 30-31) شرح: از بهبهانی

ص: 211

318- مدارک الاحکام،

اشاره

شرح بخش عبادات از شرایع محقق، چاپ تهران- 1268، 1274، 1298، 1322.

چند نسخه منتخب:

آستان قدس 7931 (فهرست 5: 496) مجلس 4202، 3374، 193 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 339، 10: 1224، 11:

219-220) نواب 61-62 فقه، 97 فقه (فهرست: 475) غرب 4510 (فهرست: 184) موزه بغداد 2900، 3886 (فهرست 1: 253)

بوهار 183 عربی (فهرست: 207) برلین gDL 523 (فهرست 6: 66) هاروارد (نشریه 9: 380)

شروح و حواشی:

1- از رفیع الدین نائینی نسخه: مرعشی 3309 (فهرست 9: 90-91) 2- از ابراهیم بن حسین مرعشی خلیفه سلطان نسخه: مرعشی 2/

3060 (فهرست 8: 281-282) 3- از محمد ابراهیم بن محمد معصوم حسینی قزوینی نسخه: غرب 233 (فهرست: 116) 4- از

محمد اسماعیل بن حسین خاجویی (م 1173) نسخه ها: موزه بغداد 205، 1036 (فهرست: 144) ملک 10 و 1606/28 (فهرست

5: 305-306) 5) تدارک المدارک، از صاحب الحدائق نسخه ها: مجلس 47/2 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 43-44) گلپایگانی 8/

1870 (فهرست 3: 91) 6- از بهبهانی، چاپ تهران- 1268، 1322 (هر دو با مدارک الاحکام)

نسخه ها: مطهری 2653 (فهرست 4: 267) ملک 2587 (فهرست 1: 246) مرعشی 4312 (فهرست 11: 303) دانشگاه 6809 (فهرست 16: 365) آستان قدس 7587 (فهرست الفبایی: 727) آستان قدس 14375 گلپایگانی 1029 (فهرست 2: 60) مسجد اعظم 454 (فهرست: 147) (7) الفذالك، از کرمانشاهی (8) - از محمد جعفر همدانی نسخه: مرعشی 2538 (فهرست 7: 122 - 123) (9) کشف المدارک، از محمد رفیع گیلانی اصفهانی (زنده در 1236)، چاپ تهران - 1269 (در حاشیه درّه بحر العلوم)، 1322 (با مدارک الاحکام) نسخه ها: دانشگاه 3698/1 (فهرست 12: 2703) مسجد اعظم 1655 (فهرست: 332) (10) - از ضیاء الدین محمد حسینی مرعشی نسخه: مرعشی 1762 (فهرست 5: 145) (11) - از محمد جعفر استرآبادی نسخه: مرعشی 3854 (فهرست 10: 242) (12) - نامعلوم نسخه: حسینیه شوشتریها 192/2 (فهرست: 840)

319- حاشیه الألفیة

(رک: ذیل الفیة، به شماره 118)

ص: 213

بایزید ثانی - ابو محمد علی بن عنایت الله بسطامی (زنده در 1011)

320- معارض التحقیق

نسخه:

مجلس 1321 (فهرست 4: 93-94)

321- اوقات الصلاة

نسخه:

دانشگاه 944/11 (فهرست 5: 1784-1785)

322- التحفة المرضیة

السلامیة نسخه:

دانشگاه 944/7 (فهرست 5: 1825)

صاحب معالم (م 1011)

323- معالم الدین،

که تنها بخشی از آغاز طهارت آن نگاشته شده است، چاپ تبریز-1322.

چند نسخه منتخب:

الهیات أب/54 (فهرست 1: 128) ملّی 436/2 عربی (فهرست 7: 371-370) مسجد اعظم 415

324- اجوبة مسائل محمد بن جویبر المدنی

المسائل المدنیات نسخه ها:

حکیم 903 م (فهرست 1: 165)

ص: 214

325- الاثنا عشریه

اشاره

نسخه ها:

ملک 574/1، 1561/4، 2625/6 (فهرست 5: 87 و 290) مطهری 6062/1 (فهرست 3: 42-43) دانشگاه 3702/4 (فهرست 11: 2016) مَلّی فارس 698/9 (فهرست 2: 286) گلپایگانی (تراثنا 4: 104)

شروح و حواشی

1) الأنوار القمریة، از فضل الله بن عبد القاهر حسینی تفرشی (م 1025) نسخه: کرمانشاه- نجومی (فهرست: 293) 2) شرح محمد بن حسن عاملی، فرزند نگارنده کتاب (م 1030) نسخه ها: آصفیه 96 فقه (فهرست 2: 243-244) همدان مدرسه دامغانی (نشریه 5: 384) 3) حاشیه بهاء الدین محمد عاملی (م 1030) نسخه ها:

ملک 574/2 (فهرست 5: 88) آستان قدس 2729 (فهرست 5: 405) دانشگاه 918/12 (فهرست 5: 1855-1856) ادبیات 14/3 و (فهرست: 197-198) مجلس 3718/6، 5960/1 (فهرست 10: 1694-1695، 17: 344) گلپایگانی (تراثنا 4: 104) مسجد جامع تهران 299/2 (فهرست: 377) مطهری 7939/1 (فهرست 4: 139-140) 4) الفوائد الغرویة، از شرف الدین علی بن حجة الله شولستانی (زنده در 1063) نسخه ها:

ص: 215

مجلس 4944/1 (فهرست 17: 327-328) آستان قدس 2509 (فهرست 2: 92) مطهرى 6065 (فهرست 5: 386) مرعشى 4325
(فهرست 11: 318)

326- مناسك الحج

نسخه:

مرعشى 1691/1 (فهرست 5: 85)

قاضى نور الله بن شريف حسينى شوشترى (م 1019)

327- نهاية الاقدام

نسخه:

بانكيبور 1096 (فهرست، عربى 1: 108)

328- البحر الغزير فى تقدير الماء الكثير

نسخه:

حكيم 152/4 (نشرية 5: 427)

329- رسالة فى تحقيق ما لا تتم الصلاة فيه

نسخه:

الهيئات 51/9 د (فهرست 1: 127)

330- رسالة فى صلاة الجمعة

اللمعة نسخه ها:

حكيم 375/5 (نشرية 5: 427) مدينة العلم (فهرست: 103)

ص: 216

ملا عبد الله شوشتری (م 1021)

331- رساله در نماز جمعه،

به فارسی نسخه:

بخشی از آن در آستان قدس 4/7055 (فهرست 5: 488)

332- رساله فی حقیقه الصوم

نسخه:

ملک 6/804 (فهرست 5: 183)

333- رساله فی وکیل الزوجه

- ترجمه فارسی از محمد صادق سرکانی (زنده در 1033) نسخه:

دانشگاه، میکرو فیلم 2501 (فهرست میکرو فیلمها 1: 705)

334- حاشیه الالفیه

(رک: ذیل الفیه، به شماره 118)

335- جامع الفوائد،

شرحی بر قواعد الاحکام علامه حلّی.

نسخه ها:

ملک 3968 (فهرست 1: 195) دانشگاه 6828 (فهرست 16: 371) تربیت 112 (فهرست: 32) ادبیات 23 کرمان (فهرست: 82)

آستان قدس 6736 (فهرست 5: 392-393)

ص: 217

336- الرسائل،

مجموعة 20 رساله با عناوين مختلف نسخه ها:

آستان قدس 7055 (فهرست الفبایی: 982) نجف- شریعت (ذریعه 5: 243، 245، 302، 11: 47، 64، 149، 155، 156، 157، 15: 175، 16: 55، 18: 84، 88، 103، 24: 105، 25: 110)

عبد النبى بن سعد جزائرى

اشاره

(م 1021)

337- الاقتصاد،

شرح ارشاد الاذهان (رك: ذيل ارشاد، به شماره 80)

مير فيض الله بن عبد القاهر حسيني تفرشى (م 1025)

338- الأنوار القمرية

(رك: ذيل شماره 325)

ميرزا محمد بن على حسيني استرآبادى (م 1028)

339- آيات الاحكام،

چاپ تهران- 1392 (?) چند نسخه منتخب:

مطهرى 2053 (فهرست 1: 86، 3: 26) آستان قدس 1436 (فهرست 2: 403) ملى 1300 عربى (فهرست 9: 285)

ص: 218

ماجد بن هاشم بحرانی (م 1028)

340- الیوسفیة

نسخه:

مرعشی 1/ 2249 (فهرست 6: 233-234)

محمد بن حسن بن زین الدین عاملی (م 1030)

341- رسالة فی الارض المفتوحة عنوة

نسخه:

نجف- حسینیہ کاشف الغطاء 55 (ذریعه 11: 60)

342- كشف الرموز الخفیة

(رک: ذیل الروضة البهیة، به شماره 237)

343- حاشیه اثنا عشریه صاحب معالم

(رک: ذیل اثنا عشریه به شماره 325)

بهاء الدین محمد عاملی (م 1030)

344- الجبل المتین

که تنها بخش طهارت، صلاة و میراث آن نوشته شده است، چاپ تهران- 1321.

نسخه ها:

پرینستون 110 سری جدید دانشگاه 1797، 3119، 6812، 1935/5 (فهرست 7: 368، 552، 2073: 11، 366: 16)

ص: 219

زنجانی 3 (فهرست: 190) ملک 2174، 2702 (فهرست 1: 253-254) مَلّی 781 عربی (فهرست 8: 285) بیلوتیکا ناسیونال 776
(فهرست 1: 169، 2: 129، 130) مجلس 1297 (فهرست 4: 72) آستان قدس 7182، 2855، 2732، 2733، 2735 (فهرست 5:
416) مسجد اعظم 5/1 (فهرست: 428) مرعشی 3975 (فهرست 10: 356)

345- مشرق الشمسین

که تنها مربوط به طهارت از آن نوشته شده است، چاپ تهران- 1321 (همراه الحبل المتین او) چند نسخه منتخب:

آستان قدس 2626، 2649، 2632 (فهرست 2: 128، 135) مسجد اعظم 3285/1 (فهرست: 620) ملک 1009 (فهرست 1: 677)
مجلس 1320 (فهرست 4: 92-93) مرعشی 80، 222 (فهرست 1: 98، 249) الهیات 160 ج (فهرست 1: 662) مَلّی 79/1 عربی
(فهرست 7: 76-77) سنا (مجلس 2) 125 (فهرست 1: 65) گلپایگانی 979/3 (فهرست 2: 216) باکو M 140/2 (نشریه 9: 239)
مَلّی فارس 698/1 (فهرست 2: 282)

346- الاثنا عشریات،

اشاره

پنج رساله در عبادات، رساله صلاة، چاپ تهران- 1309 (با تبصرة المتعلّمین علامه) نسخه ها:

سنا (مجلس 2) 225/1 (فهرست 1: 105)

ص: 220

حکیم 9 رشتی (فهرست: 27) دانشگاه 918/4، 7087/6، 8731 (فهرست 5: 1758-1759، 16: 449، 17:

206) ادبیات 120 حکمت (فهرست: 41) مرعشی 75، 104/3 (فهرست 1: 87، 125) آستان قدس 2683 (فهرست 5: 352) میرزا جعفر 148 (فهرست: 40) نوربخش 590 (فهرست 2: 235-236) نواب 6 فقه (فهرست: 449) استادی (فهرست: 75) فرهنگ (فهرست: 40-41) مطهری 2670/2 (فهرست 3: 45-45) پرینستون 538/1 یهودا (فهرست: 149) بودلین، عربی 175 تفلیس 17/699 (نشریه 8: 260) باکو M 140 (نشریه 9: 239) مّلی فارس 3 و 698/4 (فهرست 2: 283)

ترجمه:

فارسی، از صدر الدّین محمد بن محب علی تبریزی (زنده در 1013) نسخه ها:

مرعشی (ذریعه 4: 74) لنین گراد A 643 (فهرست فارسی 1: 241) دانشگاه 4-3/5884، 7242/2 (فهرست 16: 130، 497)

شروح و حواشی:

1- از خود شیخ، بر رساله صلاة.

نسخه: آستان قدس 2728 (فهرست 5: 404-405) 2) نامعلوم، در 1012 نوشته شده نسخه: دانشگاه 7087/8 (فهرست 16: 449)

ص: 221

3- نامعلوم، پیش از 1030 نوشته شده نسخه: مرعشی 2398 (فهرست 6: 378-379) 4 الفوائد العلیّة، از هارون بن خمیس جزائری (زنده در 1036) نسخه: آستان قدس 2509 (فهرست 2: 93، 5: 353) 5- نامعلوم، پیش از 1042 نوشته شده نسخه: الهیات 184/6 (فهرست 1: 724) 6) الأنوار البهیّة، از نور الدین علی بن حسین موسوی عاملی (م 1068) نسخه ها: مرعشی 81 (فهرست 1: 99) مجلس 4670 (فهرست 13: 52-53) 7) الفطرة الملكوتیة، از عبد الحسیب بن احمد عاملی (زنده در 1058) نسخه: آستان قدس 2792 (فهرست 5: 471) 8- از خاجویی نسخه: گوهرشاد 1702 (فهرست: 256) 9) از عبد الحسین بن قاسم حلّی (م 1375) نسخه: امیر المؤمنین (ذریعه 13: 62) 10- نامعلوم نسخه: آستان قدس 2728 (فهرست الفبایی: 700)

347- جامع عباسی:

اشاره

به فارسی، در احکام عبادات که مکرراً به چاپ رسیده.

چند نسخه منتخب:

مطهری 2531 (فهرست 1: 15) بادلیان، فارسی 1784 (فهرست 3: 1031-1032) واتیکان، فارسی 15 (فهرست، فارسی: 41) لیدن 1283 شولت (فهرست 4: 178) ترجمه:

عربی، نامعلوم نسخه: خالصی (فهرست: 56)

ص: 222

تکمله:

(1) از نظام الدین محمد بن حسین ساوجی (م 1038)، که مکرراً چاپ شده.

(2) از زین العابدین حسینی (اواسط سده 11) در مزار و میراث.

نسخه ها:

فیضیه 847/17 (فهرست 3: 30) آستانه قم 6054 (فهرست: 192) مجلس 45 (فهرست 1: 13)

شروح و حواشی:

(1) - از علاء برهان تبریزی (زنده در 1054) نسخه: آصفیه 176 فقه شیعه (فهرست 4: 481) (2) - از محمد بن علی بن خاتون عاملی (م 1057) نسخه ها:

ملک 1434، 5878 (فهرست 2: 499) تبریز، ملی 3076 (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه، 2: 57)

348- أجوبة مسائل الشيخ جابر

نسخه:

دانشگاه 2621/6 (فهرست 9: 1497)

349- أجوبة مسائل الشيخ صالح بن حسن الجزائري

جوابات المسائل الحائرية نسخه ها:

دانشگاه 4316/3، 1130/7، 3598/9، 5873/6 (فهرست 5: 1797-1798، 13:

3279، 15: 4241، 16: 117) حکیم 18/7 رشتی (فهرست: 39) مجلس 5192/7 (فهرست 16: 22) ادبیات 120/11 حکمت (فهرست: 42) سنا (مجلس 2) 1245/6 (فهرست 2: 181) مرعشی 1691/3 (فهرست 5: 86)

ص: 223

مطهری 4510/4 (فهرست 2: 277) زنجان (فهرست: 89) ملک 1142/35 (فهرست 5: 240) ترجمه: به فارسی، از محمد صادق سرکانی نسخه: وزیری (فهرست میکرو فیلم های دانشگاه 2: 266)

350- جواب مسائل شاه عباس،

به فارسی نسخه ها:

مطهری 8150/3 (فهرست 3: 276) دانشگاه 7013/11 (فهرست 16: 429) مّلی (فهرست میکرو فیلم های دانشگاه 2: 266)

351- المسائل الفقهیة

نسخه:

مجلس 2761/10 (فهرست 9: 160-161)

352- المسائل المدتیات

اجوبة مسائل علی بن شدقم نسخه ها:

ملک 278/2 (فهرست 5: 9) مّلی فارس 698/12 (فهرست 2: 287)

353- حاشیه علی قواعد الاحکام

(رک: ذیل قواعد، به شماره 85)

354- حاشیه علی ارشاد الازهان

(رک: ذیل ارشاد، به شماره 80)

355- حاشیه علی القواعد و الفوائد

(رک: ذیل قواعد، به شماره 123)

ص: 224

چاپ تهران- 1321 (همراه جبل المتین او) چند نسخه منتخوب:

مجلس 1805، 4900/54 (فهرست 9: 359-360، 14: 77) دانشگاه 4316/7، 8731/2 (فهرست 13: 3279، 17: 206) فرهنگ مشهد 38 الف (فهرست: 40-41) ملى 1404/6 عربى (فهرست 9: 417) سنا (مجلس 2) 417/9 (فهرست 1: 250) باکو 149/15 م (نشریه 9: 239) ملک 829/23، 2825/1، 3229/9 (فهرست 5: 200)

357- حاشیه اثنا عشریه صاحب معالم

(رک: ذیل اثنا عشریه به شماره 325)

358- رساله مختصره فى فقه الصلاة

نسخه:

بادلیان 175 عربى

359- رساله فى تحقیق جهة القبلة

چند نسخه منتخوب:

دانشگاه 821/4، 918/9، 987/3، 1626/2، 4005/6، 4316/5 (فهرست 5:

1853-1854، 8: 210، 12: 2993، 13: 3279) مطهرى 2670/6، 9: 7539، 4: 7542، 12: 8190 (فهرست 1: 419-420، 3: 44، 4: 133) مرعشى 104/4، 5: 1003 (فهرست 1: 126، 3: 195) گلپایگانی 48/2، 2: 146، (فهرست 1: 58 و 135) ملک 2880/3، 2: 2965 پرینستون 151/2 سرى جدید آستان قدس 6544 (فهرست 5: 438)

ص: 225

360- الحريرية،

چاپ تهران- 1315 (در مجموعه کلمات المحققين) و 1318 (در هامش درر الفوائد آخوند خراسانى) نسخه:

دانشگاه 918/3 (فهرست 5: 1875)

361- رسالة في استحباب السورة في الصلاة

نسخه ها:

آستان قدس 242 فقه (فهرست 2: 74) مرعشى 1003/9 (فهرست 3: 196)

362- رسالة في سجود التلاوة

نسخه ها:

دانشگاه 7087/5 (فهرست 16: 449) ملك 278/5، 804/2 (فهرست 5: 9 و 182)

163- رسالة في صلاة الجمعة

نسخه ها:

ملك 1023/8 (فهرست 5: 224) دار الكتب 20324 ب (فهرست 1: 391)

364- رسالة في التخيير بين القصر و الاتمام في الاماكن الاربعة

نسخه ها:

دانشگاه 918/14 (فهرست 5: 1968) مجلس 1805/54، 4900/50 (فهرست 9: 356-357، 14: 75)

ص: 226

356- مسألة في الصوم

نسخه ها:

دانشگاه 918/11 (فهرست 5: 1796-1797) مجلس 1805/57، 4900/53 (فهرست 9: 358-359، 76:15)

366- رسالة في منع الزوجة نفسها عن الزوج حتى تقبض المهر

نسخه ها:

مجلس 1805/55، 4900/51 (فهرست 11: 357-358، 14: 75-76) دانشگاه 918/5 (فهرست 5: 1784) گلپایگانی 146 (فهرست 1: 136)

367- رسالة في ذبائح اهل الكتاب،

چاپ تهران- 1315 (در مجموعه کلمات المحققین).

چند نسخه منتخب:

گلپایگانی 146/6، 245/3، 243/3، (فهرست 1: 136، 228، 229) دانشگاه 944/8، 3119/5، 4448/1، 5873/5 (فهرست 5: 1879-1880، 11:

2073، 13: 3406، 16: 117) مرعشی 1003/6، 2/3667 (فهرست 3: 195، 10: 59) ملى 1391 عربی (فهرست 9: 401) پرینستون 151/4 سری جدید مسجد اعظم 770/5 (فهرست: 475) باکو 140/25 م (نشریه 9: 240) ملى فارس 698/6 (فهرست 2: 284)

368- شرح جواهر الفرائض

شرح الفرائض التصیریّه

369- الفرائض البهائیة،

فصل مربوط به ارث از جبل المتین اوست.

- شرح از محیی الدین بن عبد اللطیف جامعی عاملی (قرن یازدهم)

ص: 227

نسخه ها:

مرعشى 4/ 1118، 10: 2362 (فهرست 3: 289-290، 6: 346)

370- رسالة في الموارث

نسخه ها:

گلبایگانی 2/ 1114 (فهرست 2: 227) رضویه 4/ 87 (فهرست: 55) وزیری 3/ 1060 (فهرست 3: 839)

371- رسالة في العدالة

نسخه:

دار الكتب 21230 (فهرست 1: 376)

لطف الله بن عبد الكريم ميسى عاملی (م 1033)

372- الاعتكافية

ماء الحياة و صافی الفرات نسخه ها:

آستان قدس 2244 (فهرست 2: 11) نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 19: 11-12)

373- الوثائق و العقال

رسالة في فسخ الزوجة الصغيرة نکاح الولی لها بعد کبرها نسخه:

امیر المؤمنین (ذریعه 25: 26)

374- حاشیه جامع المقاصد

(رک: ذیل جامع المقاصد، به شماره 179)

375- حاشیه فوائد الشرائع

(رک: ذیل شرائع، به شماره 58)

ص: 228

محمد امين استرآبادى (م 1036)

376- رساله فى طهاره الخمر

نسخه ها:

ملك 6151/16 دانشگاه 1257/12 (فهرست 7: 2667)

مير داماد (م 1040)

337- الاعضالات العويصات

نسخه:

فيضيه 1415/3 (فهرست 3: 90)

378- الاثنا عشرية

عيون المسائل الفقهيّة نسخه ها:

پرينستون 232/3 سرى جديد دانشگاه 859، 1837/8 (فهرست 5: 1760-1761، 8: 434) حقوق 10/3 د (فهرست: 230-231)

اصفهان- مدرسه صدر (نشريّه 5: 312) تفليس 699/9 (نشريه 8: 260) ملك 2259/1 (فهرست 5: 450)

379- حاشيه على مختلف الشيعه

(رك: ذيل مختلف، به شماره 86)

380- حاشيه على شرائع الاسلام

(رك: ذيل شرائع، به شماره 58)

ص: 229

381- حاشیه علی التقیح الرائع

(رک: ذیل تنقیح، به شماره 132)

382- شارع النجاة،

به فارسی، در احکام عبادات، چاپ تهران- 1401 (در مجموعه اثناعشر رساله للداماد).

چند نسخه منتخب:

فیضیه 1425 /2 (فهرست 3: 90) مجلس 4553 /5 (فهرست 12: 236-237) دانشگاه 7074 (فهرست 16: 445)

383- رساله فی الطهارة و الصلاة

نسخه ها:

مجلس 4553 /1 (فهرست 12: 234) آستان قدس 2445 (فهرست 2: 73)

384- التعليقات فی الطهارة

نسخه:

نوربخش 400 (فهرست 2: 110-111)

385- حاشیه علی الالفیه

(رک: ذیل الفیه، به شماره 118)

386- رساله فی صلاة الجمعة،

چاپ تهران- 1397 (در دیباچه چاپ قبسات او) و 1401 (در مجموعه اثناعشر رساله للداماد)

387- اثبات السیادة لمن ینتسب إلى هاشم اّمًا.

نسخه:

ملّی 2360 ف (فهرست 5: 483)

ص: 230

چاپ تهران- 1313 (در مجموعه کلمات المحققین) چند نسخه منتخب:

آستان قدس 2788 (فهرست 5: 467) الهیات مشهد 219 (فهرست 1: 130) ملک 667/1 (فهرست 5: 136) مجلس 2724، 19/1
4900 (فهرست 9: 53-54، 16: 61) دانشگاه 6817/1، 9255/1 (فهرست 16: 368، 17: 332) ادبیات مشهد، 59/2 فیاض
(فهرست: 193)- ترجمه فارسی از سلطان حسین واعظ استرآبادی (زنده در 1078) نسخه: دانشگاه 5372 (فهرست 15: 4223-
4224)

389- الرد علی ما اعترض به علی ضوابط الرضاع

نسخه:

باکو 140/33 م (نشریه 9: 241)

390- رساله فی تنازع الزوجین فی قدر المهر

نسخه ها:

مرعشی 2519/2 (فهرست 7: 104-105) آستان قدس 2438، 2711 (فهرست 2: 70، 5: 426) مجلس 4553/4 (فهرست 12: 436)
436 (باکو 140/69 م (نشریه 9: 244) آستانه قم 8353/3 (فهرست: 203-204) دار الکتب 3326 ج (فهرست 1: 401)- شرح از
خود نگارنده نسخه:

آستان قدس 229 فقه (فهرست 2: 71)

ص: 231

391- دلائل الاحكام،

حواشی او بر قواعد علامه (رک: ذیل قواعد، به شماره 85)

فاضل جواد - جواد بن سعد الله کاظمی (زنده در 1044)

392- مسالک الافهام،

چاپ تهران- 1387.

چند نسخه منتخب:

مرعشی 2697 (فهرست 7: 269) حکیم 129 (نشریه 5: 426) مجلس 1331 (فهرست 10: 1126) برلین PM 50 (فهرست 4: 157) دانشگاه 64 (فهرست 1: 208) الهیات 98 ب (فهرست 1: 660) ملک 916 (فهرست 1: 669) اصفهان- روضاتی (فهرست 1: 200) مجلس 4491 (فهرست 12: 168)

393- الفوائد العلیة

(رک: ذیل شماره 194)

احمد بن زین العابدین علوی عاملی (زنده در 1044)

394- رساله فی نجاسة الخمر

نسخه ها:

ملک 2134/2 (فهرست 5: 431) دانشگاه 3749 (فهرست 12: 2743) ادبیات 251/2 امام جمعه کرمان (فهرست: 40)

ص: 232

مطهری 2916/23، 4506/2 (فهرست 1: 283)

395- بیان الحق و تبيان الصدق

نسخه ها:

آستان قدس 2259 (فهرست 2: 15-16) فیضیه 1961 (فهرست 1: 36)

مرتضى بن محمد حسینی ساروی

اشاره

(زنده در 1049)

396- جمعة من مسائل الجمعة

نسخه:

مرعشی 3032/1 (فهرست 8: 221)

حسین بن حیدر حسینی کرکی (میانۀ قرن یازدهم)

397- رسالة فی اشتراط صحّة الصّوم الواجب بالغسل من الجنابة

نسخه:

مجلس 4865 (فهرست 13: 302-303)

398- اصابة الحق

رسالة فی جواز شرط المرتهن الوكالة لنفسه فی بيع المرهون نسخه:

ملک (ذریعه 11: 81)

ص: 233

معزّ الدين محمد بن ابي الحسن موسى مشهدي زنده در 1044)

399- ذخيرة الجزاء

نسخه ها:

دانشگاه 4984/1 (فهرست 15: 4077) ملك 2024/1 (فهرست 5: 410) شرح:

ذخائر العقبي نسخه: دانشگاه 4984/2 (فهرست 15: 4077)

400- جواهر الحقائق

نسخه:

قزوين- حاج سيد جوادى (نشریه 6: 342)

401- تحفة الرضا

نسخه:

آستان قدس 6533 (فهرست 5: 379-381)

402- العشرة الكاملة

نسخه:

مرعشى 3630/1 (فهرست 10: 30)

ص: 234

محمد تقی بن ابو الحسن حسینی استرآبادی (میانۀ قرن یازدهم)

403- شرح خطبه الشرائع

(رک: ذیل شرائع، به شماره 58)

404- مناقشات فقهية

نسخه:

آستان قدس 2647 (فهرست 2: 135)

مراد بن علی جان قفرشی (م 1051)

405- الکرية

نسخه:

دانشگاه 1803 (فهرست 8: 380)

406- شرح قطرة البحرين، نوشته شده پیش از 1060.

نسخه:

مرعشی 1842 (فهرست 5: 228)

محمد صادق بن محمد امین حلی شیرازی (زنده در 1057)

407- رسالة فی استحباب السورة او وجوبها

نسخه ها:

مرعشی 2/ 4093 (فهرست 11: 110) دانشگاه 7126/1 (فهرست 16: 461)

ص: 235

علی نقی بن محمد ہاشم کمرہ ای اصفہانی (م 1060)

408- رسالۃ فی الصلّٰة فی المنصوب

نسخہ:

مجلس 3333 /5 (فہرست 10: 1130)

409- رسالۃ فی ولایۃ الاب و الجدّ

نسخہ:

مجلس 3333 /4 (فہرست 10: 1129)

شرف الدین علی بن حجّۃ اللہ شولستانی (زندہ در 1063)

410- رسالۃ فی سرايۃ التجاسۃ

نسخہ:

ملک 2576 /23

411- الفوائد الغرویہ

(رک: ذیل شمارہ 325)

412- افعال حج،

بہ فارسی نسخہ:

مجلس 3749 /1 (فہرست 10: 1734)

ص: 236

عبد الله بن محمد تونی (م 1071)

413- رسالة في نفى الوجوب العيني عن صلاة الجمعة

نسخه ها:

مجلس 128 /2 امام جمعه خوئی 4 /3263، 2 /4386 (فهرست 7: 177-178، 10):

874-875، 12: 93) دانشگاه 1 /2875 (فهرست 10: 1719) ملی 1 /1858 عربی (فهرست 10: 439) آستان قدس 2 /11325 (یادداشت آقای سید عبد العزیز طباطبایی) ملک 5 /3563 مرعشی 2526 (فهرست 7: 112-113) حسینیه شوشتریها (ذریعه 15: 74-75) لوس آنجلس 1 /1204 م (فهرست: 715) مدینه العلم (فهرست: 102-103) - حواشی بر آن از احمد بن محمد تونی (زنده در 1071) نسخه:

ملی 1 /1858 عربی (فهرست 10: 439-440)

مجلسی اول (م 1070)

414- اجوبه مسائل فقهی،

به فارسی، گرد آورده کلب علی بروجردی نسخه:

ملی 2 /2582 فارسی (فهرست: 116)

ص: 237

415- حذیقه المتقین،

فارسی، در احکام عبادات چند نسخه منتخب:

گلپایگانی 717 (فهرست 2: 64) مطهری 1863 (فهرست 1: 405) حجتیه 400 (فهرست 11: 11) استادی (فهرست 46: 46) کمبریج 9/16 C براون (فهرست 21: 21)

416- مناسک حج،

به فارسی نسخه:

مرعشی 15 (فهرست 1: 27)

417- رضاعیه

چند نسخه:

دانشگاه 944/10 (فهرست 5: 1901-1902) مجلس 4903/17، 5168/3 (فهرست 4: 125، 15: 305-306) آستان قدس 6703 (فهرست 5: 445) ملک 1752، 2065/2 (فهرست 2: 411، 5: 418) وزیری 990/4 (فهرست 2: 809) فیضیه 346/3 (فهرست 3: 9) گلپایگانی 686/3، 1046/2 (فهرست 2: 203 و 224) مسجد اعظم 649/2، 1420/6، 3840/3 (فهرست: 467) و 516 و 542) مرعشی 70/4، 3719/3، 3034/4 (فهرست 1: 84، 8: 225، 10: 119) ملّی 1598/3 عربی (فهرست 10: 129)

ص: 238

حسن علی بن عبد الله شوشتری (م 1075)

418- التبیان

نسخه:

بغداد- معهد الدراسات الاسلامیة العلیا 1355 (فهرست: 116)

419- رساله در حرمت نماز جمعه در زمان غیبت امام

نسخه ها:

مجلس 5/ 4943 (فهرست 14: 198) حقوق 8/ 1 د (فهرست: 222) دانشگاه 5/ 6530 (فهرست 16: 286)

محمود بن فتح الله حسینی کاظمی (زنده در 1079)

420- رساله فی وجوب الخمس حال استتار الامام

نسخه ها:

دانشگاه 5/ 1122 (فهرست 5: 1876-1877) مرعشی 3/ 2525 (فهرست 7: 111)

رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی طباطبایی نائینی (م 1082)

421- اجوبه مسائل فقهی

به فارسی، گرد آورده مهدی بن رضا حسینی نسخه:

آستان قدس 2772 (فهرست 5: 355)

ص: 239

422- حاشیه علی مختلف الشیعه

(رک: ذیل مختلف، به شماره 86)

423- حاشیه علی مدارک الاحکام

(رک: ذیل مدارک، به شماره 318)

محمد بن قاسم اصفهانی دیلماج

اشاره

(زنده در 1084)

424- حاشیه الروضة البهیة

(رک: ذیل الروضة البهیة، به شماره 237)

425- رساله در نماز جمعه،

به فارسی نسخه:

آستان قدس 6198 (فهرست: 804)

فخر الدین بن محمد علی طریحی نجفی (م 1087)

426- الفخریة

نسخه:

مرعشی 118 (فهرست 1: 142)

427- الضیاء الالامع:

شرح مختصر التافع (رک: ذیل مختصر، به شماره 60)

خلیل بن غازی قزوینی (م 1088)

428- رساله در حرمت نماز جمعه،

به فارسی، بخشی از شرح کافی او.

نسخه ها:

مسجد اعظم 1359، 1432 (فهرست: 281)

ص: 240

محقق سبزواری (م 1090)

429- ذخیره المعاد،

اشاره

شرحی بر ارشاد الاذهان علامه حلّی. چاپ تهران- 1273/4.

چند نسخهٔ منتخب:

مجلس 4197، 5056 (فهرست 11: 211-212، 15: 18) غرب (فهرست: 126) حکیم 1997 آستان قدس 2740-2741
(فهرست 5: 422-423) گلپایگانی 1564 (فهرست 2: 81) فیضیه 92 (فهرست 1: 111) آستانهٔ قم 5911 (فهرست: 120)

شروح:

1) از محمد سعید نسخه: آستان قدس 2740 در حاشیه (فهرست 5: 423) 2) تحقیق فی القیاس، از بهبهانی (بخشی از شرح او بر ذخیره المعاد) نسخه ها:

مرعشی 458/3 (فهرست 2: 61) دانشگاه 2026/3، 3902/2 (فهرست 8: 644، 12: 2891) ملک 2439/10، 2801/7 حسینیه
شوشتریها (ذریعه 1: 70) 3) الجمع بین الاخبار المتعارضة، نیز از بهبهانی و به عنوان بخشی دیگر از شرح او بر ذخیره نسخه ها:

ملک 828/7، 1454/5، 1733/6، 2141/8، 2439/21

ص: 241

430- کفایة الأحكام،

اشاره

چاپ تهران- 1269.

چند نسخه منتخب:

مجلس 4595، 4647/2 (فهرست 12: 295، 13: 36) الهیات 183 آل آقا (فهرست 1: 794) دانشگاه 1991 (فهرست 8: 600) غرب 394، 1129 (فهرست: 176) ملک 1893 (فهرست 1: 603) وزیری 26، 97/1، 518 (فهرست 1: 41، 126، 2: 451) ملی فارس 169 (فهرست 1: 149)

ترجمه:

هدایة الاعلام، به فارسی، از محمد علی بن محمد حسن نحوی اردکانی (زنده در 1240) نسخه: مجلس 32 طباطبایی (فهرست میکرو فیلمهای دانشگاه 2: 12)

شروح و حواشی:

1- از جعفر بن عبد الله حویزی قاضی نسخه ها: آستان قدس 6475 (فهرست 5: 412) حکیم 299 مشهد- شانہ چی (نشریه 5: 598)
2) رواشح العنایة الربائیة، از حسین بن محمد بحرانی آل عصفور (م 1216) نسخه ها: مرعشی 2702-2703 (فهرست 7: 272-274)
3) 274 (3) نبراس الهدایة، از محمد مهدی حسینی مشهدی نسخه ها:

آستان قدس 5726، 6202، 8418-8419 (فهرست 5: 523-524، فهرست الفبایی: 1055) مجلس 5985 (فهرست 17: 360) وزیری 239 (فهرست 1: 239) 4- از محسن اعرجی

ص: 242

نسخه: مدینه العلم (فهرست: 61) 5) نهاییه المقتصد، از محمد جعفر همدانی نسخه: غرب 731 (فهرست: 202) 6) - از محمد بن محمد معصوم مشهدی (م 1255) نسخه ها:

مرعشی 2468، 3233 (فهرست 7: 61، 9: 30) مجلس 4468 (فهرست 12: 142) 7) شوارع الهدایه، از محمد ابراهیم کرباسی نسخه ها:

مجلس 3551 (فهرست 10: 1511-1512) مرعشی 1917، 1924 (فهرست 5: 288، 294) گلپایگانی 189 (فهرست 1: 172) فیضیه 233 (فهرست 1: 170) وزیری 1488 (فهرست 3: 973) مفتاح 75 (فهرست: 189)

431- حاشیه علی مسالک الافهام شهید دوم

(رک: ذیل مسالک الافهام، به شماره 235)

432- خلافت،

به فارسی، در عبادات:

چند نسخه منتخب:

مرعشی 66، 528/1 (فهرست 1: 76-77، 2: 133) فیضیه 330 (فهرست 3: 200) آستان قدس 2393 (فهرست 2: 56) مدرسه باقریه (ذریعه 16: 280) ملک 1620/1، 2669 (فهرست 4: 864، 5: 309)

ص: 243

433- رسالة في تحديد النهار الشرعي

نسخه ها:

مجلس 3/ 2761 (فهرست 9: 152) ملى 781 عربى (فهرست 8: 337-338)

434- رسالة في صلاة الجمعة

نسخه ها:

وزيرى 5/ 1980 (فهرست 3: 1116) مرعشى 2/ 3032 (فهرست 8: 222-223) آستان قدس 7150 (فهرست 5: 435) لوس
آنجلس 119 م (فهرست: 283) ملك 2/ 2706

435- رساله در نماز جمعه،

به فارسى نسخه ها:

ملك 887 (فهرست: 834) دانشگاه 8/ 4412 (فهرست 13: 3375) تربيت 2/ 34 (فهرست: 43)

436- رسالة في الغناء

نسخه ها:

مطهرى 13/ 8190 (فهرست 5: 352) دانشگاه 14/ 354 (فهرست 12: 2526) مسجد اعظم 795 (فهرست 12: 2526) مجلس 2/ 3263 (فهرست 10: 873-874)

ص: 244

نسخه:

دانشگاه، میکرو فیلم 3563/2 (فهرست میکرو فیلم ها 2: 213)

فیض (م 1091)

438- مفاتیح الشرائع،

اشاره

چاپ بیروت، 1389 (جلد اول در طهارت و صلوات)، قم- 1404.

چند نسخه منتخب:

کمبریج 18/9 C براون (فهرست: 22) الهیات 66 ب (فهرست 1: 667) مسجد اعظم 1704/1 (فهرست: 496) دانشگاه، 4 نسخه (فهرست 5: 2064، 9: 869، 16: 329) مجلس، 3 نسخه (فهرست 4: 94-95، 10: 382، 11: 282) مطهری 2603 (فهرست 1: 528) حقوق 341 ج (فهرست: 475) گلپایگانی 8 نسخه (فهرست 2: 175-176، 3: 22، 171) فیضیه 17 نسخه (فهرست 1: 264-266) ملک 7 نسخه (فهرست 1: 705-706) ملّی 5 نسخه (فهرست 7: 242، 8: 33، 9: 152-153، 185) غرب 7 نسخه (فهرست: 194-195) وزیری 9 نسخه (فهرست 2: 471، 538، 3: 1018، 1052، 1060) آستان قدس 24 نسخه (فهرست 2: 122-123، 5: 510-512، الفبائی:

1024-1026) مسجد اعظم 21 نسخه (فهرست 376-377، 496)

شرح و حواشی:

1- از محمد بن محمد محسن کاشانی علم الهدی (اوائل قرن 12)

ص: 245

مطهری 2601 (فهرست 1: 398، 4: 278) تبریز- قاضی (نشریه 7: 523) 2- از نور الدین محمد هادی بن مرتضی کاشانی (اوائل قرن 12) نسخه‌ها:

دانشگاه 714-715 (فهرست 5: 1940-1942) بانکپور 946-949 (فهرست عربی 1: 93) الهیات 31 ب (فهرست 1: 591) ملک 1421 (فهرست 1: 446) وزیری 970 (فهرست 2: 797) نور بخش 152 (فهرست 1: 170) آستان قدس 247-248 فقه، 2784 (فهرست 2: 76-77، 5: 461) مطهری 6134 (فهرست 5: 236) فیضیه 76 (فهرست 1: 195) مجلس 5279 موقت 3- از محمد یوسف بن محمد علی لاهیجی (زنده در 1096) نسخه: حسینیه شوشتریها (ذریعه 6: 214) 4- از ابو الحسن بن محمد طاهر شریف فتونی عاملی (م 1138) نسخه: لوس آنجلس M 1106 (فهرست: 271) 5 فتح المفاتیح، از محمد محسن بن محمد کاشانی (زنده در 1148) نسخه: مجلس 5476/2 (فهرست 16: 376) 6 الذخر الزائع المصابیح اللوامع، از عبد الله بن نور الدین جزائری (م 1173) نسخه‌ها: مرعشی 3550، 3980 (فهرست 9: 342-343، 10: 360) آستان قدس 7017، 11947 (فهرست 5: 421) 7- از محمد صالح بن محمد مؤمن استرآبادی (زنده در 1184) نسخه‌ها: دانشگاه 7664 (فهرست 16: 667) مجلس 5306 (فهرست 16: 222) مرعشی (ذریعه 14: 76)

8) منتخب الصنائع، از علی بن قاسم مسکنانی (زنده در 1186) نسخه: مرعشی 4324 (فهرست 11: 317) 9- از بهبهانی نسخه ها: آستان قدس 2391 (فهرست 2: 55) مجلس 347 طباطبایی مشهد- الهیات 1578 (فهرست 2: 713) ملک 2141/4 (فهرست 5: 431) دانشگاه 9809 (فهرست 17: 289) مدینه العلم (فهرست: 62) زنجان (فهرست: 105) 10- از همان نویسنده، شرح خطبه مفاتیح نسخه ها: فیضیه 1520/5، 1554/8 (فهرست 3: 97، 100) پرینستون 1929 سری جدید (صفحات 151 الف- 260 ب) مسجد اعظم 592/13، 3524/1 (فهرست: 462 و 634) 11 مصابیح الظلام، از همان نویسنده.

12) فتاح المجامع، از کرمانشاهی 13) الأنوار اللوامع، از حسین آل عصفور نسخه ها:

آستان قدس 6502-6504 (فهرست 5: 369) مرعشی 1630 (فهرست 5: 33-34) مجلس 4425 (فهرست 12: 114) 14- از محمد رضا استرآبادی (زنده در 1219) نسخه ها: گوهرشاد 1235 (فهرست: 334) آستان قدس 7253 (فهرست 5: 463) 15- از ابو القاسم بن عباس (زنده در 1227) نسخه: آستان قدس 2813 (فهرست 5: 464) 16- از صاحب ریاض نسخه ها: حقوق 11 ب (فهرست: 387)

ص: 247

مطهری 277 مشیر (فهرست 5: 236) پرینستون 179 سری جدید لوس آنجلس M 1317 (فهرست: 270) 17 (مصابیح الظلام، از عبد الله شبر نسخه ها: حسینیه شوشتریها 256، 325، 834 (فهرست: 804، 810) مرعشی 1079 (فهرست 3: 259-260) آستان قدس 7948 (فهرست الفبائی: 1011) ملی، عربی 1035/2، 1905 (فهرست 9: 37، 10: 565، 566) 18 (المصباح الساطع، از همان نویسنده (تلخیص شرح سابق).

نسخه ها: دانشگاه 717 (فهرست 5: 2045-2046) الهیات 6 آل آقا (فهرست 1: 800-801) گوهرشاد 742 (فهرست: 396) حجّتی 73 (فهرست: 85) بنگال 654 (فهرست 1: 323) تبریز-قاصی (نشریه 7: 522) 19 (نهایة المرام، از مجاهد نسخه: حقوق 266 ج (فهرست: 496-497) 20 (المصابیح المنیفة، از محمد جعفر کرمانشاهی نسخه ها: الهیات 124 آل آقا (فهرست: 800) کاشان-رضوی 187 (فهرست: 43) حقوق 107 ج (فهرست: 467-468) مرعشی 4742 (ذریعه 21: 91) 21 (المصابیح، از مهدی بن علی طباطبایی (م 1260) نسخه: حقوق 243 ج (فهرست: 467) 22 (مبتغی الافهام، از عبد الوهاب بن محمد صالح برغانی قزوینی (زنده در 1266) نسخه: مرعشی 3202 (فهرست 9: 4) (23-25) سه شرح نامعلوم یا نامشخص الف) نسخه: مرعشی 2157 (فهرست 6: 162-163)

ص: 248

(ب) نسخه: دانشگاه 6709 (فهرست 16: 337) ج) نسخه: شیراز- احمدیه 264 (نشریه 5: 214)

439- معتصم الشیعة،

ناتمام نسخه ها:

مرعشی 217، 3478 (فهرست 1: 264، 9: 275) آستان قدس 6469 (فهرست 5: 509) بغدادی (فهرست: 178) کاشان- رضوی
191 (فهرست: 43)

440- النخبة،

اشاره

چاپ تهران- 1303، 1324، 1328، 1330 چند نسخه منتخب:

وزیری 965 (فهرست 2: 794) حقوق 11 د (فهرست 1: 493) دانشگاه 1007 (فهرست 5: 2083-2085) الهیات (187 آل آقا
(فهرست 1: 806) ملّی، عربی 1386/2، 1393، 1463 (فهرست 9: 395، 411، 491)

شروح و حواشی:

1) التحفة السنّیة، از عبد الله جزائری، چاپ تهران- 1307 (جلد اول) نسخه ها: گلپایگانی 1687 (فهرست 3: 17) مرعشی 2213،
4577 (فهرست 6: 204، 12: 149) فیضیه 227 (فهرست 1: 40) مسجد اعظم 1/ 3651 (فهرست: 638) آستان قدس 2269
(فهرست الفبائی: 434) مجلس 4437، 4735، 5184 (فهرست 12: 122، 13: 116، 16:

1-2) دانشگاه 751، 1008 (فهرست 5: 1820) غرب 909 (فهرست: 701)

ص: 249

(2) إهداء الأحيّة، از عبد الله بن محمد كاظم تبریزی در 1159 نسخه اصل: مرعشی 4430 (فهرست 12: 26)

441- أجوبة المسائل الفقهية،

پاسخ های فیض و رفیع الدین محمد نائینی به سؤالات زاهر نجفی.

نسخه:

ملک 1920/25 (فهرست 5: 339)

442- أحكام الأموات

نسخه ها:

دانشگاه 8230/4 (فهرست 17: 63) مّلی 1262/2 عربی (فهرست 9: 251) ملک 5747/2

443- أبواب الجنان،

به فارسی نسخه ها:

مطهری 2013 (فهرست 1: 351) گلپایگانی 1383/3 (فهرست 2: 252) آستان قدس 2422 (فهرست 2: 65) مجلس 5341/8 (فهرست 16: 253)

444- الشهاب الثاقب،

چاپ نجف- 1368، بیروت- 1403.

نسخه ها:

آستان قدس 6499 (فهرست 5: 464) دانشگاه 8230/1 (فهرست 17: 63) مجلس 120/11 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 173) ادبیات 53 امام جمعه کرمان (فهرست: 96) لوس آنجلس 1204/3 م (فهرست: 715) استادی، 2 نسخه (فهرست: 64)

ص: 250

445- ضوابط الخمس،

چاپ تهران- 1300 (در هامش غایة الایجاز ابن فهد) نسخه ها:

ملّی 1922/2 عربی (فهرست 10: 591) دیوان هند 1835 (فهرست 2: 321) دانشگاه 792/3 (فهرست 5: 1944) ملک 2146/4،
4658/11 (فهرست 5: 432)

446- رسالة في حكم اخذ الاجرة على الواجبات

نسخه ها:

دانشگاه 8230/3 (فهرست 17: 63) مرعشی 1401/8 (فهرست 4: 176) مجلس 3818/10 (فهرست 10: 1843)

447- رسالة في الولاية على البكر في التزويج

نسخه ها:

دانشگاه 8230/2 (فهرست 17: 63) مجلس 3818/11 (فهرست 10: 1844) مرعشی 1401/9 (فهرست 4: 176-177)

448- منهاج النجاة،

در اصول عقاید نسخه:

ملّی 1922/1 عربی (فهرست 10: 591)

ص: 251

محمد سعید بن قاسم حسینی طباطبائی قهپائی (م 1092)

449- روض الجنان

نسخه:

فیضیه 2037 (فهرست 1: 120-121)

450- حاشیه زبده بیان

(رک: ذیل زبده، به شماره 289)

حسام الدین بن جمال الدین طریحی نجفی (زنده در 1094)

451- التبصرة الجلیة

نسخه ها:

ملی 1598/2 عربی (فهرست 10: 129) حکیم (یادداشت آقای حسینی اشکوری، نیز دیده شود ذریعه 3: 317)

رضی الدین محمد بن حسن فزونی (م 1096)

452- مسألة فی ایصال الغبار الغلیظ

نسخه:

مرعشی 1409، برگ 121 ب-126 ر (فهرست 4: 193)

ص: 252

احمد بن محمد تونی (زنده در 1097)

453- حاشیه الرّوضة البهیة

(رک: ذیل الروضة البهیة، به شماره 237)

محمد طاهر بن حسین قمی (م 1098)

454- السلامیة

نسخه ها:

دانشگاه 2215/3 (فهرست 9: 891) امیر المؤمنین (ذریعه 12: 214) نجف- مدرسه سیّد (همان مأخذ 11: 199) قم- مهدی روحانی
(آشنایی با چند نسخه خطی: 448)

455- جاء الحقّ،

به فارسی، در رد رساله خلیل قزوینی در حرمت نماز جمعه.

نسخه ها:

دانشگاه 974/2 (فهرست 5: 1184-1185) مجلس 5470/3 (فهرست 16: 372)

356- رساله در نماز جمعه،

به فارسی در رد رساله حسن علی شوشتری در حرمت نماز جمعه.

نسخه ها:

آستان قدس 2422 (فهرست 2: 71-72) دانشگاه 874/7، 790/3 (فهرست 5: 2092-2094) مجلس 5470 (فهرست 16: 371)

ص: 253

457- تحفة الدارين

نسخه:

دانشگاه 3317/15 (فهرست 11: 2301)

محقق خوانساری (م 1098)

458- مشارق الشموس،

شرحی ناتمام بر دروس شهید که تنها بخش طهارت آن نگاشته شده است، چاپ تهران- 1311.

چند نسخه منتخب:

دانشگاه 6778 (فهرست 16: 358-359) مطهری 2308 (فهرست 1: 448) مجلس 1/4428 (فهرست 12: 117)

459- أجوبة المسائل،

مجموعه پاسخ های این دانشمند و دو فرزند او جمال الدین و رضی الدین به سؤالات مختلف فقهی و اعتقادی.

نسخه:

آستان قدس 2644 (فهرست 2: 133)

460- رساله در خمس

نسخه:

دانشگاه 1801 (فهرست 8: 375)

461- حل شك فی كون بعض اهل البلد كافرا و اكثرهم مسلمون

نسخه ها:

ملک 3/1711 (فهرست 5: 342) دانشگاه 73/6710 (فهرست 16: 342)

ص: 254

462- اجوبه مسائل فقهی،

به فارسی نسخه ها:

فیضیه 1665 (فهرست 3: 113) دانشگاه 7008 (فهرست 16: 426-427)

463- رساله در حبوۀ،

به فارسی نسخه ها:

فیضیه 1665 / 21 (فهرست 3: 113) ادبیات اصفهان (نشریه 5: 304) دانشگاه 7008 / 20 (فهرست 16: 427)

464- رساله در صید و ذباحه،

به فارسی نسخه ها:

فیضیه 1665 / 5 (فهرست 3: 113) ادبیات اصفهان (نشریه 5: 304)

465- شگئیات نماز

(رک: ذیل شماره 1105)

466- رساله در احکام اموات

(رک: ذیل شماره 1106)

467- حاشیه بر قواعد علامه

(رک: ذیل قواعد، به شماره 85)

468- حاشیه بر شرایع

(رک: ذیل شرایع، به شماره 58)

ص: 255

صفى الدين بن فخر الدين طريحي نجفى (زنده در 1100)

469- الينبوع المنبجس

فى الرّد على من قال أنّ المنبجس لا ينجس نسخه ها:

مسجد اعظم 2702/2 (فهرست: 580) نجف- مدرسة بروجردى (ذريعه 11: 201)

على بن محمد عاملى سبط الشهيد (م 1103)

470- الزهراء الزّويّة،

(رك: ذيل الروضة البهية، به شماره 237)

471- الرّد على اعتراضات خليفة سلطان على الرّوضة البهية

(رك: ذيل شماره بالا)

472- تنبيه الغافلين

نسخه ها:

مرعشى 4033/4 (فهرست 11: 38) دانشگاه، ميكرو فيلم 3653/1 (فهرست ميكرو فيلم ها 2: 212)

473- رسالة فى النذر

نسخه:

ملك 3560/3

474- حاشية شرايع

(رك: ذيل شماره 58)

475- حاشية الالفية

(رك: ذيل شماره 118)

ص: 256

(رک: ذیل قواعد، به شماره 85)

حز عاملی (م 1104)

477- بداية الهداية،

اشاره

چاپ تهران- 1270، 1318، 1325، لکنهو- 1311.

چند نسخه منتخب:

ملک 2043، 2861 (فهرست 1: 88) حکیم 1670 م (فهرست 1: 88-89) مرعشی 429، 701، 716 (فهرست 2: 33، 295، 312) آستان قدس 6609 (فهرست الفبایی: 617) گلپایگانی 1227/1، 1369/2 (فهرست 2: 237، 249) حجّتی 178 (فهرست: 38) ملّی، عربی 1276/2، 1400 (فهرست 9: 266، 415-416) پرینستون 151/1 سری جدید مسجد اعظم 2876 (فهرست: 42) مؤسسه اسماعیلی 801 (فهرست 2: 10)- تلخیص:

نهایة البداية از مختاری نسخه: دانشگاه 1859/5 (فهرست 8: 460)

ترجمه ها:

1) النور الساطع، فارسی، از محمد مراد بن محمد صادق کشمیری (زنده در 1098) نسخه ها:

گوهرشاد 943 (فهرست: 195) وزیری 990، 1141 (فهرست 2: 809، 3: 871) آستان قدس 2854 (فهرست 5: 528) مطهری 2529 (فهرست 1: 553)

ص: 257

مرعشی 4253، 4407 (فهرست 11: 252، 12: 9) 2) کشف الدرّایة، از محمد جعفر بن سلیمان فراهی (زنده در 1114) نسخه ها:
آستان قدس 2810 (فهرست 5: 481) آستانه قم 6264 (فهرست: 155-156) گوهرشاد 936 (فهرست: 163) مرعشی (ذریعه 18:
34: 68) 3- از عبد الله بن علی بابا نسخه: گوهرشاد 1137/1 (فهرست: 87)

شرح و حواشی:

1) منتخب الهدایة، از محمد طاهر بن عبد الله قاری هروی (زنده در 1105) نسخه ها: آستان قدس 4280، 6471 (فهرست 5: 518-
519) 2- نامعلوم (تحریر پیش از 1153) نسخه: وزیری 1819/1 (فهرست 3: 1064) 3) مشارق المهتدین، از محمد باقر بن محمد
تقی شریف رضوی قمی (زنده در 1181) نسخه:

روضاتی (ذریعه 21: 36-37) 4) السوانح النظریة، از حسین آل عصفور نسخه ها:

الهیات 137 آل آقا (فهرست 1: 777) دانشگاه 2924 (فهرست 16: 402) 5) أنوار الدرّایة، از عبد الحسین بن احمد اصبغی بحرانی
نسخه:

وزیری 3114/2 (فهرست 5: 1537) 6) مصابیح الهدایة، از محمد حسن بن محمد معصوم قزوینی (م 1240) نسخه ها:

ملی 1840 عربی (فهرست 10: 420) مفتاح 207 (فهرست: 291-292)

ص: 258

دانشگاه 7362 (فهرست 16: 521) الهیات 45 آل آقا (فهرست 1: 799-800) مرعشی 1650، 2126 (فهرست 5: 49-50، 6: 137) (7) مجاری المرام، از محمد باقر گلپایگانی نسخه: فیضیه 1282 (فهرست 1: 1226)

478- هدایة الأمة

چند نسخه منتخب:

گوهرشاد 300 (فهرست: 433) ملک 616-617 و 6 نسخه دیگر (فهرست 1: 802-804) مطهری 6186 (فهرست 5: 756) دانشگاه 6761 (فهرست 16: 355) حکیم 143 رشتی (فهرست: 159) آستان قدس 8 نسخه (فهرست الفبایی: 1077) ترجمه:

- هدایة الاحکام، به فارسی، از محمد حسن بن محمد صالح هروی نسخه:

مجلس 2054 (فهرست 6: 42-43)

479- خلاصة الابحاث

نسخه ها:

مجلس 4471/9، 109/1 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 115، 12: 147) ملى 795/6 فارسی (فهرست 2: 395) گلپایگانی 327/6 (فهرست 1: 282) ملک (ذریعه 7: 209) فیضیه 1493/3 (فهرست 3: 94)

ص: 259

480- رساله في حرمة شرب التبن و القهوة،

مندرج در الفوائد الطوسیة او، چاپ قم- 1404).

چند نسخه منتخب:

مجلس 1805 / 110، 4900 / 109 (فهرست 9: 383 - 384، 14: 104 - 105) دانشگاه 1699 / 4، 9294 / 3 (فهرست 8: 251،
17: 341) ملک 1256 / 2 (فهرست 5: 253)

481- رساله في ان التصرف و اليد دليل الملكية

نسخه:

فیضیه 1910 / 3 (فهرست 3: 148)

482- أرجوزة في الزكاة

نسخه ها:

ملک 2576 / 10 مجلس 11 / 3 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 9) گلپایگانی 327 / 7 (فهرست 1: 282)

483- رساله في صلاة الجمعة،

مندرج در الفوائد الطوسیة او، ولی در نسخه چاپ قم- 1404 ازین کتاب که ناقص است نیامده.

مجلسی دوّم (م 1110)

484- اجوبة مسائل مولا مجد الدين تستری

نسخه:

پرینستون 388 سری جدید (برگهای 49 الف- 51 ب)

ص: 260

گردآوری محمد جعفر بن محمد طاهر خوبشانی نسخه:

مرعشی 602/4 (فهرست 2: 196)

486- جواب مسائل خراسان،

به فارسی، گردآوری حمید بن محمد بدلاء حسینی.

نسخه ها:

دانشگاه 5914/4 (فهرست 16: 150) مسجد اعظم 1199/3 (فهرست: 500)

487- جواب مسائل میرزا سید علی،

فارسی، گردآوری حمید بن محمد بدلاء حسینی نسخه ها:

دانشگاه 5914/5 (فهرست 16: 150) مسجد اعظم 1199/4 (فهرست: 501)

488- هدایة الاخوان،

به فارسی نسخه:

فیضیه 1747/1 (فهرست 3: 128)

489- مجموعه سؤال و جواب،

به فارسی، گردآوری محمد کاظم سبزواری نسخه:

گلپایگانی 536/4 (فهرست 2: 198-199)

490- مجموعه سؤال و جواب،

به فارسی نسخه:

مرعشی 2530 (فهرست 7: 117)

491- المسائل الهندية،

چاپ اصفهان- 1403 (در زندگی نامه علامه مجلسی از م. مهدوی) نسخه:

استادی (فهرست: 35)

492- نظم اللالی،

به فارسی، گردآوری محمد بن احمد حسینی لاهیجانی نسخه ها:

ملی 2011 فارسی (فهرست 5: 11-12) مجلس 6895 (برگهای 46 الف-69 ب) گوهرشاد 614 (فهرست: 132) مرعشی 2535 (فهرست 7: 120)

493- سؤال و جواب فقهی،

به فارسی نسخه ها:

دانشگاه 5914/6 (فهرست 16: 150) ملک 2697/3

494- رسائل متعدد او در موضوعات مختلف،

بیشتر در عبادات نسخه ها:

مرعشی 15، 187، 1602، 1683، 3034، 3050، (فهرست 1: 27، 205-217، 5: 78، 8: 225-269) فیضیه 1747 (فهرست 3: 128) ملی 1854 فارسی (فهرست 4: 313-317)

495- رسالة فی صلاة الجمعة

نسخه ها:

مجلس 1/ 5341 (فهرست 16: 253) دار الکتب 19179 ب (فهرست 1: 370)

ص: 262

سید نعمة الله جزائری (م 1112)

496- هدیة المؤمنین

هدیة الاخوان نسخه ها:

ملک 2536 (فهرست 1: 807) ملّی 1919/1 عربی (فهرست 10: 577)

497- مسکن الشجون فی حکم الفرار من الوباء و الطاعون

نسخه ها:

دانشگاه 587 (فهرست 5: 2042-2043) مطهری 5551 (فهرست 5: 566) ملک 1868، 721/1 (فهرست 1: 674، 5: 159) مرعشی 3442 (فهرست 9: 228-229) مسجد اعظم 547 (فهرست 362)

سید ماجد بحرانی

اشاره

- محمد بن ابراهیم حسینی (اوائل قرن دوازدهم)

498- ایقاز النائمین

نسخه ها:

مطهری 8151/3 (فهرست 3: 230) حسینیّه شوشتریها (ذریعه 2: 505) تلخیص از موسی بن فضل الله حسینی همدانی (اواخر قرن سیزدهم) نسخه اصل: فیضیه 1960/10 (فهرست 3: 156)

ص: 263

جعفر بن عبد الله حويزي قاضي (م 1115)

499- رسالة في الوصية بالنكاح

نسخه:

ادبيات 275 / 3 امام جمعه كرمان (فهرست: 42)- حاشية الروضة البهيّة (رك: ذيل الروضة البهيّة، به شماره 237)- حاشية كفاية الاحكام (رك: ذيل كفاية الاحكام)، به شماره 430

نور الدين محمد هادي بن مرتضى كاشاني (زنده در 1116)

500- فقه الميراث

نسخه:

ملك 656 / 1 اصل (فهرست 5: 131)

501- حاشية مفاتيح الشرائع

(رك: ذيل مفاتيح، به شماره 438)

سليمان بن عبد الله ماحوزي بحراني (م 1121)

502- السؤال و الجواب

(6 مسأله) نسخه:

ملك 1142 / 3 (فهرست 5: 237)

ص: 264

503- الفتاوى السليمانية

اجوبه مسائل عبد الكريم بن صالح التمامى نسخه:

ملك 1142 /4 (فهرست 5: 237)

504- حاشية ارشاد الازهان

(رك: ذيل شماره 80)

505- تحقيق مسألة التباعد بين البئر و البالوعة

نسخه:

نجف- جزائرى (نشره 7: 716)

506- فصل الخطاب فى نجاسة اهل الكتاب و الثناب

نسخه:

نجف- جزائرى (نشره 7: 717)

507- الفوائد السريّة،

شرحى بر اثنا عشرية صلاة بهاء الدين محمد عاملى نسخه:

نجف- جزائرى (ذريعه 16: 342)

508- رسالة فى تحليل التبن و القهوة

نسخه:

ملك 1142 /24 (فهرست 5: 238)

509- واجبات الصلاة

نسخه ها:

غرب 2435 (فهرست 203-204) نجف- جزائرى (ذريعه 15: 56-57)

ص: 265

510- رسالة في اوقات الصلاة

نسخه:

حسينية كاشف الغطاء 55 (ذريعه 11: 124)

511- رسالة في افضلية التسبيح على القراءة في الركعتين الاخيرتين

نسخه ها:

ادبيات 275 /2 امام جمعه كerman (فهرست: 42) مفتاح 244 /5 (فهرست: 230) نجف- جزائري (نشره 7: 716)

512- رسالة في كيفية التسبيح في الاخيرتين

نسخه:

نجف- جزائري (نشره 7: 716)

محمد بن عبد الفتاح تنكابني سراب (م 1124)

513- رسالة في فصول الاذان و الإقامة

نسخه ها:

دانشگاه 888 /3 (فهرست 5: 1960-1961) گلپایگانی 1862 /3 (فهرست 3: 85)

514- رساله در نماز جمعه،

به فارسی، در رد رساله علی رضا تجلی.

نسخه:

دانشگاه 4659 /1 (فهرست 14: 3603)

ص: 266

515- حاشية على رسالة التونى

نسخه ها:

ملّى 1858/2 عربى (فهرست 10: 440) مجلس 128/3 امام جمعة خوئى (فهرست 1: 179-180) لوس آنجلس 1204/2 م (فهرست: 715)

516- حاشية زبدة البيان

(رك: ذيل زبده، به شماره 289)

517- رساله، رؤيه الهلال قبل الزوال

نسخه ها:

دانشگاه 88/7، 1859/2، 2865/1، 6905/3، 7204/1 (فهرست 5: 1921، 8: 459، 10: 1712، 16: 393، 486) مرعشى 4/478، 12، 1490/17 (فهرست 2: 83، 4: 189 و 192) ادبيات 70/13 و (فهرست: 299-300)

518- رساله در نذر تصدق،

به فارسى نسخه:

دانشگاه 2091/9 (فهرست 8: 716)

جمال الدين محمد بن حسين خوانسارى

اشاره

(م 1125)

519- حاشية روضة البهية

(رك: ذيل الروضة البهية، به شماره 237)

520- رساله در نماز جمعه،

به فارسى چند نسخه منتخب:

مجلس 1/4805، 5431، 422 طباطبايى، 1025 طباطبايى (فهرست 13:

ص: 267

202-203، 16:333) دانشگاه 2/2099، 3394، 3/4412، 4435، 3/4659، 2/6905 (فهرست 8:

726، 13:3375، 3394، 14:3606، 16:393) مرعشی 4403 (فهرست 12:5) مسجد اعظم 3907 (فهرست: 281) الهیّات
مشهد (فهرست 1:125) نواب 1/130 فقهه (فهرست: 467) الهیّات 2/206 د (فهرست 1:259) استادی (فهرست: 18) نجف-
صاحب الذریعه (ذریعه 15:79)

521- رساله در مال ناصبی

نسخه:

تبریز- ثقة الاسلام (نشریه 7:522)

522- رساله فی النذر

نسخه:

مجلس 2/84 امام جمعه خوئی (فهرست 7:388)

محمد صالح بن عبد الواسع حسینی خاتون آبادی (م 1126)

523- آداب سنیّه

نسخه:

اصفهان- روضاتی (فهرست 1:72 به بعد)

ص: 268

524- التَّهْلِيلَة

رسالة في انه هل التَّهْلِيل مرتان في آخر الاقامة أو مرّة واحدة نسخه:

دانشگاه 591 /4 (فهرست 5: 1837)

525- رسالة في انه هل يعتبر حكم الحاكم بثبوت الهلال

نسخه ها:

مجلس 3052 /3 (فهرست 10 : 499) ملى 1919 /2 عربى (فهرست 10 : 578) تبريز- قاضى (نشریه 7 : 511) نجف- مدرسه
بروجردى (ذريعه 11 : 230)

محمد جعفر بن محمد باقر شريف سبزواری (زنده در 1127)

526- رسالة في التَّكْبِيرَات السَّبْع

نسخه:

مرعشى 478 /3 (فهرست 2: 83)

527- رسالة في حكم روية الهلال قبل الزوال

نسخه ها:

دانشگاه 1866 (فهرست 8: 742) مرعشى 478 /1 (فهرست 2: 82)

528- حاشية الالفية

(رك: ذيل الفيه به شماره 118)

ص: 269

عبد الله بن كرم حویزی (زنده در 1132)

529- کتاب الصلاة

نسخه:

مرعشی 4651

احمد بن ابراهیم بحرانی

530- اجوبة مسائل سيد يحيى بن سيد حسين احسائي

نسخه:

پرینستون 229/19 يهودا (فهرست: 139)

531- اجوبة مسائل شيخ عبد الامام احسائي

نسخه:

پرینستون 229/21 يهودا (فهرست: 139)

532- اجوبة مسائل شيخ علي بن لطف الله بحراني

نسخه:

پرینستون 229/17 يهودا (فهرست: 139)

533- اجوبة مسائل شيخ نصير بن محمد خطي جارودي

نسخه:

پرینستون 229/16 يهودا (فهرست: 139)

ص: 270

534- تعليق على مبحث الزوال

نسخه ها:

دانشگاه 7524/1 (فهرست 16: 608) پرینستون 229/6 يهودا (فهرست: 138)

535- رسالة في تحقيق غسالة النجاسة

نسخه:

پرینستون 229/13 يهودا (فهرست: 139)

536- رسالة في حكم ملاقى المتنجس

نسخه:

پرینستون 229/20 يهودا (فهرست: 139)

537- المسائل الخمسة

نسخه:

مجلس 2701/2 (فهرست 9: 4)

538- رسالة في جواز العدول عن كل سورة عدا الجحد و التوحيد

نسخه:

پرینستون 229/15 يهودا (فهرست: 149)

539- رسالة في تحقيق مسألة الصلح على المجهول

نسخه:

پرینستون 229/12 يهودا (فهرست: 139)

ص: 271

540- رسالة في تملك المهر اجمع بمجرد العقد

نسخه:

پرینستون 229/9 يهودا (فهرست: 138)

541- رسالة في ان الطلقة و الطلقتين هل تبقى بالتحليل او تنعدم

نسخه:

پرینستون 229/18 (فهرست: 139)

542- رسالة في الدعوى على الميت

نسخه:

پرینستون 229/10 (فهرست: 138)

محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی درگذشته پیرامون 1134

543- رسالة في الاذان و الاقامة

نسخه:

مدرسة نواب 271/2 (فهرست: 474)

544- رسالة في تعيين غرة رمضان في ما اذا غمّت شهور السنة كلها

نسخه ها:

مؤسسة اسماعيلي 801 (فهرست 2: 144) دانشگاه 7203/8 (فهرست 16: 486)

545- رسالة في معرفة احكام الرضاع

نسخه ها:

مرعشی 1409/14، 3719/2 (فهرست 4: 190، 10، 119)

ص: 272

ملكى 5767/1 نواب 271/1 فقه (فهرست: 473)

546- رسالة في الارث

نسخه:

ملّى فارس 431/5 (فهرست 2: 25)

عبد الله بن صالح سماهيجى بحرانى (م 1135)

547- اجوبة المسائل سيد عبد الله بن سيد علوى عتيق حسين

نسخه ها:

برلين 505/8 PM (فهرست 3: 315) حسينيه شوشترها 633/9 (فهرست: 870) مؤسسه اسماعيلى 631 (فهرست 2: 204)

548- اجوبة مسائل شيخ سليمان

نسخه:

برلين 505/15 PM (فهرست 3: 323)

549- الفاكهة الكاظمية

نسخه:

حسينيه شوشترها (ذريعه 16: 97)

550- حل العقود

نسخه:

برلين 505/25 PM (فهرست 4: 211)

ص: 273

551- هداية السائل

نسخه:

كاشاني 164 (فهرست: 296)

552- اللمعة الجلية في تحقيق المسائل الاسماعيلية

نسخه ها:

برلين PM 505 /24 (فهرست 3: 314) حسينيه شوشتريةها 633 /12 (فهرست 871) نجف- مدرسة بروجردى (ذريعه 18: 350)

553- المسائل البهبائية

نسخه:

برلين PM 505 /18 (فهرست 3: 491)

554- المسائل الحسينية

برلين PM 505 /26 (فهرست 3: 315)

555- المسائل المحمدية

نسخه ها:

آستان قدس 6935 (فهرست 5: 499-500)، ملك 2627 /1

556- المسائل الناصرية

نسخه:

برلين PM 505 /28 (فهرست 3: 315)

ص: 274

557- النَّفحة العنبرية في اجوبة المسائل التستريّة

نسخه:

حسينية شوشتريها 10/633 (فهرست: 870)

558- الرسالة الفهليانية

جوابات مسائل سيد ابى طالب نسخه:

برلين 23/505 PM (فهرست 3: 314)

559- مسألة الشيخ عبد الله بن الشيخ فرج

نسخه:

برلين 11/505 PM (فهرست 3: 323)

حيدر على بن ملا ميرزا شيروانى (گويا زنده در 1134)

560- رسالة في وجوب الصلاة على النبي

رسالة في وجوب الصلوات عند ذكر النبي نسخه:

دانشگاه 1/4292 (فهرست 13: 3261-3262)

561- رسالة في الخل في الصلاة

نسخه ها:

دانشگاه 2/4292 (فهرست 13: 3262) ديوان هند 1840 (فهرست 2: 323)

561- رسالة في حد المسافة

الموجبة للقصر و الافطار نسخه ها:

دانشگاه 3/4292 (فهرست 13: 3262)

ص: 275

دیوان هند 1841 (فهرست 2: 323)

562- تحفة السرائر

نسخه:

دانشگاه 1289 (فهرست 7: 2627)

563- رسالة في حرمة المشاهد المشرفة

نسخه:

فیضیه 1861 / 2 (فهرست 3: 141)

564- رسالة في وجوب قتل سب النبي

نسخه:

دانشگاه 4292 / 7 (فهرست 13: 3263)

فاضل هندی (م 1137)

565- كشف اللثام،

شرح قواعد الاحكام علامه حلی، چاپ تهران- 1271 و 1274.

چند نسخه منتخب:

مرعشی 3767 (فهرست 10: 156) مجلس 3489 (فهرست 10: 1448-1449) فیضیه 559 و پنج نسخه دیگر (فهرست 1: 218)
گلیایگانی 2325 و 4 نسخه دیگر (فهرست 2: 151، 3: 229) غرب 487 (فهرست: 175)

566- المناهج السویة

. شرحی بر الروضة البهیة شهید دوم نسخه ها:

دانشگاه 1159، 2365 (فهرست 5: 2068-2069، 9: 966)

ص: 276

ملّى 603 عربى (فهرست 8: 88) مطهرى 2560 (فهرست 1: 449) مجلس 222 امام جمعة خوئى، 1327 (فهرست 4: 97-98، 7: 373) ملك 3 نسخه (فهرست 1: 739) مرعشى 2965-2967، 4040 (فهرست 8: 148-149، 11: 42) مسجد اعظم 4 نسخه (فهرست: 388-389) مفتاح 62 (فهرست: 299)

567- حاشية ارشاد الاذهان

(رك: ذيل شماره 80)

568- الاحتياطات الفقهية

نسخه:

حسينيه شوشترها (ذريعه 11: 34، 15: 348)

569- رسالة في صلاة الجمعة

نسخه:

مجلس 5/ 2761 (فهرست 9: 156-158)

570- الزهرة في مناسك الحج و العمرة

نسخه:

مجلس 8/ 2761 (فهرست 9: 159-160)

ابو الحسن ابن محمد طاهر شريف فتونى عاملى (م 1138)

571- رسالة في الرضاع

نسخه ها:

دار الكتب 3326 ج (فهرست 1: 356)

ص: 277

دانشگاه 7135 (فهرست 16: 463) ملک 5767 /2 مرعشی 3719 /1 (فهرست 10: 118)

572- شرح مفاتيح الشرائع

(رک: ذیل مفاتیح، به شماره 438)

محمد بن علی بن حیدر موسوی عاملی (م 1139)

573- مسائل سألها

الشیخ یوسف البحرانی من آخوند رفیعاً رحمه الله و اجوبته التي كتب بعضها العالم المذكور و بعضها السيد حیدر نسخة:

ملک 1142 /37 (فهرست 5: 240)

574- اظهار ما عندي بمنسك الفاضل الهندي

نسخه:

دانشگاه 3049 (فهرست 10: 1993)

575- ايناس سلطان المؤمنین

نسخه ها:

مجلس 3902 (فهرست 10: 1926-1927) اصفهان- روضاتی (ذریعه 2: 518)

576- آیات الاحکام

نسخه:

مرعشی 2928 /6 (فهرست 8: 122)

ص: 278

بهاء الدین محمد بن محمد باقر مختاری نائینی (در گذشته پیرامون 1140)

577- القول الفصل فی المسح و الغسل

نسخه ها:

دانشگاه 1859/3 (فهرست 8: 459) مرعشی 3382/2 (فهرست 9: 159)

578- قبالة قبلية في بيان استقبال الميت و توجيهه إلى القبلة

نسخه:

دانشگاه 1859/6 (فهرست 8: 460)

579- حسان البواقیت

نسخه:

مرعشی 3382/5 (فهرست 9: 160)

580- رسالة في استحباب التسليم على النبي في التشهد الاخير

نسخه:

مرعشی 3382/6 (فهرست 9: 161)

581- مقاليد القصود

نسخه ها:

گوهرشاد 1187/3، 1049/4 (فهرست: 408) گلپایگانی (فهرست 2: 217) وزیری 3250/3 (فهرست 5: 1587) مسجد اعظم 1/1551 (فهرست: 112)

ص: 279

582- العین

فی تعارض حقی المتبايعين نسخه ها:

دانشگاه 4/1859 (فهرست 8: 459) مرعشی 1/3382 (فهرست 9: 158)

583- رساله در نکاح،

به فارسی نسخه:

ملی فارس 2/431 (فهرست 2: 25)

584- عمدة الناظر فی عقدة التآذر

رسالة فی بطلان التآذر المعلق بما بعد الموت نسخه ها:

دانشگاه 4002 (فهرست 12: 2991) ملی فارس 3/703 (فهرست 2: 293)

585- إنارة الطروس

نسخه:

مرعشی 3/3382 (فهرست 9: 159-160)

586- رساله در ارث

نسخه:

دانشگاه 1860 (فهرست 8: 461)

587- تقويم الميراث

نسخه:

فیضیه 1417 (فهرست 2: 38)

ص: 280

588- مسألة في وجوب التكفين في ثلاثة اثواب

نسخه:

مؤسسة اسماعيلي 631 (فهرست 2: 102)

589- القامع للبدعة في ترك صلاة الجمعة

نسخه ها:

مجلس 165 امام جمعه خوئي (فهرست 7: 207-209) شوشترها 933/8 (فهرست: 870)

590- هداية الصراط في حرمة الجمع بين الظهر و الجمعة

نسخه:

آستان قدس 6982 (فهرست 5: 530)

محمد ابراهيم محمد معصوم حسيني قزويني (م 1149)

591- رسالة في الفرق بين الكبائر و الصغائر

نسخه:

مجلس 1803/12 (فهرست 9: 302)

592- حاشية الروضة البهية

(رك: ذيل الروضة البهية، به شماره 237)

593- حاشية زبدة البيان

(رك: ذيل زبدة)، به شماره 289)

594- حاشية مدارك الاحكام

(رك: ذيل مدارك)، به شماره 318)

ص: 281

صدر الدّين محمد بن محمد بن علي رضوي كاشاني (ميانه قرن دوازدهم)

595- منتهى المرام في القصر و الاتمام

نسخه ها:

آستان قدس 5727 (فهرست 5: 519) كاشان رضوي 60 (فهرست: 37 38)

محمد بن عبد الكريم طباطبائي بروجردي (ميانه قرن دوازدهم)

596- رساله في معرفة احكام الرضاع

نسخه ها:

دانشگاه 1102/2، 1257/37 (فهرست 5: 1902، 7: 2677)

سيد نصر الله بن حسين موسوي حائري (ميانه قرن دوازدهم)

597- رساله في حرمة شرب التين و الحشيش

نسخه:

مسجد اعظم 832/6 (فهرست: 481)

عبد التّبي بن احمد بحراني (زنده 1150)

598- رساله في الرضاع

نسخه:

نجف- مدرسه بروجردي (ذريعه 11: 192)

ص: 282

محمد رفيع بن فرج گيلانى (زنده در 1150)

599- حاشية الروضة البهية

(رك: ذيل الروضة البهية، به شماره 237)

600- حاشيه زبدة البيان

(رك: ذيل زبدة، به شماره 289)

601- رسالة في صلاة الجمعة،

در ردّ رساله قاننى نسخه:

آستان قدس 6/6544 (فهرست 5: 438)

602- رسالة في صلاة الجمعة،

رد رساله امير تقى قاننى نسخه ها:

آستان قدس 4/6544، 3/11325 (فهرست 5: 438)

صدر الدين محمد بن محمد باقر رضوى همدانى، شارح وافيه (زنده در 1151)

603- استقصاء النظر

نسخه:

مرعشى 2704 (فهرست 7: 274)

604- رسالة في عدم انفعال الماء القليل

نسخه ها:

گليايگاني 11/1862 (فهرست 3: 82) غرب 265 (فهرست: 179)

ص: 283

احمد بن اسماعيل نجفي جزائر (م 1151)

605- قلائد الدرر،

چاپ تهران- 1327، نجف- 1383.

606- تبصرة المبتدئين

نسخه:

مفتاح 244/3 (فهرست: 230. نیز بینید ذریعه 3: 321 و 15: 183)

صدر الدین محمد بن نصیر طباطبایی یزدی (م 1154)

607- رسالة في صلاة الجمعة

نسخه:

وزیری 320/9 (فهرست 1: 305)

608- عدّة المسافرين

نسخه:

وزیری 320/10 (فهرست 1: 305)

609- الفرائض

نسخه:

وزیری 320/1 (فهرست 1: 303)

610- [اشارات الفقه]

اشارات الفقه

ص: 284

زین العابدین بن محمد یوسف حسینی لاریجانی (زنده در 1168)

611- كشف المطلوب فی بطلان الصّلاة فی المكان المغصوب

نسخه ها:

ملی 1081 /4 (فهرست 9: 75) مرعشی 3056 (فهرست 8: 276)

محمد بن علی بن عبد التّبی مقابی بحرانی (زنده در 1169)

612- مجمع الاحکام

نسخه ها:

گلبایگانی 1681 (فهرست 3: 14) حکیم 9 (نشریه 5: 422)

613- رسالة فی الجهر و الاخفات

نسخه:

آستان قدس 5216 (فهرست الفبایی. 796)

عبد الرّشید بن نور الدّین شوشتری (قرن دوازدهم)

614- المسائل الاخباریه

نسخه:

مجلس 5944 /2 (فهرست 17: 328-329)

ص: 285

615- قبله اثنا عشریه،

به فارسی نسخه ها:

مرعشی 4319/5 (فهرست 11: 310) دانشگاه 7060/2 (فهرست 16: 442) ادبیات 189 ج (فهرست: 376-377)

616- نور الهدی

رسالة فی انّ الزکاة بعد اخراج المئونة نسخه ها:

مرعشی 4319/4 مؤلف (فهرست 11: 310) مجلس 1966/6 (فهرست 9: 681) نوربخش 108/3 (فهرست 1: 131) الهیات مشهد
503/1 (فهرست 1: 267) امیر المؤمنین (ذریعه 24: 386)

617- الحق الصراح فی ما لا بد منه فی ایجاب النکاح

القول السدید نسخه ها:

مرعشی 1675، 4319/6 (فهرست 5: 71، 11: 312) مجلس 1966/3 (فهرست 9: 678) ملى فارس 555/2 (فهرست 2: 147)
ملک 3528/1، 3566/5 نوربخش 108/5 (فهرست 1: 131)

ص: 286

618- رسالة في صيغ النكاح

نسخه ها:

مرعشى 4319/7 (فهرست 11: 312) مجلس 1966/1 (فهرست 9: 674-676) نوربخش 108/6 (فهرست 1: 132) ملى فارس
555/3 (فهرست 2: 147)

عبد الله بن نور الدين جزائرى (م 1173)

619- الأنوار الجلية في جوابات المسائل الجلية الاولى

نسخه ها:

دانشگاه 691/2 (فهرست 6: 2144) غرب 10076/4 (فهرست: 433) حكيم 69 (فهرست 1: 76) حسينيه شوشترها 284
(فهرست: 848)

620- الذخيرة الابدية

في اجوبة المسائل الاحمدية نسخه ها:

حسينيه شوشترها (ذريعه 10: 12) حسينيه كاشف الغطاء 14 (همان مأخذ)

621- الذخيرة الباقية في اجوبة المسائل الجلية الثانية

نسخه ها:

دانشگاه 691/3 (فهرست 6: 2226) مطهرى 4510/5 (فهرست 4: 550) حسينيه شوشترها 290/3، 421/2 (فهرست: 849،
860)

ص: 287

622- المقاصد العلیة فی اجوبة المسائل العلویة

نسخه ها:

مطهری 4510/1 (فهرست 5: 631) حسینیه شوشتریها 290/1 (فهرست: 849) سامراء- مدرسه شیرازی (ذریعه 21: 382) مرعشی
4382 (فهرست 11: 385)

623- الذخر الرائع،

شرح مفاتیح الشرائع فیض (رک: ذیل مفاتیح، به شماره 438)

624- التحفة السنیة،

شرح نخبة فیض (رک: ذیل نخبه، به شماره 440)

محمد اسماعیل بن محمد حسین خواجهی مازندرانی (م 1173)

625- اجوبة المسائل

نسخه:

مرعشی 1986/4 (فهرست 5: 359)

626- الرسائل،

مجموعه بیش از 20 رساله در مسائل مختلفه فقهی و عبادات نسخه ها:

لوس آنجلس 95 M، 120 M (فهرست: 562، 666) مشهد- ادبیات 25 فیاض (فهرست: 210-214) ملک 1606 (فهرست 5:
304-307) آستان قدس 11198 (یادداشت آقای سید عبد العزیز طباطبایی) برخی از این رساله ها بدین شرح است:

ص: 288

627- رسالة في تحديد الكر

نسخه:

دانشگاه 1/ 7103 (فهرست 16: 455)

628- رسالة في حكم الغسل قبل الاستبراء

نسخه ها:

دانشگاه 4/ 8721 (فهرست 17: 204) مرعشى 1/ 1986 (فهرست 5: 357)

629- رسالة في حكم الحدث الاصغر المتخلل اثناء الغسل

نسخه:

مرعشى 5/ 1142، اصل (فهرست 3: 317)

630- مسألة في وظيفة رجل احتاج إلى الغسل في الارض الباردة

الغسل مع خوف الضّرر نسخه ها:

ملك 24/ 1606 (فهرست 5: 306) ادبيات مشهد 22/ 25 فياض (فهرست: 214)

631- رسالة في عدم جواز التكفين في ما لا يجوز الصلاة فيه و الجلود

نسخه ها:

ادبيات مشهد 24/ 25 فياض (فهرست: 214)

632- رسالة في حكم الاسراج عند الميّت

نسخه ها:

ملك 10/ 606 (فهرست 5: 305) ادبيات مشهد 9/ 25 فياض (فهرست: 212)

ص: 289

633- رسالة في اصالة عدم التذكية في الجلود المشتري من الكفار او من لا يوثق به

نسخه:

ملك 4/ 1606 (فهرست 5: 304)

634- الحريرة

نسخه:

مرعشى 3/ 2476 (فهرست 7: 68)

635- الذهبية

نسخه:

دانشگاه 3/ 791 (فهرست 7: 68)

636- رسالة في اللباس المشكوك

نسخه:

مجلس 1/ 3752 (فهرست 10: 1736)

637- رسالة في الصلاة في ثوب معه فضلة ما لا يؤكل لحمه

نسخه:

دانشگاه 3/ 8721 (فهرست 17: 204)

638- رسالة في كيفية الاذان و التشهد

نسخه:

ادبيات مشهد 6/ 25 قياض (فهرست: 211- 212)

639- رسالة في الصلاة و الافطار بأذان الجمهور

نسخه ها:

ملك 7/ 1606 (فهرست 5: 305)

640- تذكرة الوداد

رسالة في استحباب رفع اليدين في القنوت نسخه:

پرینستون 1317 سری جدید (برگ 33 پ- 34 پ)

641- رسالة في افضلية التسيح في الأخيرتين

نسخه ها:

ملك 1606/27 (فهرست 5: 306) ادبيات مشهد 25/25 قياض (فهرست: 214)

642- رسالة في صلاة الجمعة،

در ردّ الشّهاب الثاقب فيض كاشاني نسخه ها:

مجلس 3752/2 (فهرست 10: 1736-1737) مسجد اعظم 566/3 (فهرست: 458) دانشگاه 7103/2 (فهرست 16: 455)
مرعشى 3032/3 (فهرست 8: 222) اصفهان- روضاتى (ذريعه 24: 269) تبريز- ثقة الاسلام (نشریه 4: 327)

643- رسالة في استثناء المئونة من الزكاة

نسخه:

مرعشى 1986/3 (فهرست 5: 358)

644- رسالة في الخمس

نسخه ها:

ملك 1606/1 (فهرست 5: 304) فيضيه 1186/8 (فهرست 3: 65)

ص: 291

ادبيات مشهد 26/1 فياض (فهرست: 211)

645- مسألة في الحج البلدي

نسخه:

ادبيات مشهد 25/10 فياض (فهرست: 211-212)

646- رسالة في أقل ما بين العمرتين

نسخه ها:

ملك 1606/2 (فهرست 5: 304) ادبيات مشهد 25/2 فياض (فهرست: 211) دانشگاه 7513/4 (فهرست 16: 604)

647- رسالة في حقيقة الناصب و احكامه

نسخه ها:

ملك 1606/9 (فهرست 5: 305) ادبيات مشهد 25/8 فياض (فهرست: 212)

648- رسالة في العقد الفضولي

نسخه:

دانشگاه 8721/5 (فهرست 17: 204)

649- رسالة في تحريم الغناء

نسخه ها:

ملك 591/1 (فهرست 5: 90) دانشگاه 8721/2 (فهرست 17: 204)

ص: 292

650- رسالة في النظر إلى وجه الأجنبية

نسخه ها:

پرینستون 1317 سری جدید (برگ 47 پ 64 ر) وزیری 3742/4 (فهرست 5: 1778)

651- رسالة في عدم جواز تزويج المؤمنة بالمخالف

نسخه:

مرعشی 1142/3، اصلی (فهرست 3: 316)

651- الرضاعية

نسخه ها:

ملک 1606/3 (فهرست 5: 304) مسجد اعظم 3148 رمضاني (دفتر ثبت) ادبيات مشهد 25/3 فياض (فهرست: 211) دانشگاه 8/7513 (فهرست 16: 605)

652- رسالة في جواز حمل الزوجة المنقطعة من بلد إلى آخر

نسخه:

ادبيات مشهد 25/5 فياض (فهرست: 211-212)

653- فائدة في طلاق الولي

نسخه:

پرینستون 1317 سری جدید (برگ 45-پ-46 ر)

654- رسالة في الفرق بين الطلاق الرجعي و البائن

نسخه ها:

ملک 1606/32، 2523/3 (فهرست 5: 306)

ص: 293

مرعشى 3112/2 (فهرست 8: 337)

655- رسالة في جواز التداوى بالخمير

نسخه:

مرعشى 1142/4، اصل (فهرست 3: 316)

656- الفصول الخمسة في الشفعة

نسخه:

دانشگاه 791/1 (فهرست 5: 1961)

657- رسالة في الحبوة

نسخه ها:

مرعشى 1142/2، اصل (فهرست 3: 315) دانشگاه 7103/4 (فهرست 16: 455)

658- رسالة في ارث الزوجة

نسخه ها:

مرعشى 1142/1، اصل (فهرست 3: 315) دانشگاه 7103/3 (فهرست 16: 455)

659- رسالة في جواز مقاصّة المنكر لو حلف

نسخه:

مرعشى 1987/2 (فهرست 5: 358)

660- رسالة في العدالة

عجالة جرحية ورسالة عدليته نسخه ها:

دانشگاه 8721/1 (فهرست 17: 204) ملك 1606/19 (فهرست 5: 306)

ص: 294

مرعشی 4142 (فهرست 11: 160)

661- حاشية مدارك الاحكام

(رك: ذيل مدارك، به شماره 318)

شیر بن محمد موسوی نجفی (زنده در 1179)

662- رساله في وجوب غسل الجمعة

نسخه:

دانشگاه 1/ 7200 (فهرست 16: 485)

663- رسالة في القصر و الاتمام

نسخه:

دانشگاه 3978 (فهرست 12: 2973)

664- رسالة في حكم الارتماس في الصوم

نسخه:

دانشگاه 2/ 7200 (فهرست 16: 485)

محمد مهدي بن محمد صالح فتونى عاملى (م 1183)

665- نتائج الاخبار

نسخه:

مرعشی 4421 (فهرست 12: 20)

ص: 295

اشاره

چاپ تبریز- 1315-1318، نجف-1377.

چند نسخه منتخوب:

مجلس 5196 (فهرست 16: 26) دانشگاه 6595 (فهرست 16: 304) آستان قدس 2730-2731، 7592-7610 (فهرست الفبائی: 734) گوهرشاد 106 (فهرست: 287) نواب 102 فقه (فهرست: 456) ملى فارس 681-688 (فهرست 2: 267-274) تکملة:

عيون الحقائق الناظرة، از حسين آل عصفور، چاپ تهران-1318، نجف-1342

شروح و حواشی:

1) شرح مقدمة الحدائق، از محسن اعرجی نسخه: بنگال 656 (فهرست 1: 324) 2)- از ابراهيم بن محمد موسوی دزفولی نسخه: صاحب ذریعه (ذریعه 6: 81)

667- أجوبة المسائل الفقهية

نسخه ها:

مرعشی 3450/3 (فهرست 9: 242) گلپایگانی 2248/1 (فهرست 3: 208) لوس آنجلس 4/106 M (فهرست: 664)

668- أجوبة المسائل الثلاث

نسخه:

مرعشی 3450/2 (فهرست 9: 241)

ص: 296

669- أجوبة المسائل

نسخه:

مطهری 7351/2 (فهرست 3: 275-276)

670- الأنوار الحیرية

نسخه:

آستان قدس 6992 (فهرست: 5: 367-369)

671- الدرر التجفیه،

چاپ تهران- 1307-1314.

نسخه ها:

حضرت عبد العظیم 407 (فهرست: 465) مرعشی 3423 (فهرست 9: 209-210)

672- اللئالی الزواهر

نسخه:

مجلس 5852/1 (فهرست 17: 262-263)

673- المسائل البهبائية

اجوبة مسائل سيد عبد الله بن سيد علوى بلادى نسخه:

مرعشى 3450/1 (فهرست 9: 241)

674- تدارک المدارک

(رک: ذیل مدارک، به شماره 318)

675- قاطعه القال و القیل فی انفعال الماء القلیل

نسخه:

مجلس 633/1 طباطبائی

676- رسالة في الصلاة،

چاپ نجف- 1356 و 1371.

نسخه:

مرعشی 4/ 3450 (فهرست 9: 242)

677- رسالة أخرى في الصلاة

نسخه:

مرعشی 6/ 3450 (فهرست 9: 243-244)

678- شرح رسالة الصلاة

نسخه ها:

مرعشی 5/ 3450 (فهرست 9: 243) آستان قدس 6467 (فهرست 5: 434) نوريخس 1/ 437 (فهرست 2: 132) امام جمعه زنجان (فهرست: 114) دانشگاه 1/ 7667 (فهرست 16: 668)

679- رسالة في صلاة الجمعة

نسخه:

ملّي فارس 6/ 703 (فهرست 2: 295)

680- رسالة في الشركة

نسخه:

ملّي فارس 4/ 703 (فهرست 2: 294)

681- رسالة في حرمة الأم بالعقد على البنت

نسخه:

حسينية شوشترية (ذريعه 6: 395)

682- الصّوارم القاصمة لظهور الجامعين من ولد فاطمة

نسخه ها:

مرعشى 8/3450 (فهرست 9: 244) نوريخش 2/437 (فهرست 2: 132-133)

683- كشف القناع،

در ردّ ضوابط الرّضاع مير داماد.

نسخه ها:

دانشگاه 1/891 (فهرست 5: 1988) مجلس 22/5434، 2/633 طباطبائي (فهرست 16: 339) مسجد اعظم 2/2186 (فهرست: 540) ملى فارس 1/703 (فهرست 2: 292) لوس آنجلس 2/106 م (فهرست: 664)

684- الرسالة المحمدية

نسخه ها:

حكيم 242 (نوادير مخطوطات مكتبة الحكيم: 43-45) دانشگاه 5/7712 (فهرست 16: 682) مجلس 337 طباطبائي، 2/3341 (فهرست 10: 1139-1140) گلپايگانی 2/307 (فهرست 1: 267) مسجد اعظم 16/1345، 2429، 1/2186 (فهرست: 16 و 510 و 540)

685- رسالة في العدالة

نسخه:

لوس آنجلس 3/106 م (فهرست: 664)

ص: 299

حسين بن ابى القاسم موسى خوانسارى (م 1191)

686- شرح عبارة مشكلة فى مبحث صلاة الميت

(رك: ذيل شماره 237)

687- شرح عبارة مشكلة فى مبحث صلاة الخوف

(رك: ذيل همان شماره)

688- رساله فى تنجس ملاقى المنتجس

نسخه:

مرعشى 1519/6 (فهرست 4: 320)

محمد بن احمد بحراني (اواخر قرن دوازدهم)

689- رساله فى وجوب الجهر بالتسيحات

نسخه:

مجلس 23/2 امام جمعۀ خوئی (فهرست 7: 45)

وحيد بهبهانى (م 1205)

690- مصابيح الظلام،

شرح مفاتيح الشرائع فيض نسخه ها:

الهيّات 4-5 آل آقا (فهرست 1: 784) دانشگاه 718، 1585، 7713 (فهرست 5: 1942-1943، 8: 193، 16: 683) ملك 2197،
2617، 2741 (فهرست 1: 445) آستانه 7348 (فهرست: 136)

ص: 300

فیضیه 56، 77 (فهرست 1: 251) مجلس 4449-4450، 4822/1، 5578، 62 طباطبایی، 82 طباطبایی (فهرست 12):

(131-132-13: 233، 17: 40) مَلّی 622 عربی (فهرست 8: 102) مرعشی 1108 (فهرست 3: 280) گلپایگانی 281-283،
1680، 1696، 1724 (فهرست 1: 245-246، 3: 13-14، 19، 30) تربیت 237 (فهرست: 54) دهخدا 209 (فهرست: 423)
حکیم 25-26 (نشریه 5: 422) اصفهان- ادبیات (نشریه 5: 300) آستان قدس 5 نسخه (فهرست الفبائی: 887) غرب 2 نسخه
(فهرست: 189) گوهرشاد 1986 (فهرست: 334) امیر المؤمنین (ذریعه 14: 75) مسجد اعظم 195، 798/8 (فهرست: 366، 798)
سرزیدی 122 (فهرست: 423) استادی، 2 نسخه (فهرست: 36) لوس آنجلس M939 (فهرست: 270)

691- أجوبة المسائل،

به فارسی، گردآوری محمد حسن بن عبد الوهاب خراسانی نسخه:

دانشگاه 1622 (فهرست 8: 208)

692- سؤال و جواب،

فارسی، گردآوری محمد بن عبد الله حسینی قمی نسخه:

حقوق 108/1 ج (فهرست: 349-350)

ص: 301

693- حاشية ذكرى الشيعة

(رك: ذيل شماره 115)

694- حاشية مختصر النافع

(رك: ذيل مختصر، به شماره 60)

695- حاشية مسالك الافهام شهيد دوم

(رك: ذيل مسالك الافهام، به شماره 235)

696- حاشية مجمع الفائدة و البرهان

(رك: ذيل مجمع الفائدة و البرهان، به شماره 288)

697 [تحقيق فى القياس]

تحقيق فى القياس

698 [الجمع بين الاخبار المتعارضة]

الجمع بين الاخبار المتعارضة

699- حواشى مفاتيح الشرائع فيض

(رك: ذيل مفاتيح الشرائع، به شماره 438)

700- شرح ديباجة مفاتيح الشرائع

(رك: ذيل مفاتيح الشرائع، به شماره 438)

701- رسالة فى بطلان عبادة الجاهل،

چاپ تبريز- بى تاريخ (ذريعه 11: 130) چند نسخه:

مطهرى 907/14 (فهرست 5: 36) حقوق 235/3 ج، 247/2 ج (فهرست: 349) ملى 1868/4 عربى (فهرست 10: 457) مرعشى 1470/2، 458/14، 3884/10 (فهرست 2: 65، 4: 263، 10: 268) گلپايگاني 1870/15 (فهرست 3: 92) فيضيه 1189/10، 1538/5، 1554/6، 1565/14 (فهرست 3: 66، 99، 100، 101) مسجد اعظم 592/8، 798/9 (فهرست: 462، 478) آستان قدس 8154 (فهرست الفبايى: 806)

ملك 6/2141، 7/1454، 22/2439 (فهرست 5: 268 و 431) مجلس 6/58 طباطبائی (فهرست 22: 44-45) الهيئات مشهد
1578 (فهرست 2: 715) برلين 5/511 PM (فهرست 3: 313)

702- رسالة في المتعة

نسخه:

مرعشى 26/3884 (فهرست 10: 269)

703- الافادة الاجمالية في العبادات المكروهة

نسخه:

مجلس 2/4097 (فهرست 11: 94)

704- رسالة في ان الاصل في الاشياء الطهارة

چند نسخه:

ملك 24/1142 مجلس 5/58 طباطبائی (فهرست 22: 44) گلپایگانی 13/1862 (فهرست 3: 87) مسجد اعظم 2/1938
(فهرست: 531)

705- رسالة في كيفية وجوب الطهارة

نسخه:

مطهرى 2487 (فهرست 1: 421 و 436)

706- مسأله في حكم عصيرى التمر و الزبيب

نسخه ها:

آستان قدس 7220 (فهرست 5: 442) گلپایگانی 21/1820 (فهرست 3: 92)

ص: 303

707- رسالة في صلاة الجمعة

نسخه ها:

الهيئات 7/ 385 د (فهرست 1: 291) مجلس طباطبائي

708- رسالة في عدم الاعتداد بالرؤية قبل الزوال

نسخه ها:

آستان قدس 8219 (فهرست 5: 442) گلپایگانی 1870/10 (فهرست 3: 91) اصفهان- روضاتي (ذريعه 20: 72)

709- رسالة في انّ انكار اصول المذهب لا يوجب الكفر

نسخه:

گلپایگانی 1870/16 (فهرست 3: 92)

710- رسالة في انّ الاصل في المعاملات الصّحة

چند نسخه منتخب:

ملك 733/3، 8 و 828/9، 2141/5، 2439/5 (فهرست 5: 196 و 248 و 431) دانشگاه 713/3 (فهرست 5: 1777) مرعشی
3884/11 (فهرست 10: 268) حقوق 247/4 ج (فهرست: 348) مسجد اعظم 592/8، 798/10، 6 و 825/9 (فهرست: 462 و
478 و 480)

711- رسالة في بطلان القرض بشرط معاملة المحاباته

نسخه ها:

آستان قدس 7197 (فهرست 5: 431-432) مطهری 907/16 (فهرست 5: 36)

ص: 304

ملى 231/4 عربى (فهرست 7: 203) حقوق 247/4 ج (فهرست: 351) الهيات 385/4 و (فهرست 1: 291) مرعشى 2115/4، 14/1470 (فهرست 4: 264، 6: 127) گلپايگانى 1870/14 (فهرست 3: 92) فيضيه 1189/2 (فهرست 3: 65) مسجد اعظم 1345/6 (فهرست: 510) پرينستون 149/11 سرى جديد زنجانى 76/1 (فهرست: 221) تبريز- قاضى (نشره 7: 521)

712- رسالة فى جواز الجمع بين الفاطميين

نسخه ها:

آستان قدس 8218 (فهرست 5: 431) اصفهان- روضاتى (ذريعه 20: 72)

713- رسالة فى بطلان العقد على الصغيرة لأجل المحرمية

نسخه ها:

دانشگاه 5418/11 (فهرست 16: 5) گلپايگانى 1870/9 (فهرست 3: 91) زنجانى 76/2 (فهرست: 222) مسجد اعظم 725/7 (فهرست: 480) ملك 2449/14

ص: 305

714- رسالة في حكم النباش

نسخه ها:

آستان قدس 2595 /5 (فهرست 2: 118) زنجانی 76 /15 (فهرست: 220-221)

715- رسالة في حكم الهوام و السوام و الحشرات

نسخه ها:

آستان قدس 2595 /2 (فهرست 2: 118) زنجانی 76 /2 (فهرست: 220-221)

716- رسالة في تنجيس المتنجس

نسخه ها:

آستان قدس 2595 /3 (فهرست 2: 118) زنجانی 76 /3 (فهرست: 220-221)

717- رسالة في حكم العبادة في المكان المغصوب

نسخه ها:

آستان قدس 2595 /4 (فهرست 2: 118) زنجانی 76 /4 (فهرست: 220-221)

718- رسالة في حلّ حديث ورد في الصوت الحسن

نسخه ها:

آستان قدس 2505 /6 (فهرست 2: 118) زنجانی 76 /6 (فهرست: 220-221)

719- مختار المذهب في ما يصحبه الانسان من الذّهب

نسخه ها:

آستان قدس 1/ 2595 (فهرست 2: 118) زنجاني 1/ 76 (فهرست: 220-221)

720- غاية الاختيار في احكام مناكحة الكفار

نسخه:

مجلس 3781 (فهرست 10: 1768)

721- رسالة في حكم النكاح الصغير لغرض محرمة أمها

نسخه ها:

آستان قدس 8/ 2595 (فهرست 2: 118) زنجاني 8/ 76 (فهرست: 220-221)

722- رسالة في حكم موت الولد في بطن أمه

نسخه ها:

آستان قدس 7/ 2595 (فهرست 2: 118) زنجاني 7/ 76 (فهرست: 220-221)

723- معارج الاحكام

(رك: ذيل، به شماره 58)

724- مستقصى الاجتهاد

(رك: ذيل، به شماره 80)

725- حاشية الروضة البهية

(رك: ذيل الروضة البهية، به شماره 237)

ص: 307

726- لوامع الاحکام

نسخه ها:

غرب 1106 (فهرست: 178) مدینه العلم (فهرست: 94)

727- معتمد الشیعة

نسخه ها:

مرعشی 3137 (فهرست 8: 366) فیضیه 1108 (فهرست 1: 262) مدینه العلم (فهرست: 117)

بحر العلوم (م 1212)

728- الدرّة،

اشاره

منظوم، چاپ نجف- 1337- و بعد از آن (ببینید مشار: 360) چند نسخه منتخب:

آستان قدس 2404، 6196، 7648-7649 (فهرست الفبایی: 750) مرعشی 2792/10 (فهرست 7: 358) وزیری 937/1 (فهرست 2: 765) دانشگاه 1623/1، 4555/1 (فهرست 8: 208، 13: 3495) مطهری 6156/1، 7147/2 (فهرست 4: 423) ملک 4/1588 (فهرست 5: 299)

شروح:

1) الفیروزجات الطوسیه از محمد بن حسن طوسی مشهدی (م 1257)

ص: 308

نسخه ها: ملک 2592، 2990 (فهرست 1: 557) آستان قدس 6476 (فهرست 5: 456) مرعشی 2804 (فهرست 8: 6-7) وزیری 2/937 (فهرست 2: 765) مدینه العلم (فهرست: 87-88) مسجد اعظم 1/405 (فهرست: 443) 2 (الغرة، از محمد علی بن محمد حسین اردکانی (میانه سده 13) نسخه:

دانشگاه 6971 (فهرست 16: 416) 3 (خزائن الاحکام، از آقا بن عابد بن رمضان دربندی (م 1285)، چاپ تبریز-1274، تهران-1284 نسخه ها:

سلیمان خان 64، 126 (فهرست: 10-11) فیضیه 1581، 1140 (فهرست 1: 104) 4 (المواهب السنّیة، از محمود بن علی نقی طباطبایی بروجردی (م 1300)، چاپ تهران-1280-1288، 1375.

5 (الغرة الحنفیة، از ابو الحسن بن محمد ابراهیم شهبهانی اصفهانی (زنده در 1266) نسخه: گلپایگانی 75 (فهرست 1: 82) 6- از زین العابدین گلپایگانی (م 1289) نسخه: مرعشی 4616 (فهرست 12: 237) 7- از ابو تراب ابن محمد حسین قزوینی (م 1292-1300) نسخه: صاحب الذریعه (ذریعه 13: 236) 8- از جمال الدین بن علی موسوی نسخه: مرعشی 1/2928 (فهرست 8: 120) 9 (فصوص فیروزجات خفّیة، از علی بن محمد جعفر استرآبادی نسخه:

مرعشی 3091 (فهرست 8: 315) 10 (العناية الالهیة، از عنایت الله بن ملک محمد لاریجانی (زنده در 1326)

نسخه ها:

ملى 1883-1886 عربى (فهرست 10: 1526-1529) 11- نامعلوم نسخه: ملك 2908 (فهرست 1: 402)

729- المصايح

مصايح الاحكام نسخه ها:

دانشگاه 797، 6797، 7728 (فهرست 5: 2044-2045، 16: 362، 685) مطهرى 294 (فهرست 5: 576) آستان قدس 6534،
7945-7946 (فهرست 5: 505، فهرست الفبايى: 1010) فيضيّه 218، 880، 1288 (فهرست 1: 248-249) گلپايگاني 1010/2
و 2 نسخه ديگر (فهرست 2: 169، 220) بوهار 190 عربى (فهرست: 215) استادى (فهرست: 36) زنجان (فهرست: 126) مسجد
اعظم 484 (فهرست: 365) ملك 2439/3

730- مبلغ النظر

فى حكم قاصد الاربعة من مسائل السفر، چاپ قاهره- 1324/5 (در ضمن مفتاح الكرامة سيد جواد عاملى 3: 501-543)

731- العجالة الموجزة فى فروع الناسك

(رك: ذيل شماره 1137)

732- رسالة فى حكم الفرار من الطاعون

نسخه:

تهران- محيط طباطبايى (ذريعه 11: 208)

ص: 310

733- رسالة في تحريم العصير العنبى و الزبيى

نسخه:

ملك 4 / 2391

محمد مهدى بن ابى القاسم موسى شهرستانى (م 1216)

734- المصايح

نسخه:

دانشگاه 6838 (فهرست 16: 377)

عبد الصمد همدانى (م 1216)

735- رسالة فى الغناء

نسخه:

ملّى 3039 / 7 فارسى (فهرست 6: 811) کرمانشاه- نجومى (فهرست: 255)

736- حاشية مختصر نافع

(رك: ذيل مختصر، به شماره 60)

737- بحر الحقائق،

شرح شرايع (رك: ذيل شرايع، به شماره 58)

ص: 311

738- الفذالک

نسخه ها:

گوهرشاد 1756 (فهرست: 357) مرعشی (ذریعه 16: 130)

739- فتاح المجامع،

شرحی بر مفاتیح الشرائع فیض نسخه ها:

مرعشی 3947، اصل 3489 (فهرست 9: 287، 10: 331) مجلس 4321، 5474/1 (فهرست 12: 15، 16: 374) الهیات 828/4
د، 125 آل آقا (فهرست 1: 787، 2: 23) وزیری 2001 (فهرست 4: 1123) گوهرشاد 1453/2 (فهرست: 365) کاشان- رضوی 3/
174 (فهرست: 39) مؤسسه اسماعیلی 610 (فهرست 2: 18)

740- المسائل التي اشتهرت بين المتأخرين على خلاف مقتضى الأدلة القوية استنادا إلى بعض الاصول او اخبار ضعيفة عامية

نسخه:

ملک 1023/5 (فهرست 5: 224)

741- مقامع الفضل،

به فارسی، چاپ تهران- 1275، 1316 چند نسخه منتخب:

دانشگاه 6756 (فهرست 16: 354) حقوق 108 ج (فهرست: 203-204)

ص: 312

الهیّات 30 ب (فهرست 1: 409) ملى 2338 فارسی (فهرست 5: 457) مرعشی 3165، 3003 (فهرست 8: 177-178، 394)
مسجد اعظم 1315، 2245 (فهرست: 382) ملک 1469 (فهرست 4: 775)

742- حاشية الرّوضة البهیة

(رك: ذیل الرّوضة البهیة، به شماره 237)

743- قطع المقال فی نصره القول بالانفعال

نسخه ها:

مجلس 5474/2 (فهرست 16: 374-375) الهیّات 98 آل آقا، 828/1 د (فهرست 1: 714، 2: 22) غرب 4813 (فهرست: 169)
مسجد اعظم 3024/1 (فهرست: 608) گلپایگانی 1862/12 (فهرست 3: 87) مرعشی 4170/3 (فهرست 11: 182)

744- رسالة فی المئونة المستثناة من الرّكاة

نسخه:

مرعشی 1986/3 (فهرست 5: 358)

745- مصرف رد مظالم،

به فارسی نسخه:

مطهری 2442/1 (فهرست 1: 505)

746- دلیل الناسک

- شرح آن با نام ارشاد السالک از فرزند وی محمود بن محمد علی کرمانشاهی (م 1271)

ص: 313

نسخه:

مرعشی 1516 (فهرست 4: 317)

747- کتاب الاجارة

نسخه:

آستان قدس 6640 (فهرست 5: 354)

748- صیغ النکاح

نسخه:

مجلس 1/ 5321 (فهرست 16: 236)

749- منع المنع من الجمع بين فاطمیتین،

در رد رساله الصوارم القاصمة صاحب حدائق نسخه ها:

الهیات 2/ 98 آل آقا، 2/ 828 د (فهرست 1: 714، 2: 22)

750- مظهر المختار فی حکم النکاح مع الاعسار

نسخه ها:

مجلس 2/ 5325 (فهرست 16: 2347) الیّات 3/ 98 آل آقا، 3/ 828 د (فهرست 1: 714، 2: 23) مرعشی 1/ 3934 (فهرست 10:

316) امام جمعه زنجان (فهرست: 143)

حسین بن محمد آل عصفور بحرانی (م 1216)

751- سداد العباد و رشاد العباد،

نا تمام، چاپ بمبئی - 1339.

نسخه ها:

آستان قدس 7701 (فهرست الفبائی: 842)

ص: 314

تبريز- قاضى (نشریه 7: 515)

752- رواشح العناية الربانية

(رك: ذيل شماره 430)

753- الأنوار الالامعة

(رك: ذيل شماره 438)

754- السوانح النظرية

(رك: ذيل شماره 477)

755- الفتاوى الحسينية

(رك: ذيل شماره 1139)

756- النفعة القدسية

نسخه ها:

مرعشى 2475 (فهرست 7: 66) استادى (فهرست: 66)

757- برهان الاشراف فى منع بيع الاوقاف

نسخه:

آستان قدس 6462 (فهرست 5: 373-374)

محمد مهدي بن هدايت الله حسيني مشهدي (م 1218)

758- رسالة فى الموسعة

نسخه اصل:

ملك 2045 /4 (فهرست 5: 413)

ص: 315

759- رساله في جواز الحيل الشرعية

نسخه:

مجلس 4/ 1804 (فهرست 9: 318-319)

760- رساله في ولاية الاب على النكاح

نسخه:

مجلس 6/ 1804 (فهرست 9: 321)

761- شرح عبارتي در مبحث اواني از منتهي المطلب

(رك: ذيل شماره 84)

762- نبراس الهداية

(رك: ذيل كفاية، به شماره 430)

جواد بن محمد حسيني عاملی (م 1226)

763- مفتاح الكرامة،

به عنوان شرحی بر قواعد الاحكام علامه حلی که به خصوص از نظر احتوای بر آراء و انظار فقهای پیشین مورد استفادہ و مراجعہ دانشمندان این رشته است.

چاپ قاهره- دمشق- تهران 1323-1378.

چند نسخه منتخب:

مرعشی 1435 (فهرست 4: 220-221) آستانه قم (فهرست: 171-172، 205) مسجد اعظم 963 (فهرست: 380)

ص: 316

محسن بن حسن اعرجی کاظمی (م 1227)

764- الجامع الكبير

نسخه:

لوس آنجلس M 1091/9 (فهرست: 711)

765- وسائل الشيعة،

چاپ تبریز- 1321 (جلد اول در طهارت) نسخه ها:

رضويه 66 (فهرست: 40، 65) برلين Pet 576/2 (فهرست 4: 253) مدينة العلم (فهرست: 128-139)

766- حاشية كفاية سبزواری

(رك: ذيل كفايه، به شماره 430)

767- رسالة في صلاة الجمعة

نسخه:

مدينة العلم (فهرست: 135)

768- شرح مقدمة الحدائق

(رك: ذيل شماره 666)

كاشف الغطاء - جعفر بن خضر نجفی (م 1228)

769- كشف الغطاء،

چاپ تهران- 1271 چند نسخه منتخب:

دانشگاه 5932/11، 7708 (فهرست 16: 161، 681)

ص: 317

وزیری 132 (فهرست 1: 170) ترجمه:

به فارسی، از محمد باقر بن محمد لاهیجی نواب (زنده در 1228) نسخه:

مسجد اعظم 54 (فهرست: 80) شرح:

از حسن آل کاشف الغطاء نسخه:

دانشگاه 2022 (فهرست 8: 641)

770- بغية الطالب

(رک: ذیل شماره 1140)

771- القواعد الشرعیة،

که به وسیله نواده او موسی بن محمد رضا آل کاشف الغطاء تدوین شده است. چاپ تهران- 1316، همراه کتاب حق المبین او

772- رسالة في العبادات المالية

و ما يلحقها من الوقوف و العتق نسخه:

حجّیه 700/4 (فهرست: 121)

773- كشف الالتباس بين الحيض و الاستحاضة و النفاس

نسخه ها:

لوس آنجلس 93/1 م (فهرست: 661) حجّیه 700/3 (فهرست: 121)

774- احكام الجنائز

نسخه:

گلپایگانی 1361/2 (فهرست 2: 254)

ص: 318

775- رسالة في الصيام

نسخه ها:

حجّتيه 700/2 (فهرست: 121) لوس آنجلس 93/4 م (فهرست: 661)

776- غاية المراد في احكام الجهاد

نسخه ها:

آستان قدس 2498 (فهرست 2: 89-90) ملى 1806 عربى (فهرست 10: 386) ملك 3996 (فهرست 1: 519) مطهرى 8426 (فهرست 5: 348)

777- شرح القواعد،

شرح بخش تجارت از قواعد الاحكام علامه حلى.

نسخه ها:

آستان قدس 7747، 7748 (فهرست الفبايى: 880) ملك 1106، 2656 (فهرست 1: 431) مجلس 1308، 4330، 5147/1 (فهرست 4: 80-81، 12: 22، 15: 217) فيضيّه 911 (فهرست 1: 154) گوهرشاد 741/1 (فهرست: 330) موزه بغداد 2960 (فهرست 1: 246) پرينستون 1345 سرى جديد مسجد اعظم 3681 (فهرست: 257) نجف- مدرسه سيّد (ذريعه 13: 132) استادى (فهرست: 24)

ص: 319

778- رسالة في المنع من الشهادة بالولاية في الاذان

نسخه:

استادی (فهرست: 55)

صاحب رياض (م 1231)

779- صديقة المؤمنین،

شرحی بر مختصر التافع محقق حلی چند نسخه منتخب:

دانشگاه 724، 1512، 7737 (فهرست 5: 1939-1940، 8: 149، 16: 686) حقوق 224 ج، 318 ج (فهرست: 385-386)
ادبیات 195 کرمان (فهرست: 94) مطهری 2301، 2492-2494 (فهرست 1: 462) ملک 2791، 3386 (فهرست 1: 442) آستان
قدس 2475-2477، 7745 (فهرست 2: 82-83، الفبایی: 873) گوهرشاد، 4 نسخه (فهرست: 332) فیضیه 278، 602، 1055،
1172، 1198/1 حجتیه 269-270 (فهرست: 66) گلپایگانی 216، 610 (فهرست 1: 188، 2: 64) مسجد اعظم 6 نسخه
(فهرست: 152-153) وزیری 1903 (فهرست 3: 1090) غرب 246 (فهرست: 153) امام جمعه زنجان (فهرست: 115)

ص: 320

اشاره

شرح دیگری بر مختصر نافع محقق حلّی، چاپ تهران- 1316-1317 و چاپهای دیگر (رک: مشار: (501-502) چند نسخه منتخب:
 ملک 1822 (فهرست 1: 351) حقوق 264 ج (فهرست: 360-361) مَلّی 543 عربی (فهرست 8: 39) مرعشی 2296 (فهرست 6:
 158) هاروارد (نشریه 9: 354)

شروح و حواشی:

1) المصباح المنیر، نامعلوم نسخه: مرعشی (ذریعه 21: 120) 2)- از عبد الکریم ایروانی قزوینی (زنده در 1260) نسخه: تبریز- قاضی
 (نشریه 7: 514) 3) أوثق الوسائل، از لطف علی بن احمد تبریزی (م 1262) نسخه: حجّتیّه 457 (فهرست: 38) 4)- از محمد جعفر
 استرآبادی نسخه ها:

مرعشی 1/ 3082، 2/ 3889 (فهرست 8: 306، 10: 372) 5) أنوار الرّیاض، از محمد بن عبد الصّمد شهشهانی (م 1287) نسخه ها:
 مجلس 3088-3092 (فهرست 10: 642-645) حقوق 74 ب (فهرست: 257) مرعشی 1860، 2621، 3019، 3168-3169
 (فهرست 5: 244-245، 7: 198، 8: 206، 396-397) فیضیّه 1245، 1527، 2223، 1083-1084 (فهرست 1: 68-69)
 گلپایگانی 58، 142، 179، 399 (فهرست 1: 69، 132، 164، 329) حجّتیّه 509، 133 (فهرست: 37)

ص: 321

مسجد اعظم، 5 نسخه (فهرست: 35) گوهرشاد 1403، 1405 (فهرست: 221) 6 انوار الریاض، نامعلوم (تحریر 1269) نسخه:

فیضیه 800/1 (فهرست 1: 32، 3: 24) 7- از محمد جواد بن احمد نراقی (م 1278) نسخه:

فیضیه 470 (فهرست 1: 124) 8) مفتاح الریاض، از اسماعیل بن نجف حسینی مرندی (زنده در 1293) نسخه:

حجیه 463 (فهرست: 89) 9- از محمد تقی هروی نسخه:

حقوق 112 ج (فهرست: 319-321) مرعشی 3721 (فهرست 10: 120-121) 10- از علی اکبر قزوینی نسخه:

ملی 1783/9 عربی (فهرست 10: 368) 11) زهر الریاض، از محمد صالح بن محمد حسن تهرانی داماد نسخه ها:

دانشگاه 758، 761 (فهرست 5: 1922) مرعشی 1429 (فهرست 4: 212-213) 12- از محمود بن محمد خوئی، چاپ تبریز-

13 1312) وثیقة الوسائل، از احمد بن علی حسینی رشتی (زنده در 1320)، چاپ ایران- 14 1320) طرائق الریاض، از غلام حسین بن

علی اصغر دربندی (م. 1323)

نسخه:

مرعشی 2718 (فهرست 7: 284) 15- از فخر الدین نراقی

ص: 322

نسخه:

فیضیه 870 (فهرست 1: 125) 16- از محمود بن علی مرعشی (م 1338) نسخه:

مرعشی 2623 (فهرست 7: 199) 17- ایضاح الریاض، از حبیب الله کاشانی نسخه:

مرعشی 3147 (فهرست 8: 378-379) 18- از محسن بن مهدی طباطبایی حکیم (م. 1391)

نسخه:

حکیم 2279 م (19-22) چهار شرح نامعلوم یا نامشخص الف) نسخه: آستان قدس 8268 (فهرست الفبایی: 719) ب) تحریر پیش از 1268 نسخه: آستان قدس 2473 (فهرست الفبایی: 882) ج) نسخه: فیضیه 800/2 (فهرست 3: 24) د) نسخه: ملک 5782/3

781- حاشیه مفاتیح الشرائع

(رک: ذیل مفاتیح، به شماره 438)

782- حاشیه دروس شهید

(رک: ذیل دروس، به شماره 114)

783- الجهادية

نسخه:

آستان قدس 6193/1 (فهرست 5: 404)

ص: 323

784- غنائم الايام،

چاپ تهران- 1301، 1319 چند نسخه منتخب:

آستانه قم 8345، 6143 (فهرست: 147) ملک 2289 (فهرست 1: 528) الهیات 144 آل آقا (فهرست 1: 787)

785- مناهج الأحكام،

چاپ تهران- 271 (بخش صلاة) چند نسخه منتخب:

مرعشی 4457 (فهرست 12: 46) فیضیه 141/5، 1104/2 (فهرست 3: 5، 55) ملى 250 عربی (فهرست 7: 218-219) استادی (فهرست: 37)

786- جامع الشتات

فارسی و عربی، چاپ تهران- 1277، 1303، 1324 چند نسخه منتخب:

دانشگاه 1- 1827/3، 1682، 7637/3 (فهرست 8: 242، 424، 661: 16) مطهری 2350، 2358، 2363 (فهرست 1: 427-429) آستانه قم 6418 (فهرست: 99) ملى 2344/1 فارسی، 2911/2 فارسی (فهرست 5: 462، 6: 529) ترجمه:

عربی، نامعلوم (در 1266 نگاشته شده) نسخه:

مرعشی 1746 (فهرست 5: 130) ترتیب مجدد:

1) از محمد حسن بن محمد صالح حسینی نور بخش نسخه ها:

حسینیہ شوشتریہا (ذریعہ 5: 60) خیرات خان 38 (فہرست: 1729-1730) امام جمعہ زنجان (فہرست: 245) 2) از محمد بن محمد علی کاشانی ترک آبادی (م 1269) نسخه:

مدینة العلم (فہرست: 95-96)

787- جوامع الرسائل،

مجموعہ 20 رسالہ، گردآوری ہدایت بن رضا قمی چند نسخہ منتخب:

حسینیہ شوشتریہا 426 (فہرست: 861) فیضیہ 818 (فہرست 1: 67-68) مرعشی 960 (فہرست 3: 152) مسجد اعظم 563 (فہرست: 123) آستان قدس 7261، 7667 (فہرست الفبائی: 777-778) ملک 2158 (فہرست 5: 438-442)

788- الرسائل،

مجموعہ دیگری از 20 رسالہ کہ 11 رسالہ آن در مجموعہ پیشین شامل است، چاپ تہران 1319. (ہمراہ با غنائم الايام)

789- معین الخواص

(رک: ذیل شمارہ 1145)

790- مرشد العوام

(رک: ذیل شمارہ 1146)

791- التحفة العباسیة،

بہ فارسی نسخہ ہا:

آستان قدس 2711 (فہرست 5: 381 و 404)

ص: 325

سلطنتی 611 (فہرست 2: 92-93)

792- رسالۃ فی دعوی المرأة الخلو عن المانع

نسخہ ہا:

غرب 646/22 (فہرست: 257) مجلس 4298 (فہرست 11: 313) نجف- مدرسہ بروجردی (ذریعہ 11: 184)

793- رسالۃ فی حکم الطلاق بدعوی الوکالۃ عن الزّوج مع إنکاره

نسخہ ہا:

مرعشی 1259/9 (فہرست 4: 63) امام جمعہ زنجان (فہرست: 142)

794- رسالۃ فی اقرار الرجال بطلاق زوجته

نسخہ:

مرعشی 1259/8 (فہرست 4: 62)

795- رسالۃ فی تحقیق ما یعتبر فی الشہادۃ

نسخہ:

مرعشی 1259/7 (فہرست 4: 62)

صاحب مقابس (م 1234)

796- مقابس الأنوار،

چاپ تبریز- 1322.

چند نسخہ منتخب:

آستان قدس 2845 (فہرست الفبایی: 1092) دانشگاہ 7303 (فہرست 16: 508)

ص: 326

فیضیه 17/2 (فهرست 3: 1) گلپایگانی 467 (فهرست 2: 177)

797- حاشیة قواعد الاحکام

(رک: ذیل قواعد، به شماره 85)

798- اللؤلؤ المسجور فی معنی لفظ الطهور

نسخه ها:

مجلس 1314 (فهرست 4: 88-89) فیضیه 17/1 (فهرست 3: 1) حکیم 177/2 (نشریه 5: 428) پرینستون 737/2 سری جدید

799- منهج التحقیق فی التوسعة و التزیق

نسخه ها:

مجلس 400 طباطبایی آستان قدس 1996 (فهرست 5: 368)

800- مبلغ النظر و نتیجة الفكر

رساله فی اقرار الزوج بطلاق زوجته نسخه ها:

دانشگاه 1827/2 (فهرست 8: 424) پرینستون 3737/1 سری جدید فیضیه 17/3 (فهرست 3: 1) نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه

(57:19)

ص: 327

801- کتاب القضاء

نسخه:

گوهرشاد 594 (فهرست: 370)

802- نهاية المرام

(رک: ذیل شماره 438)

803- جامع الاقوال

جامع العبائر نسخه:

آستان قدس 7543 (فهرست الفبایی: 678) مسجد اعظم 485-488 (فهرست: 100)

804- المناهل،

بخشی از آن چاپ تهران- 1274، 1315.

چند نسخه منتخب:

حقوق 325 ج (فهرست: 482) ملک 2951 (فهرست 1: 740-741) دانشگاه 782-783، 1741، 7719 (فهرست 5: 2069-2070، 16: 683) مطهری 2614-2618 (فهرست 1: 537-538) ملی، عربی 751/2، 1688 (فهرست 8: 208، 10: 270) آستان قدس، 9 نسخه (فهرست 5: 505، 516، 517، فهرست الفبایی: 1038) وزیری 140، 1795 (فهرست 1: 178، 3: 1056) فیضیه 1295 (فهرست 1: 248) حجتیه 103 (فهرست: 85) مسجد اعظم 81-82، 341-342 (فهرست 380-390) غرب، 4 نسخه (فهرست: 188)

ص: 328

استادى (فهرست: 38) تبريز- قاضى (نشرية 7: 523)

805- الجهادية

نسخه ها:

آستان قدس 2347، 2349، 2350 (فهرست 2: 41، فهرست الفبايى، 695)

عبد الله بن محمد رضا حسيني شبر (م 1242)

806- مصابيح الظلام

(رك: ذيل شماره 438)

807- المصباح الساطع

(رك: ذيل همان شماره)

808- زبدة الدليل

(رك: ذيل شماره 1152)

809- رسالة فى الطهارة

(رك: ذيل شماره 1151)

موسى بن جعفر آل كشف الغطاء (م 1243)

810- منية الزاغب

فى شرح بغية الطالب نسخه ها:

آستان قدس 8024 (فهرست الفبايى: 1049) مرعشى 3897 (فهرست 10: 278) مطهرى 2666-2667 (فهرست: 549) مجلس

610 طباطبايى فيضيه 1635 (فهرست 1: 282)

ص: 329

گلیپایگانی 77 (فهرست 1: 83) مدینة العلم (فهرست: 126) موزة بغداد 2963 (فهرست: 259) امیر المؤمنین (ذریعه 13: 127) سامراء- مدرسه شیرازی (ذریعه 23: 202-203)

احمد بن محمد مهدی نراقی (م 1245)

811- هدایة الشیعة

نسخه ها:

مرعشی 125 (فهرست 1: 147-148) مدینة العلم، 2 نسخه (فهرست: 127-128) قم- روحانی (آشنایی...، 1: 446)

مسجد اعظم 1172 (فهرست: 423)

812- مستند الشیعه:

چاپ تهران، 1273-1274، 1325-1326.

چند نسخه منتخب:

مطهری 2330-2331 (فهرست 1: 522) حقوق 79 ب (فهرست: 463) غرب 1965 (فهرست: 186) ملک، 3 نسخه (فهرست 1: 672-673)

813- رسائل و مسائل،

به فارسی و عربی نسخه:

گلیپایگانی 1682 (فهرست 2: 84، 3: 15)

ص: 330

814- کتاب القضاء و الشهادات

نسخه:

مشهد- مدرسه باقریه (ذریعه 17: 140)

815- عوائد الايام،

چاپ تهران- 1266 و 1321.

چند نسخه منتخب:

فیضیه 965، 749، 996/1 (فهرست 1: 186-187 و 3: 47) دانشگاه 8688 (فهرست 17: 199)

816- مناهج الاحكام،

چاپ تهران- 1269.

چند نسخه منتخب:

دانشگاه 7640، 7667/2، 8709 (فهرست 16: 662، 668، 17: 202) فیضیه 160، 288 (فهرست 1: 271-272) آستانه قم
5906 (فهرست: 176) غرب، 4 نسخه (فهرست: 197)

817- حاشية الروضة البهیة

(رک: ذیل الروضة البهیة، به شماره 237)

محمد علی بن محمد باقر هزار جریبی اصفهانی (م 1246)

818- البحر الزاخر

چند نسخه:

مرعشی 4767-4769، 2970-2971، 4516 (فهرست 8: 151-152)

ص: 331

819- قاطع النزاع

نسخه ها:

مرعشى 4406، گویا اصل (فهرست 12: 8) ملك 2137 (فهرست 1: 337)

820- مخزن الاسرار الفقهية

(رك: ذيل شماره 237)

محمد تقى بن محمد رحيم اصفهانى

اشاره

نگارنده هداية المسترشدين (م 1248)

821- كتاب الطهارة

نسخه:

استادى (فهرست: 27)

احمد بن صالح بن طوق بحرانى (میانة قرن سیزدهم)

822- مجموعه رسائل

مرکب از: رساله فى قصد الثواب... رساله فى وجوب التيمم... رساله فى ادراك الركعة فى الوقت، رساله فى وجوب الاخفات فى غير الاولتين، روح التسييم فى احكام التسليم، احكام العمرة، مسألة فى طلاق الحائض، جواب عن مسائل الحبه، اجوبة مسائل السيد حسين و اجوبة مسائل الشيخ محمد درازى نسخه:

مرعشى 2358 (فهرست 6: 333-340)

ص: 332

علی بن جعفر آل کاشف الغطاء (م 1253)

823- التقریرات،

گردآوری بعضی از تلامذه نسخه ها:

ملک 2992 (فهرست 1: 227) غرب، 3 نسخه (فهرست: 77)

824- رسالة في الصوم

نسخه:

نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 11: 206)

خضر بن شلال عفکاوای نجفی (م 1255)

825- التحفة الغروية

(رک: ذیل شماره 117)

826- جنة الخلد

(رک: ذیل شماره 1155)

حجة الاسلام شفتی

اشاره

(م 1260)

827- مطالع الأنوار،

شرحی بر بخش نماز از کتاب شرایع الاسلام محقق حلی چند نسخه منتخب:

مرعشی 2799، 1632، 1900، 1906، 1913، 1929، 2980، 3304 (فهرست 5:

35 و 272-273 و 277 و 285 و 297، 7: 367، 8: 157، 9: 84) مجلس 5788-5900 (فهرست 17: 221-223)

ص: 333

دانشگاه 1000 - 1002 - 4888 (فهرست 5: 2047 - 2052، 14: 3937 - 3938) مطهری 2474 - 2478 (فهرست 1: 459 - 461) آستان قدس 7971، 7976 - 7980 (فهرست الفبایی: 1016 - 1017)

828- سؤال و جواب،

فارسی، گردآوری محمد ابراهیم بن ابی الحسن موسوی. چاپ اصفهان - 1248 (جلد اول) چند نسخه منتخب:

مطهری 2357، 2316 (فهرست 1: 424 - 425) گوهرشاد 414، 1401 (فهرست: 131) مرعشی 2542 (فهرست 7: 125) مسجد اعظم 119، 3675 (فهرست: 230) گلپایگانی 435، 877 (فهرست 2: 102) حجتیه 92 - 93، 211 (فهرست: 17) زنجانی 145 (فهرست: 257) سریزدی 134 (فهرست: 422) استادی 2 نسخه (فهرست: 48) دانشگاه 7161/2، 9969/1 (فهرست 16: 470، 17: 517) تلخیص: نامعلوم نسخه: مطهری 2371 (فهرست 1: 509)

829- رسالة في تطهير العجين

بتخیزه و عدمه نسخه:

نجف - مدرسه بروجردی (ذریعه 11: 149)

830- رسالة في ما لو اخل بالتسليم في الصلاة

نسخه:

ملک 2710/9

ص: 334

831- رسالة في التسليم بالتوافل

نسخه:

ملک 3557/11

832- رسالة در اقامه حدود در زمان غیبت امام

نسخه ها:

فیضیه 138/2 (فهرست 1: 120، 2: 72) گلپایگانی 435 (فهرست 2: 103) استادی (فهرست: 48) مرعشی 3712 (فهرست: 10):
111 (دانشگاه 9969/2) (فهرست 17: 517)

833- رسالة في عدم لزوم القبض اذا جعل الواقف التولية لنفسه

نسخه ها:

ملک 3557/13 فیضیه 1089/3، 1373/2 (فهرست 3: 54 و 87) مرعشی 3192/1 (فهرست 8: 412-413)

834- رسالة في جواز الائتال على قول النساء في انتفاء موانع النكاح،

مندرج در مجموعه سؤال و جواب او

835- رسالة في حرمة ام الموطوء و بنته و اخته على الواطى

(در همان مجموعه)

836- رسالة في طلاق مدعى الوكالة عن الزوج مع انكار الزوج

نسخه ها:

ملک 3557/1 فیضیه 1089/5 (فهرست 3: 54)

ص: 335

837- رساله في حكم صلح حق الرجوع في الطلاق الرجعي

نسخه:

مرعشی 1/3393 (فهرست 9: 179)

838- کاریزیه،

به فارسی نسخه:

گوهرشاد 1094 (فهرست: 131)

محمد مهدی بن علی طباطبائی کربلائی، فرزند صاحب ریاض (م 1260)

839- رساله في هبة الولی مدّة الزّوجة الصغیرة

نسخه:

مجلس 14/131 طباطبائی (فهرست 22: 95)

840- المصایح

(رک: ذیل شماره 438)

محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی اصفهانی (م 1262)

841- شوارع الهدایة

(رک: ذیل شماره 430)

842- منهاج الهدایة،

اشاره

چاپ تهران- 1263 چند نسخه منتخب:

دانشگاه 769، 3929 (فهرست 1: 2071-2072، 12: 2916-2917) آستان قدس 2635، 8020، 8240 (فهرست 2: 130،

فهرست الفبائی: 1047-1048)

ص: 336

مرعشی 2376 (فهرست 6: 359) ملک 1341 فیضیه، 6 نسخه (فهرست 1: 280-281) برلین Min 248 (فهرست 4: 158)

شرح:

معراج الشریعة، از محمد مهدی کلباسی نسخه ها:

مجلس 3556-3559 (فهرست 10: 1520-1522) دانشگاه 1215 (فهرست 6: 3355) آستان قدس 7987-7992 (فهرست 5: 509) مرعشی 2307 (فهرست 6: 45) حضرت عبد العظیم 4 (فهرست: 81)

ابراهیم بن محمد باقر موسوی قزوینی صاحب ضوابط (م 1262)

843- دلائل الاحکام

(رک: ذیل شماره 58)

محمد جعفر بن سیف الدین شریعتمداری استرآبادی (م 1263)

844- شوارع الانام

(رک: ذیل شماره 85)

845- حاشیه ریاض المسائل

(رک: ذیل شماره 780)

846- حاشیه مدارک الاحکام

(رک: ذیل شماره 388)

847- ینایع الحکمة

(رک: ذیل شماره 117)

ص: 337

848- مجمع الآراء

(رک: ذیل شماره 237)

849- مشکاة الوری

(رک: ذیل شماره 118)

850- المقالید الجعفریة

نسخه ها:

دانشگاه 2192 (فهرست 9: 876) مرعشی 3857-3858، 3882-3883 (فهرست 10: 245-246 و 266-267)

851- رسالة فی القبلة

نسخه ها:

ملک 1592/5، 4003/2 (فهرست 5: 300) مرعشی 3066/2، 3856/2، 4023/2 (فهرست 8: 287، 10: 244، 11: 25)

852- رسالة فی القصر و الانتمام

نسخه:

مرعشی 3884/28 (فهرست 10: 269)

853- الکفاف فی مسائل الاعتکاف

نسخه:

مرعشی 1703/2 (فهرست 5: 97)

854- صیغ العقود و الايقاعات،

چاپ تبریز- 1293، تهران- 1333 نسخه ها:

دانشگاه 4064/5 (فهرست 13: 3047) مرعشی 1541/2 (فهرست 4: 343) ملّی 1622 عربی (فهرست 10: 175)

ص: 338

آستان قدس 5714، 7234 (فهرست شهرستانها 2: 907) - ترجمه فارسی از محمد تقی بن محمد مقیم استرآبادی ساروی.

نسخه:

گوهرشاد 1/1124 (فهرست: 149)

855- صیغ النکاح

نسخه ها:

دانشگاه 4/4064 (فهرست 13: 3047) مرعشی 1/1541، 29/3884 (فهرست 4: 343، 10: 269) حجّتی 8: 703 (فهرست: 122) گلپایگانی 1/1416 (فهرست 2: 258) ملّی 1622 عربی (فهرست 10: 175)

856- رسالة فی ابراء الاب زوجة ابنه الصغيرة المنقطعة من المدّة

نسخه اصل:

مرعشی 5/3851 (فهرست 10: 239)

857- رسالة فی حکم المرأة المفقود عنها زوجها

نسخه ها:

مرعشی 2/3851، 1/3889 (فهرست 10: 237 و 272)

858- سفينة النجاة

فی حکم الفرار من الوباء و الطّاعون نسخه:

مرعشی 2/2437 (فهرست 7: 31)

859- رساله در حدود و قصاص و دیات،

به فارسی نسخه:

سنا (مجلس 2) 618 (فهرست 1: 399)

ص: 339

صدر الدّین محمد بن صالح عاملی اصفهانی (م 1263)

860- الأرجوزة الرضاعية

نسخه:

مسجد اعظم 506/20 (فهرست: 453)- شرح آن از خود ناظم نسخه ها:

فیضیه 1105 (فهرست 1: 135) مجلس 5459/2، 642 طباطبایی (فهرست 16: 364) مرعشی 3724/1 (فهرست 10: 122)

861- رسالة في مسائل ذي الرأسين

نسخه:

مرعشی 3724/2 (فهرست 10: 122)

862- رسالة في الوقف

نسخه:

آستان قدس 13251، اصل

حسن بن جعفر آل كاشف الغطاء (م 1264)

863- انوار الفقاهة

نسخه ها:

مجلس 22، 23/1 امام جمعه خوئی، 4469، 4470 (فهرست 7: 20، 12: 142-143) آستانه قم 6368 (فهرست: 79-80)

ص: 340

فیضیہ 6 / 141 (فہرست 3 : 5) حجتیہ 336 (فہرست: 38) مشہد- الہیات 892 (فہرست 2 : 58) آستان قدس 7451 (فہرست
الغبایی: 609) گوہرشاد 441 (فہرست: 221) مہدوی 810/1، 810/3 (فہرست: 128) مشہد- مدرسہ باقریہ (ذریعہ 1 : 443)
مسجد اعظم 4 / 2299 (فہرست: 549)

864- کتاب الغصب

نسخہ:

مسجد اعظم 1 / 2213 (فہرست: 544)

865- السلاح الماضی

نسخہ ہا:

دانشگاہ 1 / 7001 (فہرست 16 : 424) آستان قدس 8218 (فہرست الغبایی: 846) مسجد اعظم 2213 (فہرست: 544) ادبیات 1 /
139 امام جمعہ کرمان (فہرست: 40) اصغر مہدوی 2 / 810 (فہرست: 128)

866- الموارث

نسخہ ہا:

مسجد اعظم 4 / 2213 (فہرست: 544) اصغر مہدوی 3 / 810 (فہرست: 128) مشہد- مدرسہ باقریہ (ذریعہ 1 : 443)

ص: 341

867- قواعد المعاملات

نسخه:

دانشگاه 1/6906 (فهرست 16: 411)

868- حاشیه کشف الغطاء

(رک: ذیل کشف الغطاء، به شماره 769)

میر فتاح - عبد الفتاح بن علی حسینی مراغی (م 1266 - 1274)

869- العناوین،

چاپ تهران - 1274 و 1297.

نسخه ها:

مرعشی 4220 (فهرست 11: 223) اصغر مهدوی 831 (فهرست: 162)

870- صیغ العقود و الاقاعات

نسخه:

مجلس 4368 (فهرست 12: 78)

محسن خنفر نجفی (م 1270)

871- کتاب التجارة،

که شاگردش ابو طالب قائنی گرد آورده است نسخه:

مرعشی 1520 (فهرست 4: 322)

کتاب احیاء الموات

نسخه:

مرعشی 1520 (فهرست 4: 322)

ص: 342

اشاره

شرحی بر شرایع الاسلام محقق، که در مطالعات فقهی مرجع مهمی گردیده است، چاپ نجف- تهران- قم- 1377- 1401 (در 43 مجلد) و 5 چاپ دیگر.

(رک: مشار 261-263) چند نسخه منتخب:

حکیم 72-87 (فهرست 1: 170-177) غرب 1108-11026 (فهرست: 78-80) طباطبایی 730-739 (فهرست 5: 1849-1853) مجلس 4657 (فهرست 13: 43-44) گوهرشاد 1229 (فهرست: 255)

شروح:

1) الانصاف، از محمد طه بن مهدی نجف تبریزی (م 1323)، چاپ تهران- 1324 (2) بحر الجواهر، فارسی از علی بن محمد باقر بروجنی (اوائل سده 14) نسخه ها: وزیری 250 (فهرست 1: 254) مسجد اعظم 1128، 1441، 2809، 3299، 3445 (فهرست: 41)

873- نجات العباد-

مجموعه فتاوی. (رک: ذیل شماره 1164) شروح:

1) وسیلة المعاد، از اسماعیل بن احمد عقیلی نوری (م 1321)، چاپ تهران- 1324.

2) ادلة الرشاد، از محمد حسین قمشه ای نسخه ها:

حسینیة شوشتریها 476-491، 829 (فهرست: 788) 3) سبل الرشاد، از ابو تراب بن ابی القاسم موسوی خوانساری (م 1346)، چاپ نجف- 1332.

ص: 343

نسخه ها:

حسینیه شوشتریها 1 / 468، 2 / 538 (فهرست: 801، 863، 865) 4- از ابوالمجد محمد رضا بن محمد حسین مسجد شاهی
اصفهانی نسخه:

اصفهان- روضاتی (ذریعه 14: 101-102)

874- سؤال و جواب

نسخه:

فیضیه 2 / 1082 (فهرست 3: 53)

875- التقریرات،

که محمد علی شفتی گرد آورده نسخه:

مرعشی 4 / 1995 (فهرست 5: 367)

شیخ انصاری (م 1281)

876- لوامع النکات،

تقریرات او که محمود بن جعفر میثمی عراقی (م 1308) گرد آورده چند نسخه منتخب:

دانشگاه 744-749 (فهرست 5: 1943-200) آستان قدس 6654-6656 (فهرست 5: 487-488) ملک 1419، 2734 (فهرست
1: 624) غرب، 3 نسخه (فهرست: 178-179) امیر المؤمنین (ذریعه 12: 328، 18: 358)

877- المکاسب

اشاره

المتاجر، چاپ تبریز 1375 و جز آن نسخه اصل:

آستان قدس 11129 (بخش- خیارات)

ص: 344

شروح و حواشی:

- 1) حاشیه میرزا حبیب الله رشتی (م 1312)، چاپ تهران- 1317 (همراه غایة الآمال میرزا محمد حسن مامقانی) نسخه:
 - گلپایگانی 697 (فهرست 2: 62) 2) حاشیه رضا بن محمد هادی همدانی (م 1322) نسخه:
 - سامراء- مدرسه شیرازی (ذریعه 6: 219) 3) غایة الآمال، از محمد حسن بن عبد الله مامقانی (م 323)، چاپ تهران- 1317.
- نسخه اصل:
- دانشگاه 752-754 (فهرست 5: 1948-1951) 4) بغیة الطالب، از ابو القاسم بن معصوم حسینی اشکوری (م 1324-1325)، چاپ تهران- 1322.
 - 5) حاشیه محمد علی بن محمد صادق خوانساری، چاپ تهران- 1324 (در هامش اصل مکاسب).
 - 6) حاشیه آخوند ملا محمد کاظم خراسانی (م 1329) چاپ تهران- 1319.
 - 7) حاشیه سید محمد کاظم یزدی (م 1337). چاپ تهران- 1324 و 1378.
 - 8) حاشیه میرزا محمد تقی شیرازی (م 1338). چاپ تهران- 1323.
 - 9) مقصد الطالب، از زین العابدین حسینی امام جمعه (م 1346). چاپ تهران- 1314 و 1368.
 - 10) نهایة الآمال، از عبد الله بن محمد حسن مامقانی (م 1351). چاپ نجف- 1345.
 - 11) حاشیه محمد جواد بن حسن بلاغی (م 1352). چاپ نجف- 1343.
 - 12) حاشیه علی بن عبد الحسین ایروانی (م 1353 چاپ) تهران 1365 و 1379.
 - 13) منیة الطالب، تقریرات درسی میرزا محمد حسین نائینی (م 1355)، گرد آورده موسی بن محمد خوانساری، چاپ نجف- 1357/8، تهران- 1373 14) مجموعه دیگری از تقریرات درسی نائینی پیرامون مکاسب، گرد آورده محمد تقی آملی، چاپ تهران- 1372/3.

15) حاشیه شیخ محمد حسین اصفهانی کمپانی (م 1361). چاپ تهران- 1363.

16) بلغة الطالب، از محمد کاظم شیرازی (م 1367). چاپ تهران- 1370.

17) هدایة الطالب، از فتاح بن محمد علی شهیدی تبریزی (م 1372). چاپ تبریز- 1375.

18) نهج الفقاہة، از محسن بن مهدی طباطبایی حکیم (م 1390). چاپ نجف- 1371.

19) مصباح الفقاہة، تقریرات درسی آیت الله سید ابو القاسم خوئی، گرد آورده محمد علی توحیدی. چاپ نجف- 1374/82.

20) المحاضرات فی الفقه الجعفری، مجموعه دیگری از تقریرات درسی آیت الله خوئی، گرد آورده علی حسینی شاهرودی. چاپ نجف- 1373/84.

878- کتاب البیع و الخیارات،

تقریرات درسی شیخ انصاری که وسیله یکی از شاگردانش گردآوری شده است.

نسخه:

مرعشی 1795 (فهرست 5: 181)

879- رسالة فی العدالة،

اشاره

چاپ تبریز- 1303 (همراه کتاب الطهارة او) و 1375 (همراه مکاسب او).

نسخه ها:

ملک 6479/2 دانشگاه 6956/3 (فهرست 16: 411) ملی 1945/8 عربی (فهرست 10: 627)

شروح و حواشی:

1) از عبد الله بن محمد حسن مامقانی (م 1351). چاپ نجف- 1345 (در مجموعه القلائد الثمینة او) 2) از فتاح بن محمد علی شهیدی تبریزی (م 1372). چاپ تبریز 1375 (همراه هدایت الطالب او).

ص: 346

880- کتاب القضاء و الشهادات

نسخه ها:

آستان قدس 11127، اصل بغداد- معهد الدراسات الاسلامیة العلیا 1352 (فهرست: 116) فیضیه 993/1 (فهرست 3: 47) مجلس
403 طباطبایی گوهرشاد 785/1 (فهرست: 369)

881- کتاب القضاء،

تقریرات درسی، گرد آورده محمد تقی تنکابنی نسخه:

مرعشی 1992 (فهرست 5: 363)

882- کتاب القضاء،

مجموعه دیگری از تقریرات شیخ، گرد آورده حسین بن محمد حسن موسوی و رب امامی.

نسخه ها:

آستان قدس 2526 (فهرست 2: 98) مجلس 169 امام جمعه خونی (فهرست 7: 217)

883- فائده فی الموارث،

چاپ تبریز- 1303 (همراه کتاب الطهارة او) و 1375 (همراه مکاسب او)

884- کتاب اللقطة

نسخه:

بغداد- معهد الدراسات الاسلامیة العلیا 1295 (فهرست: 112)

ص: 347

885- کتاب الغصب

نسخه:

حسينية شوشتريةها (ذريعه 16: 57)

886- رسالة في قاعدة من ملك شيئا ملك الاقرار به

. چاپ تبريز- 1303 (همراه كتاب الطهاره) و 1375 (همراه مكاسب او)

887- رسالة في الرضاع

نسخه ها:

آستان قدس 10232، اصل فيضيّه 993/1 (فهرست 3: 47)

888- التّحریم بالمصاهرة،

به عنوان شرح بر مبحث مربوط از ارشاد الاذهان علامه حلی. چاپ تهران- 1305 و 1326، تبريز- 1375 در هر سه مورد همراه با مكاسب او)

889- رسالة في منجزات المريض

نسخه:

دانشگاه 6956/4 (فهرست 16: 411)

890- کتاب الوصايا،

به عنوان شرحی بر مبحث وصايا از كتاب ارشاد الاذهان علامه. چاپ تهران- 1305 و 1325 (هر دو بار همراه مكاسب او)

891- کتاب الوقوف و الصدقات

نسخه:

بغداد- معهد الدراسات الاسلامية العليا 1295 (فهرست: 112)

ص: 348

892- کتاب الوقف،

تقریرات درسی، گرد آورده محمد ابراهیم رشتی.

نسخه:

مرعشی 1066 (فهرست 3: 251)

893- کتاب الصوم،

چاپ تبریز- 1303 (همراه مکاسب او) نسخه ها:

فیضیه 1002، 1345 (فهرست 1: 70 و 135) ملک 6089 (فهرست 1: 550)

894 کتاب الخمس،

چاپ تبریز- 1303 (همراه کتاب طهارت او) نسخه ها:

فیضیه 1002، 1345 (فهرست 1: 135 و 170) ملک 6089 (فهرست 1: 550) دانشگاه 6956 (فهرست 16: 411)

895 کتاب الزکاة،

چاپ تبریز- 1303 (همراه کتاب طهارت او) نسخه ها:

فیضیه 1002، 1345 (فهرست 1: 70 و 135) ملک 6089 (فهرست 1: 550)

896- کتاب الزکاة،

تقریرات درسی، گرد آورده حسن علی تهرانی مشهدی.

نسخه:

گوهرشاد 5834 (فهرست: 241)

897- رسالة في صلاة المسافر

نسخه:

دانشگاه 757 (فهرست 5: 1864)

ص: 349

898- رساله في الموسعة و المضايقة،

چاپ تبریز- 1303 (همراه كتاب طهارت او) و 1375 (همراه كتاب مكاسب او).

نسخه ها:

ملک 6479/4 دانشگاه 6956/2 (فهرست 16: 411)- حواشی بر این رساله از عبد الله بن محمد حسن مامقانی (م 1351). چاپ نجف- 1345 (در مجموعه القلائد الثمینه او).

899- رساله في القضاء عن الميت،

چاپ تبریز- 1303 (همراه كتاب طهارت) و 1375 (همراه كتاب مكاسب).

نسخه ها:

ملک 6479/3 دانشگاه 6956/5 (فهرست 16: 411)

900- كتاب الصلاة،

چاپ تهران- 1305 نسخه ها:

آستان قدس 11130 (تا خلل صلاة) و 11128 (خلل)، اصل مرعشی 3925، 4427 (فهرست 10: 306، 12: 25)

901- التقريرات في الصلاة،

تقريرات درسی، گرد آورده یکی از شاگردان.

نسخه:

مجلس 44 طباطبایی

902- كتاب الطهارة،

چاپ تبریز- 1309.

903- التقريرات في الطهارة،

چند مجموعه از تقريرات درسی در مبحث طهارت که وسیله شاگردانش تحریر شده

1) تحریر محمد شفیع بن محمد سعید فومنی گیلانی. نسخه کتابخانه عمومی رشت 70-71 ت (فهرست: 1103).

2) تحریر یعقوب بن مقیم بار فروشی. نسخه مرعشی 2106 (فهرست 6: 120-121) 3) ناشناخته نسخه مرعشی 1796 (فهرست 5: 182) 4) ناشناخته. نسخه مجلس 100 طباطبایی

904- رساله فی قاعدة لا ضرر،

چاپ تبریز- 1303 و 1375.

نسخه:

ملک 1/6479- حواشی از عبد الله مامقانی - چاپ نجف- 1345 (در مجموعه القلائد الثمينة)

905- رساله فی التقیه،

چاپ تبریز- 1303 (در پایان کتاب الطهارة او و 1375 (در پایان مکاسب او).

حواشی.

1) از عبد الله محمد حسن مامقانی (م 1351). چاپ نجف- 1345 (در مجموعه القلائد الثمينة).

2) از فتاح بن محمد علی شهیدی تبریزی (م 1372). چاپ تبریز- 1375 (همراه هدایت الطالب او)

حسن بن ابراهیم نجم آبادی (در گذشته پیرامون 1284)

906- کتاب خلل الصلاة

نسخه:

حسینیة شوشریها (ذریعه 7: 249)

907- کتاب الصوم

نسخه:

حسینیة شوشریها (ذریعه 15: 99)

ص: 351

908- كتاب البيع

نسخه ها:

حسينيه شوشترية (ذريعه 3: 191) دانشگاه 726 (فهرست 5: 1938)

عبد الصاحب محمد بن احمد نراقي كاشاني (م 1297)

909- مشارق الاحكام،

چاپ تهران- 1294.

نسخه:

فيضيّه 1107 (فهرست 1: 245)

علي بن رضا آل بحر العلوم (م 1298)

910- البرهان القاطع

(رك: ذيل شماره 60)

911- رسالة في القبلة،

چاپ تهران- 1291 (همراه البرهان القاطع او) نسخه:

مرعشى (ذريعه 23: 176)

912- رسالة في الحبوة،

چاپ تهران- 1291 (همراه البرهان القاطع او)

ص: 352

محمد تقى بن حسين على هروى اصفهاني (م 1299)

913- رسالة فى العرق الجنب من الحرام

نسخه:

دانشگاه 3713 /3 (فهرست 12: 2713)

914- رسالة فى الشرط ضمن العقد

نسخه:

نوريخش 559 /1 (فهرست 2: 203)

915- [حاشية على رسالة حكم الطلاق بدعوى الوكالة]

حاشية على رسالة حكم الطلاق بدعوى الوكالة

916- رسالة فى طلاق الزوجة بعوض منها

نسخه:

دانشگاه 3713 /1 (فهرست 12: 2712)

917- رسالة فى الارث،

چاپ تهران- 1404.

نسخه:

مرعشى 3 و 2362 /12، 3714 /2 (فهرست 6: 344 و 347، 10: 113)

918- حاشية رياض المسائل

(رك: ذيل رياض المسائل، به شماره 780)

محمد حسن بن ميرزا آقاسى قمى (م 1304)

919- مصباح الفقاهة،

چاپ نجف 1372 /7.

احمد بن مصطفى خوئينى - ملا آقا (م 1307)

920- مجلى الشريعة فى مسألة التضييق و التوسعة

نسخه:

مرعشى 3676 (فهرست 10: 69)

921- شرح الدرر البهية

نسخه:

مرعشى 3100/2 (فهرست 8: 323)

حبيب الله بن محمد على رشتى (م 1312)

922- كتاب اللقطة

نسخه ها:

مسجد اعظم 11793 عمومى (دفتر ثبت) مجلس 37 طباطبايى

923- كتاب اللقطة تقريرات درسى

نسخه:

ملك 1451/2 (فهرست 5: 268)

924- كتاب القضاء،

چاپ قم - 1401.

نسخه ها:

مجلس 3275، 3352/2، 5309، 37 طباطبايى، 45 طباطبايى (فهرست 10: 883-884 و 1175-1176، 16: 225)

ص: 354

حضرت عبد العظیم 328 (فهرست: 469) دانشگاه 6711 /2 (فهرست 16: 343) الهیات مشهد 800 (فهرست 1: 221-222) لوس
آنجلس 645 م (فهرست: 321) استادی (فهرست: 29) مرعشی 4169 (فهرست 11: 180)

925- کتاب الارث

نسخه:

دانشگاه 6711 /3 (فهرست 16: 343)

926- کتاب احیاء الموات

نسخه:

حسینیة شوشتریها 622 /2 (فهرست: 869)

927- کتاب الغصب:

چاپ تهران- 1322.

نسخه ها:

ملک 2398 (فهرست 1: 527) مجلس 3352 /1 (فهرست 10: 1175-1176) حسینیة شوشتریها (ذریعه 13: 319) مسجد اعظم
510 (فهرست: 299)

928- کتاب الوصایا

نسخه:

دانشگاه 6711 /1 (فهرست 16: 343)

ص: 355

929- کتاب الوقف

نسخه ها:

حسینیة شوشتریها 1/622 (فهرست: 869) مجلس 2/3275، 4312، 37 طباطبایی (فهرست 10: 883-884، 12: 5)

930- کتاب الوقوف و الصدقات، تقریرات درسی.

نسخه:

ملک 1/1451 (فهرست 5: 268)

931- کتاب الاجارة،

چاپ تهران- 1298 و 1316 نسخه:

مسجد اعظم 39 (فهرست: 8)

932- حاشیة المكاسب

(رک: ذیل مکاسب)، به شماره 877)

933- کتاب الزکاة

نسخه ها:

مجلس 2838 (فهرست 10: 164) حسینیة شوشتریها 616 (فهرست: 800)

934- کتاب الزکاة،

تقریرات درسی.

نسخه:

غرب 4527 (فهرست: 77)

935- صلاة المسافر،

تقریرات درسی نسخه:

غرب 9871 (فهرست: 159)

936- كتاب الطهارة

نسخه:

مسجد اعظم 45 (فهرست: 288)

حسين قلى بن رمضان همدانى (م 1311)

937- كتاب خلل الصلاة

نسخه:

حسينيه شوشترية (ذريعه 4: 372، 7: 249)

938- صلاة المسافر،

تقريرات درسى نسخه:

حسينيه شوشترية (ذريعه 4: 372، 15: 83)

939- كتاب الرهن

نسخه:

حسينيه شوشترية (ذريعه 11: 311)

940- كتاب القضاء و الشهادات،

تقريرات درسى نسخه:

حسينيه شوشترية (ذريعه 4: 372)

ص: 357

میرزای شیرازی - محمد حسن بن اسماعیل حسینی (م 1313)

941- القواعد الحسینیة،

تقریرات درسی، گرد آورده شاگردش حسین بن اسماعیل رضوی (م 1332):

نسخه:

نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 17: 182)

محمد بن قاسم طباطبایی فشارکی (م 1316- 1318)

942- رسالة في قاعدة لا تعاد،

چاپ قم- 1393 (همراه رساله حدیث لا تعاد از محمد هادی معرفت)

محمد حسن بن جعفر آشتیانی (م 1319)

943- رسالة في قاعدة نفی العسر و الحرج،

چاپ تهران- 1314.

944- رساله في حکم أواني الذهب و الفضة،

چاپ تهران- 1313 (همراه ازاحة الشكوك او)

945- ازاحة الشكوك في اللباس المشكوك،

چاپ تهران- 1313.

946- رسالة في الجمع بين قصدي القرآن و الدعاء،

چاپ تهران- 1314 (همراه رساله في قاعدة نفی العسر و الحرج او)

ص: 358

947- الخلل في الصلاة،

به عنوان شرح مبحث خلل از شرایع الاسلام محقق حلی نسخه ها:

آستان قدس 7741 (فهرست الفبایی: 871) سامراء- مدرسه شیرازی (ذریعه 7: 249)

948- کتاب القضاء،

چاپ تهران- 1327 و جز آن نسخه:

فیضیه 1608 (فهرست 1: 203)

محمد هادی بن محمد امین تهران (م 1321)

949- ودايع النبوة،

دو بخش از کتاب چاپ شده، بخش بیع، چاپ نجف- 1320، بخش صلاة، چاپ تهران- 1342.

نسخ منتخب:

مجلس 2/ 1950، 2717، 2720-2721، 2753، 2762، (فهرست 9: 15-18، 38، 138-139، 165، 661-662) آستان قدس، 6 نسخه (فهرست الفبایی: 871) غرب 8149 (فهرست: 205) مسجد اعظم 568، 1265 (فهرست: 419) حسینیه شوشتریها (ذریعه 15: 188) استادی (فهرست: 26) مرعشی 4749

950- اجوبة المسائل

نسخه:

حسینیه شوشتریها 878 (فهرست: 789)

ص: 359

951- رسالة في الإرث

نسخه:

مجلس 2755 /1 (فهرست 9: 142)

952- رسالة في الرضاع

نسخه ها:

مجلس 2714 /2 (فهرست 9: 1920) حسيّيه شوشترها 344 /2 (فهرست: 853-854)

953- كتاب الصلح

الرضوان نسخه ها:

مجلس 1950 /1، 2753 /1 (فهرست 9: 138 و 661) رضويّه 33 (فهرست: 28-29) مرعشى 4748

954- ذخائر النبوة،

چاپ تبريز- 1325.

نسخه ها:

دانشگاه 779 (فهرست 5: 1880-1882) مجلس 2717 /1، 2753 /3 (فهرست: 9: 38 و 139)

955- رساله في الغيبة

نسخه:

مجلس 5402 /2 (فهرست 16: 307)

956- كتاب الزكاة

نسخه ها:

مجلس 2755 /2 (فهرست 9: 143)

ص: 360

حسینیة شوشتریها 344/1 (فهرست: 853-854)

957- رسالة في الفرق بين الحق و الحكم

نسخه ها:

مسجد اعظم 3/2205 (فهرست: 543) مجلس 3/1950، 5/2753 (فهرست 9: 139-140 و 662)

رضا بن محمد هادی همدانی (م 1322)

958- مصباح الفقيه،

شرحی ناتمام بر شرایع الاسلام محقق حلّی، تنها 5 فصل اول عبادات و فصلی در رهن، چاپ نجف-1347، تهران-1353-1364.

نسخه ها:

حقوق 141 ج (فهرست: 468) دانشگاه 3719 (فهرست 12: 2720) مجلس 5049-5050-5054-5055 (فهرست 15: 13-14، 16-17)

959- حاشية المكاسب

(رک: ذیل مکاسب، به شماره 877)

960- کتاب البيع

نسخه:

مجلس 3/403 طباطبایی

محمد حسن بن عبد الله مامقانی (م 1323)

961- ذرايع الاحلام،

شرحی بر شرایع الاسلام محقق، چاپ تبریز-1319-1321.

نسخه ها:

ملّی 1163 عربی (فهرست 9: 150)

ص: 361

962- غاية الآمال

(رک: ذیل شماره 877)

محمد بن محمد تقی آل بحر العلوم (م 1326)

963- بلغة الفقيه،

مجموعه 16 رساله در موضوعات مختلف فقهی، چاپ تبریز- 1325، تهران- 1329، نجف- 1389.

مركب از رساله في الفرق بين الحق و الحكم رساله في الاراضى الخراجيّه رساله في القبض و حقيقته رساله في قاعده ما يضمن بصحيحه
يضمن بفاسده رساله في قاعده اليد رساله في عقد الفضولي رساله في بيع المعاطاة رساله في تلف المبيع قبل قبضه رساله في الولايات
رساله في القرض رساله في اخذ الاجرة على الواجبات رساله في الوصية رساله في منجزات المريض رساله في الرضاع رساله في الموارث
رساله في ارث الزوجة و رساله في احكام الدعاوى

ص: 362

شیخ فضل الله بن عباس نوری (م 1327)

964- رسالة في قاعدة اليد

نسخه:

آستان قدس 9632، اصل

محمد کاظم بن حسین خراسانی (م 1329)

965- تکملة التبصرة،

چاپ تهران- 1328.

نسخه:

نوربخش 485 / 1 (فهرست 2: 163)

966- اللّمعات الثّيرة

شرح ناتمام اثر سابق الذكر- تنها فصل طهارة و صلاة- چاپ بغداد- 1331.

67- رسالة في الدماء الثلاثة،

چاپ بغداد- 1331 (در مجموعة شذرات او)

968- كتاب الخمس،

تقریرات درسی، گرد آورده محمد علی کرمانی (م 1380) نسخه:

مسجد اعظم 3548 (فهرست: 201)

969- كتاب الاجارة،

تقریرات درسی، گرد آوری فرزند او محمد معروف به آقا زاده.

نسخه:

دانشگاه 1151 / 2 (فهرست 5: 1832)

970- رسالة في الوقف.

چاپ بغداد- 1331 (در مجموعه شذرات او)

ص: 363

971- رسالة في الرضاع،

چاپ بغداد- 1331 (در مجموعه شذرات او)- شرح از مهدی بن حسین خالصی (م 1343)، چاپ بغداد 1331 (در مجموعه الدراری اللامعات او)

972- الرضاع،

تقریرات درسی، گرد آورده محمد علی کرمانی (م 1380) نسخه:

مسجد اعظم 3549 (فهرست: 201)

973- مسألة في الاخلاق بذكر الأجل في المتعة،

چاپ تهران- 1381 (همراه درر الفوائد او).

974- مقاله في الطلاق،

چاپ بغداد- 1331 (در مجموعه شذرات او).

975- كتاب القضاء،

تقریرات درسی، گرد آورده فرزندش محمد معروف به آقا زاده خراسانی.

نسخه ها:

دانشگاه 1511/1 (فهرست 5: 1832) حقوق 273 ج (فهرست: 160) ملک 6270 (فهرست 1: 161) آستان قدس 8533 (فهرست الفبایی: 953)

976- كتاب القضاء،

مجموعه دیگری از تقریرات درسی، گرد آورده محمد علی بن محمد حسین کرمانی اصفهانی (م 1380).

نسخه:

مسجد اعظم 3716 (فهرست: 201)

977- مقالة في العدالة،

چاپ بغداد 1331 (در مجموعه شذرات او)

978- حاشية المكاسب

(رک: ذیل مکاسب)

ص: 364

محمد كاظم بن عبد العظيم طباطبائي يزدى (م 1337)

979- العروة الوثقى،

جلد اول، چاپ تهران- 1382 و جز آن. جلد دوم و سوم، تهران- 1378.

980- حاشية المكاسب

(رك: ذيل شماره 877)

981- رسالة في منجزات المريض،

چاپ تهران- 1324 و 1378 (همراه حاشیه مکاسب او)

982- رسالة في حكم الظن في الصلاة و بيان كيفية صلاة الاحتياط.

چاپ تهران- 1378 (همراه حاشیه مکاسب او)

ميرزا محمد تقى شيرازى (م 1338)

983- رسالة في صلاة الجمعة،

تقريرات درسى، گرد آورده شاگرد او محمد كاظم شيرازى، چاپ تهران- 1323 (همراه حاشیه مکاسب او)

984- احكام الخلل في الصلاة،

تقريرات درسى، گرد آورده محمد كاظم شيرازى. چاپ تهران- 1322 (همراه حاشیه مکاسب او)

985- حاشية المكاسب

(رك: ذيل شماره 877)

ص: 365

- فتح الله بن محمد جواد نمازی اصفهانی (م 1339)

986- افاضة التقدير في احكام العصور

نسخه:

مرعشی 1319 (فهرست 4: 105)

987- رسالة في الخيارات

نسخه:

دانشگاه 2/ 2627 (فهرست 9: 1503)

988- ابانة المختار

في ارث الزوجة من ثمن العقار بعد الاخذ بالخيار. چاپ قم- 1405 نسخه ها:

دانشگاه 1/ 2627 (فهرست 9: 1502) مجلس 1/ 3255 (فهرست 10: 843-844)

989- صيانة الابانة عن وصمة الرطانة.

چاپ قم- 1405 (همراه ابانة المختار) نسخه ها:

دانشگاه 3/ 2627 (فهرست 9: 1503) مجلس 3/ 3255 (فهرست 10: 844-845)

محمد بن حسين خالصي كاظمي (م 1343)

990- رسالة في تداخل الاغسال،

به عنوان شرح همين مبحث از شرايع الاسلام، چاپ مشهد- 1342.

ص: 366

991- القواعد الفقهية في المعاملات،

چاپ مشهد- 1342.

992- شرح شرايع الاسلام

(رك: ذيل شرائع، به شماره 58)

سيد محمد بن محمد باقر حسيني فيروزآبادي (م 1345)

993- جامع الكلم،

چاپ نجف- 1339.

صادق بن محمد تبريزي (م 1351)

994- الفوائد في شرح بعض المباحث المشككة في الفقه،

چاپ تبريز- 1351.

عبد الله بن محمد حسن مامقاني (م 1351)

995- المسائل البغدادية.

چاپ نجف- 1336.

996- المسائل البصريّة،

چاپ نجف- 1342.

997- المسائل الخويّية،

چاپ نجف- 1344 (در مجموعه رسائل او به نام الاثنى عشرية)

998- المسائل الاربعين العامليّة،

چاپ نجف- 1344. (در مجموعه فوق)

999- الدر المنضود،

چاپ نجف- 1346.

1000- غاية السؤل

فى انتصاف المهر اذا مات احد الزّوجين قبل الدّخول. چاپ نجف- 1344 (در مجموعه الاثنى عشرية)

1001- رسالة فى اقرار بعض الورثة بدين و انكار الباقي

- چاپ نجف- 1344 (در همان مجموعه)

1002- تحفة الصفوة،

چاپ تبريز- 1320.

1003- المحاكمة بين العلمين

فى فرع عدم ارث الزّوجة من الاراضى چاپ نجف- 1344 (در مجموعه فوق الذكر) و قم 1405 (همراه ابانة المختار)

1004- كشف الاستار

عن وجوب الغسل على الكفّار، چاپ نجف- 1344 (در مجموعه الاثنى عشرية).

1005- ازاحة الوسوسة عن تقبيل الأعتاب المقدّسة

. چاپ نجف- 1345.

1006- كشف الرّيب و السّوء فى اغناء كل غسل عن الوضوء،

چاپ نجف- 1344 (در مجموعه اثنى عشرية او)

1007- مخزون اللّالى فى فروع العلم الاجمالي،

چاپ نجف- 1344 (در مجموعه فوق)

1008- هداية الانام فى حكم اموال الامام،

چاپ تبريز- 1321.

1009- رسالة فى حكم المسافرة لمن عليه قضاء رمضان مع ضيق الوقت،

چاپ نجف- 1344 (در مجموعه اثنى عشرية او)

1010- نهاية الآمال

(رک: ذیل شماره 877)

ص: 368

1011- منتهى مقاصد الانام

(رك: ذيل شماره 58)

محمد جواد بن حسن بلاغى نجفى (م 1352)

1012- رسالة فى تنجيس المتنجس،

چاپ نجف- 1343 (همراه حاشية مكاسب او).

1013- رسالة فى حرمة خلق اللحية،

چاپ قم- 1394.

1014- رسالة فى اللباس المشكوك،

چاپ نجف- 1352 (همراه حاشية مكاسب او)

1015- حاشية المكاسب

(رك: ذيل مكاسب، به شماره 877)

1016- عقد فى العلم الاجمالى،

چاپ نجف- 1343 (همراه حاشية مكاسب او)

1017- عقد فى الزام غير الامامى بأحكام نحلته،

چاپ تهران- 1378.

على بن عبد الحسين ايروانى نجفى (م 1353)

1018- حاشية المكاسب

(رك: ذيل مكاسب، به شماره 877)

1019- الذهب المسبوك،

چاپ تهران- 1367.

1020- عقد اللئالى فى فروع العلم الاجمالى،

چاپ تهران- 1367.

1021- جمال السلک فی الاعراض عن الملک،

چاپ تهران- 1379 (همراه چاپ دوم

ص: 369

میرزا محمد حسین نائینی (م 1355)

1022- رسالة في قاعدة لا ضرر.

چاپ نجف- 1358 (در پایان منية الطالب- تقریرات مكاسب او).

1023- كتاب الصلاة،

تقریرات درسی، گرد آورده محمد تقی آملی. چاپ تهران- 1372/3.

1024- رسالة في اللباس المشكوك،

چاپ نجف- 1358 (همراه منية الطالب)

1025- منية الطالب

(رك: ذیل شماره 877)

حاج شیخ عبد الکریم حائری یزدی (م 1355)

1026- كتاب الصلاة

چاپ تهران- 1353.

1027- كتاب الصلاة،

تقریرات درسی، گرد آورده محمود آشتیانی. چاپ تهران 1387/90.

1028- كتاب النکاح- تقریرات درسی،

گرد آورده محمود آشتیانی. چاپ تهران.

ابو المجد محمد رضا بن محمد حسین مسجد شاهی اصفهانی (م 1360)

1029- رسالة في عدم تنجيس المتنجس،

چاپ 1337 (همراه وقایة الاذهان او).

1030- روضة الغناء في تحقيق موضوع الغناء،

چاپ قم- 1406 (در نشریه نور علم 16: 123-130).

نسخه:

زنجانى 112 (فهرست: 239)

شیخ محمد حسین اصفهانی کمبانی (م 1361)

1031- حاشية المكاسب

(رک: ذیل مکاسب، به شماره 877)

1032- کتاب الاجارة،

چاپ نجف- 1375.

1033- رسالة في حكم اخذ الاجرة على الواجبات.

چاپ تهران- 1363 (همراه حاشیه المكاسب او).

آقا ضياء الدين عراقى (م 1361)

1034- شرح تبصرة المتعلمين،

چاپ نجف- 1345.

نسخه:

مرعشى 3102 (فهرست 8: 326)

1035- رسالة في اللباس المشكوك،

چاپ نجف- بی تاریخ، قم 1394 (هر دو مورد همراه روائع الامالى او).

1036- روائع الامالى في فروع العلم الاجمالي،

چاپ نجف- بی تاریخ، قم- 1394.

1037- كتاب القضاء،

چاپ نجف- 1357 و 1361

1038- رسالة في تعاقب الايادي،

چاپ نجف- 1357 و 1361 (همراه كتاب القضاء او).

1039- مقالة في الدعاوى،

چاپ نجف- 1345 (همراه شرح تبصرة المتعلمين او).

سيد ابو الحسن اصفهاني (م 1365)

1040- وسيلة النجاة،

چاپ نجف- 1359 و جز آن.

سيد محمد بن علي حجت كوهكمري (م 1373)

1041- كتاب البيع،

تقريرات درسي، گرد آورده ابو طالب تجليل، چاپ قم- 1373.

محمد حسين آل كاشف الغطاء (م 1373)

1042- تحرير المجلة، شرح مجلة الاحكام العدلية،

چاپ نجف 1359-1362.

حاج آقا حسين بروجردي (م 1380)

1043- نهاية التقرير،

تقريرات درسي، گرد آورده محمد موحدی لنكرانی، چاپ قم- 1376.

1044- البدر الزاهر في صلاة الجمعة و المسافرين،

تقريرات درسي، گرد آوری آية الله حسين على

منتظری چاپ قم- 1378.

1045- زبدة المثل،

فی خمس النبی و الآل، تقریرات درسی، گرد آورده عباس ابو ترابی قزوینی چاپ قم- 1380.

سید عبد الهادی بن اسماعیل حسینی شیرازی (م 1382)

1046- القطرة فی زكاة الفطرة،

تقریرات درسی، گرد آورده علی محمدی. چاپ نجف- 1380

1047- الرضاع،

تقریرات درسی، گرد آورده محمد تقی تبریزی. چاپ نجف- 1372.

حسین الحلّی

1048- بحوث فقهية،

تقریرات درسی، گرد آورده عزّ الدین بحر العلوم، چاپ نجف- 1384.

سید محسن حکیم (م 1390)

1049- مستمسک العروة الوثقی،

شرحی بر عروة الوثقی یزدی. چاپ نجف- 1391 (چهارده مجلد) و سه چاپ دیگر.

1050- دلیل الناسک،

چاپ نجف- 1377.

1051- نهج الفقاهة

(رک: ذیل شماره 877)

1052- حاشیة ریاض المسائل

(رک: ذیل ریاض، به شماره 780)

محمد تقی آملی (م 1391)

1053- مصباح الهدی،

شرحی ناتمام بر عروة الوثقی، چاپ تهران- 1377.

سید محمود بن علی حسینی شاهرودی (م 1394)

1054- کتاب الحج،

تقریرات درسی، گرد آورده محمد ابراهیم جنّاتی. چاپ نجف- 1382 به بعد.

حسن بن آقا بزرگ موسوی بجنوردی (م 1395)

1055- القواعد الفقهية،

چاپ نجف- 1389 به بعد.

محمد هادی بن جعفر حسینی میلانی (م 1395)

1056- کتاب الخمس،

چاپ مشهد- 1400.

سید احمد خوانساری (م 1404)

1057- جامع المدارک،

شرحی بر مختصر النافع محقق حلّی، چاپ تهران.

ص: 374

آيت الله مرتضى بن عبد الكريم حائري طاب ثراه (م 1406)

1058- ابتغاء الفضيلة،

چاپ قم- 1383 (ج 1)

آيت الله سيد ابو القاسم خوئي

1059- التقيح في شرح العروة الوثقى

تقريبات درسي، گرد آورده علي غروي تبريزي، چاپ نجف- 1378 به بعد.

1060- دروس في فقه الشيعة،

تقريبات درسي، تحرير مهدي خلخالي، چاپ نجف و تهران- 1378 به بعد

1061- رسالة في اللباس المشكوك،

چاپ نجف- 1361.

1062- الدرر الغوالي في فروع العلم الاجمالي،

تقريبات درسي، گرد آورده رضا لطفی. چاپ نجف- 1367.

1063- مصباح الفقاهة

(رك: ذيل شماره 877)

1064- محاضرات الفقه الجعفري

(رك: ذيل همان شماره)

امام خميني

1065- تحرير الوسيله،

چاپ نجف، 1387، 1391.

ص: 375

1066- كتاب البيع،

چاپ نجف 1389/97 در پنج مجلد.

1067- المكاسب المحرّمة،

چاپ تهران- 1381.

1068- كتاب الطهارة،

چاپ قم و نجف 1382/90.

1069- كتاب الخلل في الصلاة،

چاپ قم- 1399.

1070- رسالة في قاعدة لا ضرر،

چاپ قم- 1383 در مجموعه الرسائل ج 1).

1071- رسالة في التقية.

چاپ قم- 1384 (در همان مجموعه، ج 2).

ص: 376

چند نمونه از رسائل عملیه

عماد الدین حسن طبری (زنده در 698)

1072- معتقد الامامیه

نسخه ها:

اصفهان- روضاتی (فهرست 1: 33) غرب 2/ 10836 (فهرست: 450)

1073- کتاب فقه،

به فارسی، از قرن های 6-7.

نسخه:

مجلس 260 امام جمعه خوئی (فهرست 7: 430)

عبد الرحیم بن معروف (قرن نهم)

1074- نیل المرام،

به فارسی نسخه ها:

دانشگاه 764 (فهرست 5: 2099-2100)

ص: 377

مطهری 6175 (فهرست 5: 741) مرعشی 2891، 2712 (فهرست 7: 281، 8: 93) لوس آنجلس M 349 (فهرست: 92) فیضیه
846 (فهرست 2: 109) گلپایگانی 208 (فهرست 1: 184) وزیری 1587 (فهرست 3: 995)

ضیاء الدین علی بن سدید الدین داود گرگانی (اوایل قرن دهم)

1075- رساله در فقه

اصول و فروع دین رساله در علم فریضت و سنت، به فارسی چند نسخه منتخب:

وزیری 1123/2 (فهرست 3: 865) دانشگاه 3190/3 (فهرست 11: 2147) فیضیه 1617/2 (فهرست 3: 109) سریزدی 4/5
(فهرست: 425) ملک 5396/6

1076- واجبات نماز،

به فارسی.

چند نسخه منتخب:

کراچی (فهرست 1: 26-27) غرب 10836/11 (فهرست: 451) ملک 492/1 (فهرست 5: 40)

1077- رساله در مناسک حج،

به فارسی.

نسخه:

دانشگاه 3190/4 (فهرست 11: 2149)

ص: 378

محقق کرکی (م 940)

1078- رساله احکام،

ترجمه فارسی مجموعه فتاوی وی.

نسخه:

وزیری 3/3803 (فهرست 5: 1804)

1079- رساله در صوم،

به فارسی.

نسخه:

دانشگاه 5/3597 (فهرست 15: 4240)

1080- اصول الدین و فروعه

نسخه:

دانشگاه 6/2888 (فهرست 10: 1733)

ابراهیم بن سلیمان قطیفی (زنده در 945)

1081- رساله فی الصوم

نسخه ها:

ملی 12/1919 عربی (فهرست 10: 585) آستان قدس 2437 (فهرست 2: 70)

1082- صومیه،

به فارسی، از پیش از 963.

نسخه:

آستان قدس 2491 (فهرست 2: 87)

ص: 379

چند رساله از قرن دهم یا پیشتر نسخه ها:

مرعشی 4 و 3307/6 (فهرست 9: 88 و 89) ملک 2147/22 (فهرست 5: 437) سنا (مجلس 2) 1229/14 (فهرست 2: 174)
دانشگاه 5396/12 (فهرست 15: 4239) آستان قدس 2657 (فهرست الفبایی: 1036)

حسین بن عبد الحق اردبیلی (م 650)

1084- زبده

ارشاد فقه شاهی، به فارسی، چاپ لکنهو- 1311.

نسخه ها:

دانشگاه 771، 723/1، 899/3، 936، 5744 (فهرست 5: 1766-1771، 16:

(80-81) پرینستون 2885 یهودا (نشریه 10: 25) وزیری 795، 33 (فهرست 1: 44، 2: 670) ملک 2170 (فهرست 2: 581)
مجلس 37، 126 امام جمعه خویی، 4639، 5834 (فهرست 2: 17، 7: 135، 10:

1727، 13: 29-30، 17: 246-250) نواب 206 فقه (فهرست: 449) بنگال 1477 (فهرست 2: 269) غرب 1400 (فهرست:
(26

ص: 380

مقدّس اردبیلی (م 993)

1085- رساله در صلاة و صوم،

به فارسی.

نسخه ها:

آستان قدس 2759 (فهرست 5: 439) دانشگاه 878/9 (فهرست 5: 1885-1886) گوهرشاد 998/2 (فهرست: 121)

1086- مناسک حج،

به فارسی نسخه ها:

آستان قدس 2373 (فهرست 2: 49) گوهرشاد 998/3 (فهرست: 107) دانشگاه 878/6 (فهرست 6: 1870-1871) حجتیه 2/597 (فهرست: 115) مرعشی 5-3008/4 (فهرست 8: 185)

عبد العلی بن محمود خادم جابلقی، (اواخر قرن دهم)

1087- فقه شاهی،

به فارسی.

نسخه:

گوهرشاد 978/2 (فهرست: 157)

ص: 381

صاحب معالم (م 1011)

1088- مناسک الحج

نسخه:

مرعشی 1/1691 (فهرست 5: 85)

ملا عبد الله شوشتری (م 1021)

1089- واجبات نماز،

به فارسی نسخه ها:

گوهرشاد 1623 (فهرست: 122) دانشگاه 8/2711، 3224 (فهرست، 10: 1589، 11: 2185) آستان قدس 2436، 2441 (فهرست 2: 70-71) ملک 671 (فهرست 5: 141)

1090- رساله فی افعال الحج

نسخه ها:

ملک 15/804 (فهرست 5: 184) دانشگاه 15/918 (فهرست 5: 1779)

بهاء الدین محمد عاملی (م 1030)

1091- جامع عباسی،

اشاره

به فارسی، در عبادات که مکررا به چاپ رسیده چند نسخه منتخب:

مطهری 2531 (فهرست 1: 15)

ص: 382

بادلیان 1784 فارسی (فهرست 3: 1031-32) واتیکان 15 فارسی (فهرست فارسی: 41) لیدن 1283 شولت (فهرست 4: 178) ترجمه: به عربی، نامعلوم نسخه: مدینه العلم (فهرست: 56) تکمله:

1) از نظام الدین محمد بن حسین ساوجی (م 1038)، که مکرراً چاپ شده (2) از زین العابدین حسینی (اواسط قرن یازدهم) در مزار و میراث نسخه ها: فیضیه 847/17 (فهرست 3: 30) آستانه قم 6054 (فهرست: 192) مجلس 45 (فهرست 1: 13)

شروح و حواشی:

1) از علاء برهان تبریزی (زنده در 1054) نسخه: آصفیه 176 فقه شیعه (فهرست 4: 481) (2) از محمد بن علی بن خاتون عاملی (م 1057) نسخه ها: ملک 1434، 5878 (فهرست 2: 499) تبریز-ملی 3076 (فهرست میکرو فیلم های دانشگاه 2: 75)

میر داماد (م 1040)

1092- شارع النجاة،

به فارسی، در احکام عبادات، چاپ تهران- 1401 (در مجموعه اثنی عشر رساله للداماد).

چند نسخه منتخب:

فیضیه 1425/2 (فهرست 3: 90) مجلس 4553/5 (فهرست 12: 236-237) دانشگاه 7074 (فهرست 16: 445)

ص: 383

سلطان العلماء م 1064

1093- افعال حج،

به فارسی.

نسخه:

مجلس 1/3749 (فهرست 10: 1734)

مجلسی اول (م 1070)

1094- حدیقة المتقین،

فارسی، در احکام عبادات.

چند نسخه منتخب:

گلبایگانی 717 (فهرست 2: 64) مطهری 1863 (فهرست 1: 405) حجّتیّه 400 (فهرست: 11) استادی (فهرست: 46) کامبریچ 19/16 C. براون (فهرست: 21)

1095- مناسک حج،

به فارسی.

نسخه:

مرعشی 15 (فهرست 1: 27)

رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی نائینی (م 1082)

1096- رساله عملیه،

به فارسی، در احکام عبادات نسخه:

دانشگاه 1707/2 (فهرست 8: 254)

ص: 384

محقق سبزواری (م 1090)

1097- خلافت،

به فارسی، در احکام عبادات.

چند نسخهٔ منتخب:

مرعشی 66، 528/1 (فهرست 1: 76-77، 2: 133) فیضیه 330 (فهرست 3: 200) آستان قدس 2393 (فهرست 2: 56) مدرسه باقریه (ذریعه 16: 280) ملک 1620/1، 2669 (فهرست 4: 864، 5: 309)

1098- رساله در معرفت احکام شرعی،

به فارسی.

نسخه ها:

آستان قدس 8/7055 (فهرست 5: 489) گلپایگانی 1190 (فهرست 2: 88) وزیری 1191 (فهرست 3: 889)

1099- مسائل متفرقه،

به فارسی، در احکام عبادات نسخه:

آستان قدس 3/7055 (فهرست 5: 489)

1100- رسالهٔ عملیه،

به فارسی.

نسخه:

آستان قدس 2425 (فهرست 2: 66)

1101- مناسک حج،

به فارسی.

نسخه:

ملی 2198 فارسی (فهرست 5: 283)

فیض (م 1091)

1102- منهاج النجاة،

در اصول عقائد و عبادات.

نسخه:

ملی 1922 / 1 عربی (فهرست 10: 591)

ابو القاسم بن محمد گلپایگانی (زنده در 1093)

1103- سلیمانیه،

به فارسی.

نسخه:

دانشگاه 3334 (فهرست 11: 2318)

1104- المسالك

نسخه ها:

آستان قدس 5721 (فهرست 5: 500)

ملا میرزا شیروانی (م 1098)

1105- رساله در شکایات،

به فارسی.

نسخه ها:

آستان قدس 6651 (فهرست 5: 433) فیضیه 1665 / 3 (فهرست 3: 113) ادبیات اصفهان (نشریه 5: 304)

ص: 386

1106- رساله در احكام اموات،

به فارسی.

نسخه:

دانشگاه 7008/13 (فهرست 16: 426)

ملا محمد طاهر بن محمد حسین قمی (م 1098)

1107- رساله در شکایات،

به فارسی.

نسخه:

قم- مهدی روحانی (آشنایی با چند نسخه خطی: 448)

1108- رساله در زکات،

به فارسی.

نسخه ها:

دانشگاه 4108/6 (فهرست 13: 3088) فیضیه 1689/4 (فهرست 3: 118)

مجلسی دوم (م 1110)

1109- آداب الصلاة،

به فارسی.

نسخه:

مرعشی 187/1 (فهرست 1: 205)

1110- اوقات نماز،

به فارسی.

نسخه ها:

مرعشی 187/17، 3050/3 (فهرست 1: 211، 8: 269) مسجد اعظم 1239/12 (فهرست: 503)

ص: 387

1111- مناهج المسائل

احکام شک و سهو در نماز، به فارسی.

چند نسخه:

مرعشی 187/2، 1602/2، 1683/1، 3034/5 (فهرست 1: 206، 5: 5 و 78، 8:

225) مسجد اعظم 2686/3، 3426/2، 3840/2 (فهرست: 580، 628، 642) فیضیه 1747/4 (فهرست 3: 128) دانشگاه 12/112
8879 (فهرست 17: 242) مّلی 1854/3 فارسی (فهرست 4: 313) آستان قدس 6044، 6702 (فهرست الفبایی: 804) - شرح این
رساله از محمد اسماعیل بن محمد ابراهیم فدایی کزازی (م 1363).

نسخه: مسجد اعظم 579/2 (فهرست: 461)

1112- رساله در زکاة و خمس،

به فارسی.

چند نسخه:

مرعشی 187/3 (فهرست 1: 206) گلپایگانی 1223/4 (فهرست 2: 236)

1113- مناسک حج،

به فارسی نسخه ها:

مرعشی 187/31 (فهرست 1: 216) گلپایگانی 1305 (فهرست 2: 63) مّلی 1854/8 فارسی (فهرست 4: 316)

1114- رساله در واجبات حج و عمره،

به فارسی.

نسخه:

مرعشی 187/32 (فهرست 1: 217)

ص: 388

1115- صواعق الیهود

رساله در احکام جزیه نسخه ها:

مرعشی 187/26 (فهرست 1: 214) دانشگاه 5878/2 (فهرست 16: 119) فیضیه 1290/15 (فهرست 3: 75)

1116- رساله در حکم مال ناصبی،

به فارسی.

نسخه ها:

مرعشی 187/15 (فهرست 1: 211) گلپایگانی 1223/6 (فهرست 2: 263)

1117- رساله در نذر،

به فارسی.

نسخه:

گوهرشاد 1169 (فهرست: 192)

1118- رساله در کفارات،

به فارسی.

نسخه ها:

مرعشی 187/4، 1683/3 (فهرست 1: 206، 5: 78) گلپایگانی 1223/5 (فهرست 2: 236) مسجد اعظم 649/3 (فهرست: 467)

1119- رساله در حدود و دیات،

به فارسی، چاپ تهران- 1262.

نسخه ها:

مرعشی 2831، 496، 2513/3، 652، 3631 (فهرست 2: 105 و 249، 7: 99، 8:

36، 10: 31) فیضیه 210/2 (فهرست 3: 8) گلپایگانی، 3 نسخه (فهرست 2: 63)

ملّی 1854/9 فارسی (فهرست 4: 317) ملک 2202/3 (فهرست 5: 445) مسجد اعظم 503/2 (فهرست: 451)

1120- رضاعیه،

به فارسی، چاپ تهران- 1313 (در مجموعه کلمات المحققین) نسخه ها:

لوس آنجلس 587/2 م (فهرست: 682) مسجد اعظم 649/2 (فهرست: 467)

1121- رساله در صیغ عقود،

به فارسی.

نسخه ها:

ملک 5712/26، 5762/3

1122- نکاحیه،

به فارسی.

چند نسخه:

ملّی 1261/2 عربی (فهرست 9: 249) ملک 2531/4، 5681/3 دانشگاه 4064/7 (فهرست 13: 3047-3048) مرعشی 7/187، 602/3، 1683/2 (فهرست 1: 207، 2: 196، 5: 78) وزیری 1318/3 (فهرست 3: 927) فیضیه 913/1 (فهرست 3: 37) گلپایگانی 1046/1، 1416/2 (فهرست 2: 224، 258) آستان قدس 5714 (فهرست الفبایی: 907) مسجد اعظم 1501/1، 4/1729 (فهرست: 519 و 524)

ص: 390

محمد طاهر بن رضی الدین محمد حسینی (اوائل قرن دوازدهم)

1123- تقویم الصلاة،

به فارسی. چاپ تهران-1364.

نسخه ها:

مجلس 2049، 4731 (فهرست 6: 47، 13: 111) مَلّی 2933/2 فارسی (فهرست 6: 677)

حسن بن عبد الرزاق لاهیجی (م 1121)

1124- هدیه المسافر،

به فارسی.

نسخه ها:

مسجد اعظم 2754/2 (فهرست: 586) ملک 2252/4، 5166/1 (فهرست 5: 448)

1125- رساله زکاتیه،

به فارسی.

نسخه ها:

ملک 1739/2، 2252/3 (فهرست 5: 353 و 448)

محمد قاسم بن محمد رضا هزار جریبی (زنده در 1113)

1126- مناسک حج،

به فارسی.

نسخه:

مرعشی 3053 (فهرست 8: 272)

ص: 391

محمد نصیر بن کمال الدین قمی مدرس (زنده در 1113)

1127- آداب حجّ،

به فارسی.

نسخه:

قم- طبسی حائری 164 (نور علم 14: 105-106)

جمال الدین خوانساری (م 1125)

1128- رساله در احکام نماز،

به فارسی.

نسخه:

مرعشی 1/ 3697 (فهرست 10: 98)

عبد الله بن صالح سماهیجی (م 1135)

1129- نخبة الواجبات

ما يجب على المكلف و لا یسعه جهله.

نسخه ها:

مرعشی (ذریعه 24: 100) حسینیه شوشتریها 2/ 633 (فهرست: 870/ ذریعه 19: 35)

محمد اشرف بن عبد الحسیب حسینی (م 1145)

1130- رساله در تدبیر عبد،

به فارسی.

نسخه:

دانشگاه 4/ 5894 (فهرست 16: 136)

ص: 392

ابو القاسم جعفر بن حسین موسوی خوانساری (م 1158)

1131- رساله در احکام مسافر،

به فارسی.

نسخه:

دانشگاه 4/ 2603 (فهرست 9: 1458)

1132- زکاتیه،

به فارسی.

نسخه:

فیضیه 1807 (فهرست 2: 67)

وحید بهبهانی (م 1205)

1133- آداب التجارة،

در احکام معاملات، با دو تحریر، عربی و فارسی، چاپ تهران- 1290 و جز آن (نسخه عربی)، تبریز- 1321 و غیره (نسخه فارسی).

1134- التحفة الحسینیة،

احکام نماز و روزه.

نسخه ها:

دانشگاه 1615 (فهرست 8: 205) مطهری 2/ 6464 (فهرست 3: 359) فیضیه 1485 (فهرست 1: 40) ترجمه، به فارسی.

نسخه:

حجّیه 1/ 597 (فهرست: 115)

ص: 393

ملا محمد مهدی نراقی (م 1209)

1135- انیس التجار،

فارسی، در احکام معاملات، چاپ تهران- 1317 و 1329 و 1349.

نسخه ها:

مطهری 2546 (فهرست 1: 368-369) حقوق 185 ج (فهرست: 20) آستان قدس 6184 (فهرست الفبایی: 609) وزیری 1017 (فهرست 8: 823)

1136- التحفة الرضویه،

به فارسی.

نسخه:

وزیری 1937 (فهرست 3: 1100)

بحر العلوم (م 1212)

1137- العجالة الموجزة فی فروض الناسک

نسخه:

فیضیه 218 (فهرست 1: 182)

عبد الصمد همدانی (م 1216)

1138- التحفة الشّهیديه،

فارسی.

نسخه:

ملّی 3029/6 فارسی (فهرست 6: 810)

ص: 394

1139- الفتاوی الحسینیة

نسخه:

مرعشی 2350 (فهرست 6: 325)

کاشف الغطاء (م 1228)

1140- بغیة الطالب

در اصول دین و نماز.

چند نسخه منتخب:

مجلس 4588 (فهرست 12: 286-287) مرعشی 602/1، 1539 (فهرست 2: 195، 4: 339) تربیت 252 (فهرست: 28) لوس
آنجلس 93/3 M (فهرست: 661) هاروارد (نشریه 9: 348) تکمله:

از حسن آل کاشف الغطاء، در صوم و اعتکاف.

نسخه:

مرعشی 602/5 (فهرست 2: 196) ترجمه:

تحفة الراغب، از صاحب مقابیس.

نسخه ها:

ملک 2590 (فهرست 2: 58) آستان قدس 2284 (فهرست الفبایی: 634) مسجد اعظم 1189 (فهرست: 74)

ص: 395

صاحب ریاض (م 1231)

1141- زهر الزیاض،

فارسی، گرد آورده ابو علی محمد بن اسماعیل حائری مازندرانی (م 1216)، بر مبنای ریاض المسائل.

چند نسخه منتخب:

دانشگاه 5703، 7163 (فهرست 16: 71، 471) وزیری 1376، 1454 (فهرست 3: 942، 954) نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 12: 71) کرمانشاه- نجومی (فهرست: 274) مسجد اعظم 1208 (فهرست: 223)

1142- مختصر رساله عملیه،

فارسی، در احکام عبادات، گرد آورده ابراهیم بن حسین حسینی.

نسخه:

مرعشی 1956 (فهرست 5: 329)

1143- مناسک حج

ترجمه فارسی، از محمد علی بن محمد شریف دهدشتی بهبهانی نسخه:

ملی 2470 فارسی (فهرست 5: 645)

1144- سؤال و جواب،

فارسی نسخه:

ملی 2911 / 3 فارسی (فهرست 6: 630)

ص: 396

1145- معین الخواص،

در احکام عبادات.

چند نسخهٔ منتخب:

مرعشی 18، 720 (فهرست 1: 30، 2: 315) گلپایگانی 1391/1 (فهرست 2: 254) مطهری (فهرست 1: 426، 524) حسینیه
شوشتریها (ذریعه 21: 284) دانشگاه 3608 (فهرست 12: 2613) گوهرشاد 1747 (فهرست: 403)

1146- مرشد العوام،

فارسی، در احکام عبادات.

چند نسخهٔ منتخب:

آستان قدس 2612 - 2613، 7614، 7938 (فهرست الفبایی: 1002) گلپایگانی 694، 726 (فهرست 2: 165، 206) فیضیه
(فهرست 2: 98) حقوق 211 ج (فهرست: 191) مجلس 189، 2902، 4086، 5991 (فهرست 1: 57، 10: 292، 12: 8405، 17:
364-365) ملّی 2152 فارسی، 2196 فارسی (فهرست 5: 206، 281-282)

1147- مناسک حجّ،

به فارسی.

نسخه ها:

دانشگاه 853/1 (فهرست 5: 1871) سنا (مجلس 2) 417/7 (فهرست 1: 250) حجتیه 596 (فهرست: 29)

ص: 397

محمد حسین بن عبد الباقي حسینی خاتون آبادی (م 1233)

1148- مصابیح القلوب

نسخه ها:

مرعشی 420 (فهرست 2: 24) گلپایگانی 1066، 1557 (فهرست 2: 170) استادی (فهرست: 55)

ابو طالب بن ابی الحسن حسینی قمی (میانہ قرن سیزدهم)

1149- ارشاد الصالحین،

به فارسی، در احکام نماز نسخه:

ملی 1942 فارسی (فهرست 4: 407)

سید محمد مجاهد (م 1242)

1150- اصلاح العمل

چند نسخه منتخب:

مرعشی 4/635، 1082 (فهرست 2: 236، 3: 261-262) ترجمه:

به فارسی از حسن بن محمد علی حائری یزدی نسخه ها: فیضیه 906 و 5 نسخه دیگر (فهرست 2: 28-29) حجّتیہ 403 (فهرست: 7)
الهیّات 821 د (فهرست 2: 4)

ص: 398

دانشگاه 7230 (فهرست 16: 494) مسجد اعظم 1085 (فهرست: 497) تلخیص:

1) مصابیح الطریق، فارسی، از حسن بن محمد علی یزدی.

نسخه ها:

ملک 2095 (فهرست 4: 754) دانشگاه 7160 (فهرست 16: 469) فیضیه، 3 نسخه (فهرست 2: 100) مسجد اعظم 611، 3402،
1660 (فهرست: 366-367) 2) تحفة المقلدین، فارسی، از حسین بن محمد واعظ تستری (زنده در 1240) نسخه: حجّتیّه 703/6
(فهرست: 122) 3) - از کریم بن حسن ابروانی.

نسخه: مرعشی 2591 (فهرست 7: 179) سؤال و جواب، به فارسی.

نسخه ها:

مرعشی 715/2 (فهرست 2: 310) مسجد اعظم 2389/1 (فهرست: 555)

سید عبد الله بن محمد رضا حسینی کاظمی شبر (م 1242)

1151- رسالة فی الطّهاره و الصّلاة

آستان قدس 2747 (فهرست 5: 442)

1152- زبدة الدلیل

الوجیزه نسخه ها:

مرعشی 3397 (فهرست 9: 182-183)

ص: 399

رشت 2 ر (فهرست: 1132)

احمد بن محمد مهدی نراقی (م 1245)

1153- وسیلة النجاة،

فارسی، در احکام عبادات نسخه ها:

مطهری 1924 (فهرست 1: 554) مرعشی 2918 (فهرست 8: 111) فیضیه 767 (فهرست 2: 110) دانشگاه 9214 (فهرست 17: 321)

صاحب فصول - محمد حسین بن محمد رحیم اصفهانی (م 1254)

1154- رساله عملیه،

فارسی.

نسخه:

گوهرشاد 1717 (فهرست: 122)

خضر بن شلال عفاوی نجفی (م 1255)

1155- جنة الخلد،

در عبادات.

نسخه ها:

دانشگاه 7147 (فهرست 16: 465) ملى 18 عربی (فهرست 7: 20) آستان قدس 2351 (فهرست الفبایی: 684) حکیم 1650 م (فهرست 1: 163)

ص: 400

1156- تحفة الابرار،

فارسی، در نماز.

چند نسخهٔ منتخب:

وزیری 129 (فهرست 1: 168) فیضیه 769 و دو نسخهٔ دیگر (فهرست 2: 20) استادی (فهرست: 44) تلخیص:

1)- از محمد تقی هروی [وی بعدا شرحی بر این تلخیص نوشت به عنوان کشف الاستار، نسخه: مشهد- ادبیات 119 فیاض (فهرست: 135)].

2) الوجیزه، فارسی، از محمد جعفر آباہ ای، چاپ ایران- بی تاریخ.

چند نسخهٔ منتخب: مرعشی 528/3 (فهرست 2: 134) حجّتیہ 273 (فهرست: 30) مطهری 2371 (فهرست 1: 508) مسجد اعظم 665 (فهرست: 418) 3) ہدایۃ الاخیار، فارسی، از همان نگارنده نسخه:

مرعشی 528/4 (فهرست 2: 134)

1157- جواهر المسائل،

فارسی، در نماز، گرد آورده محمد مهدی بن محمد باقر محلاتی بر مبنای مطالع الأنوار و تحفة الابرار او.

نسخه ها:

مرعشی 2541 (فهرست 7: 124-125) ملى فارس 107 (فهرست 1: 92)

ص: 401

1158- مناسک حج،

فارسی.

نسخه ها:

گوهرشاد 1765 (فهرست: 107) ملک 5727، 6124/2 (فهرست 4: 781) مَلّی 3029/2 (فهرست 6: 807) فیضیه 1918
(فهرست 2: 104) آستان قدس 8004 (فهرست الفبایی: 1036)

محمد ابراهیم بن محمد حسن کلباسی اصفهانی (م 1262)

1159- ارشاد المسترشدين،

فارسی.

چند نسخه منتخب:

مرعشی 528/2 (فهرست 2: 133) گلپایگانی 926، 1053 (فهرست 2: 9) فیضیه 2 نسخه (فهرست 2: 12) وزیری 241 (فهرست 1:
240)

محمد تقی بن علی محمد نوری (م 1263)

1160- رساله صومیه،

به فارسی.

نسخه ها:

نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 11: 205) دانشگاه 7181/1 (فهرست 16: 477)

ص: 402

1161- رساله در صید و ذباجه،

به فارسی.

نسخه:

حجّیه 612 (فهرست: 25)

1162- رساله در رضاع،

به فارسی.

نسخه ها:

نجف- مدرسه بروجردی (ذریعه 11: 190) مسجد اعظم 3/ 2919 (فهرست: 599)

1163- رساله در ارث الزّوجه

نسخه:

حجّیه 612 (فهرست: 25)

صاحب جواهر (م 1266)

1164- نجات العباد،

چاپ تهران- 1291 و جز آن.

چند نسخهٔ منتخب:

دانشگاه 1830 (فهرست 8: 428) ملک 2929 (فهرست 1: 765) مرعشی 2397 (فهرست 6: 378) ترجمه:

1) فارسی، از علی بن ابراهیم حسینی ساوجی نسخه: گلپایگانی 570 (فهرست 2: 86) 2) فارسی، از ابوطالب بن عبدالمطلب حسینی همدانی (م 1266)، چاپ تهران- 1293 (3) از حسن بن علی حسینی اصفهانی

ص: 403

نسخه: مسجد اعظم 1964 (فهرست: 532)

1165- هدایة الناسکین،

در واجبات حج نسخه:

ملک 2678 /2

1166- رسالۀ فی الموارث

نسخه ها:

ملک 1/ 2678، 4/ 2710 مسجد اعظم 2/ 2299 (فهرست: 549)

1167- سؤال و جواب

نسخه:

فیضیه 2/ 1082 (فهرست 3: 53)

شیخ انصاری، (م 1281)

1168- صراط النجاة،

فارسی، گرد آورده محمد علی یزدی، چاپ تهران- 1319 و جز آن.

چند نسخه منتخب:

حجّتیّه 619 (فهرست: 19) گلپایگانی 1588 (فهرست 2: 86) مسجد اعظم 1/ 2420 (فهرست: 557) ترجمه: به عربی.

نسخه: امیر المؤمنین (ذریعه 15: 38-39)

ص: 404

1169- رساله عملیه،

فارسی، گرد آورده علی بن محمد تستری نسخه:

گوهرشاد 1099 (فهرست: 123)

محمد بن مهدی مازندرانی - حاجی اشرافی (1315)

1170- شعائر الاسلام

سؤال و جواب، به فارسی، چاپ تهران- 1312.

محمد حسن بن جعفر آشتیانی (م 1319)

1171- سؤال و جواب،

به فارسی، گرد آورده محمد علی یوزباشی.

نسخه:

گوهرشاد 990 (فهرست: 130)

سید محمد کاظم یزدی (م 1337)

1172- العروة الوثقی

(رک: ذیل شماره 979) این کتاب شایع ترین مجموعه فتوی به زبان عربی در میان فقهای متأخر تا زمان حاضر است که بر آن بیشتر آنان حواشی نگاشته و موارد اختلاف نظر خود را با آراء یاد شده در آن کتاب ثبت نموده اند.

- ترجمه فارسی: الغایة القصوی، از عباس بن محمد رضا قمی (م 1359). چاپ بغداد و تهران- 1330/6.

1173- السؤل و الجواب،

گرد آورده علی اکبر خوانساری، چاپ نجف- 1340.

ص: 405

سید ابو الحسن اصفهانی (م 1365)

1174- وسیلة النجاة

(رک: ذیل شماره 1040)

حاج آقا حسین بن علی طباطبایی بروجردی (م 1380)

1175- توضیح المسائل،

به فارسی، که اکنون شایعترین مجموعه فتوی در این زبان است، و بر آن بیشتر فقهای اخیر و معاصر شیعه حواشی نگاشته اند، چاپهای بسیاری از این کتاب تا کنون انجام شده که هر یک با اختلافات مختصر منعکس کننده اختلاف انظار فقهای شیعی در چهل سال اخیر است.

سید محسن حکیم (م 1390)

1176- منهاج الصالحین،

چاپ نجف- 1372 و جز آن

امام خمینی

1177- تحریر الوسيلة

چاپ نجف، 1387، 1391

ص: 406

بسمه تعالی

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

با اموال و جان های خود، در راه خدا جهاد نمایید، این برای شما بهتر است اگر بدانید.

(توبه : 41)

چند سالی است که مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه موفق به تولید نرم افزارهای تلفن همراه، کتابخانه های دیجیتالی و عرضه آن به صورت رایگان شده است. این مرکز کاملاً مردمی بوده و با هدایا و نذورات و موقوفات و تخصیص سهم مبارک امام علیه السلام پشتیبانی می شود.

برای خدمت رسانی بیشتر شما هم می توانید در هر کجا که هستید به جمع افراد خیراندیش مرکز بپیوندید.

آیا می دانید هر پولی لایق خرج شدن در راه اهلبیت علیهم السلام نیست؟

و هر شخصی این توفیق را نخواهد داشت؟

به شما تبریک میگوئیم.

شماره کارت :

6104-3388-0008-7732

شماره حساب بانک ملت :

9586839652

شماره حساب شبا :

IR390120020000009586839652

به نام : (موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه)

مبالغ هدیه خود را واریز نمایید.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

